LEONIDA NEAMȚU

FEBRĂ

FEBRĂ
DE ORIGINE
NECUNOSCUTĂ

DE ORIGINE

FEBRĂ
DE ORIGINE
NECUNOSCUTĂ

NECUNOSCUTĂ

FEBRĂ
DE ORIGINE
NECUNOSCUTĂ

ROMAN

LEONIDA NEAMȚU

FEBRĂ DE ORIGINE NECUNOSCUTĂ

ROMAN

1967
EDITURA PENTRU LITERATURĂ

PARTEA ÎNTÎIA

1: De un albastru întunecat

Printre colinele verzi presărate cu pietriș alb, pe cărarea subțire de sub coasta mării de odinioară, înainta fără grabă un lup șchiop. Fiara cenușie intră în oraș pe vechea stradă a Aurarilor și-și continuă drumul cu același pas înțelept. Trecătorii grăbiți, cu preocupările lor serioase, nu-l luară în seamă, și nimeni n-ar fi putut să spună cînd anume lupul șchiop s-a prefăcut în om...

(Din basmele cu lupul șchiop, povestite Silviei de către Eugen).

De un albastru întunecat erau ochii celui de-al treilea pacient. Își alesese locul lîngă fereastră; în spatele lui atîrna o planșă de anatomie înfățișînd trunchiul, membrele, dar căreia-i lipsea tocmai capul, inutilă poate din această cauză în cabinetul unui psihiatru; o planșă veche din care ieșea în evidență mai ales inima, exagerat de mare, creionată cu multă migală și, în general, urîtă... Nici un om nu și-ar fi dorit o astfel de inimă.

Înainte de a intra în cabinet cel de-al treilea pacient întîlni privirea unei fete în rochie albastră; trecea pe stradă grăbită, cu toate acestea ochii ei îl fixară cîteva clipe. Era neliniștea,

— Domnule doctor! Îl cunoașteți pe lupul șchiop? Jucați șah? Vă pasionează enigma stelelor duble?

Doctorul Marinca zîmbi. Acest tînăr... frumos ca zeul iubirii și al petrecerilor la ostrogoți — dacă vor fi avut vreunul... acest bărbat cu fața dură și ochii blînzi... un simulant? Dar...

— La care dintre întrebări ai dori să-ți răspund?

— Nu doresc nici un răspuns! Nu-i așa că-mi joc mediocru rolul de nebun? Cu toate acestea, unii sînt de părere că ar fi trebuit să devin demult clientul dumneavoastră... E suficient ca oamenii să nu găsească explicația unor gesturi, că te și bagă la nebuni. Doctorii fac la fel? Ce criterii au? Care sînt certitudinile dumitale, doctore?

— Vrei să șezi? Vrei poate să-mi spui și numele?

— Nu-i asa că nu sînt nebun? Că n-am mutră de nebun? Nu vreau să fiu nebun!

— Nimeni nu e nebun, domnule! Chiar și nebunii adevărați, chiar și ăia se prefac. Numele, te rog!

— Coman Eugen.

Se liniștise ca prin farmec; acum ședea urmărind cu ochii lui de un albastru întunecat stiloul care nota în registru numele pacientului, anul nașterii — 1927 — adresa etc., etc.

— O febră, zise deodată Eugen. Dar nu ca și cum s-ar fi decis să vorbească după unele șovăieli, ci parcă avînd ciudata convingere că *atunci* trebuise să pronunțe cuvîntul — nu mai devreme, nu mai tîrziu. Marinca aștepta, dar o nouă tăcere se interpuse între ei. Doctorul zîmbi.

— O febră, deci.

Eugen Coman își umezi buzele; o undă de ironie sclipea oare în ochii lui?

— Tocmai, zise. Ceilalți medici nu mi-au găsit nimic.

— În fine! ... Altceva?

— O febră care apare din cînd în cînd. Eugen își puse palma dreaptă pe marginea mesei. — O febră neserioasă ... Nu urcă prea mult ... Și nici nu mă deranjează prea tare.

— Vrei un concediu medical?

Acum Eugen zîmbi și el. Parcă s-ar fi mirat de naivitatea medicului.

— N-am nevoie de concediu.

— Unde lucrezi?

— Deocamdată nicăieri.

— Nu e o situație veselă, mormăi doctorul. Ai avut ceva neplăceri?

— Nu. Nimic. Mi-am dat demisia, acum vreo lună.

— M-da ... Și? Etțetera? ...

— Atît, și etțetera, dacă doriți. Cîtva timp nu vreau să lucrez. Voi trăi ca ... parazit. Vă place expresia?

— Domnule Eugen Coman! Ne pierdem timpul! zise Marinca energic dar calm, și mult mai puțin supărat decît se putea bănui.

— Ne pierdem timpul, aveți dreptate, domnule doctor.

— N-ai venit la mine ca să te vindec de ... această febră suspectă?

— Sînt convins că nu mă puteți vindeca.

— De ce ai venit?

— Pentru a îndeplini rugămintea prea stăruitoare a cuiva.

— A cui, pot să știu?

— Desigur. A tatălui meu.

— Unde este tatăl dumitale?

— Ce importanță are? E cabanier la Cheile Vîrșețului. Vreți să-l cunoașteți? Vreți să-mi cunoașteți toate rudele?

— Țin să-ți reamintesc că dumneata ai venit la mine... Eu nu-ți cer nimic. În meseria noastră, care în paranteză fie spus e destul de imbecilă, nu admitem ca pacienții să aibă secrete; trebuie să știm totul despre ei, etțetera... Mă rog, cum dorești!

— Ce ciudat vorbiți! Din cîte am auzit, „doctorii de nebuni" se poartă altfel... Mă concediați și totuși văd clar că vă interesez! Și tocmai asta n-aș fi vrut... Să interesez...

Eugen se ridică.

— Ce-aș putea să-ți spun, domnule Coman, vorbi medicul brusc cu blîndețe. Ai o febră care te apucă uneori... Pe semne de mult timp...

— De foarte mult timp... M-am obișnuit...

— O febră nu prea ridicată, dar persistentă, etțetera. Și ceilalți medici n-au descoperit nici un focar: eu, dacă dorești, pot să-ți ofer imediat un diagnostic destul de comod: FEBRĂ DE ORIGINE NECUNOSCUTĂ.

Eugen Coman făcu un pas înapoi.

— Chiar așa. Ați diagnosticat exact: febră de origine necunoscută.

— O clipă numai! Azi ți-ai luat temperatura?

Eugen surîse: — Nu... Ce rost are? Febra e prezentă, oricum... aici...

— Unde ai lucrat și ce funcție ai avut?

— Faceți pe detectivul, domnule doctor! Serviciul meu n-are nici o importanță... Eram funcționar la o întreprindere oarecare.

Fața îngustă, aproape copilărească a doctorului, care totuși trecuse de cincizeci de ani, se destinse.

— Bine. Ai fi dispus să te dezbraci?

— De ce nu? Pînă la brîu?

— Pînă la brîu și etțetera. Adică de tot. Și urmări cu coada ochiului mișcările pacientului

său. Omul cu febră de origine necunoscută avea trup de atlet.

Eugen Coman făcu, la indicația psihiatrului, ocolul încăperii. Apoi Marinca îi cercetă ochii, îi luă unele reflexe.

— N-am întîlnit un organism cu reacții mai normale!

— Reflexele mele au fost totdeauna perfecte, zise Eugen. Cred că e suficient, nu? Acum plec.

— Dar aici ce ai?

— *Vedeți bine. O cicatrice.*

Marinca plimbă degetul pe urma abia vizibilă de pe partea stîngă a pieptului, în dreptul inimii.

— O rană?

— O întîmplare . . .

— Cu ce ocazie? Cînd?

— Eh! . . . De mult . . .

Eugen se îmbrăcă repede.

— Acum plec într-adevăr.

— Spui că pleci, și parcă n-ai mai pleca.

— De ce încercați să fiți exagerat de pătrunzător?

— Așa îmi este meseria, oftă cu tristețe Marinca. De altfel pari a fi un pacient pe placul meu; un pacient care nu dorește nimic.

— V-am spus că n-am venit aici din inițiativă proprie . . .

— Poate îmi ascunzi ceva? N-ar trebui, nu e în folosul dumitale.

O ușă trîntită își repercută ecoul în toată clădirea; Eugen tresări, și cu același gest involuntar își duse mîna la inimă; Marinca observă.

— Încerci, dar nu poți să-mi ascunzi chiar totul, se corectă. Cicatricea pe care o ai în dreptul inimii . . .

— O întîmplare fără sens, fără urmări . . .

— Fără urmări?

Se priviră cîteva clipe.

— Ai succes la femei? Desigur, desigur, nu e nevoie s-o spui. Ce s-a întîmplat în viața dumitale? Bucuria a alternat cu durerea, etțetera?

— Nu știu dacă am avut bucurii, iar de dureri nu-mi amintesc. Mai de grabă, cum ați spus, am avut parte de etțetera.

— Frază... vorbe! Spune-mi! șopti medicul, ațintindu-și privirea grea de astă dată pe chipul lui Eugen.

— N-am ce... Cîndva m-am întîlnit cu o fantomă. Dar asta a fost de mult. Ca Hamlet...

— Bine. Ce mai adaugi la asta?

— Doar scuzele mele, și etțetera, îl imită Eugen. La revedere, și iartă-mă domnule doctor. La drept vorbind sînt perfect sănătos. Febra mea de origine necunoscută, cum ziceți, n-are nici o importanță.

Marinca își conduse pacientul. În sala de așteptare veniseră alții doi. Eugen privi planșa de anatomie, inima aceea urîtă; medicul se încruntă; Eugen ieși; medicul trecu în cabinet și de la geam așteptă să-l vadă trecînd. Eugen Coman apăru, înalt, puternic și suplu; femeile se întorceau după el, să-l privească „Doar atît", șopti Marinca fără nici un rost.

2: Se opri brusc

Se opri brusc la colț, privind în jos. Două fete în rochii albastre, ajungîndu-l din urmă, îl ocoliră iute, încercuindu-l prin stînga și prin dreapta, iar cea din stînga se întoarse și-i aruncă o privire. Era neliniștea. Nu vedea nimic, acolo jos. Doctorul ăsta: cu pieptănătura într-o

parte, cu fața aceea subțire, infantilă, la vîrsta lui! Desigur, peste cincizeci de ani. Un om care vrea să știe. Ridică din umeri și porni mai departe, la fel de brusc cum se oprise. Zîmbi. Era multă lumină albastră împrejur. Pe aleea din parc un pisoi alb înainta precaut, mirosind nisipul. Eugen se așeză pe bancă, observînd printre ramuri cea de-a patra fereastră de la etaj a clădirii galbene de peste drum. Fereastra era deschisă larg și sub streașină, chiar deasupra, zbura o rîndunică împrejurul cuibului.

„Vreau să te vad! Acum! Vreau să te văd la față! Vino la fereastră! Vino!"

Auzi sîngele năvălind în tîmple — venea febra! Un tropot imens, o goană sălbatică; se simți înlănțuit și dus înainte, la atac, în lupta aceea fără final; în urmă nu mai rămînea nimic, nici gîndurile măcar! Ce pustiu, după tropotul dureros care s-a scurs pe lîngă el, care l-a luat și pe el, dizolvîndu-l.

„Ieși la fereastră! Vreau să te văd! Vreau neapărat să te văd!" șopti Eugen fixînd cu intensitate fereastra, scormonind penumbra blestemată a acelui birou inutil, privirile ca niște săgeți prelungite pătrunzînd acolo și rîcîind pereții, foșnind pe grafice și zburînd pionezele; era imposibil ca *el* să nu simtă!

„Vino la fereastră! Vreau să-ți văd chipul rotund de om cumsecade! Nu vrei să ieși la fereastră?! Oricum am să te scot! . . ."

Rîndunica reveni la cuib stîrnind forfota gurilor mari și lacome ce o așteptau, zbura repede și parcă fără rost, făcînd ocoluri fulgerătoare, apoi nu i se văzu decît coada neagră, bifurcată, mișcîndu-se la marginea cuibului.

„Oricum am să te scot . . ." gemu în gînd Eugen, dar privirea lui căzu deodată. Asta nimeni n-o poate ști, își zise. Nici chiar eu, și mai ales

eu. Am să mă lupt pînă la capăt, sau mai bine zis, am să mă zbat, acesta e cuvîntul, dar e greu s-o fac, cînd știu că am pierdut. Pot să mă amăgesc, pot și nu pot. E o minciună! ... O minciună simplă de fapt, că oamenii, în momentele importante, *reţin totul*.

Rîndunica plecase iar.

Eu n-am reținut și nu știu exact: ce se afla în spatele *lui*, pe perete, în timp ce tremuram de spaimă acolo (dar era altceva, nu spaimă, altceva mult mai rău); în orice caz, un obiect mare și întunecat, în colțul stîng. Ceva ca o umbră, la pîndă și gata-gata să se răstoarne peste mine; un calendar, în stînga, sau în dreapta *lui*, și pe birou un ghiveci cu flori mici albastre, dar în ce loc anume? La un moment dat s-a înclinat puțin, și nu i-am văzut o parte a obrazului de flori, dar asta s-a întîmplat într-adevăr, sau mi-am închipuit-o?

„Vino la fereastră! Îți ordon!"

— Eugen! Ce e cu tine?

Nu se întoarse, dar simți umbra Silviei, căzînd subțire, perpendicular pe bancă, intui chiar contactul ușor dintre genunchii ei și scîndura de la margine și fu sigur că-și ridicase puțin piciorul stîng.

— Cum o duci, Silvia?

— Eugen! Fac ceva pe tonul tău compătimitor! Și nu-mi spune Sil-vi-a! Spune-mi ca totdeauna. Acum o lună cînd m-ai părăsit, îmi erai mult mai simpatic! Cum o duc? Ca toată lumea ... Nu face caz pentru Dumnezeu! nu face caz!

— N-am putea să schimbăm doar niște simple cuvinte? întrebă Eugen.

— Asta și speram, dar cînd văd cum faci eforturi să mă compătimești ...

— Stai jos. Auzi, Silvia! Stai jos!

— Unde locuiești tu acum? întrebă ea.

— Peste tot... La toți unchii, la toate mătușile... Și-n același timp la cabană, la tata.

— E adevărat că nu mai lucrezi?

Mîhnit, Eugen mîngîie trunchiul castanului.

— Ai aflat-o și pe asta?

— Orașul e mic... Eugen, ce s-a întîmplat cu tine?

Acum se întoarse și o privi în ochi; același interogatoriu stereotip la care-l supuneau toți cunoscuții, aceleași cuvinte oribile: „ce se întîmplă cu tine?" Și totuși fusese nevasta lui — și legal încă mai era — iar înainte de a-i fi nevastă îi fusese amantă, trăiseră trei ani împreună în aceeași cămăruță romantică, și poate chiar se iubiseră într-o vreme, la început, sau poate ceva mai încolo de început, sau poate se iubiseră încă înainte de a începe ceva, și ea era atît de... o cunoștea doar!, și totuși, aceeași întrebare: „Eugen, ce s-a întîmplat cu tine?"

— Între noi doi lucrurile sînt foarte complicate, și... N-am să le descurc niciodată, și nici tu, și nimeni n-are să le descurce. Tu ești puternică, frumoasă, iar eu, probabil, un om slab. Ai observat cît sînt de slab?

— Ah! Asta e altceva! Vorbim despre...

— Nu e adevărat că sînt slab! strigă deodată Eugen. Dar n-am să mă întorc niciodată la tine.

— Prost mic ce ești...

— Cît de fals!... aproape că urlă el.

— Ce e fals?

— Tonul... Expresia asta: „Prost mic ce ești"... Și tu te porți anormal cu mine, nu observi? E ciudat cum o căsnicie nereușită ridică un zid între doi oameni: se uită unul la celălalt și nu se văd. Dacă s-ar putea șterge totul!... Deodată Eugen tăcu.

„Va să zică ai venit! Ai venit!... Mi-ai auzit porunca!... Așa, așa! Uită-te în sus, spre turnul bisericii... Acum apleacă-te... Acum întoarce-te și spune-le ceva celor din birou, ca să te văd și din profil... Și acum întoarce-te iar spre mine... Tu ești? Nouăzeci și nouă la sută că da! Și nu mă vezi, și nu bănuiești că eu sînt aici și te urmăresc... Nu știi nimic! Mai rămîi puțin la fereastră! Ce față rotundă de om cumsecade... N-ai prea îmbătrînit. O figură liniștită, ochi senini, părul pieptănat pe spate, lins, cu două chelii mici deasupra tîmplelor, dar în rest... În cîteva zile te-ai împrietenit cu toți, știu... Ai cîte un cuvînt pentru fiecare... Îi asculți pe toți cu atenție, te prefaci preocupat de necazurile fiecăruia, și toată lumea zice: E un om minunat! Ai o figură tipică de om minunat... Oare nu mă înșel? Oare nu te confund? Mai rămîi puțin la fereastră... Așa... Acum să înlocuim fereastra, să punem o masă în locul pervazului... O masă mizerabilă, lungă și îngustă, cu picioarele scurte rotunde și decimate de carii... De masă îmi amintesc perfect. Nu era acoperită cu nimic, nici cu un ziar cel puțin; văd și acum scîndurile proaspăt spălate cu leșie, umede încă, văd cele cîteva hîrtii risipite pe masă, hîrtiile în care eram trecut și eu, și ghiveciul cu flori albastre, cu totul nepotrivit pe masa aceea, în camera aceea; dar erau albastre florile sau mă înșel? Să te așez pe scaun, să-ți pun uniformă pe umeri, cizme în picioare, să-ți corectez puțin expresia feței, s-o fac mai cazonă, dar să rămînă blîndă și prietenoasă, fiindcă tu ai fost blînd și prietenos totdeauna... Să vedem! Tu ești? Tu?“

— Eugen, dragul meu! Cu cine vorbești?... Încotro te uiți cu ochii ăștia crunți?

Eugen tresări, duse repede mîna în dreptul inimii, se întoarse încet și zîmbi forțat spre fosta lui nevastă, dar fața lui era fața unui om care se sufocă.

— Iartă-mă... Tu știi că uneori gîndurile mele... o iau razna.

— Știu... Nu e nimic, șopti Silvia încă speriată. Lupul șchiop... Despre care îmi spuneai povești. Nu?

— Prietenul meu, lupul șchiop... E în pădure acum... Departe, zise Eugen.

Omul lui plecase; Eugen voi să se ridice, cînd îl văzu revenind.

— Pe cine vrei să hipnotizezi, Eugen? Pe omul care-și face vînt cu batista?

— Îl vezi și tu? Îl vezi *într-adevăr?*

— Lîngă fereastra biroului tău, da, văd...

— Înseamnă că nu e o închipuire, șopti Eugen. Nu mai vorbi de biroul *meu,* nu mai lucrez acolo. N-am să mai lucrez niciodată... Silvia! Te rog, spune-mi ce crezi despre omul din fereastră!

— Dar eu nu-l cunosc!

— Tocmai de aceea! Fiindcă nu-l cunoști. Spune-mi ceva despre el, povestește-mi ceva despre el, despre felul cum își face vînt cu batista (îi e cald săracul, lucrează, în timp ce noi stăm la umbră); spune-mi o poveste despre el! Ai putea să începi așa: la o fereastră ieșise omul să se răcorească... Avea nasul așa, gura așa, și privirea așa... Era un om bun... sau: era un om rău. Te ascult, Silvia! Nu te uita la mine. Știu ce vrei să spui. Că sînt absurd... Că sînt ciudat... Că sînt nebun... Chiar, am fost azi la un doctor de nebuni. Dar spune-mi ceva despre omul acela, Silvia!

— Cred că despre individul acela nu se poate spune mare lucru, zise ea. Are o figură de om bun, cumsecade...

— Perfect, perfect! Mai departe!

— Dar ce? Să inventez? Bine! Am impresia că-i place să mănînce zdravăn... În schimb se îmbracă rău... Cămaşa e demodată, pun pariu că poartă pe căldura asta pantaloni din stofă groasă, gri, foarte largi, care se bălăngăne inestetic pe un picior cam scurtuţ, sub o burticică nici prea mare, nici prea mică şi deasupra pantofilor cu bombeurile boante, rotunde, deşi bine lustruite. Ba nu, mai degrabă l-aş încălţa cu nişte sandale dintr-alea ţărăneşti, greoaie şi late...

— Foarte bine! Mai departe!

— Nu mai ştiu... Trebuie să plec.

— Ce vîrstă îi dai?

— Poate patruzeci şi cinci.

— Şi cît îi mai dai de trăit?

— Eugen!

— Ce-i?

— Nu-mi plac prostiile... cowboysmele... Jocul de-a războiul...

— Eu nu m-am jucat de-a războiul Silvia. Eu *l-am făcut* într-adevăr.

— M-ai întrebat cît îi mai dau de trăit, ca şi cum te-ai pregăti să-l omori!

— Acum s-a dus... Nu, n-am să-l omor, din partea mea n-are decît să o ducă pînă la adînci bătrîneţi şi să moară *de timp,* nu de ficat, splină sau inimă... Desigur că are o inimă foarte sănătoasă...

— Acum te las, zise Silvia, ridicîndu-se. Ascultă-mă! N-am de gînd să încerc să te readuc acasă, poţi fi sigur. Dar aş vrea să treci pe la mine... Seara, dacă vezi lumina aprinsă... Poate mă mai gîndesc la insul din fereastră, şi-ţi spun o poveste despre el. Bine?

— Ô să văd.

— Eugen, e ceva în legătură cu . . .? Între tine și omul acela?

— Nimic! Ce, m-ai luat în serios?

— De loc . . . Te știu eu. Neseriozitățile tale... Lupul șchiop . . .

— Neseriozitățile mele, lupul șchiop, etțetera, ai dreptate . . .

Aștepță nemișcat să se îndepărteze, apoi o privi. Tocmai ieșea din parc, pe bulevard. O undă amară îl inundă, se ridică, făcu doi trei pași, se așeză iar; nu-i adusese decît suferință acestei fete cu trup superb, cu lungi plete roșcovane aurii, și ea n-avea să-i afle niciodată durerea și regretul, și nimeni n-avea să afle, după cum ea n-are să înțeleagă probabil niciodată adevărata cauză a plecării lui . . . Asta ține doar de mine, și nu trebuie să transmit veninul și boala nimănui. Mi-e teamă și așa că ne-am despărțit prea tîrziu. Nu, încă nu sînt cu totul pierdut! Dar aici . . . Să mă stăpînesc, să nu mai fac gestul care mă trădează. Omul își apără locul cel mai slab, locul unde e rănit . . . Nu trebuia să ne căsătorim, Silvia. Ți-am spus-o. Iar tu-mi reproșai egoismul. Un discurs atît de vechi, rostit de atîtea generații de fecioare! Îmi pare atît de rău pentru tine! Poate, dacă n-ar fi apărut *el*, nu te-aș fi părăsit, am fi rămas împreună, dar n-ar fi fost bine . . . În nici un fel n-ar fi fost bine!

Eugen își simți tîmplele zvîcnind și-și schimbă poziția. În turnul catedralei bătu ora două. Acum Eugen privea în partea cealaltă a parcului, spre clădirea Școlii Pedagogice în fața căreia bătrîna profesoară Berinde, de matematică, stătea de vorbă cu două foste eleve.

Dar ce era obiectul negru, întunecat, mare și rotund parcă, ce stătea într-un colț al camerei, în dreapta sau în stînga lui, acel ceva care parcă ar fi vrut să se repeadă la mine? „Este o greșeală", am spus eu, și el a confirmat cu blîndețe: „Sigur că este o greșeală, băiete!" Și cum m-am liniștit, imediat, și ce bine mi-a părut!

„Mai vino o dată la fereastră! Sau nu, poți să nu vii. Astăzi am să te aștept, da..."

Își zise că-l va aștepta, fiindcă astăzi, în sfîrșit, are destulă putere și pentru asta. Și-și zise că nu se grăbește, că nu e nerăbdător; numai de n-ar trece prieteni, de n-ar ieși vreun cunoscut care să-l chinuiască iar cu întrebările... Silvia! O întîlnise într-una din acele ciudate perioade de beatitudine cînd credea că începe să uite... cînd febra dispărea pentru perioade lungi... Firește, mai întîi vorbiseră ochii. Într-un autobuz, se urcaseră amîndoi la gară. Îngrozitor de banal! Cîteva zile mai tîrziu îi oferise un bilet la un păcătos de film în care toți protagoniștii mănîncă supă, cu o seriozitate curat nemțească. Se aude lingura lovindu-se de fundul farfuriei, toți se prefac că le e foame, și mai e cîte un bătrînel cu gîtul subțire, cu mărul lui Adam filmat în prim plan, în timp ce se mișcă în sus și jos prin gîtul subțire ce înghițește supă. Niciodată nu putuse suferi asemenea scene. Iar pe Silvia o luase de mînă în sala întunecată, fiindcă păcătosul de film începuse, n-ar mai fi început! Toată nenorocirea lor se trage de la acel film. Nu există puncte de comparație, aici. Silvia... Firește că n-are să înțeleagă... Aceste jalnice întoarceri spre timpul care a trecut! Dacă s-ar putea șterge totul!

O fată mergea încet pe bulevard, de-a lungul gardului scund ce mărginea parcul, și-l privi. Purta o bluză de un albastru fumuriu. Era

neliniștea și febra. Ridică ochii spre geamul deschis, dar nimeni nu mai apăruse acolo, i se părea însă că aude răpăitul monoton și îngrozitor al mașinii de scris, concretizînd vreun proces verbal plicticos și inutil, apoi auzi orologiul din turn bătînd „și jumătate".

Da data aceasta avu impresia că timpul mergea într-adevăr în favoarea lui: poate că totuși nu acel film fusese de vină; poate că vinovat, era, fără voie, lupul șchiop, prietenul său; cele două foste colege treceau pe alee, exact prin spate; Eugen încercă să-și alunge trupul de-acolo, încercă să se facă nevăzut și de bună seamă reuși, de vreme ce fetele nu-l observaseră. „Cealaltă" era una căreia nu-i reținuse niciodată numele, nici în liceu chiar. Stătea rezemat cu coastele de spătarul băncii, cu fața spre bulevard și spre fereastra aceea, iar în spate avea parcul, iar dincolo de parc turnul bisericii, cu orologiul, cu acele scrijelînd lent cele patru cadrane; două sute de metri mai încolo, liceul, imens și cenușiu, prietenos totuși cu zecile de ferestre sclipind întrebător.

În anul o mie nouă sute patruzeci și opt, la o ședință, colegul său de clasă Iosif Mitu ceruse cuvîntul. Eugen n-avea de unde să știe că va vorbi despre el. Eugen avea către douăzeci și unu de ani, era unul dintre cei mai vîrstnici elevi; nici nu privise în direcția lui Mitu, nu-l interesa acest coleg care lua cuvîntul absolut în toate ședințele.

Iosif Mitu vorbea de cîtva timp cînd Eugen prinse cu întîrziere despre ce este vorba. Mitu începuse prin a anunța adunarea că va înfățișa o problemă gravă, însă el înfățișa totdeauna cîte o problemă gravă, așa că nu uimi pe nimeni. Avea un glas ce vibra reținut, convingător, po-

trivit cu întreaga-i înfățișare de om matur și cumpănit, încă de la optsprezece ani; spuse că pe tapet e problema unui coleg al lor, făcu unele ocoluri care trădau priceperea-i înăscută în ale demagogiei agresive și în sfîrșit dădu numele: Coman Eugen. Eugen se întoarse în acest moment spre Mitu și-l fixă cu ochii lui albaștri întunecați. Vorbitorul nu-i răspunse la privire; spuse mai departe că în anul o mie nouă sute patruzeci și trei Coman Eugen fusese pe front luînd parte la războiul din răsărit.

Eugen mai mult mirat se ridică.

— E adevărat; toată lumea o știe. Am fost într-adevăr pe front și am fost și rănit... aici. Și duse mîna în dreptul inimii.

— În anul una mie nouăsute patruzeci și trei, la data cînd a fost pe front, continuă Iosif Mitu, cu vocea puțin mai ridicată, colegul nostru Coman Eugen nu împlinise încă *nici șaisprezece ani*. El *nu putea* fi trimis pe front la această vîrstă. Aș vrea să știu, și sînt în asentimentul tuturor cînd spun că noi cu toții vrem să știm, dacă Eugen Coman s-a prezentat *voluntar* să lupte în războiul anti-sovietic, și dacă da, atunci ce mai caută aici, printre noi?

— Ți s-a pus o întrebare, tovarășe, zise delegatul județenei. Răspunde la întrebare!

Eugen nu răspunse nimic. El se ridică și ieși din sală.

Orologiul din turnul bisericii bătu „trei sferturi" și Eugen, așezat în aceeași poziție pe bancă, simți ghiața, pînă la genunchi. Peste cîteva minute *omul* trebuia să iasă la lumina zilei. Simți ghiața trecînd de genunchi, ridicîndu-se încet în el, spre inimă. Pe bulevard oamenii deveniseră

niște umbre care mergeau fără zgomot, circulînd printr-o lume înghețată, îndreptîndu-se către casele lor înghețate.

Eugen se ridică fiindcă *omul lui* apăruse însoțit de încă doi care-i explicau ceva, iar el asculta și dădea din cap înțelegător. Știa să fie atît de înțelegător întotdeauna, cu oricine! Eugen merse prin parc, apoi ieși pe bulevard, înaintînd pe picioarele încă înghețate. Cineva îl salută prietenos, Eugen răspunse cu ochii însă ațintiți asupra *omului* său. Cei doi îl însoțiră pînă la colț, acolo unde se înălța catedrala singuratică, în mijlocul pieței; *omul* își continuă drumul singur, și Eugen îl urmări de departe. Probabil locuia pe una din străzile din preajma gării. Îl vedea bine, deși se ținea la distanță, și-și aminti de ceea ce spusese Silvia, încercînd să-l descrie din punct de vedere vestimentar. Greșise, și nu prea. Nu purta „sandale țărănești greoaie și late", ci pantofi, iar pantalonii nu erau atît de largi cum presupusese fata, ci destul de strînși, dintr-o stofă subțire, gri. Nu era prea înalt omul și avea într-adevăr mijlocul greoi, dilatat de o bună poftă de mîncare, iar haina o purta pe umărul stîng, și servieta sub brațul drept. O servietă mare și grea, de șef. Eugen simți cum începe să-l părăsească ghiața. Revenea valul de febră.

„Ce e adevărat în tine, om cu figura cumsecade? Nici pașii care te duc spre casă nu-s adevărați... Ce adevăruri porți în servieta imensă? Ce e adevărat din cuvintele bune pe care le-ai împărțit azi tuturor?".

Omul nu privi înapoi. El nu avea nici o neliniște, era atît de adînc înfipt în viață că valurile

acestea reci și fierbinți nu ajunseseră niciodată pînă în apropierea sa.

Tu ești? întrebă Eugen, mergînd cu același pas. Se poate să mă fi înșelat? Dacă ești tu, cum de nu mă simți, cum de nu se cutremură totul în tine la simpla mea apropiere, cum de nu mori în timp ce mergem pe aceeași stradă?

Omul înainta sigur și nepăsător, apropiindu-se de casă.

3: Casele se răriseră

Casele se răriseră acolo, în partea dinspre rîu a orașului. Eugen își văzu *omul* deschizînd poarta, îl văzu parcurgînd cu același pas încrezător mica distanță pînă la cele patru scări pe care le urcă mai repede, cîte două. În fața casei, niște straturi de flori bucurau ochiul, culorile predominante fiind albastrul deschis și griul străveziu ce păreau că plutesc și pe deasupra florilor, în dreptul ferestrelor deschise.

Să ierți! Și să uiți! Poți să ierți numai dacă poți să uiți, își zise Eugen. Poți să ierți pe cineva care suferă, dar cum să ierți un om atît de sigur? Un om care nu șovăie și care n-are nimic șubred, nici măcar ultima coardă a ființei sale nu dă semne de șubrezenie... Nici o pată de igrasie nu i s-a lipit de călcîi. Nici o adiere a neliniștii nu i-a cuprins vreodată, ca un cancer, inima sa perfectă, cu pulsul egal dimineața și seara, în timpul mesei ca și în timpul dragostei. Nu poți să ierți pe un om care n-a suferit niciodată, și apoi nu poți să ierți dacă nu

poți să uiți. Eu nu pot să uit, fiindcă dacă aș uita, aș dispare, aș trece în neființă, m-aș topi. Eu sînt pură lipsă de uitare și atît. Eu sînt materia care n-a uitat, iar în clipa cînd ar uita, s-ar descompune într-o clipă. Dar aș fi vrut să uit. Am încercat, m-am chinuit să uit, și numai materia din care sînt alcătuit e de vină că n-am uitat, cu încăpățînarea ei de a persista, de a supraviețui. Poate că m-ar condamna oamenii, pentru lipsa mea de uitare, sau poate că m-ar aproba, însă nimic nu depinde de asta. Întrebarea e dacă eu pot să uit sau nu, iar eu nu pot să uit.

Ce răcoare plăcută trebuie să fie în casa aceea liniștită. Are o nevastă și desigur copii, și desigur e iubit. Probabil se poartă frumos cu ei, iar dacă și-a înșelat nevasta ea n-a aflat niciodată, și dacă a aflat, n-a crezut. Un om perfect.

Eugen trecu prin fața casei, mergînd pe partea cealaltă a străzii, apoi ajunse la pod, coborî pe o cărare îngustă spre stînga, într-un loc viran, pînă ajunse printre movile, chiar deasupra rîului, și de acolo vedea foarte bine spatele casei.

Se așeză pe un bolovan rotund, iar împrejur iarba trecea prin vînt, neliniștită. Există chiar și o neliniște a ierbii, da. O nesiguranță, și poate o durere că odată și odată va veni iarna.

Cînd schija plesnise în inima sa, încurcîndu-se acolo printre artere și vene, nu căzuse în iarbă; se prăbușise în zăpadă, în mijlocul unui cîmp mort, peste care viscolea, un cîmp plin de rotocoale albe și întrerupte care se ridicau pînă la cer. Începuse să se tîrască, prin zăpadă, făcea cîțiva metri, apoi cădea, și deasupra capului său se înșuruba vîrtejul alb întrerupt, vîrtejul desenat cu virgule albe.

Și deodată, atunci, din nămeți, din vîrtej, sîngerînd, se tîrîse către el o ființă a codrului,

taxată în povești drept una din cele mai rele și mai dușmănoase: un lup șchiop care abia mai trăia, la fel ca și omul. Se priviseră; totul poate că fusese numai un delir, se priviseră multă vreme, și în cîmpul pustiu măturat de viforniță poate că se simțiseră frați, mai apropiați unul de celălalt decît oamenii, prin sîngele pe care-l pierdeau în aceeași zăpadă, prin rănile care-i ardeau, prin durerea care-i omora încet. Ce gîndea omul și oare ce gîndea fiara?

Unul din ei începuse iar să se tîrască, nu se știe care, omul sau lupul, iar celălalt îl urmase. Străbăteau pe rînd aceleași cercuri aprinse, așezate de un dresor nemilos, nu săreau prin cercurile aprinse ci se tîrau prin ele, arși pînă la măduva oaselor de toate flăcările infernului, în pura zăpadă ce umplea întreg universul. Se tîrau pe rînd parcă îndemnîndu-se, și poate că în acele clipe graiul lor era același, poate-și aruncau țipete de încurajare și-și puneau întrebări, și povesteau unul despre celălalt, omul și lupul șchiop.

Uneori viața, cînd se încăpățînează să nu părăsească trupul muritor, devine o ironie și o bătaie de joc, o suferință cum nu e alta mai crudă; moartea ar fi simplificat totul, dar ei nu muriseră decît în parte, cum e mai rău, și erau cele mai batjocorite ființe de pe pămînt de picătura sfîntă a vieții care se agăța cu disperare de două trupuri aproape decimate. În aceste clipe te convingi de contrariul oricărui adevăr evident, și dacă nu mori, dacă nu mori pînă la urmă, convingerea aceasta persistă și de-acum înainte abia dacă vei mai putea să iei în serios vreun adevăr, cît de evident. Abia! Asta nu te mai părăsește niciodată, ci te urmărește așa cum se urmăreau pe zăpadă cei doi răniți, omul și lupul, cei doi prieteni, în mijlocul nesfîrșitului delir

alb. Pentru această durere pămîntul e prea mic, și universul e prea mic, și toate depărtările la un loc sînt meschine, fiindcă ele pot fi, la urma urmelor, măsurate.

O astfel de rană, și o astfel de febră e mai mult decît mortală și nu poate fi asemuită cu nimic.

Eugen aruncă în iarbă cămașa și rămase cu spatele gol în soare, și apoi își aminti cum îl pusese psihiatrul să defileze dezbrăcat prin cabinet, dar în acest timp ochii cercetau ograda prin mijlocul căreia rătăcea ca o stafie bibilica singuratică pestriță și urîtă. Găinile se trăseseră mai în umbră, împreună cu cocoșul lor, și tot sub acoperișul șopronului se adăpostise de soare un dulău alb. Era o gospodărie solidă, din coloritul căreia nu lipseau nici porumbeii sub colivia căcora, înfipt într-un par, strălucea alb craniul de berbec, cu mari coarne îndoite.

Din casă ieși o fetiță de vreo nouă ani, și Eugen care avea niște ochi ageri observă că e drăguță, și-n acelaș timp seamănă cu tatăl ei. Nu se înșelase, omul avea și copii. Asta ține tot de solidaritatea concepțiilor, de virilitatea plină de încredere prin care stătea înfipt în viață. Eugen nu-și dorise copii niciodată, se simțea prea șubred și trecător, chiar în zilele de stranie beatitudine cînd i se părea că se îndepărtează și se rupe de...

Masa aceea lungă, și calendarul în stînga, sau în dreapta *lui*, și cizmele *lui*, strălucind sub masă, și ceva întunecat, în dreapta, sau în colțul din stînga, ceva întunecat gata să se repeadă asupra ta, și florile pe masă, albastre, alături de hîrtii, și iar calendarul indicînd o zi și o lună a anului o mie nouă sute patruzeci și trei. *„E o greșeală, domnule căpitan! Eu n-am nici șaisprezece ani“*. *„Firește că e o greșeală, băiatule“*. Și

zîmbetul binevoitor în care nu se putea să n-ai încredere. *„Firește că e o greșeală, bizuie-te pe mine, se descurcă totul . . .“* Zîmbetul care dă încredere. *„Nu-ți face griji, rezolv eu totul“*. Și dacă totuși mă înșel? Dacă nu ești *tu* omul meu?

Iată o posibilitate cumplită; nesiguranța aceasta e o tortură insidioasă și rafinată . . . Să-i zic altfel, nu nesiguranță. Să-i zic incertitudine. Tot aia. Îmi trebuie o confirmare, și-o voi avea!

Fetița dispăruse în casă. Apăru în schimb o femeie, vărsînd apă în curte, dintr-un lighean. Nevasta sau slujnica? Eugen își aruncă pe umeri cămașa, soarele începuse să-l ardă. Fetița reveni alergînd, trecu din ogradă într-o mică grădină cu straturi de ceapă și roșii, urmată de cîinele alb, ieși apoi și din grădină și începu să alerge pe cărare, drept spre locul unde se oprise Eugen. Urcă movila, îl privi o clipă, privi pe urmă apa.

— Dumneavoastră sînteți pescar? îl întrebă cu seriozitate.

Avea părul de culoarea spicelor și ochii foarte mari.

— Tata doarme, zise ea, fără să aștepte vreun răspuns și am primit ordin să nu fac gălăgie, și cînd primesc ordin să nu fac gălăgie, vin aici. Aici e voie să fac gălăgie, dar aici n-am poftă. Chiar sînteți pescar?

— Nu, spuse Eugen.

— Sigur că nu, pescarii au undiță. Venea aici unul bătrîn, fără un ochi și chel, n-avea nici un fir de păr pe cap, și se supăra cînd vedea că mă uit la el. Și nu prindea niciodată nici un pește. Dumneavoastră de ce nu sînteți pescar?

— Fiindcă n-am undiță.

— Și atunci ce sînteți?

— Un om care trece pe-aici.

Fetița rîse.

— Atunci sînteți un trecător, zise. Tovarășul Trecător.

Eugen voi s-o întrebe cum o cheamă, dar nu reuși. Nu i se deschidea gura pentru această întrebare. Se ridică și plecă iute, de-a lungul apei.

— Plecați, tovarășe Trecător?

Eugen îi făcu semn cu mîna, îndepărtîndu-se. Se opri iar, ceva mai departe. Văzu venind pe apă, aproape de mal, un buchet de flori mici, albastre; întinse o nuia și aduse buchetul la mal și-l luă în mînă. Mulțumesc, zise, adresîndu-se apei, pentru buchetul ce mi-l oferi. Și privi pîcla mișcătoare a rîului gîndindu-se că în albia asta se află dizolvate valurile nervoase ale Secegurei care trece chiar în preajma cabanei de la Cheile Vîrșețului, acolo unde s-a născut el în urmă cu treizeci de ani. Pînă la Chei nu erau decît vreo șapte-opt kilometri și i se făcu dor, un dor dureros după cărarea întortocheată ce urma cursul Secegurei printre uriașele stînci ascuțite, și după ciudatele păsări ce săgetau zi și noapte împrejurul întunecatei deschizături numită „Hornul Diavolului", și după micul platou unde se cățăra el încă de copil ca să vadă mai de-aproape păsările, să le audă mai bine țipetele stranii care parcă-l chemau. Încercase să urce și mai sus, de cîteva ori era să moară de dragul acelor păsări ce zburau fără încetare, mici și iuți și veșnic sprijinindu-se în aripi.

Pe terasamentul căii ferate înguste trecu o fată în rochie albastră, mergea desigur la ștrand; îl privi o clipă. Era neliniștea. Era neliniștea. Era neliniștea. Era...

„Desigur lupul șchiop, o poveste, asta aș vrea să aud acum...". Și privi geamul luminat slab într-o nuanță de albastru indigo, și știu că Silvia stă culcată în halatul ei albastru deschis, sau în halatul albastru-cețos; stă la veioză și citește, și poate la radio e muzică, pusă încet, și probabil în cameră miroase a lămîie. Eugen urcă scara și sună.

— E ciudat să-ți vizitezi fosta soție, zise.

— Știi, — amănunt neimportant de altfel, știi că încă mai sîntem căsătoriți?

Silvia se întinse iar, rezemîndu-se între perne, și el îi văzu lungile picioare și trupul subțire și puternic, și gîtul bronzat; luă un scăunel jos și se așeză în fața recamierului.

— Vrei o citronadă?

— Nu te deranja.

Ea zîmbi, copilărește și cu viclenie totodată.

— Vrei prăjitură cu cireșe? Proaspătă, azi am făcut-o.

— Nu.

— Un pahar cu lapte, o cafea?

— Spune-mi o poveste despre lupul șchiop.

— A fost odată un lup șchiop... Eugen! De ce ai venit?

— Vreau o poveste despre lupul șchiop.

— Altă dată mi-o spuneai tu.

— E rîndul tău să-mi spui o poveste. E rîndul tău, auzi?

Fără să vrea ridicase glasul.

— Eugen, asta e o manevră de înduioșare? Silvia, se ridicase. Fața, în mijlocul pletelor roș-covane răvășite, i se înăsprise. Vrei să te culci cu mine și...?

— Vreau să-mi spui o poveste despre lupul șchiop, atît, și numai atît.

— A fost odată un lup șchiop, zise ea repede, scuturîndu-și capul, ca-ntr-un fior. Unde? În pădure — nu? — acolo trăiesc lupii. Era un lup foarte vesel și bine dispus.

— Nu. Era un lup nefericit...

— Da? Și acest lup era conducătorul unei haite puternice, și-i plăcea să alerge în fruntea ei, iarna cînd viscolea și trosneau copacii în pădure de ger...

— Nu mai era conducătorul haitei, îl schimbaseră fiindcă era șchiop.

— Cine spune povestea, eu sau tu?

— Tu, bineînțeles.

— Într-o bună zi lupul șchiop s-a dus să facă o vizită nepoților săi. Nepoții s-au bucurat teribil văzîndu-l.

— Nu s-au bucurat, zise Eugen, s-au înfuriat și au zis: iarăși vine pisălogul ăsta cu blana zdrențuită, să ne plictisească și să ne dădăcească...

— Lupul cel șchiop avea mulți prieteni. Într-o zi s-au adunat în vizuina lui și au pus la cale ceva...

— Nu mai avea prieteni, îl părăsiseră toți. Nu toți, dar o parte din ei începuseră să-l ocolească, după ce Mitu Iosif vorbise despre el în ședință.

— Îi plăcea lupului șchiop să se plimbe dimineața prin pădure, pe răcoare, zise Silvia. Fiindcă era acum un lup bătrîn, nu mai avea somnul adînc și se trezea la foșnetul codrului lovit de prima fulgerare a zorilor.

Nu va uita niciodată zîmbetul chinuit și nefiresc al lui Petrică Ciufu, privirea lui fugară, graba lui, de cîte ori se întîlneau, căutăturile repezi aruncate împrejur să vadă dacă nu cumva îi observă cineva împreună. Grozavi prieteni fu-

seseră! Însă liniștitul, puternicul și de pe atunci grasul Andrei nu-l părăsise nici o clipă. Andrei nu era prieten cu Petrică Ciufu, și nici Petrică nu-l iubea pe Andrei, iar Eugen fusese prieten intim cu amîndoi, și ei trecuseră de vîrsta medie a colegilor, dar niciodată nu mergeau toți trei împreună undeva, și de multe ori Eugen preferase neastîmpărul, umorul, succesul la femei al lui Petrică, atitudinii rezervate, scepticismului mohorît al lui Andrei. Andrei picta, dar n-a ajuns pictor ci arhitect, și acum e departe, într-un alt oraș, însă marea prietenie o descoperise abia după ce Petrică începuse să dîrdîie din toate mădularele cînd îl întîlnea; marea prietenie a mohorîtului Andrei. Dacă ar fi el aici!

— Și după ce ieșea din vizuină, se scutura o dată bine, să se dezmorțească și să-și netezească blana ce purta semnele luptelor pe care le-a dat (Așa-mi povesteai tu, Eugen, despre lupul șchiop, că avea blana ciopîrțită de răni și lovituri, nu?) și pe urmă alerga tiptil, încă prin semiîntuneric, pînă la pîrîu, să lingă puțină apă rece, fiindcă în ultima parte a vieții lupul șchiop își făcuse vizuină undeva în preajma Secegurii, pîrîul ce trece pe lîngă Cheile Vîrșetului, nu?

Rușinea lui Petrică Ciufu, și a încă doi sau trei asemenea prieteni, o port și acum cu mine. Rușinea lor a trecut în mine; ei au uitat totul, fiindcă fac parte din acea categorie de oameni care trec prin apă fără să se ude; ei au uitat, așa reiese din ceea ce fac și spun întîlnindu-se cu mine. Nici o urmă de stinghereală, poate uneori se miră observînd că în timp ce vorbesc cu ei le răspund doar cu gura, iar ochii mei privesc într-o parte... dar cred că nu observă nimic. Oamenii aceștia nu observă așa ceva, ei trec prin orice apă, da, fără să se ude. Fericiți!

— Minunat de limpede e apa din pîriu la ora cînd lupul șchiop merge să-și lingă umbra din valuri, nimeni n-a avut timp s-o tulbure și e rece, parfumată și puțin amăruie, poate din cauza brazilor. După cîteva înghițituri, lupul șchiop ridică ochii, privește împrejur, ascultă, și mai bea puțin. Apoi se pierde iar în pădure pe una din vechile cărări astupate acum, unde gonise el demult, piept la piept cu lupoaica lui tînără . . .

Dar Mitu Iosif? În privința lui nu s-a înșelat nimeni. A plecat la facultate, și acolo, ca student, a ajuns ceva foarte mare, cum erau siguri toți că se va întîmpla, și brusc s-a aflat că nu mai e nici foarte mare și nici student, și s-a întors acasă și a intrat în slujbă. Asta ce înseamnă? Că totul se plătește? Da, totul se plătește, totul, însă întîmplarea cu Mitu nu e concludentă, nu e rezultatul jocului rafinat al destinului, regizor genial. Mitu devenise specialist în demascări, dar în meseria asta pînă la urmă se produce o explozie. Eugen nu-l urăște pe Mitu, n-are pentru el nici un resentiment, greu de explicat de ce, nu-i păstrează nici o urmă de ranchiună, Mitu însă îl urăște. Ca și cum de la Eugen i s-ar fi tras totul. Nu. Eugen n-a mișcat un deget împotriva lui, însă s-au răzbunat faptele, acumulîndu-se într-o avalanșă care pînă la urmă n-a mai rezistat în șubredul echilibru ce i se propunea. Mitu n-a fost un excroc inteligent ci unul mediocru. Excrocul inteligent își pune totdeauna în față posibilitatea prăbușirii, ceea ce Mitu n-a făcut.

Să-l las dracului pe Mitu, gîndi Eugen, el nu mă interesează de fapt. El a fost doar un mic vinovat care s-a înfruptat meschin din marea vinovăție a *omului* care acum cinează probabil, în sînul familiei, în camerele plăcute și răcoroase unde el e cap de familie respectabil și tatăl unei

fetițe cu ochii mari și luminoși. Ochii Silviei sînt întunecați, poate acesta e farmecul ei, părul roșcovan și ochii întunecați, ca să nu mai vorbim de celelalte. Destinul a glumit, hotărînd ca acest nefericit Iosif Mitu s-o cunoască pe Silvia, după ce ea îmi devenise amantă, și s-o ceară în căsătorie. Asta nu ține de răzbunare, e o simplă glumă a destinului, la fel ca și gluma ce i-a servit-o Silvia lui Mitu, drept răspuns cererii sale. Destinul are ore de recreație și umor, și atunci pune la cale astfel de glume.

Dar aici, acum, între noi, ce se întîmplă? Eu am părăsit-o, definitiv, știu bine că definitiv, și ea știe la fel de bine că despărțirea noastră e definitivă, și totuși am venit aici, pretinzîndu-i să-mi spună basmul despre lupul șchiop. Poate din cauză că numai ei, în timp ce o iubeam, i-am povestit despre lupul șchiop, și e singura care știe cîte ceva despre el. Cîte ceva. Adevărul nu-l știe. Nu știe cum ne tîram noi amîndoi, eu și cu lupul șchiop, răniți, în cîmpul pustiu, n-am povestit-o decît lui Andrei. Și el mi-a zis: „Asta nu trebuie s-o uiți niciodată, bătrîne!" Cred că nouăzeci și nouă la sută dintre oameni m-ar fi sfătuit să nu mă mai chinuiesc, să trag definitiv uitarea peste zilele cumplite, sfat binevoitor de altfel, cu bune intenții, n-aș putea să mă supăr pe nimeni pentru un astfel de sfat; însă cu Andrei e cu totul altceva.

El mi-a cerut *să nu uit,* fiindcă am avut norocul să dau de unul din acei prieteni rari, acei bărbați puternici cu adevărat care înțeleg ușor și care știu că a consola la modul dulceag înseamnă a răni și mai mult pe cel odată rănit. Andrei e un bărbat puternic? Da, însă nu de felul acelora care trec prin apă fără să se ude; cei puternici trec prin apă, și poate ies înghețați, cu murdăria

curgînd pe trupul lor, dar n-o ascund. Dar nici așa. Există o putere omenească cinstită, ca o privire ațintită drept în ochii, în ochii prietenului sau ai dușmanului. Asta e cu totul altceva.

De ce am venit totuși la Silvia? Ce a rezistat din dragostea noastră? Probabil au rămas poveștile despre lupul șchiop, asta nu e puțin, dar nici mult. Nu e suficient ca să ne țină legați o viață, dar destul ca inimile noastre să tresară, ori de cîte ori vom trece unul prin dreptul celuilalt, destul pentru ca eu să nu pot gîndi niciodată urît despre ea. Restul e greu de explicat, și ea nu va înțelege niciodată totul, și nici n-am să încerc să-i explic.

— Astă seară unde dormi? îl întrebă Silvia, întrerupîndu-și deodată povestea despre lupul șchiop.

Eugen îi văzu ochii plini de neliniște.

Nu am voie să glumesc, își zise. Dacă i-aș răspunde, fie și în glumă că dorm la ea, aș jigni-o de moarte, cu toate că nu mi-ar spune-o, și poate ar accepta. Cam astfel se rănesc oamenii, aruncîndu-și cuvinte în glumă, atunci cînd nu e de glumit. Eu am rănit-o și așa destul, involuntar, provocîndu-mi mie, la fiece rană a ei, răni de două ori mai adînci. Nici asta n-am să-i pot explica niciodată . . .

Faptul că am iubit-o și că acum totul s-a sfîrșit, dovedește limpede că ea n-a fost o dragoste mare, sau mai precis dragostea mare și unică pe care în teorie o are fiecare om. Eu n-am avut o asemenea dragoste și acum nu mai sînt atît de tînăr și am tot dreptul să mă îndoiesc dacă e obligatoriu ca fiecare om să întîlnească o mare iubire. Eu iubesc femeile care nu există. Sau o femeie care nu există, sau o femeie care există și pe care n-am întîlnit-o. N-are importanță.

— Am să merg să mă culc la mătușa Laura, răspunse Eugen.

— Atît de departe?

— Nu e departe. O simplă plimbare. Am să alerg pînă acolo, nici nu știi ce plăcut e să fugi seara pe străzi întunecate.

— Am impresia că i-ai preferat întotdeauna pe mătușă-ta Laura... și pe unchiul Achim.

— Știi de ce?

— De ce?

— Ei doi nu pun întrebări.

— Nu înțeleg.

— Nu pun întrebări, nu mă pisează. Ei n-or să-mi zică niciodată: Ei, Eugen, ți-ai băgat mințile la cap, te-ai dus înapoi la serviciu? Nu mă vor plictisi făcînd mutre alarmate: „Ce ai de gînd, băiatule? Ce e halul acesta?..."

— N-aș fi bănuit că poți aprecia oamenii doar pentru faptul că nu pun întrebări...

Silvia privi în jos, apoi se întoarse spre Eugen.

— Pun pariu că știu ce vrei să spui, zise el.

— Ce?

— Că tu nu ești mătușa Laura și că îmi vei pune o întrebare.

— Ai ghicit. Eu nu sînt decît fosta ta nevastă, o persoană la care nu te gîndești cu prea multă bunăvoință, așa că n-am ce pierde! Iată întrebarea: Ai plecat de la mine, și ți-ai părăsit serviciul cam în același timp. Ce legătură e între una și alta?

— Nu e nici o legătură.

— Minți!

— Mint. Este o legătură, dar n-am chef să-ți spun care, vorbi Eugen ridicîndu-se.

— Aș vrea să știu: eu sînt vinovată?

— Nu, Silvia... Totul vine de departe, dintr-un timp cînd tu nici nu existai pentru mine.

— Dintr-un timp... Dintr-un timp cînd... am să spun ceva stupid, Eugen... Dintr-un timp cînd l-ai întîlnit pe lupul șchiop?

Eugen tresări, izbit de strania intuiție a fetei. Și ca întotdeauna cînd i se întîmpla ceva neașteptat, mîna dreaptă se ridică să protejeze locul cu cicatricea din dreptul inimii.

— Lupul șchiop nu există decît în poveștile pe care ți le-am spus eu, și pe care de acum înainte mi le vei șopti tu.

— Poteca aceea era plină de amintiri pentru el, relua Silvia povestea, cu vocea joasă, privind în gol, abandonîndu-l deodată pe Eugen care stătea în picioare, pregătit să plece. Era o potecă ce urca spre tăcerile tainice ale munților unde se petrec lucruri despre care oamenii nu au știință...

Stau și mă uit la ea, își zise Eugen, și-i ascult cuvintele. Acum Silvia joacă teatru. Pînă aici n-a făcut-o, însă acum într-adevăr joacă teatru. E o manevră de înduioșare, cum zicea înainte chiar ea, și o face fără nici un motiv, fiindcă sînt sigur că nu urmărește nimic, nici să rămîn cu ea și nici să mă întorc. E un joc, o cochetărie nevinovată.

— Ai vreun curtezan? o întrebă brusc și cam brutal.

— Asta mă privește, dragul meu!

— Crezi că întreb din gelozie?

— Există o gelozie bărbătească: ai vrea ca femeia părăsită, pe care n-o mai iubești, să nu mai fie totuși a nimănui.

— Eu aș vrea dimpotrivă să aparții unuia care să te facă într-adevăr fericită.

— Ce vorbe nesuferite! De ce ţii să mi le spui? Asta şi aşa nu depinde de tine sau de mine. Nu trebuie să fii îngrijorat de soarta mea şi nici să ai tot felul de remuşcări. Va fi cum va fi, şi pe urmă, cel căruia îi este mai greu acuma, eşti tu!

— Mie nu mi-e greu, Silvia. Pentru mine viaţa a devenit cel mai negru infern.

Silvia se ridică.

— Asta ce înseamnă?

Eugen se ruşină pentru siropul verbal pe care-l vărsase fără o urmă de decenţă bărbătească. Rîse, îngrozitor de fals.

— Glumesc, zise. Nu mai ştii să distingi o glumă? Am plecat. Gîndeşte-te la următoarea poveste despre lupul şchiop!

5: În timp ce alerga

În timp ce alerga, fiindcă nu glumise spunîndu-i Silviei că pînă la mătuşă-sa va trage o fugă bună, simţi ritmul puţin accelerat al inimii şi-şi zise că pentru aşa ceva, pentru fugă, e foarte rezistentă şi sănătoasă; o luase pe drum ocolit, ca să nu treacă prin centrul luminat puternic, şi acum se apropia de halta Gorneni, la marginea oraşului; auzi de departe şuierul personalului şi un gînd îl umplu într-o clipă total: *omul meu,* ce face acum? Ar trebui să ştiu ce face?

Şi ajunse la haltă în acelaşi timp cu personalul care opri doar o clipă. Eugen nici nu se mai gîndi la altceva, se agăţă de scara ultimului vagon şi peste cîteva minute cobora în gară, în

partea cealaltă a orașului. Acum nu mai alerga. Lăsă picioarele să-l ducă singure spre casa omului. „Va trebui să mă împrietenesc cu dulăul alb; Bernard îl cheamă, așa i-a spus fetița". Cumpără de la bufetul din colț o bucățică de parizer. „Mă pregătesc ca un spărgător... Dar trebuie să văd ce face *omul meu!*"

— Scuzați! Aveți cumva un foc?

— Da... Da. Poftim...

— Afurisita de brichetă... Mulțumesc!

Rămase împietrit și abia după cîteva clipe începu să tremure. *Omul său* trecuse în față, cu țigara aprinsă și cu un pachet sub braț. Nu-l observase cum stătea oprit acolo, încercînd zadarnic să-și aprindă țigara. „Ce straniu! El ar fi trebuit să se cutremure, nu eu, însă el n-are habar. Nu-și amintește de mine nici măcar din întîmplare, nici nu bănuiește că exist, nici nu știe că am existat... Acum tremur eu în locul lui, ce nedreptate cumplită, cînd îl simt aproape de mine mă pierd ca în preajma morții... Asta nu e lașitate. Oh!, este otrava care fierbe în mine.

Ocoli casa, prin întuneric, pe drumul cunoscut acum și se apropie de gardul grădinii. Așa cum se așteptase, cîinele simți și apăru ca o nălucă albă, lătrînd.

„Bernard! Bernard! Vino aici, cățelule".

Auzindu-și numele cîinele lătră cu mai puțină convingere. Se apropie hămăind rar. „Îți place? Mă lași să intru în grădina stăpînului tău? E bun parizerul? Mă lași să intru? Sigur că mă lași... tu ești un cîine credincios, dar nu foarte deștept, și poți fi corupt... înșelat... Tu crezi că cei care-ți dau mîncare sînt neapărat amicii stăpînului tău... Așa..."

Înaintă, urmat de Bernard care totuși mai mîrîia înfundat, învîrtind din coadă în același timp, ca o javră cumsecade și mediocră. Dar la gardul ce da din grădină în ogradă se opri. Aici ar fi trebuit să fumeze o țigară. Nu era mare lucru de văzut din locul acela. O cafea amară, gîndi, ar fi trebuit să accept o cafea, la Silvia, își zise, simțind gust de fiere pe limbă și parcă în toată ființa. Tremur din nou... Vedea un singur geam luminat; în dosul perdelei translucide o umbră se mișca încolo și-ncoace. Nu, nu, nu!... S-ar fi așteptat la cu totul altceva. Noaptea e triunghiulară și ridicolă. Nici stelele n-au ieșit toate la plimbare în noaptea asta. Nu era bine așa. Pînda aceasta îl pune pe el în postură de răufăcător. Umbra trecu iar, spre stînga. Cîinele îl părăsise, se îndepărtase ca o pată albă, trecuse în partea cealaltă a casei, să-și apere stăpînul de adevărații dușmani. Eugen simți cum stelele îl apasă cu privirile lor de sus. Era neliniștea. Un cîntec pe care și-l cîntă fiecare, pentru sine. Poate că n-are rost. Umbra trecu din nou, spre dreapta. Eugen intră în ogradă, se apropie de casă; acum oricine ar fi ieșit, ar fi dat peste el. Trecu în față, la celelalte geamuri luminate. Erau joase, iar perdelele cu totul străvezii nu ascundeau nimic. Era casa unui om care nu se ascunde și care nu se jenează de nimic. Îl văzu mîncînd, în capul mesei, cu poftă, și discutînd în același timp cu o femeie mai bătrînă ce stătea în dreapta sa. Fetița ședea cu spatele la fereastră, iar în partea cealaltă a mesei Eugen văzu o femeie în care recunoscu imediat pe mama fetiței. Nevasta *omului*. Nimic deosebit. O femeie subțirică, șubredă, totdeauna dominată de bunul și jovialul ei soț, o femeie care a trecut prin viață fără să-și fi dat seama. Ea tăcea, iar el, discutînd cu bătrîna din dreapta (soacra?) îi arunca cîte o privire.

Părea că numai *el* cinează. Fetița părăsi de vreo două ori masa, fugind să ia o ghitară, însă totdeauna un cuvînt al lui o întorcea îndărăt. Intră femeia pe care o văzuse ziua, cea cu ligheanul, aducînd o farfurie lunguiață, el zise ceva, mulțumit de noul fel de mîncare, se adresă bătrînei, ea făcu gestul de a refuza, acum Eugen își lipise obrazul de fereastră, iar Bernard stătea la poartă privindu-l. În familia asta nu există nici o fisură, gîndi Eugen. O familie minunată, o familie model. Îl trecură fiori și simți frica. Era ca și cum s-ar fi așteptat ca o mînă nevăzută să-i acopere pe neașteptate ochii, pe la spate. Părăsi repede postul său de observație și ieși în stradă. Poarta nu era închisă, omul n-o închidea, peste noapte, fiindcă nu se temea de nimic, și nici nu scîrțîi, era bine unsă. Și poarta era perfectă.

Ieșind în stradă frica nu-l părăsi. Și bănui că nu e o frică legată de faptul că acționase pe furiș ca un hoț care-și spionează viitoarele victime, ci cu totul altceva. Și începu iar să alerge, gonit din urmă de senzația necunoscută că din moment în moment cineva o să-i acopere ochii pe la spate. Acum avea un drum foarte lung pînă la mătușa Laura, și-l parcurse tot fugind, fără să-și piardă respirația, ca un fondist cu experiență, cu pumnii ridicați pînă aproape de piept, respectînd o ritmicitate riguroasă a pașilor, respirînd adînc...

Fetiței îi place să cînte la ghitară, gîndi. Fetița nu este perfectă. Iată o fisură, totuși. Omul *lui*, firește, nu cîntă la ghitară, și nici la alt instrument. Și n-are nici o preferință, nici o pasiune. Fiindcă e perfect. Iar nevastă-sa e de asemenea perfectă acum, fiindcă el i-a reprimat cu blîndețe, ah, cu ce blîndețe, toate poftele pe care le-o fi avut. Se vede după fețișoara

ei de copil îmbătrînit că acum nu mai dorește nimic. Fiindcă a dori ceva este o mare imperfecțiune. Poate că mai demult îi plăceau Greta Garbo și Fred Astaire, însă el a convins-o că amîndoi sînt niște tîmpiți. Poate scria versuri, și el a dojenit-o surîzînd, și s-au dus dracului și versurile. Sau să zicem îl citea pe Eminescu, și el a sfătuit-o să nu se încurce cu poeții nebuni, și ea l-a ascultat. Poate îi plăcea Bacovia, dar el a auzit într-o zi că ăsta e un poet reacționar și dușmănos, exponent al imperialismului putred și i-a ars cărțile. Și după aceea a povestit, acolo unde trebuia, poate la vreo ședință, cum știe să păstreze principialitatea chiar și în sînul familiei. Iar nevastă-sa n-a mai rămas cu nimic. Sau mai bine zis a rămas perfectă. Dar fetiței cum i se permite, totuși, această fisură: ghitara?

La ora aceea poarta mătușei Laura era încuiată, fiindcă și ea, și bărbatul ei erau departe de a fi oameni perfecți, cu toate că nu puneau niciodată întrebări; Eugen însă știa unde e cheia; strecură mîna, o găsi și intră. Încă nu se culcaseră, eveniment neobișnuit, probabil aveau musafiri; Eugen se neliniști, precis musafirii deschiseseră vorba și despre el. Cîți oameni din oraș nu oftau: „Vai, cum se ratează băiatul acesta, ce e cu el?“ Dar cînd intră în sufragerie, îl văzu la masă pe tatăl său, iar în mijlocul mesei serviciul de țuică al mătușii.

Stăteau trei împrejurul țuicii, mătușa Laura, unchiul Achim și cabanierul Simion Coman, tatăl lui Eugen. Eugen avea peste unu optzeci și cinci înălțime, tatăl său era însă mai înalt la cei șaizeci de ani și ceva, iar tatăl tatălui său, bătrînul Coman, bunicul deci, care nu mai părăsise de mulți ani Cheile Vîrșețului, fusese și mai voinic.

Eugen întui cu precizie discuţia care avusese loc între Simion, mătuşa Laura — soră-sa deci — şi cumnatul, unchiul Achim. Bineînţeles, tatăl lui Eugen venise şi el adus de vorbele ce ajunseseră la Cheile Vîrşeţului; „Ce se întîmplă cu băiatul, unde vrea să ajungă?!" Şi discuţia fusese cam aşa:

— Am venit, mormăise Simion, oprindu-se masiv în uşă. Nu-mi plac poveştile astea!

Cabanierul era om „ţapăn", dînd uneori impresia de cruzime. Sprîncenele enorme şi stufoase umbreau ochii mici şi depărtaţi. Eugen îi moştenise statura, dar la înfăţişare semăna cu maică-sa care murise cînd el abia împlinea vreo zece ani. Simion nu-şi căutase altă nevastă, în schimb trăise cu majoritatea femeilor din cătunul risipit pe dealuri de lîngă Cheile Vîrşeţului. Simion era foarte hotărît în tot ce spunea şi făcea, şi singurul om care reuşea să-l influenţeze, şi de care poate se temea, era Laura, sora lui, mătuşa lui Eugen. Pe soţul ei Achim, în schimb, nu dădea multe parale.

— Astea-s poveşti urîte, repetă Simion, stînd încă în uşă. (— Se întîmpla asta probabil pe la cinci după amiaza. —) Eu spun că omul trebuie să fie om!

— Ce tot mormăi acolo, Simioane? îl întîmpină cu ironie Laura. Ce tot bodogăneşti ca ursul? Ia intră în casă şi dă ziua bună întîi!

Laura înţelegea foarte bine cauza supărării fratelui. Achim veni din livadă, ducînd coasa într-o mînă, slab şi cu un zîmbet bun pe faţă. Simion abia-l privi. Intră în cameră, azvîrli rucsacul într-un colţ. Acolo, zise, arătîndu-l, găseşti o sticlă. Ad-o aici pe masă, Laura, şi pune pahare. Am un fecior, unul singur am, şi atîtea poveşti au ajuns pînă la urechile mele de parcă

aș avea zece copii, toți bandiți de drumul mare, puși pe jaf și fapte rele!

— Nu mai trăncăni fără rost! făcu Laura. Ce vorbe, ce poveşti? Despre cine? Fă bine şi adu-mi lămurire în privinţa asta!

— Tu nu ştii? Despre Eugen e vorba. Chiar nu ştii?

— Şi ce-a mai făcut băiatul ăsta?

Bărbatul voinic şi disprețuitor care era Simion, nu rezistă privirilor ironice ale surorii sale. Avea această femeie, Laura, ochii cu adevărat înțepători şi fratele ei simţea ce simţeau majoritatea bărbaţilor cînd îi privea: un fel de persiflare voioasă, un fel de „nu te iau în serios!“ care-i dezarma şi-i mătura pur şi simplu din faţa ei.

— Ai amuţit? Te întrebam: ce a făcut Eugen?

— Dar voi ce păziţi aici? încercă Simion.

— În orice caz nu-l păzim pe Eugen!

— N-aţi aflat că a plecat de la nevastă-sa? A lăsat-o pe Silvia.

— Asta eraaa? Atît?

— Eşti în toate minţile, soră? Ce, asta-i puţin?

— Nu te... grija pentru minţile mele, dulce frăţior! Veghiază-ţi-le pe-ale tale! Cînd s-a încurcat cu Silvia erai tot atîta de umflat ca şi acum, cînd s-a despărţit de ea. Nici cum nu ţi-o convenit!

— Omul să fie om!

— Tu atîta ştii! Dar de ce te amesteci? S-a însurat, a lăsat-o, ce, ce crezi tu, piere Silvia, nu-şi găseşte altul, aşa crezi, ce? Nu-şi pune ea capăt zilelor de dorul lui Eugen, n-avea grijă!

— Puşche pe limbă-ţi, soră! Eu nu de Silvia vorbeam, vorbeam de Eugen, vreau să fie om!

Învîrtelile astea — mă-nsor, mă despart — nu-s bune. Mie nu-mi plac!

— Lasă băiatul în pace, flocosule bătrîn! Simion holbă ochii și-și făcu o cruce, deși cunoștea prea bine libertinajul verbal al surioarei sale.

— Da cu serviciul, cum e? strigă el.

— Cu serviciul? Care servici?

— Da, cu serviciul! Nu mai lucrează de-o lună, crezi că nu știu? Umblă brambura și teleleu, nu mai dă la birou, și-a aruncat demisia în capul mai marelui! Ce te uiți așa la mine, ca zgripțuroaica la lună? Ce nu zic bine? Nu mă-ntereseaza ce cîștigă el, dă-le-n brînză de niște sute de lei, dacă vrea poa'să vie-acasă, la Chei, să trăiască acolo, îl hrănesc eu, am cu ce, dar tot omul trebuie să-și aibe rostul!

— Dar poate că nu acela a fost rostul lui, la căcatu acela de birou!

— Și-acum ce face, tu, muiere bolundă? Umblă teleleu, să-l latre cîinii?

— Să-l latre, că-i vară frumoasă și e tînăr! Și e frumos și el. Lasă-l să umble cît vrea, să se odihnească și el!

— Grozav ce obosea la birou!

— Da mai dă-l în trăznetul dumnezeului comenduirii lui Paramon de birou!

Adevărul e că, descărcîndu-se atunci, și lăsîndu-se potolit de Laura, Simion uită cu desăvîrșire că venise la oraș cu scopul de a-i trage mustrarea cuvenită lui Eugen; lasă-l în pace să-și petreacă dacă-i pică bine, îi spusese sora. O să-i treacă, dar acum dă-i pace. Așa că, văzîndu-l pe Eugen că apare, Simion se întoarse către pendula din perete, notă cu o ciudată nostalgie și satisfacție că e unsprezece și ceva, și se ridică să-și îmbrățișeze fiul. Și Eugen știu că nu mai putea fi vorba de obișnuita morală părintească și-și

privi cu duioșie bătrînul, apoi își privi mătușă și unchiul, aspiră mirosul de țuică tare pe care o adusese Simion, și pentru prima dată în ziua aceea avu sentimentul că pămîntul nu-i fuge de sub picioare. Ridică paharul și ciocni cu toți, iar mătușa Laura îi făcu un mic semn cu ochiul: „S-a potolit ursul..."

În fond Simion venise să-și exerciteze meseria de tată, mai mult de ochii lumii; acum se potolise de-a-binelea, iar deasupra umerilor lui largi și a părului sur și scurt fulgera un crîmpei din marea singurătate tăcută din preajma stîncilor de lîngă cabană. Eugen avu gîndul vag că acolo e totul, și trăi un sentiment de bucurie mare și mare tristețe. „Tata e sănătos, răspundea Simion unei întrebări, vorbind despre bunicul lui Eugen; grija lui n-o am..."

Eugen mînca singur, ceilalți cinaseră demult; mătușă-sa îl servea, rezumînd conținutul unei scrisori recente a Veronicăi, fiica lor, verișoara lui Eugen, măritată la București.

Deodată nu mai putu mînca nimic. Simți prezența unei ființe nevăzute care-l fixa cu ochi pătrunzători. Era neliniștea.

6: O ghiară ce rîcîia ușor

O ghiară ce rîcîia ușor pe geam îl trezi în toiul nopții, pe la trei. Se duse tiptil la fereastră; venise lupul șchiop. Noaptea era luminoasă și Eugen îl văzu bine, lungit sub tufa de coacăze, așteptîndu-l.

— Vii?

— Unde vrei să mergem? întrebă Eugen.

— Într-o noapte ca asta nu se doarme!

— Bine, stai numai o clipă. Mă îmbrac numaidecît și-s al tău...

Sări pe fereastră fiindcă scîrțiitul ușii l-ar fi putut trezi pe Simion. Lupul șchiop îl urmă șchiopătînd și o luară repede de-a lungul străzii.

— Cum s-ar mira toți — zise Eugen, — văzînd un om și un lup șchiop străbătînd în puterea nopții orașul.

— Ai febră?

— Altfel cum? zise Eugen, apăsîndu-și fruntea. Altfel ai fi tu aici?

— Am simțit îndată, de asta am venit. Vîntul dimineții o să-ți facă bine.

— Mai e mult pînă se luminează de zi.

— Acum nopțile se scurtează din ce în ce. În pădure se petrec lucruri extraordinare în nopțile acestea scurte.

— Vezi? întrebă Eugen, arătînd o fereastră luminată slab. Ajunseseră pe strada Aurarilor, unde locuia Silvia. — Vezi, încă nu doarme... Sau poate a adormit cu lumina aprinsă? Ce părere ai?

— E nefericită.

— Într-adevăr?

— Foarte, foarte nefericită.

— Îți dai seama ce vorbești?

— Foarte, foarte, foarte nefericită, repetă lupul șchiop. Nu te mai preface, doar știi bine cît e de nefericită.

— Cu atît mai rău pentru mine...

— Nenorocirea naște nenorocire, zise lupul.

— Dar pe *el* l-ai văzut?

— Pe *omul tău?* Nu. Încă nu. Nu ți-ar folosi la nimic. Tu singur trebuie să te convingi... Acum mergem spre casa lui?

— Da, lupule. O putere ciudată mă duce tot timpul spre el. Parcă m-aș simți obligat să-i cu-

nosc viața clipă de clipă. Este febra, desigur, cea care îmi creează starea aceasta. Și care e scopul? Să-l ucid? Mi se pare că asta încă nu rezolvă nimic.

— Da, nu rezolvă nimic. Să-l ucizi e simplu.

— N-am să-l ucid, cu toate că — Eugen scrîșni — fiecare celulă a trupului meu dorește asta.

— Atunci ucide-l! Dar aceasta ar fi o răzbunare lupească, nedemnă.

— Eu nu vreau să mă răzbun.

— Atunci ce vrei?

— Nu știu! Nu știu!

Orașul dormea adînc înainte de ivirea zorilor; cețuri ușoare, străvezii înaintau dinspre rîu, pe străzile pustii și tăcute, și numai umbra omului și a lupului, lunecînd pe pietre, tulburau nemișcarea. Omul și lupul înaintau unul lîngă celălalt, uniți printr-o stranie legătură de sînge, mulți ani în urmă, în cîmpul pustiu, măturat de viscol...

— Este o minciună, zise Eugen.

— Ce anume?

— O minciună romantică și fadă. Că în momentele cruciale omul *reține totul*, pînă la cel mai mic amănunt. Cine ar putea să-mi spună ce era obiectul întunecat, din dreapta sau din stînga *lui* — vezi, nici asta n-am reținut exact: în dreapta sau în stînga? — obiectul care părea gata să se repeadă la mine? Nu știu ce era obiectul acela cumplit, dar simțeam că *vrea* să se prăbușească peste mine și aveam toți mușchii încordați în direcția lui, în timp ce spuneam: „E o greșeală, eu n-am decît șasesprezece ani..." „Se înțelege că e o greșeală", zîmbise omul, cu fața lui la fel de rotundă ca și acum, și făcuse cu umerii un gest care-i săltase tresele de căpitan și-n acest timp obiectul întunecat din colț parcă înaintase cu un pas spre mine, dar eu pri-

veam florile albastre de pe masa lungă și proaspăt spălată cu leșie, fiindcă totul fusese improvizat în grabă acolo, și în legătură cu masa aceea urîtă mai am o amintire, și anume că pe colțul din dreapta, spre mine, se afla un obiect, cam de mărimea unei călimări, însă nu era călimară.

„Atunci, desigur îmi veți da voie să plec? Fiindcă vedeți că e o greșeală . . ."

„O greșeală stupidă, băiatule dragă" — și obiectul sinistru din colț mai făcuse un pas către mine.

„Deci pot să plec, nu-i așa, domnule?"

„Domnule căpitan; acesta e gradul meu, băiete".

„Îmi cer scuze. Pot să plec deci, domnule căpitan?"

„În armată n-ar trebui să se facă nici o greșeală. Și atîta timp cît se fac greșeli mici, sînt posibile și greșelile mari".

„Vă dau toată dreptatea, domnule căpitan, și vă mulțumesc că ați fost atît de bun cu mine. Acuma, desigur voi putea să plec?"

Da! Obiectul acela din colțul mesei, dar așezat chiar pe margine, nu putea fi decît o capcană de șoareci, uitată acolo cine știe de cine, și Eugen și-a adus aminte fiindcă mai întîi i-au apărut în fața ochilor sîrmele acelea subțiri, gratiile deci, ruginite și murdare, cu fire de păr lipite în smocuri murdare. Și capcana de șoareci era întoarsă cu intrarea în direcția lui; el văzuse atunci și restul de slănină rînceziță, agățat în cîrlig drept momeală, și se mirase că mizeria aceea fusese uitată acolo, și că nu deranjează pe nimeni, totuși nu se mirase prea mult, altceva îl preocupa, obiectul întunecat din colț și discuția cu *omul* . . .

„Trebuie să fim mereu cu ochii în patru, în numele adevărului și al dreptății", spusese omul cu trese de căpitan . . .

„Și cred că nu vă vine ușor domnule căpitan; dar acum, desigur, îmi veți permite să plec, sînt așteptat . . . Dacă ați ști cît sînt de așteptat!"

Îl aștepta Simona. Veniseră împreună din direcția liceului, ținîndu-se de mînă pe strada „Onofrei", o stradă *sigură,* devenind apoi sobri pe strada „General Glimescu", permițîndu-și unele libertăți înainte de a ieși în bulevard, și apoi mărșăluind unul lîngă celălalt ca niște străini. El era înalt și subțire, și puternic, numai că puțin mai slab și mai blond.

„Să nu-ți pierzi timpul cu răutăcioșii care te cheamă la armată", spusese Simona.

„Bineînțeles! Le trîntesc în față vîrsta mea, îi fac boi analfabeți, și vin".

„Te aștept la locul nostru. Te aștept o oră, sau două, te aștept oricît. Totuși, grăbește-te!"

Oricît. Totuși grăbește-te! Cuvinte memorabile, rostite de o femeie. Le remarcase și atunci și n-avea să le uite niciodată! Te aștept oricît, totuși grăbește-te! Simona, Simona, Simona!

„Acum, desigur, îmi veți permite să mă retrag, domnule căpitan. V-am dovedit că e o greșeală, ați fost și dumneavoastră de acord că e o greșeală, eu nu sînt supărat, însă aș vrea să plec".

„Da e o greșeală, lucru cu totul regretabil. E foarte grav cînd se fac greșeli în armată".

„Sînt de acord că e grav, îmi permiteți să plec?"

„Nu".

— Îți dai seama, lupule șchiop, cînd a spus „Nu", mi-a venit să rîd. Întîlnisem un om vesel, tocmai într-un loc unde nu se prea prăsesc glumeții, aproape că mi-a părut bine să aud o glu-

mă; mă simțeam extrem de sigur, dreptatea era de partea mea, vîrsta adică, nimeni nu putea, nu avea dreptul să trimită pe front un copil de șasesprezece ani, am rîs apoi de plăcere, gîndindu-mă că imediat voi părăsi această cameră, voi lăsa în urmă acel ceva întunecat, din colț, și voi fugi să mă întîlnesc cu Simona. Între noi fusese totul, înțelegi? Nu ne întîlneam doar pentru a schimba obișnuitele fraze naive pe care adolescenții le consideră capcane subtile cu mii de înțelesuri, nu, locul nostru nu era o bancă în parc, un copac sau un colț de stradă, ci *o cameră*. Amîndoi aveam șasesprezece ani și destinul potrivise în așa fel lucrurile ca să cunoaștem dragostea, pînă la ultimele ei consecințe, unul prin celălalt, eu prin ea, și ea prin mine, dragostea așa cum e, fără mască, începînd cu acea covîrșitoare dezamăgire, peste care dacă reușești să treci... Dar ce să mai vorbim?! Mă aștepta Simona, la o prietenă cu trei ani mai în vîrstă, o funcționară care ne dădea cheile locuinței; prietena Simonei avea nouăsprezece ani, și era o biată făptură cocoșată, și era straniu să te întîlnești, să te dezbraci, să stai gol în camera și pe patul unei fete cocoșate și să îmbrățișezi o fată de frumusețea Simonei, cred că aici e aproape un început de perversitate, cert e că pe noi nu ne deranja faptul, și nici Aurica, prietena cocoșată, nu ne deranja, ne sărutasem în prezența ei și asta ne dăduse certitudinea puterii și perfecțiunii noastre, nu o făceam din răutate, nu, fiindcă eram tineri și buni, aici e altceva... Simona mă aștepta în camera Auricăi, și totul ardea pe mine să ajung mai repede acolo, și eram atît de convins că peste puțin timp mă voi afla în brațele Simonei că am rîs auzindu-l pe om că zice:

„Nu".

Chipul său exprima o certă bunăvoinţă care-l contrazicea evident, şi aceasta e una din cauzele pentru care nu l-am luat în serios. Sau poate că mai era de completat o hîrtie, una din hîrtiile împrăştiate pe masă.

„*Sînt aşteptat, domnule căpitan* şi v-aş implora să terminăm mai repede ce avem de făcut, ca să pot pleca mai repede. Sper că nu aveţi nici un motiv să mă reţineţi mai mult, v-aţi convins, sper, că e o greşeală . . ."

„Nu încape vorbă că e aşa cum zici!"

„Atunci să terminăm mai repede. Sînt *foarte* aşteptat!"

„Cine te aşteaptă . . .? şi-şi aruncă iute privirea pe una din hîrtii, ca să-mi citească numele. Nu avea probabil memorie bună. „*Cine te aşteaptă, Eugen?*"

Bunăvoinţa lui permanentă, tonul cald, şi faptul că acuma-mi spusese pe nume, cumva părinteşte, aproape că mă îndemna să-i fac confidenţe.

„Cine să mă aştepte, domnule căpitan? . . . Bănuiţi şi dumneavoastră . . .!"

„Frumoasă?"

Am dat numai din cap.

„Şi?"

„*Ce anume,* domnule? Domnule căpitan . . ."

„Eşti bărbat, sau numai te prefaci?"

Întrebarea era pusă pe un ton aţîţător şi ca din partea unui om bun, care nu vrea decît să te încurajeze.

„Sîntem ca şi căsătoriţi, domnule căpitan".

El clătină din cap, şi satisfăcut, şi parcă mustrîndu-mă, şi cu multă bunăvoinţă părintească ocrotitoare.

„Acum pot să plec?"

„Vă întîlniţi?"

„Da. Ea mă așteaptă. Lipsește special de la școală pentru asta . . .“

„Îți înțeleg graba. Și *noi* am fost așa . . .“

„Îmi pare bine că mă înțelegeți . . . A trecut mult timp de cînd mă așteaptă, permiteți-mi să plec . . .“

— Nu-ți venea să te repezi la el, și să-l muști de gît? întrebă lupul șchiop. Să-i prinzi gîtul între colții cei mai ascuțiți și să-i foarfeci arterele din trei mișcări și să-l lași lat . . . Nu?

— Nu, fiindcă se purta frumos cu mine, vorbea blînd, părea înțelegător, și atunci încă nu-mi crescuseră colții ascuțiți cu care aș putea să-l sfîșii acum. Atunci nu-mi făcuse încă nimic.

— Și totuși trebuia să fi simțit ceva. Trebuia să fi simțit cît de vag dorința de a-i sfîșia gîtița.

— Tu ești un lup bătrîn și înțelept, iar eu eram pe atunci un copil . . . Cred că n-am simțit nimic.

— Lupii sînt mai cinstiți decît oamenii. Ei nu înșeală. Cînd e vorba de moarte, își arată colții de la început.

— Poate că ai dreptate. Oamenii însă, mulți dintre ei, prețuiesc mult vorba. Oamenii se dau în vînt după ticăloși care par atît de înțelegători și de buni că te lași bucuros în mîinile lor. Există, lupule șchiop, o categorie de ticăloși care se vor arăta întotdeauna interesați de necazurile oricui, și gata să pornească în ajutorul oricui. Despre aceștia auzi numai vorbindu-se: „E un băiat minunat. Un om minunat“. Ticălosul îți ascultă păsurile cu un aer confidențial, pare că înțelege totul, și firește că nu te ajută cu nimic, cel mult cu o lovitură pe la spate, însă tu ai impresia că te-a ajutat, și această impresie se datorește atenției binevoitoare cu care te întîmpină, ochilor blajini și buni care te încurajează. Oamenii se spovedesc cu plăcere în fața unui astfel de simu-

lant. Acum, lupule șchiop, eu sînt pornit împotriva oamenilor cu aer blînd și bun, fiindcă și *omul meu* e așa, și tu trebuie să înțelegi că printre oamenii cu aer blînd și bun există o parte, poate cea mai mare, care sînt veritabili. Eu însă, înțelegi, sînt pornit, și oricine trebuie să recunoască, că am dreptul să fiu pornit. În orice caz, de atunci, am mai multă încredere în indivizii brutali, sau ceva mai posomorîți, sau plictisiți, sau fără chef. A fi fără chef, sau puțin brutal, e mai autentic, cred, decît a fi tot timpul blajin și binevoitor. Poate greșesc, probabil greșesc, însă eu îl am exemplu pe omul meu, și e singurul care mă interesează.

— În tine vorbește amărăciunea, zise lupul șchiop.

— Fără îndoială. Probabil de aceea fac exagerări și greșesc. Dar nu pot fi altfel.

— Dacă ai avea instincte, așa cum avem noi, lupii, ai fi sărit încă atunci la omul tău blînd și binevoitor și i-ai fi sfîșiat gîtul.

— E un obicei care nu se practică între oameni, lupule.

— Din păcate.

— Da, poate din păcate ...

„Te grăbești într-adevăr atît de mult?".

„Vă dați seama, domnule căpitan! ... Ea mă așteaptă! Acum pot să plec nu-i așa?".

Capcana de șoareci, murdară și ruginită, atrăgea din nou privirile lui Eugen. I se părea că începe să simtă un miros neplăcut, rînced. Îl privi pe omul cu trese de căpitan care nota ceva pe hîrtie.

— „Mai aveți nevoie de mine, domnule căpitan?".

„O să te duci cu plutonierul", zise el.

„Cum? Unde să mă duc?".

„O simplă formalitate, Eugen. Sper că nu-mi vei creea greutăți".

„Nu vreau să vă creez greutăți, domnule căpitan, dar v-am spus că sînt așteptat, v-am spus totul, poate chiar prea mult, și acum mă trimiteți la..."

În o mie nouă sute patruzeci și opt Iosif Mitu, demascîndu-l zicea: „Ne putem gîndi doar cu groază și repulsie la motivele care l-au determinat pe colegul nostru Coman Eugen să plece voluntar pe frontul de răsărit..." Lua cuvîntul la toate ședințele, și înfățișarea sa corectă, glasul liniștit și sigur, inspirau încredere. Părea un om cumpănit care spune cuvintele numai după ce le cîntărește cu atenție. Purta cravată, singurul printre colegi, și asta-l maturiza, ba chiar îl îmbătrînea. Fiindcă Iosif Mitu începuse să îmbătrînească încă de pe atunci, înainte de a împlini douăzeci de ani.

„*Nu te trimit nicăieri,* vorbi omul. O simplă formalitate!".

„Nu mă trimiteți pe front?".

„Ce copil ești!... Du-te cu plutonierul".

„Peste cît timp voi fi liber, să merg la întîlnire?".

„Peste cel mult două trei ceasuri...".

„Și dacă nu-mi vor da drumul?".

„*Am să controlez eu personal...*".

Plutonierul intrase. Era un om bătrîn, slab și osos, indiferent cumva. Îl luase pe Eugen de braț și străbătură niște coridoare murdare, prin care alergau furierii și se auzeau uși trîntite și înjurături. Din stradă n-ai fi bănuit că această clădire e atît de adîncă în interior, cu atîtea ramificații și aripi.

„Mișcă mai repede!" îl împinse plutonierul.

Eugen se opri și-l privi uluit și furios. Pe lîngă

ei trecuseră doi soldați jegoși, trăgînd din răsputeri o ladă imensă plină cu echipament cazon.

„Ce te uiți la mine ca o curvă nespălată?“ zbieră plutonierul.

„Te rog! Am să mă plîng domnului căpitan!“.

„Ai să te plîngi moașei mumă-ta“ și îl îmbrînci iar. Eugen văzu clar, mult mai clar decît aievea, capcana de șoareci murdară de pe colțul mesei. Și abia acum știu că în spatele capcanei, către celălalt colț, se mai afla un obiect, dar ce anume?“ ...

Plutonierul deschise o ușă și-l îmbrînci într-o sală dezgustător de murdară, de-a lungul pereților căreia se înșiruiseră vreo douăzeci și cinci, treizeci de tineri, majoritatea rurali, cu privirile resemnate. Cînd apăru el, toți îl fixară, bucuroși parcă de sosirea unei noi victime. Cei mai mulți se lipiseră de pereți. Păreau că așteaptă acolo de mult timp: aerul era greu, iar lumina impură și zgîrcită. Și Eugen avu un gînd straniu întrînd și anume că sfîrșitul lumii merită să vină, fără întîrziere. Ca să nu rămînă în dreptul ușii pe care plutonierul o zăvorîse pe dinafară, înaintă ajungînd fără să vrea lîngă un grup de trei care păreau că discută, dar de fapt nu scoteau un cuvînt. Abia cînd se apropie Eugen, cel mai scund dintre ei, un june negricios, cu favoriți, i se adresă:

„Ce-i, leat? Ești în pluton cu noi?“.

„Nu“.

Toți trei rîseră.

„Adică, de ce nu?“.

„E o greșeală. Sînt elev, n-am decît șaisprezece ani“.

Cei trei rîseră mai tare.

„Eugen!“.

Se întoarse și-l văzu pe Nicu, fiul fierarului de la Cheile Vîrșețului. „Cei cu tine aici, Eu-

gen?“ „Nici eu nu știu... o greșeală. A zis că peste cîteva ceasuri îmi dă drumul“. „Da?“ „Așa a zis“. „Dar tu?“ „Cu mine nu e nici o greșeală. Plec la oaste, dumnezeii și...“ „Serios, cîți ani ai?“ „Tocmai cît trebuie, douăzeci și unu... Dar tu ești mai mic decît mine cu vreo patru ani, de ce te-au chemat?“ „O greșeală...“ „Să nu te ardă cu greșeala asta“, zise Nicu, privindu-l de jos. Era mult mai slab și mai scund. „Ești solid, oricine îți dă ușor peste douăzeci... Ai crescut, semeni cu taică-tău“ „E adevărat... dar ce se întîmplă aici?“ „Așteptăm...“ „Și după aceea?“ „O să ne tundă, ne îmbracă, ne bagă la instrucție, și pe urmă...“ Nicu duse degetul la gîtul lui subțire, făcînd semnul tăierii.

7: Simțindu-se extraordinar de tînăr

Mergea încercuit de lumina amiezii simțindu-se extraordinar de tînăr... Marginea încețoșată a pădurii către care duceau urmele lupului șchiop: lumea întreagă era tînără, și cuvintele foarte tinere, și mai ales lumina și focul soarelui, și febra lui capricioasă, și infinitul era tînăr de tot: așa mergea, singur, pierdut printre oameni, risipit ca un strop de apă prin lume.

O fată cu rochia albastră-gri îl privi lung, întorcîndu-se după el. Era neliniștea. Eugen își adună ființa risipită prin văzduh, risipită în toate părțile și merse mai departe, pierzînd în cîțiva pași iluzia extremei tinereți. Acum cîntarul se apleca încet în cealaltă parte. Nu mergea nicăieri. „Lasă-l să-și petreacă!“ spusese despre el Laura, disculpîndu-l în fața lui Simion, și iată cît de bine petrecea! Pe urmă observă că merge pe strada clinicii, chiar pe sub ferestrele cabine-

tului pe care-l vizitase de curînd, dar încă înainte de asta, desigur, simțise privirile doctorului Marinca, le simțise cu atît mai mult cu cît refuzase cu îndîrjire să privească într-acolo.

— Te așteptam, zise medicul.

— Dar nici nu mă gîndeam să vin la dumneavoastră.

— Totuși, întră. Sau, mai bine zis, stai o clipă. Ies imediat.

— De ce să te aștept, doctore?

— Vreau să schimbăm o vorbă, etțetera. Nu fi atît de complicat, pentru Dumnezeu!

Eugen îl privi cu suspiciune cum se apropie, uscățiv, cu fața suptă și părul pieptănat într-o parte, nu prea înalt, cu pasul puțin săltat și expresia cumva prea naivă, nepotrivită pentru un om desigur trecut de cincizeci de ani. „În ce măsură poți să-l iei în serios? Sau tocmai oamenii ca el trebuiesc luați în serios?"

Doctorul Marinca purta gulerul cămășii răsfrînt peste haină și din buzunar îi ieșea afară un număr vechi al *Contemporanului*. „Ce naiba!" gîndi Eugen.

— Bem ceva? întrebă Marinca, și expresia de naivitate deveni strengărească. Ia o țigară!

— Pe ziua de azi i-ați lichidat pe toți bolnavii?

— Da. Azi am fost rău. Pe cei mai mulți i-am trimis la plimbare. Ascultă! Cum mai stai cu febra aceea?

— Persistă!

— Vorbești serios?

— Dar ce glumă o mai fi și asta?

— Intrăm la „Ursus"?

— Unde vă dorește inima, domnule doctor!

— Cînd ai recoltat cicatricea din dreptul inimii?

— Ce întrebări bruște puneți! Nu v-am spus că pe front?

— A fost o schijă, nu?

— Bineînțeles.

— Mare? Două coniacuri și sifon, ospătar!

— Eu n-am văzut-o, zise Eugen.

— Dar poți să-mi descrii rana?

— De loc!

— Și în general, ai remarcat vreo anomalie în funcționarea inimii?

— Niciuna. Interniștii au găsit-o perfect sănătoasă. Mă mai pisezi mult timp cu întrebările, doctore?

— Nu te-am întrebat dacă vrei coniac. Poate ai fi preferat bere?

— Merge și o bere, după coniac.

Eugen îl văzu două mese mai încolo pe inginerul Marcu, actualul soț al Simonei, un bărbat de vreo patruzeci de ani cu bărbia dublă, care discuta cu seriozitate, între halbe, cu alți doi. Era al treilea soț al Simonei. Eugen simți un văl de foc, încercuindu-l. Se ridică.

— Trebuie să mă iertați, domnule doctor!

— Ți-e rău?

— Mă simt perfect. Dar trebuie să văd pe cineva chiar acum.

— Mai stai o clipă... Termină-ți băutura!

— Nu pot să mai stau nici o clipă. Eugen zîmbi, cu toate că buzele-i tremurau. Vedeți cît sînt de neserios? Vă rog să mă iertați, și să nu vă mai încurcați cu mine.

— Dar nu mă supăr de loc!

— Adio, doctore!

Ieși în fugă din local, iar pe stradă începu să alerge de-a binelea, prin căldură. Trebuia să afle neîntîrziat adevărul, înainte ca soțul Simonei să ajungă acasă. Cum de-și dăduse sea-

ma de realitate cu o atît de mare întîrziere! Alerga pe bulevard, apoi o coti și aici putu să gonească mai repede...

Își păstrase frumusețea, era suplă și avea o înfățișare de adolescentă, în ciuda celor două divorțuri, sau poate că tocmai datorită lor... Simona cea de treizeci de ani dusese cu sine prin timp chipul iubitei de odinioară, care-l așteptase zadarnic pe Eugen în cămăruța cocoșatei Aurica, plimbîndu-se pe vîrful picioarelor desculțe, în combinezon, de la ușă la fereastră, de la fereastră la ușă. Poate că această încăpățînată înflorire era răzbunarea ce compensa despărțirea lor de atunci:

— Tu! exclamă, văzîndu-l pe Eugen. Tu care de atîția ani nici nu mă observi pe stradă!

— Ești singură?

— Întrebarea asta n-ai dreptul s-o pui!

— Trebuie să aflu totul! Dacă nu ești singură, dă-i afară pe toți! Trebuie să vorbim!

— Mă întreb dacă ești în toate mințile. Am auzit vorbindu-se despre tine...

— Firește că nu sînt în toate mințile, dar lasă asta!

Amîndoi vorbeau repezit, cuvintele scăpau trunchiate printre bătăile accelerate ale inimii. Sub amîndoi pămîntul devenise nesigur.

— Ce vrei, Eugen? Să-ți fiu amantă? Asta nu se va mai întîmpla niciodată!

— Va trebui să-mi spui întreg adevărul cu privire la ziua aceea.

Simona se sperie. Era singură în casă: auzind soneria îmbrăcase repede halatul albastru indigo, bucurîndu-se că vine cineva; nu putea fi soțul încă și sosirea lui ar fi lăsat-o indiferentă; nu se așteptase însă nici de cum să-l vadă pe Eugen.

Ședeau de o parte și de alta a măsuței, pîndindu-se.

— E vorba de ziua aceea... ultima noastră zi, spuse în sfîrșit Eugen. Cînd m-ai așteptat, și n-am mai venit.

— Cînd te-au luat la armată?

— Da.

— Pari a fi un om urmărit de fantome, Eugen. E ceva la tine care mă sperie.

— Nu te speria. Spune-mi întregul adevăr!

— Nu înțeleg nimic!

— În ziua aceea m-ai așteptat degeaba, nu?

— Știi bine!

— Ai spus că mă aștepți *oricît!*

— Ce vrei să spui? Te-am așteptat pînă seara...

— Asta înseamnă *oricît?*... Pînă seara? Și n-a venit nimeni?

— A venit Aurica, în cele din urmă.

— Nu Aurica! *Altcineva,* n-a venit?

— Nu urla!

— Altcineva, Simona! N-a venit altcineva? N-a venit un om, un militar, un căpitan?

— Care căpitan?

— Eu sînt cel care întreabă! N-a venit? *Omul* care m-a descusut... în care am avut încredere...

— I-ai vorbit atunci cuiva de mine?

— Da! Mă rugam de el ca de Dumnezeu să mă lase să plec, fiindcă mă aștepți. Și părea înțelegător. Și bun. I-am spus că te iubesc, fiindcă îmi inspira încredere... I-am mărturisit că mă întîlnesc cu tine... Avea un aer de tată care vrea să mă ocrotească, și mă încuraja... Voia să știe unde e locul de întîlnire, părea înduioșat de povestea noastră...

— Și i-ai spus?

— I-am spus ceva, dar nu mai țin minte ce! Vorbește! El a venit acolo, la Aurica, și te-a căutat?

— Nu zbiera Eugen, te implor!

— A venit?

— N-a venit nimeni. Nimeni în afară de Aurica.

— Minți! Am fost atît de dobitoc, atît de cretin, că precis mi-a scăpat vreo indicație cu privire la locul unde mă așteptai tu. M-am lăsat amăgit de aerul său blînd... Spune, Simona: a venit te-a căutat?

— Nu! Nu fi nebun! N-a venit nimeni!

— Minți, minți, minți! Sînt sigur că te-a căutat, imediat după ce m-a expediat cu plutonierul, după ce mi-a promis că-mi dă drumul peste un ceas-două. Te-a căutat și te-a găsit și ai fost amanta lui!

— Te dau afară! De ce mă jignești? De unde-ți vin în minte năzdrăvăniile astea? Cum îți închipui că aș fi devenit amanta oricui?

— Mă așteptai! Erai înfierbîntată, aţîţată. Mă așteptai ca totdeauna, aproape goală, și a apărut el...

— Nebunule! Nebunule! Eram goală, înfierbîntată și aţîţată *pentru tine* nu pentru fantoma blestemată pe care o creează imaginația ta. Gelozia ta absurdă și atît de tîrzie!

— Nu e gelozie, Simona! Oh, nu! Dar vreau să știu totul despre viața și faptele fantomei blestemate. Și ceea ce zic, s-ar potrivi exact cu el. Te-a găsit și te-a găsit numai datorită indicațiilor date de cretinul de mine, și te-a subjugat cu zîmbetul său de om bun. Se potrivește cu el!

Brusc, Simona luă mîna lui Eugen. O mîngîie.

— Liniștește-te, dragul meu...

— Taci. Nu pot auzi așa ceva.

— Ești marea mea dragoste. Nu mint. Și nici tu nu te înșela! Nu cel de acum, cel de atunci. Acum sîntem ca străini. Dar Eugen cel de atunci este marea mea dragoste pe care o duc cu mine mai departe... Observi că nu m-am schimbat deloc? Știi de ce?...

— Cuvinte nesuferite! scrîșni Eugen. Eu vreau să aflu adevărul, și tu...

— Eugen! Spune-mi, l-ai întîlnit pe omul vinovat pentru...?

— Nu, răspunde-mi tu! A venit, în locul meu? Te-a găsit?

— Ce să fac pentru liniștea ta, dragul meu?

— Să-mi spui adevărul.

— Adevărul și numai adevărul... Jur!... *În locul tău n-a venit nimeni,* atunci. Și n-a venit nimeni, niciodată. Au venit, mai tîrziu, alți bărbați, dar nu în locul tău.

Eugen își lăsă fața în palme, brusc doborît de oboseală. Plîngea fără lacrimi, tăcut.

— Nu te cred, chiar dacă te-ai jura, Simona.

— Nu mă crede. Și totuși așa e. Ceea ce-ți închipui despre ziua aceea, e o rătăcire a minții tale, să știi. Eugen! Ți-ai părăsit soția, și nu mai lucrezi. Am auzit întîmplător. Ce se întîmplă cu tine?

Eugen se îndreptă încet spre ușă.

— Ce se întîmplă cu tine?

Întrebarea îl împingea spre ușă.

— Eugen! Vorbește! Ce se întîmplă cu tine? Cum pot să te ajut?

Întrebarea singură deschise ușa.

— Eugen! strigă Simona. Ce e cu tine? Ce e cu tine?

Nu se știe cînd apărură norii și ploaia de vară porni pe neașteptate. Eugen parcurse acum drumul cu care rămăsese dator în urmă cu patrusprezece ani: mergea fără să se grăbească, prin ploaie, spre casa unde locuia atunci Aurica. Sărmana cocoșată nu se mai afla în oraș, cine știe unde dispăruse, cine știe ce oameni vieţuiau în camera unde îl aștepta Simona desculță, și numai în combinezon, alergînd de la fereastră la ușă, de la ușă la fereastră.

„Eugen! Ce e cu tine? Ce e cu tine?"

Se opri în fața casei, singur în mijlocul ploii care-l biciuia.

„Acum ar trebui să spun o rugăciune, dar cui să mă rog? Pentru pacea lui Eugen, cel de șaisprezece ani, pentru pacea Simonei, cea de șaisprezece ani, pentru pacea iubirii noastre. Dar eu n-am învățat niciodată, și nu știu și nu pot să spun rugăciuni. Există în fiecare părticică a ființei mele o împotrivire crîncenă care mă va împiedeca totdeauna să rostesc vreo rugăciune adevărată..."

În geamul deschis care aparținuse altădată cocoșatei, apăru o fată. Nici nu-l observă pe trecătorul ud de ploaie care se adăpostea sub streașina casei de peste drum. Privea cu nerăbdare în susul străzii. Se auziră după cîtva timp pași grăbiți, cineva fugea prin ploaie, apropiindu-se.

— De cînd te aștept! strigă fata din fereastră.

— Am întîrziat din cauza ploii! răspunse el, încă de departe.

Apoi intră pe poartă, foarte grăbit.

Apoi se auziră niște pași.

Și două glasuri care vorbeau în acelaș timp.

Apoi fereastra se închise.

Încă mai ploua.

Ploua peste întreaga lume, dens și greu, răzbunînd toate secetele de pînă acum, și poate pe cele viitoare. Ploaia cînta peste lume străvechiul ei imn triumfător, și Eugen se gîndi la prietenul său lupul șchiop.

8: Struna invizibilă

O picătură de apă atinse struna invizibilă care vibră prelung. O simți pe obraz, lunecînd încet, picătură miraculoasă care schimbă destine, care dă viață rădăcinilor uscate, care potolește și febra cîteodată. Umbrele se retrăgeau în frunze, întunericul venea luminos ca fluviile fosforescente din visurile copilăriei.

Picătură miraculoasă, de unde vii?

Inima cui a bătut pentru mine în clipa aceasta cu atîta intensitate că marea secetă, țărmul arid și stîncile vinete, s-au umplut deodată de valuri înspumate cu piscuri străvezii de la înălțimea cărora văd atît de departe!

Inima unui om a bătut pentru mine și asta e o minune care depășește totul, o putere pe care n-o poate cuprinde nici un gînd! Asta înseamnă că viața e încă tînără pe această planetă de tristețe!

Merse încet de-a lungul stîncilor vinete albăstrui, prin mijlocul mării de altădată, legănat de valurile care izvorau din pămînt, de valurile aduse cu fluviile fosforescente ce vuiau deasupra sa. Cascade multicolore țîșneau în sus aducînd chemările pentru care urechile lui erau deschise acum, și pe valuri apăruseră mari co-

răbii cu pînze, ca niște păsări albe, prevestitoare ale iubirii.

Merse mai departe, chemat de vocile care-l îndemnau să se apropie, în mijlocul imensei legănări, nesfîrșitei legănări albastre și luminoase, străbătută de la un capăt la altul, deși n-avea capăt, nici într-o parte și nici în alta, de pulsul inimii omenești, care bătuse cu intensitate pentru el, și totul se revărsa în el, într-o luminoasă și albastră inundație; nesfîrșitul se vărsa în nesfîrșit, deasupra unduirilor limpezi ale mării ce se ridica peste țărmul arid și stîncos, deasupra pădurilor nemaivăzute ce se năzăreau la orizonturi, printre șirurile de corăbii albe, sub stelele licărind în lumini albastre, printre stelele albastre, printre planetele albastre care se chemau între ele, căutîndu-se, merse mai departe și mai departe ascultînd inima care bătuse pentru el...

Cînd reveni, umbrele bătrînilor castani se îngropaseră în pămînt, și trecu pe deasupra lor, și în ochi i se aprinseră pe rînd luminile orașului, și prin ochii lui trecură oamenii grăbiți ai înserării.

Inima căruia dintre ei a bătut pentru mine? De data aceasta nu mai fugi, merse încet și cînd ajunse, se opri la poartă și-i veni să plece înapoi...

— Eugen! Te-a căutat cineva la telefon, îl anunță mătușă-sa.

— Cine?

— Nu știu. O voce de femeie, răspunse ea impersonal, și nu mai adăugă nimic.

Pisica veni spre el; o luă în brațe și intră așa în casă. „Am să dorm dus pînă dimineața. Și lupul șchiop trebuie să doarmă în noaptea asta. Va fi o noapte adîncă și îmbietoare și am să dorm ca dușii de pe lume".

— Bine e să fii tînăr, oftă unchiul Achim, privindu-l. Bem o țuică înainte de cină? Ține prosopul ăsta...

— Ce să fac cu prosopul?

— Te-a plouat... Ești încă ud...

Eugen își frecă părul cu prosopul.

— Și acolo, îi arată Achim obrazul. Ai o picătură de apă acolo...

9: Crezi că ai dreptul?

— Crezi că ai dreptul s-o faci? întrebă lupul șchiop.

— Din punctul meu de vedere, am dreptul. Din punctul de vedere al oamenilor, nu știu...

— Există un drept al tău, și un altul al oamenilor?

— Există reguli... Judecăți, judecători. Judecătorii fac dreptate. Oamenii nu-și fac dreptate singuri.

— Și crezi că e drept așa?

— Deobicei, da. În cazul meu, cred că nu.

— Dar altă dată parcă spuneai că nu vrei să-l omori.

— Căutam altă soluție, dar n-am găsit, lupule...

— Deci ai ajuns la o soluție lupească. Acesta e cuțitul cu care ai să-i tai gîtul?

— Am să i-l bag în inimă, pînă la prăsele... Uite, simt febra cum se apropie... N-am să-i tai gîtul ci-i voi căuta inima, înțelegi? Inimă contra inimă.

— Dacă-l omori, ceilalți oameni te vor urmări și te vor condamna, fiindcă, precum zici, oamenii nu-și fac dreptate singuri.

— Dar, în cazul meu, aceasta e singura soluție de a face dreptate! Și am să-l omor cu iscusință, nimeni nu va bănui nimic.

— Gîndește-te bine!

— Ești un lup bătrîn și înțelept, și ți-am urmat întotdeauna sfatul. Dar de data aceasta... Amintește-ți! Amintește-ți, lupule, de cîmpul înzăpezit, de viscol, și de noi doi... Cum ne tîram lăsînd dîre de sînge, cum muream pe rînd, și cum izbuteam să înaintăm iar, cîțiva pași...

— Cred că dacă n-aș fi dat de tine, aș fi pierit, zise lupul șchiop.

— Și eu aș fi pierit, fără tine... Aș fi pierit dacă eram singur... Nu te miră gîndul că a fost de ajuns o întîmplare pentru ca dușmănia noastră să se spulbere.

— Acum mă interesează doar ceea ce ai de gînd să faci cu acest cuțit.

— L-am găsit într-o veche ladă, la cabană, la Cheile Vîrșețului... De acolo l-am adus. Am impresia că-n tinerețe îl purta la brîu bunicul, cînd străbătea Pădurea celor Trei Hotare ca să treacă în codrul Grănicerilor și de-acolo peste munte, în Pădurea de sub Hornuri... Erau destule păduri în timpul tinereții bunicului...

— Lasă asta! Despre păduri știu și eu cîte ceva... Cuțitul!

— Era mîncat de rugină și aproape mort. L-aș fi lăsat să moară acolo definitiv, dacă n-aș fi avut nevoie de el. L-am curățat, l-am frecat de stîncă pînă a ieșit lucios și ascuțit, așa cum se cere.

— Îl omori deci?

— Este hotărîrea mea definitivă.

— Și ce obții? O să-ți treacă febra?

— Nu. Rana mea e nevindecabilă, dar am să-l ucid în numele dreptății.

— Eu ți-am spus: ar fi trebuit să te arunci pe el și să-i sfîșii gîtul încă atunci, cînd stăteați față în față și vă despărțea numai masa aceea lungă, și colivia de șoareci. Acum între voi stau mult mai multe lucruri.

— Atunci eram atît de prost, și încă mai speram. Aveam încredere. El mi-a năruit încrederea. În ziua cînd m-a închis împreună cu ceilalți, în sala murdară cu lumina împăienjenită, în sala cu oameni speriați, condamnați la moarte, mai aveam încredere... Nicu, fiul fierarului de la Cheile Vîrșețului, se apropiase de mine: „Desigur că trebuie să-ți dea drumul, a zis. Dintr-o clipă într-alta se va deschide ușa și o să te cheme. Ai noroc, cu cei șaisprezece ani ai tăi nu pot să te trimită pe front... Pe cînd noi, ceilalți..."

„*Cine are șaisprezece ani aici?* s-a ridicat unul, unul spătos, negru și urît, era negru de murdărie, și cu niște favoriți caraghioși. „Care zici că ești de șaisprezece ani?".

„Ce te amesteci, ce te privește pe tine?" l-a înfruntat Nicu pe vlăjgan, dar acesta l-a măturat din cale cu un gest mic. „De ce minți, mă? a urlat către mine individul. Vrei să scapi? Vrei să ne bagi pe noi la apă, și tu să faci ca trenul înapoi, acasă?".

„Nu vreau să bag pe nimeni la apă, i-am răspuns. Dar n-am decît șaisprezece ani. Uite, acum o să mă cheme căpitanul".

„O să te cheme moașe-ta. Cine intră aici nu mai iese!".

„A zis căpitanul..."

„Mă c... în ce-a zis căpitanul! Nu mai pleci d-aci, băiete. Mergem împreună pe front. Și să

nu te mai aud cu povești că ai șaisprezece ani. Dico mă cheamă".

„Nu mă interesează cum te cheamă. Și nu mai zbiera la mine. Și dă-te mai încolo, că puți!"

Eram puternic, auzi, lupule. Eram prost și încrezător, dar puternic și încăpățînat, și nu prea mi-era frică de nimic. N-am avut de la cine să moștenesc frica.

„Ai zis că put?".

„Cît trei closete la un loc".

Și Dico m-a plesnit, fără preaviz. S-a uitat întîi înapoi, spre cei care asistau la discuția noastră, și întorcîndu-se își luase vînt și m-a lovit peste față. Cînd m-am ridicat, lupule, fiindcă mă dărîmase, cînd m-am ridicat eram alt om. Știi cum ne-am încăierat? Fiarele, cînd se luptă pe viață si pe moarte, abia dacă fac un joc de copii față de ce-a fost între mine și acel Dico. Era voinic si m-ar fi ucis dacă ar fi putut, și eu l-aș fi ucis, dar n-am reusit s-o facem nici unul, nici celălalt, și habar n-am cine a fost învingător în ziua aceea, cred că niciunul.

Ne-am despărțit ca la semnal, și am mers fiecare în cîte un colț, murdari, însîngerați. Așteptam să se deschidă ușa și să fiu eliberat, fiindcă, înțelegi, cu toate că trecuse timp cu discutiile, cu bătaia, nu era încă prea tîrziu să merg la întîlnire, la Simona, eram convins că mă așteaptă încă, si tot speram să se deschidă ușa și să fiu poftit să ies.

Dar usa nu s-a deschis decît a doua zi către amiază, am rămas toți acolo, în aerul împuțit, flămînzi și îndurerați, și clipă de clipă, chiar și noaptea, cînd n-am închis ochii, așteptam să fiu eliberat, zicîndu-mi că e o greșeală, că omul uitase, dar că-și va repara negreșit zăpăceala: și cînd a doua zi s-a deschis ușa, eram sigur că pentru mine e...

Cînd s-a deschis ușa, ceilalți au rămas la locurile lor, ei nu așteptau nimic, eu singur dintre toți speram în ceva, și m-am repezit, cu un strigăt ciudat care de fapt nu spunea nimic pentru o altă ureche omenească. Dar strigătul ăsta însemna totuși: „Bine că v-ați amintit în sfîrșit de mine, mai bine mai tîrziu decît niciodată, nu face nimic, am s-o împac pe Simona, am să-i explic ce s-a întîmplat, și am să mă împac și pe mine — și acum lăsați-mă, nu mai spuneți nimic, faceți numai loc ca să ies . . .“

Eram un mic egoist, și asta se plătește: Cînd s-a deschis ușa blestemată nu m-am gîndit nici o clipă la ceilalți.

— Însă ușa nu s-a deschis pentru tine, zise lupul.

— Firește!

— Cînd ai să-i împlîntți cuțitul în inimă, ai să-ți amintești toate acestea?

— Și toate celelalte! Dar n-am să-l ucid doar în numele meu. Acum nu mai sînt chiar atît de egoist. Din alte motive am s-o fac. Fiindcă simt că așa trebuie . . .

— Dar de febră tot n-ai să scapi.

— Niciodată. Numai cu moartea.

— Și dacă n-ai să mori?

— Dacă n-am să mor?

— Da. Dacă n-ai să mori niciodată?

— Asta e aproape imposibil, lupule. Dar dacă n-am să mor niciodată, nici febra n-are să mă părăsească niciodată.

— De ce ai făcut iarăși gestul acesta?

— Care gest?

— Ți-ai dus mîna la inimă.

— E involuntar . . . O apăr. Mi s-a părut că văd o umbră . . .

— Cuțitul din mîna ta e înfricoșător.

— Bine ascuțit, așa cum trebuie.

— N-are să-ți tremure mîna?

— Nu știu.

— Și dacă ucizi un om nevinovat?

— Nevinovat?

— Ești sigur că e *omul tău?*

— Sigur.

— Ai probe?

— Nu. Dar n-am răbdare să le caut. Nu mai am răbdare. Nu mai pot, nu mai am putere. Trebuie s-o fac!

— Nu. *Trebuia* s-o faci atunci. Era mai cinstit.

— Astăzi îl pîndesc. Seara, cînd trece spre casă. De cele mai multe ori în drum spre casă face cumpărături...

— Pentru nevastă-sa, pentru fetiță?

— Încerci să mă înduioșezi?

— Te întreb numai.

— Nu m-am interesat ce cumpărături face... Am să-l aștept, și am să-l strig de departe... De lîngă pod, am să-l rog să se apropie...

— Crezi că are să vină?

— Negreșit. De altfel e timpul! Se înserează și ar fi cazul să pornesc la drum. Am totul foarte clar în minte, toate cuvintele pe care trebuie să le rostesc. Am să-l ucid pe malul rîului și am să-l duc pînă la mijlocul apei... Pe urmă voi trece singur pe malul celălalt și am să fug pînă sub deal, pînă la marginea pădurii și pînă mai departe, în valea aceea prin care trece un drum de țară... Cîndva acolo a fost fund de mare. Fugind mă voi usca și voi reveni în oraș pe alt drum, și nimeni nu va bănui niciodată nimic. Nu mi-e frică, dar n-ar avea nici un rost să fiu acuzat de crimă, cînd de fapt nu va fi o crimă... Vii și tu cu mine?

— N-am să viu. Nu-mi place așa ceva.

— Nu mă aprobi?

— N-aș putea spune... Eu judec altfel... Cu totul altfel. După părerea mea dreptatea trebuia făcută *atunci,* ar fi fost într-adevăr dreptate, pe cînd acum mi se pare fără rost... Dar eu judec altfel, ți-am spus.

— Ar fi bine să mă însoțești, totuși.

— Aș vrea, dar nu pot.

— Atunci... ce să-ți spun? Plec. Cuțitul îl am aici, în haină, ascuns în acest buzunar. În poziția aceasta îl pun, ca să-mi vină bine cînd îl apuc. Am să-l strîng zdravăn în pumn cînd va fi momentul... N-o să-mi greșească lovitura!

Eugen făcu un gest de adio și începu să alerge. Fugea ușor ca întotdeauna, fără ca respirația să i se accelereze prea mult, relaxat ca un atlet cu experiență: făcea un mare ocol, alegînd numai străduțe lăturalnice, iar într-un loc simți sub picioare praful drumului de țară din marginea orașului: pe o anumită porțiune, drumul avea pe dreapta lanul foșnitor de porumb, iar la stînga zidul vechiului și imensului cimitir unde era înmormîntată și maică-sa.

Murise în casa Laurei în urmă cu douăzeci de ani. Eugen avea zece ani și înțelegea foarte bine ce înseamnă a muri și în ziua ploioasă cînd căzuse să fie înmormîntarea, fugea de toți cei care încercau să-l mîngîie spunîndu-i că maică-sa nu pleacă definitiv, că se va întoarce. Pînă la urmă fugise de toți. Se pierduse undeva și nu mai ajunsese la cimitir, la groapă. Asta ar fi părut ciudat, multora. Și nu mai călcase niciodată în vreun cimitir. Nici nu știa în ce parte se afla mormîntul. Și asta ar fi părut ciudat multora. Alergă de-a lungul nesfîrșitului zid fără să arunce o privire în interior. Mai trecuse de multe

ori pe aici, și nu se uitase niciodată în direcția crucilor și a vechilor cripte.

Drumul era moale, prăfos, și alerga cu plăcere pe acolo, întinzînd uneori mîna dreaptă ca să atingă săbiile răsculate ale porumbului. Și-și împingea cîteodată fruntea înainte, ca să simtă mai bine tăcerea. Pe urmă întră în labirintul șinelor de cale ferată, ocoli gara, și tot alergînd se îndreptă spre podul unde trebuia să-l aștepte pe *om*. Începu să-și încetinească pașii și ritmul normal al respirației îi reveni de la sine. Apăsă mîna dreaptă deasupra inimii și simți în buzunarul interior al hainei cuțitul, așezat cu lama în jos, învelit într-o bucată de carton, să nu taie pînza buzunarului. Probabil — așa se întîmplă de obicei — tocmai în seara aceea omul său nu se va înapoia din oraș, ca totdeauna, cu sacoșa de cumpărături. Probabil era acasă, însă Eugen nu voia să riște, apropiindu-se de ferestre să vadă. Dacă omul n-avea să treacă în seara aceea, va pîndi mîine, și poimîine, pînă ce condițiile îi vor fi prielnice. Văzu la o sută de metri mai jos, pe rîu, silueta întunecată a unui pescar, și nu se bucură. N-avea nevoie de martori. Însă observă că pescarul, tot aruncînd undița, se îndepărta de pod. Era un loc pustiu acela, și foarte potrivit. Foarte potrivit pentru ce? Să nu mă mai gîndesc la nimic, își zise. M-am gîndit destul. Acum n-am să mă mai gîndesc ci am s-o fac. Nu trebuie să mă mai gîndesc nici la cuvintele lupului șchiop, nici la îndoielile mele. Acum eu nu mai exist, a rămas doar cuțitul. Doar fapta. Îi sînt subordonat. Îi aparțin în întregime. Cuțitului. Faptei. Am să exist iarăși numai după ce cuțitul își va fi făcut datoria.

O crimă. În limbaj judiciar așa se numește asta. Și nici un fel de speculații nu-i pot schim-

ba denumirea, nici un fel de scuze și circumstanțe. Crimă, și atît, de vreme ce îl voi ucide în numele meu. Dar nu-l ucid numai în numele meu. În numele unui principiu. Tot crimă se va numi. Dosarul numărul cutare. În noaptea de atîta a lunii iunie, una mie nouă sute cincizeci și șapte, la ora douăzeci și două treizeci și șapte, sergentul de miliție xy, patrulînd în sectorul său a observat la malul rîului corpul unui om ce părea înecat. Lucrătorul de miliție a procedat la identificarea cadavrului. Cadavrul aparținea lui yz, directorul adjunct al întreprinderii raionale P.L.A.F." Vax, vax, vax! Auzi ce formulare idioată am mai scornit: cadavrul aparținea lui yz!!! Mai departe: „Examinînd cadavrul, lucrătorul de miliție" ... nu, să urgentăm acțiunea: „Examinînd cadavrul, medicul legist a descoperit o singură rană, la nivelul inimii, pricinuită de un tăiș subțire și bine ascuțit: arma criminală (deci, crimă!) a pătruns *ușor* (sublinierea îmi aparține) prin cutia toracică, rupînd osul și țesuturile și înfigîndu-se în inimă". (Clar: în inimă, în auricole, în ventricole, și tot ce mai este pe-acolo, în inimă, chiar în mijlocul ei!). „Victima a sucombat pe loc". (Cum i se zice morții, medical?).

„NOTĂ: Pe chipul victimei era întipărită o expresie de groază". Vax! „NOTĂ: Pe chipul victimei se citea suferința extremă ..." VAX, VAX! „NOTĂ: Chipul victimei arăta desfigurat, ca și cum în momentul morții i s-ar fi comunicat un adevăr înspăimîntător" VAX. V.A.X.

„NOTĂ STRICT CONFIDENȚIALĂ: Din cercetări reiese că y.z. directorul adjunct al întreprinderii raionale P.L.A.F., dădea dovadă în ultimele zile de o agitație neobișnuită. Petrecea minute în șir la fereastră studiind chipurile trecătorilor, iar cînd mergea pe stradă privea mereu înapoi, ca și cum s-ar fi temut că e urmărit".

VAX! VAX! VAX!

„NOTĂ FOARTE CONFIDENȚIALĂ: În ultimul timp, în preajma locuinței lui y.z. a fost observat un tînăr cu înfățișare atletică, cu părul blond-castaniu, în cămașă albastră etc., etc. Acest ins părea preocupat de tot ce se petrece în casa și în curtea lui y.z."

VAX!

„NOTĂ FOARTE FOARTE..." Ba nu! „Telegramă FOARTE FOARTE: Identificat insul blond suspect văzut împrejurimi casa y.z. Arestați imediat Coman Eugen, presupus asasin".

Să nu mai mă gîndesc la toate tîmpeniile astea! N-o să mai vină *omul meu*. Văd un singur geam al casei sale, de aici. Cine se apropie din capătul străzii? Cine? Cine?

Acum trece pe sub felinar. Văd plasa legănîndu-se. Sînt calm. Este *el*. Iar cuțitul este aici, în buzunarul hainei, ascuțit și lucitor. Îl simt cum lucește. În josul apei — nimeni. În susul apei — nimeni. Potrivit loc și potrivită oră. Lupul șchiop e în pădure acum, în vizuină. Doarme. Poate că nu doarme, poate se gîndește la mine și la ce i-am spus că am de gînd să fac în noaptea asta.

Acum *el* se apropie de al doilea felinar. Îl văd și mai bine. Este fără îndoială chiar *omul meu*. Am simțit că va trece în seara asta, că se va întîmpla în seara asta. Oh, zei, voi *omorî* un om! ... Uite, ciudat, parcă abia acum îmi dau seama. Ce moment inexplicabil... Parcă m-aș simți o clipă străin de tot ce mă înconjoară, și în primul rînd de mine...

El trece sub al treilea felinar. E foarte aproape. Îi recunosc mersul, statura lui de ființă nediferențiată, cam fără formă, fără profil... În patruzeci și trei erai parcă ceva mai zvelt, însă

nu prea mult. Ai fost totdeauna același... Și acum te apropii... te apropii...

E momentul! Dacă nu-l strig acum, va intra peste cîteva clipe pe poartă. Acum îl voi striga, acum îi voi adresa cuvîntul... Ce straniu! Toate sînt nepăsătoare împrejur, podul nu s-a clintit din loc, rîul curge la fel de monoton, stelele sînt deasupra mea, iar pămîntul dedesubt, iar lupul șchiop în pădure, și...

— Cetățene!

S-a oprit. Se uită în direcția mea, nu vede aproape nimic, pe pod e cam întuneric.

— Cine e?

Vocea *lui!* Puțin cam subțiratecă. Dar foarte calmă, foarte sigură.

— Vrei să vii puțin pînă aici?

Uite că vine. N-a șovăit nici o clipă. Nu se teme. Uite cum se apropie pe picioarele lui scurte, cu pași ca de gîscă. Ce naiba are în plasă. O sticlă cu vin. Bineînțeles. Pachețele... Miros plăcut de șuncă.

— Ce doriți?

E la trei pași de mine, înfipt zdravăn pe picioare și mă privește liniștit.

— Nu mă cunoști?

Ochii lui mici mă fixează cît se poate de atenți. Pare că zîmbește în întuneric.

— Parcă nu... Despre ce e vorba?

— Totuși... Nu mă recunoști?

Într-adevăr, asta e curios, că nu simte nici o urmă de teamă. Pare doar cumva amuzat.

— Încerc, dar nu reușesc.

— Vrei să vii puțin cu mine?

— Încotro?

— Să ne plimbăm și să povestim... Uite așa, pe cărarea asta, în josul apei...

Dacă zice că nu, îl ucid aici, pe loc, și-l arunc în apă de pe pod.

— Cu plăcere... Dar nu prea mult... nu prea departe fiindcă ai mei mă așteaptă... În fiecare seară eu fac cumpărăturile pentru cină... De la o vîrstă încolo, cam cu plăcerile astea rămîi...

Miroase a alcool, evident. O fisură în existența acestui om perfect. Îi place să bea. Face cumpărăturile pentru cină, și pe drum se abate la o țuiculiță... Singur. Nu, în nici un caz singur. El nu e singur niciodată...

Rîul curge liniștit. Și toate sînt la locul lor.

— E vorba de ceva important?

— Cît se poate de important!

— Aș putea să vă invit la mine. Ne vom închide și am sta de vorbă liniștiți.

— Unde vă aflați în luna mai a anului o mie nouă sute patruzeci și trei?

Omul meu se oprește.

— Să mergem, să mergem mai departe, nu e necesar să vă opriți.

— Ce rost are întrebarea aceasta?

Mi-e greu să-mi dau seama. I s-a schimbat expresia figurii? Vocea?

— E foarte important să-mi răspunzi repede și exact. Fără să te gîndești. Să-mi spui adevărul.

— Uite ce e, dragul meu, plimbarea asta este interesantă, dar nu-mi pot pierde toată noaptea cu orice puțoi. Am impresia că-ți arde de glume, tovarășe, foarte bine, ai glumit, destul, la revedere, poate ne vedem și la lumina zilei.

— Cred că n-o să ne mai vedem niciodată la lumina zilei. Nu privi înapoi. Și nu încerca să fugi. Avem de vorbit. Înțelegi? Dar înainte de toate, spune-mi: ce ai făcut în luna mai a anului o mie nouă sute patruzeci și trei?

— Dacă ţii neapărat, îţi spun. Anul patruzeci şi trei? Eram rectificator într-o uzină din Ploieşti.

— În o mie nouă sute patruzeci şi trei? Serios? Nu erai militar?

— Îmi placi! Dar serios, îmi placi! Asta ce e, interogatoriu? Nu-ţi dai seama că mai stau aici, că-mi pierd timpul cu dumneata, numai fiindcă *aşa vreau,* nu fiindcă mi-ar fi frică?

— Erai sau nu militar în patruzeci şi trei?

— Militar? Eu? N-am fost niciodată militar. Nu sînt bun pentru aşa ceva. *Sufăr de inimă.* Încă din tinereţe. Şi cînd l-am auzit spunînd aceste cuvinte mîna mea dreaptă făcu gestul pe care nu-l mai puteam suferi: de a apăra propria mea inimă. Însă el nu observă nimic. Stăm amîndoi pe cărare, la cîţiva metri de rîu şi-mi dau seama de ciudăţenia situaţiei, şi-mi dau seama că mă aflu acolo spre a-l ucide, şi-l voi ucide într-adevăr. Dar iată că de aproape un minut tăcem amîndoi, nu fac nimic pentru a-l reţine, şi el, atît de grăbit pînă acum, pare preocupat şi mă priveşte gînditor.

— Pentru ce m-ai întrebat de anul *patruzeci şi trei?*

Acum eu sînt cel care nu răspunde. A sosit momentul să termin. Niciodată n-am fost mai sigur decît acum că el este *omul meu.*

„Arestaţi IMEDIAT pe Coman Eugen, asasinul lui y.z. directorul adjunct al..."

Dacă voi fi prins, voi povesti totul. Şi apoi, prea puţin îmi pasă. Dar e dezgustător, totuşi, să fii acuzat de crimă — şi toată lumea aşa va zice: *crimă,* cînd e cu totul altceva, de fapt...

Dar toate acestea le-am cîntărit de sute de ori. *El* trebuie să piară.

— Ce ai pe suflet, băiete?

— Dar dumneata, ce ai pe suflet?

El spune că suferă de inimă! Și totuși lumea îl admiră: „Priviți! Priviți-l pe tovarășul y.z.! E suferind, are o boală grea, de inimă, și totuși cît se zbate, cît aleargă în dreapta și-n stînga, cît bine face, și ce atent e cu toți, și cîtă bunăvoință e în fiecare cuvînt al său. Ce om minunat e y.z.! Și nu se găsește nimeni în acest oraș, nimeni care să se urce pe cea mai înaltă clopotniță și să dea alarma, ca în vechime, trăgînd toate clopotele dintr-odată, și să urle, să urle atît de tare că aproape să-i plesnească plămînii: MINCIUNĂ! Minciună, minciună! yz nu este bolnav de inimă, fiindcă oamenii ca el nu pot fi bolnavi de inimă! Și nu se zbate pentru nimeni, decît pentru sine, și n-a făcut bine nimănui niciodată, nu mai credeți în cuvintele sale blajine!... El este omul care trece prin apă fără să se ude, feriți-vă de el!!!

— Suferi de inimă, deci?

— Da, demult, din tinerețe.

— Și cum naiba nu te-ai curățat pînă acuma?

— Dumneata trebuie să fii fără îndoială nebun!

— Nu ești departe de adevăr...

— Ce pot să fac pentru dumneata?

— Să mori...

— Într-adevăr, îmi pierd timpul cu un nebun.

— Și totuși acesta e singurul lucru pe care poți să-l faci pentru mine: să mori.

Yz. face un gest ocrotitor:

— Liniștește-te, pentru numele lui Dumnezeu! Vino la mine, o să-ți facă soția un ceai calmant... Și o să-mi spui ce ai pe inimă... Vino, te invit, serios. Nu sînt supărat pe dumneata.

— Nu vin. Du-te singur... Haide, pleacă!

— Mi-e milă să te las aici... Cred că ai febră.

— Am. Febră de origine necunoscută.

— Cum?

— Acesta e diagnosticul: febră de origine necunoscută.

— Sună cam mistic. Nu există nici un lucru pe care oamenii să nu-l poată cunoaşte. Savanţii progresişti nu admit...

— Ştiu că te pricepi să ţii conferinţe. Despre orice. Conferinţe despre politică, despre teatru, despre biochimie... Ai frazele dumitale... Aceleaşi... Le cunosc... Dar despre febra mea să nu ţii conferinţe, auzi! Despre ea nu ştii nimic, cu toate că ar trebui să ştii. De ce nu pleci acasă? Du-te!

— Nu vreau să te las aici... Eşti bolnav.

— Ţi-e milă? Da?... Pe dracu! Ţi-e frică să-mi întorci spatele. M-ai părăsi dracului aici, cu mare plăcere, dacă ai putea să mergi de-a-ndăratelea ca racul, să nu mă pierzi din ochi. Te temi. Simţi că se va întîmpla ceva...

— Nu m-am temut niciodată de nimic!

— Da! Eşti un om perfect! N-am reuşit să descopăr decît două neînsemnate fisuri: îi permiţi fetiţei să cînte la ghitară, şi îţi permiţi uneori cîte un păhărel... Altfel, eşti de fier!... Îmi va face mare plăcere să ucid un om de fier! Şi zicînd acestea, Eugen îşi aduse iarăşi aminte pentru ce se află acolo.

În mîna lui sclipi pumnalul.

Ridică mîna dreaptă, şi totul se petrecu aşa de repede că omul aproape nici nu văzu, şi mîna dreaptă se apropia fulgerător de pieptul omului, cînd mîna stîngă se încleştă de mîna dreaptă... Cele două mîini se luptară, să se elibereze una de cealaltă... CREZI CĂ AI ACEST DREPT?

Eugen se trezi urlînd și sări din pat, repezindu-se îngrozit la fereastră.

10: Printre pomi, deasupra pămîntului

Draperii fantomatice de ceață pluteau printre pomi, deasupra pămîntului. Dăduse răcoarea dinaintea zorilor și ultimul val de liniște urca încet, sub blestemata strălucire a lunii. Eugen se îmbrăcă repede.

Am să mă duc la Silvia, își zise. Am s-o trezesc, am să-i cer scuze, și am s-o rog să-mi spună imediat o poveste. Dar de data aceasta nu despre lupul șchiop, ci o poveste care să fie într-adevăr poveste, chiar cu iepuri sau veveriţe... Am să-i cer scuze, însă, înainte de toate; așa: iartă-mă Silvia am venit să-mi spui o poveste, dar nu cu lupul șchiop...

Acum alerga prin răcoarea argintie și albastră, însă nu spre Silvia, ci pe drumul cel mai scurt spre Cheile Vîrșeţului, peste deal, peste două dealuri mai precis.

Sînt sigur că nu mai dorm, m-am trezit de-a binelea... Se va lumina de ziuă îndată și timpul poveștilor a și trecut. Nimeni nu știe că eu alerg pe aici, spre Chei, singur, gonit din urmă de năluci... Acesta e un gînd atît de ciudat! Singur, neștiut de nimeni în lumea întreagă, gonesc ca nebunul pe cărare... Fiecare om e singur. Alţii dorm acum. Tot singuri. Există un prag al singurătăţii pe care nu-l poţi trece!

La urcuș Eugen micșoră pasul: nu mai alerga, plămînii i se umpluseră cu mii de ace fine și înţepătura lor era plăcută și adîncă, și-n față

pădurea vibra în ceață străvezie. Trecu prin pădure, coborî în vale, și urcă iar, se luminase de-a-binelea, și cînd ajunse sus, pe creasta celui de-al doilea deal, văzu în zare, în senin, Hornul Diavolului, învăluit în fulgerări albastre, și grăbi pașii, apoi începu să alerge iar: tocmai răsărea soarele și casele risipite la întrarea în Cheile Vîrșeților înviau în lătrăturile dulăilor.

Eugen părăsi cărarea și ocoli pe dreapta, pe deal, mai merse puțin și se opri între doi colți cenușii de stîncă. Se așeză în iarbă, potolindu-și respirația. Chiar sub el, jos, la vreo trei sute de metri, se afla șopronul fierăriei, și casa în care locuise Nicu, fiul fierarului, prietenul care murise lîngă el pe front, într-o frumoasă și liniștită zi de vară.

Cînd s-a deschis ușa sălii murdare unde petrecuseră douăzeci și patru de ore, și cînd Eugen s-a repezit sperînd că i se dă drumul să plece, Nicu l-a prins de mînă. „Stai Eugen, iarăși te bagi...“ În pragul ușii se oprise un subofițer și un bărbat pirpiriu cu ochelari, în halat alb. „Dați-mi voie să plec, e o greșeală, domnul căpitan a spus...“ „Marș la loc, jigodie!“ a mormăit subofițerul, iar Nicu îl trăgea de mînă înapoi, fiindcă Eugen tremura de furie și era gata să lovească. Subofițerul îl luase la ochi. Avea mustăcioară subțire și vorbea încet. Bărbatul cu halat alb, doctorul, le-a făcut vizita medicală. Nicu, băiatul fierarului, dezbrăcat la pielea goală, arăta jigărit ca un pui de găină fără pene, neînchipuit de slab și abia cîntărea o nimica toată. Doctorul n-a zis nimic, auzindu-l pe Eugen cum protestează, iar subofițerul l-a luat la ochi pentru a doua oară.

În ziua cînd a murit Nicu...

Eugen văzu o pată galbenă, vie, ce urca prin iarbă spre el, din direcția fierăriei. Era un că-

țel foarte caraghios, cu urechile mari, clăpăugă. S-a oprit, a lătrat subțire de vreo două ori, dîndu-se înapoi, în recul, după fiecare hămăit, apoi s-a apropiat și mai mult, învîrtîndu-și coada.

Dinspre fierărie se auzi primul sunet metalic al ciocanului: fierarul, tatăl lui Nicu, nu mai trăia nici el, altul era cel care își încerca acum ciocanul. Cățelul galben îi mai dădu ocol de cîteva ori, lătrînd rar, apoi se îndepărtă, mirosind în iarbă, împăcat.

Eugen merse mai departe, fără a coborî printre case, apoi văzu cabana, dar nu coborî nici spre cabană, își continuă drumul și ajunse deasupra întrării în Chei, pe dreapta. Privi înapoi, în jos. Sub cabană un motociclist pornise motorul și Eugen auzea slab zbîrnîitul și vedea fumul albăstrui al eșapamentului. Din cabană mai ieși un bărbat, și pe urmă apăru Simion apropiindu-se de motociclist, și toți trei vorbeau despre ceva. Simion arăta într-o direcție, drumul spre cătunul Copaia pe semne.

Apoi Eugen coborî pe o potecă abruptă, între doi pereți de piatră, și ajunse chiar deasupra Secegurii. Aruncă în apă o piatră, pe urmă merse încet de-a-lungul unui perete cenușiu pînă ce dădu de niște trepte naturale în stîncă. Se descălță, și trecu apa, înfiorîndu-se de răceala ei. Pe malul celălalt își uscă picioarele, în iarbă și se cățără apoi pînă la cărarea ce străbătea în lung Cheile Vîrșețului, și, pătruns de răcoare, începu iar să alerge, aplecîndu-se uneori sub colții proeminenți ai stîncilor. Acolo era încă umbră mare, și vuietul Secegurii creștea ca un foșnet al unei imense păduri îngropate în pămînt...

...fiindcă tu ești femeia la care am visat totdeauna! Vino lîngă mine acum, aici, fiindcă

te chem, am mare nevoie de tine! Adu-mi puțină răcoare din ținutul tău plin cu adieri albastre, răcoare pentru febra care-mi nimicește trupul, voința, gîndurile... Ai venit... Te văd! Cît de blînd trece acum timpul printre aceste stînci. Să ne grăbim! Uite, acolo sus, păsările de sub Hornul Diavolului, păsările care zboară zi și noapte, și nimeni nu se poate apropia de ele, de cuiburile lor... Acolo sus, împrejurul stîncilor subțiri ce seamănă cu o orgă, în apropierea cerului, zboară mereu acele păsări mici și iuți, se rotesc neîncetat ocolind țărmurile cenușii, albe și vinete, fericite de zborul lor deasupra pămîntului: dacă urmărești una, dacă te țin ochii și poți urmări una din acele păsări în zboru-i săgetat, ți se pare că uneori se repede în stîncă, intră în ea, dispare, pentru ca în următoarea clipă să țîșnească iar în văzduh, balansîndu-se, făcînd neașteptate schimbări de direcție, închipuind nesfîrșite spirale în sus, și mai sus, pînă dincolo de soare, pînă ce orbește de lumină, de lumină albastră și aurie, lumina rară și fosforescentă, lumina marilor înălțimi; și orbită, se prăbușește în prăpastie, cade ca o piatră cenușie, cade repede, și cînd să se zdrobească, să piară, un tainic resort o azvîrle înapoi spre cer... Vino cu mine, acolo sus, la păsările acelea, să le întrebăm ce știu, și ce vor. Urmează-mă, am nevoie de tine, trebuie să vii, tre...

Acolo era încă umbră mare și vuietul Secegurii creștea ca un foșnet al unei imense păduri îngropate în pămînt. Cu cine vorbise de atîta timp? În ziua cînd a murit Nicu, băiatul acela atît de slăbuț că se îndoia sub greutatea armei și a celorlalte obiecte monstruoase pe care le poartă infanteristul la război, ziua era la fel de albastră și cîmpul se acoperise cu flori.

Prin aer, pe deasupra tranșeelor treceau păsări iuți, și deodată una din ele s-a abătut din drumul ei și s-a înfipt în pieptul lui Nicu. Ce-ar fi costat-o pe acea pasăre să-l ocolească, să-l cruțe. Și Nicu, cu pasărea vîrîtă în piept, a căzut în fundul tranșeii, mai mărunt și mai adunat parcă, decît era în realitate.

— Spune-i dacă te întorci acasă... Spune-i mamei... i-a șoptit el lui Eugen.

— Ce să-i spun, Nicu!!! Nicuuu! Niiiicuuuu! Auzi! Ce să-i spun mamei tale?

— Ce să-i spui? a întrebat băiatul fierarului din Cheile Vîrșețului, și cu această întrebare a murit. După ce a murit, pasărea aceea mică și neagră a ieșit din pieptul său și a zburat mai departe.

— Ce să-i spun? Părea și el mirat de întrebare, cu o clipă înainte de a muri. Ce putea să-i spună? Nimic. Nimic. Doar că moare. Asta însă...

Păsările de sub Hornul Diavolului nu omorîseră pe nimeni. Erau îndepărtate și de neatins. Ele caută, pe semne, altceva. Eugen încercă să se apropie de întunecatul Horn împrejurul căruia își țes păsările întortochiata lor plasă, cățărîndu-se, cum mai făcuse și altădată pe o muche ce-l duse la un minuscul platou, la jumătatea uriașului hotar stîncos. Ca printr-o minune cîțiva copăcei prinseseră rădăcina acolo, în stratul subțire de pămînt adus cine știe cum de vînt sau apă; erau contorsionați și chinuiți, însă trăiau, trăiau deasupra văgăunii întunecate în fundul căreia clocotea Secegura, pe stînca semeață, sub Horn, în apropierea fîlfîitului continuu al păsărilor, sub strigătele lor scurte și sălbatice. Privind în sus, lui Eugen nu i se păru că se apropiase de ele. Păreau tot atît de îndepărtate și ireale, în jocul

lor nesfîrșit, împrejurul turlelor albe și cenușii. Mai sus nu încercă să urce în ziua aceea. O făcuse altă dată, se cățărase încă vreo douăzeci de metri agățîndu-se de crăpături și de nenumărate ori fusese la un pas de a se prăbuși.

Înapoindu-se la cabană, pe cărarea din fundul Cheilor, Eugen se abătu într-una din nenumăratele peșteri ce-și deschideau ochiul tainic deasupra văgăunilor, și găsi sub o firidă un craniu de lup. Îl luă și merse încet mai departe, spre cabană, trecînd cele cîteva poduri suspendate pe cablu, ce se legănau pe deasupra Secegurii. Întîlni doi pescari, doi oameni din cătun care-l salutară, și cîțiva excursioniști pe care-i privi cu un ochi puțin ironic.

În fața cabanei, bunicul său, căruia din timpuri uitate i se spunea „al Procoteanului" repara o ladă, bătea cuie, și fuma din țigară și cînd Eugen se apropie, se ridică, drept și svelt, cu ochii limpezi dar încercuiți de o anumită expresie de răutate, și strigă spre cabană, dar fără a-și părăsi din ochi nepotul.

— Tu, Pică, a venit Eugen, adu-ne gustarea afară!

În timp ce răspundea întrebărilor bătrînului, în așteptarea mesei, o fată în rochie albastră, ieși din cabană, și-l privi. Era neliniștea. „Stau aici și discut, și mă prefac, și-n acest timp totul arde în mine. Pun pariu că în clipa aceasta toate viorile din lume s-au prefăcut în țăndări, și muzicanții zac la pămînt cu mîinile însîngerate. De unde gîndul acesta? „Unde ai găsit căpățîna asta de lup?" mă întreabă bunicul. „În Peștera Muierii", îi răspund, însă lucrurile stau cu totul altfel! E un moment, iată, cînd toate se clatină și se desșurubează de la locurile lor firești. Neliniștea. Febra. Craniul de lup, jos în iarbă, la picioarele mele. Și *Omul meu*, departe,

în orâș. Scăpat de sub supraveghere. Dacă i se întîmplă ceva? Dacă-l tamponează un camion? Dacă-l omoară *altcineva?*

O împușcătură răsună pe partea dreaptă a Cheilor Vîrșețului. Un vînător ochise uliul, dar nu-l nimerise, și pasărea se săltă pe arcuitele-i aripi și vîsli drept în sus. Ecoul împușcăturii bubui de-a lungul Cheilor și răbufni în dreptul cabanei, dureros și prelung. Eugen își duse mîna în dreptul inimii, pe locul rănit, căzu și se rostogoli prin zăpadă, alături de arma sa de infanterist, cu bidoanele și celelalte angarale zornăind sinistru. Bufniturile, în zăpadă, ale bocancilor, se îndepărtară, compania primise ordin să atace, începuse viscolul, apoi fusese respinsă spre dreapta, și mai departe, acolo pîrîiră mitralierele, și viscolul crescu și mai mult, îl acoperi repede, și deasupra cîmpului înzăpezit după o vreme nu se mai auzi absolut nimic, și Eugen se mișcă sub stratul de zăpadă ce-l învelise, reuși să se ridice puțin și văzu la cîțiva pași pîlnia obuzului, neînsemnată și aproape astupată de viscol, și văzu sub piept sînge și se întrebă cine oare fusese rănit sau ucis acolo, în locul unde căzuse *din întîmplare el?* ...

„În inimă!" își șopti mai tîrziu, cu un straniu zîmbet de satisfacție după ce-și strecurase mîna la piept și o scoase roșie de sînge. O așeză pe zăpadă, o ridică, și rămase urma cu cinci degete, roșie și urîtă. „În inimă, drept în inimă m-ai ochit domnule căpitan".

„Sigur că este o greșeală, băiețaș! Eu să nu te înțeleg?".

„Atunci, pot să plec, nu-i așa că pot să plec, domnule căpitan? Sînt așteptat, v-am spus că sînt așteptat, ah, cît sînt de așteptat! ...

„Te înțeleg foarte bine. Parcă eu n-am fost tînăr?".

„Acum m-ați nimerit chiar în inimă, domnule căpitan. Drept în inimă ați ochit, și sînteți un ochitor nemaipomenit de bun. M-ați nimerit exact unde ați vrut, drept în inimă. Iată sîngele... Acuma îmi permiteți să plec?".

„E o greșeală, sigur că da, o simplă greșeală..."

„Nu mai e nici o greșeală, domnule căpitan. Iată sîngele. Rana e aici... Îmi permiteți să plec?".

„Totdeauna m-au întristat greșelile ce se pot săvîrși în armată. Și greșelile mici săvîrșite dovedesc că pot avea loc și greșeli mari..."

„Cum, nici acum nu-mi permiteți să plec? Cînd m-ați nimerit atît de bine? Nici acum?...

Eugen privi în sus spre cerul plumburiu de unde izvorau miliardele de vîrtejuri albe ce se năpusteau toate asupra lui. Era o prăbușire imensă, o prăbușire de alb, plumburiu și de negru, și-și schimbă iar locul în zăpadă, tîrîndu-se puțin în dreapta pîlniei de obuz, fiindcă iarăși se adunase prea mult sînge sub el. Vizibilitatea era mică, dar atît cît se vedea împrejur era pustiu, nu se afla nici măcar un mort în apropiere, gîndul că va fi căutat, că vor veni să-l ridice, nu-l avu, și de altfel nici nu apăru nimeni, compania fusese respinsă undeva la dracu spre dreapta, și Eugen cînd se tîrî din nou ca să-și schimbe locul, zise:

„Acum, în fine, îmi permiteți să plec, domnule căpitan?".

La cîțiva pași apăruse din viscol lupul însîngerat, care-l privea.

„Aiurez... Iartă-mă lupule... Nu ești tu, cel cu care vorbeam... Tu nu ești domnul căpitan. Ești un lup, nu? Ești un lup? De ce te uiți așa la mine? Ți-e frică? Spune-mi, ești un lup?

Răspunde-mi, știu că poți vorbi... Ești un lup, nu-i așa?"

„Sînt un lup".

„Te-au rănit?"

„Sîntem răniți amîndoi", zise lupul după ce se mai tîrî puțin.

„Și ce vom face acum?".

„Nu știu".

„Ce trebuie să facă un om cînd e rănit, și ce trebuie să facă un lup rănit?".

„Să moară. Altceva, ce?".

„Să ne tîrîm... Poate ajungem undeva".

„Unde?".

„Unde? De fapt n-avem unde să ajungem. Totuși, totuși... Ești un lup veritabil?"

„Bineînțeles că e o greșeală, băiețaș... Te înțeleg foarte bine..."

„Pleacă de aici, domnule căpitan. Sînt împreună cu prietenul meu, lupul, și avem de vorbit..."

Eugen se pomeni alergînd în direcția orașului: nu știa cînd și cum îl părăsise pe bătrîn; probabil îl lăsase acolo la mijlocul frazei; și nici nu-și amintea; apucaseră să dejuneze la masa mică și rotundă pe care o scosese afară una din femei, sau nu?

Simți deodată că ține ceva în mîna dreaptă; era craniul de lup găsit în peșteră; îl păstră și continuă să alerge. Goni așa pînă aproape de oraș, și aici picioarele își potoliră singure, treptat, ritmul. Fu văzut mergînd pe străzi cu ciudatul obiect sub braț. Își dădu seama, gîndul fusese absurd: că *omul* îi va scăpa, că *omul* știe de el și că va dispare. Își propuse să rîdă de sine însuși, un hohot lung, interior, de bănuielile sale, de gîndul că *omul* aflase de prezența sa și că va încerca să fugă.

„*Omul meu* nu face parte din categoria celor ce fug, fiindcă nu se teme de nimic; nici un tăiș nu-l ia, nici o apă nu-l udă; e prea sigur, prea fără fisuri. Are totuși două fisuri, neînsemnate însă. *Omul meu* e prea puternic, iar eu sînt rănit, și el nici nu se sinchisește de mine . . .“

Cu toate acestea nu era convins. Gîndul că nu-l va mai găsi pe *om* în oraș, persista, ca o mîncărime pe tot corpul. Făcu un număr de telefon și-l ceru pe Guran.

— Cine-i?

— Eugen la telefon, dar te rog să nu-mi pronunți numele!

— Băiatule! Paștele mă-si, mă bucur să-ți aud vocea! Unde ești?

Guran avea treizeci și cinci de ani și era căpitanul echipei de fotbal din localitate, dintr-o categorie inferioară.

— Ai timp? Poți să bei cu mine o cafea? Te aștept la braserie, jos.

— Timp n-am nici de sămînță, paștele mă-si, dar pentru tine îmi fac!

Un bărbat scund, vînjos, cu părul castaniu, și fața cumva boțită, nu prea atrăgătoare, chiar antipatică.

— Nu-mi place întrebarea pe care ai și pregătit-o, zise Eugen.

Fotbalistul se așeză.

— Ce întrebare?

— De ce am lăsat slujba, ce e cu mine și celelalte aiureli.

Eugen pusese craniul pe mijlocul mesei și Guran îl privea.

— Ce e dihania asta?

— Un fost lup.

— Și ce faci cu el?

— Da, iată o întrebare rezonabilă. Ce fac cu lupul? Conversez.

Ciocniră pahărelele cu coniac.

— Cum o duci? întrebă Eugen. Ce noutăți?

— Boul de Mihălțan se însoară cu Eva, dactilografa. Pe aia n-a folosit-o în orașul ăsta numai cine n-a vrut, i-am și spus-o, și s-a supărat. Prietenii ăștia se supără totdeauna cînd le spui adevărul.

— Poate că nu-i pasă că a folosit-o tot orașul. Poate că dimpotrivă, îi convine.

— Paștele mă-si, îi convine!

— Și alte noutăți?

— Draci, nimic. Șeful ăsta nou face tot felul de reforme.

— Care șef?

— Cum care? Micudoiu.

— Micudoiu? Așa-l cheamă pe noul director adjunct?

— Micudoiu Dorin, da! Ce, nu știi?

— De unde? Eu am plecat în ziua cînd a venit el. Atunci mi-am dat demisia.

— Aha! O să ai scandal în noul post unde te angajezi, să știi Eugen, am auzit vorbindu-se. Nu poți face treaba asta așa, îți dai demisia și-n aceeași zi, pleci, adio, ce paștele mă-si, parcă nu știi!

— Puțin îmi pasă, deocamdată nu mă angajez nicăieri.

— Îți merge bine.

— Foarte bine. Dar Micudoiu ăsta cum e? L-ai văzut?

— Cum să nu-l văd? Se învîrtește mereu ca un ăla într-o găleată... Se află în toate părțile în același timp.

— L-ai văzut și azi?

— Ce întrebări pui, paștele mă-si! Acum un sfert de oră a venit la mine, m-a bătut pe umăr

și a zis: „Merge, merge? Lasă că facem să meargă și mai bine... Toate necazurile le rezolvăm..."

— O fi un om de treabă, zise Eugen.

— Paștele mă-si, sigur că e de treabă, numai eu sînt sucit.

— De ce, Paule?

Guran își țuguie buzele și fața i se urîți și mai mult...

— Mă, nu-mi plac indivizii care se învîrtesc ca niște c... într-o căldare. Și ăsta se învîrtește tot timpul, discută cu toți prietenește, și-i bate pe toți pe umăr... Mie în general nu-mi place să mă bată cineva pe umăr, îmi vine să fluier fault, dar știe dracu! Micudoiu are priză la oameni, asta e... și, mamă, ce-i plac reformele!

— Ce reforme? zîmbi Eugen.

— O plictiseală întreagă... A mutat dactilografele la etaj. „Tovarășele dactilografe trebuie să aibă lumină bună!" A mutat contabilitatea la arhive, și arhivele la contabilitate... Și are idei, paștele mă-si! În toate privințele are idei! Hai dă-l în mă-sa! Și tu?

Eugen mîngîia cu două degete craniul lupului.

11: I se păru că-l vede pe doctorul Marinca

I se păru că-l vede pe doctorul Marinca, trecînd pe stradă, se ridică deodată și traversă în fugă sala lungă a braseriei, sub ochii lui Guran, rămas înlemnit la masă. Oricît de repede ieșise, probabil că Marinca avusese timp să se îndepărteze, fiindcă-l văzu printre pietoni în dreptul catedralei, dar cînd ajunse acolo, constată că se înșelase; privind în lungul străzii observă o si-

luetă ce părea să fie a doctorului, destul de departe, și alergă într-acolo.

„Am să-i cer scuze că l-am părăsit data trecută așa, pe nepusă masă, trebuie neapărat să-i cer scuze, n-aș vrea să-și închipuie cine știe ce despre mine . . .“.

Trecătorul pe care-l ajunse, nu era nici el doctorul Marinca, și Eugen o luă la dreapta, la întîmplare, sperînd că doctorul, mergînd pe bulevard drept înainte, avea să-i iasă în cale dacă făcea repede acest ocol, însă, după cîtva timp, adunîndu-și gîndurile, Eugen observă că se află într-un cartier necunoscut, în care parcă nu fusese niciodată; el, care-și închipuia că ar cunoaște fiecare străduță și fiecare casă din orașul său!

Și se înserase.

Abia cu o clipă înainte ciocnise paharul de coniac și acum umbrele înaintau rostogolindu-se ca niște roți imense, vineții și albastre ce înaintau fără zgomot; își aminti de craniul lupului, uitat la braserie, și de Guran; ar fi trebuit să se întoarcă repede, dar cum de trecuse timpul cu atîta repeziciune? Se încurcă și mai mult printr-un labirint de străduțe, și acuma nici nu mai știa în ce direcție e centrul orașului!

„Oare de ce am vrut să-l ajung din urmă pe doctorul Marinca? Numai pentru a-i cere scuze? De ce-mi zvîcnesc tîmplele a neliniște și ce caut pe străduțele astea blestemate unde n-am mai fost niciodată? Îmi vine să alerg, dar simt în același timp că pe aici n-am să pot alerga . . .“

Ciudat, aici, în clipa aceasta, îl ajunseră din urmă cuvintele rostite de bătrîn, de „al Procoteanului“, de bunicul său:

„Omul lui Dumnezeu! Pentru ce te căznești atîta?“.

Și el răspunse cu niște cuvinte stupide, simulînd mirarea.

„Măi, fecior neisprăvit, eu văd prin tine, ca prin geam!" îl anunță bătrînul grav, mult prea grav pentru clipa aceea optimistă a dimineții.

„Atunci dumneata vezi și aici?" întrebă Eugen, arătîndu-și inima.

„Văd. Văd".

„Ce vezi?"

„Văd că-i pustiu acolo la tine".

Cuvîntul era îngrozitor, dar în momentul acela Eugen nici nu-l luă în seamă. În momentul acela, avînd în față obrazul bătrînului, dur și tăiat ca trunchiul stejarilor, își aminti de întîmplarea petrecută cu vreo trei ani în urmă, cînd „al Procoteanului" se pusese în pat susținînd că s-a hotărît să moară, fiind timpul, dar după o zi sau două se ridicase, zicînd că nu poate; nu poate să moară, cu toate că încercase; nu se lipea moartea de el, cu toate că o chema, „fiind timpul", fiind într-adevăr timpul...

„Al Procoteanului" nu locuia la cabană, ci într-o căsuță din cătun, veche, și acolo îi poruncise unei femei să-i aștearnă patul de moarte, după ce va fi făcut întîi curățenie în casă, și va fi adus în ferestre flori și ramuri de molid proaspăt rupte din pădure. Veniseră bătrînii din cătun să-și ia ultimul adio de la „al Procoteanului", fiindcă-l crezuseră, așa cum de altfel credea și el că-i bătuse ora, veniseră chiar și mai tinerii de cincizeci, șaizeci de ani să-l salute cu demnitate, să-i ceară poate iertări, și să-i asculte ultimele gînduri. Eugen mai află două amănunte: printre vizitatori venise și o bătrînă, și întrînd în odaia parfumată, strigase: „Tu, bolundule, ia fă bine și te ridică din pat, nu ne sili să cheltuim lacrimile înainte de timpul cuvenit!" și-n aceeași zi, pe înserat, „al Procoteanului" auzise o discu-

ţie în uliţă, în faţa ferestrei: „Ce face „al Procoteanului"? întrebase una din umbre. „Rău de tăt, la noapte se duce! I-a venit sorocul, gata!".

Eugen bănuia că bătrînul, acceptînd să moară de bună voie, cu oarecare fast chiar, cu ceremonia despărţirii şi a iertării celor ce i-au greşit, nu admitea să i se dicteze de către altcineva că „I-a venit sorocul, gata!" Şi, furios, se ridicase din pat, renunţînd să mai moară.

„Ce vezi?".

„Văd că-i pustiu acolo la tine".

Cuvîntul era ca un bolovan negru, azvîrlit drept în faţă, aşa ca să te nimicească şi să-ţi facă zob capul şi să-ţi împrăştie creierii, şi Eugen se gîndi la adînca expresie de răutate care încercuia faţa bunicului său.

În niciuna din casele printre care mergea, încă nu se aprinsese lumina, cu toate că se înserase. Asta-i întări senzaţia ciudată că se află într-un cartier străin, dintr-un oraş străin. Iar craniul de lup rămăsese pe masă, în braserie, şi acum va trebui să-i dea explicaţii şi lui Guran, pentru purtarea sa absurdă. A da explicaţii... Totdeauna îşi bătuse joc de această expresie, şi de cei ce dădeau explicaţii. Pe strada întunecată văzu un om şi nu ezită să-l întrebe:

— Nu vă supăraţi, în ce direcţie este centrul?

— Care centru?

Bărbatul ridică din umeri nedumerit, sau poate iritat, şi-l părăsi. Eugen merse mai departe urmărit de două gînduri: că iritarea necunoscutului era falsă, simulată şi cu totul nelalocul ei, şi că ochii acestuia, pe care-i distinse destul de bine în întuneric, erau ochii *cuiva*. Un fior îngheţat îi despică deodată trupul, ochii necunoscutului erau ochii *omului său*.

Merse mai repede şi se bucură văzînd în faţă o altă siluetă.

— Mă iertați, încotro e centrul?
— Despre care centru vorbiți?
— Centrul orașului.
— Aha, centrul orașului...

Eugen stătea înghețat în fața necunoscutului, stătea aproape mort, sau poate mort de-a binelea, sau poate că mai mult decît mort, ascultîndu-i vocea, care era vocea *omului său.*

Nu se știe cum și de unde apăru în preajma lor primul necunoscut și Eugen îi simți prezența.

— Ce te-a întrebat dumnealui? întrebă primul, adresîndu-se celui de-al doilea, pe un ton nervos.

— Ce să mă întrebe? S-a legat de mine, sub pretext că nu știe unde e centrul.

— E o greșeală, bolborosi Eugen, strivit între ochii unuia, și glasul celui de-al doilea. Permiteți-mi să plec...

— E o greșeală, domnule căpitan... Îmi permiteți să plec?

— Într-adevăr e o greșeală, zise primul necunoscut, o greșeală dacă-și închipuie cineva că poate acosta oameni cinstiți în plină stradă...

„La urma urmei ce vor ăștia doi? gîndi Eugen. Vor să mă bată? Să încerce!" Vorbi cu totul altceva, adresîndu-se celui de-al doilea:

— Aveți un glas nesuferit! Un glas pe care îl urăsc din toată inima... Un glas pe care l-ați împrumutat, știu de la cine!

— Nu e în toate mințile! zise primul. Ia te uită ce are în mînă!

Eugen constată cu surprindere că are în mînă craniul de lup, pe care-l crezuse uitat în braserie.

— Totuși, e o neînțelegere, zise. Acum plec, nu vă supărați, așa e?

— Dar ce ai, domnule, cu vocea mea? întrebă

cel de-al doilea, însă Eugen nu avu timp să se gîndească la vreun răspuns, că primul vorbi:

— Mergeam liniștit pe stradă, și dumnealui mă ia la fix: că, zice, nu știu unde e centrul? Și nu numai atît, dar întrebîndu-mă ține în mînă porcăria asta, căpățîna de lup, parcă mi-ar arăta-o, parcă m-ar amenința... Nu-mi place să fiu amenințat domnule! Cine mă amenință pe mine, deraiază negreșit.

— Dar eu! interveni cel de-al doilea. Vocea mea îl deranjează pe dumnealui?!

— Sînteți niște năluci blestemate! zise Eugen, dîndu-se cu un pas înapoi, gata să lovească.

— Pe mine mă cheamă Micudoiu, zise primul.

— Și pe mine tot Micudoiu mă cheamă, spuse celălalt, dar nu cred că sîntem frați, nici rude...

— Mi-e gura plină de otravă, zise Eugen. Tot ce e pe mine și în mine e otravă.

— Acest om căruia nu-i plac ochii mei, și vocea dumitale, unelteşte ceva grav împotriva noastră, zise primul.

— Își închipuie că sîntem vinovați pentru...

— Da, și pentru...

— Și pentru...

— Și pentru...

Eugen începu să alerge, însă cei doi se luaseră după el, și Eugen grăbi pașii, cele două umbre grăbiră și ele pașii, dar la ieșirea din oraș tot reuși să scape... Ajunse în valea deasupra căreia tremurau și acum valurile mării de altă dată, străvezii și pînă la stele. Căzu jos și crezu că e mort, și că cei doi îl vor ajunge și vor rîde deasupra cadavrului său, cei doi îl pierduseră însă, și rămase singur, convins că e mort, pînă simți deodată pe obraz o picătură de apă, ce căzuse cine știe de unde fiindcă cerul era senin și înstelat.

Picătură miraculoasă, de unde vii? Picătură

limpede ce alungă deznădejdea și stinge febra... Cine s-a gîndit la mine, acum, în clipa aceasta? Deschise ochii și lăsă liberă privirea, printre valurile mării de odinioară, să se piardă sus, printre golurile de întuneric și vibrația înfricoșată a depărtărilor. Valurile mării de odinioară îl clătinau ușor și mergeau mai departe să se destrame izbindu-se de colinele stîncoase dimprejur. Eugen simțea pe față atingerea rece a picăturii care-l găsise.

Cînd se întoarse în oraș, trecu pe strada Aurarilor și văzu sus lumină în geamul Silviei.

— Parcă ai veni din iad dragul meu! Ochii îți ard, ai febră? Și picătura asta de ploaie?...

— Nu te uita la mine, zise Eugen. Lasă-mă să stau puțin.

— Vrei să mănînci ceva bun de tot?

— Nu.

— Vrei să bei vin?

— Nu.

— Vrei să-ți spun o poveste?

— Spune-mi... Stai puțin! Tu îmi telefonezi totdeauna cînd nu sînt acasă?

— Nu ți-am telefonat niciodată.

— Atunci...

— Șterge-ți picătura aceea de pe obraz.

— Lasă picătura, Silvia. Vreau să aud povestea... Drăcie!

— Ce este?

— Am uitat craniul lupului, acolo, în fundul mării...

— Craniul lupului șchiop?

— Ce prostie, cum craniul lupului șchiop? Lupul șchiop n-a murit.

Eugen se ridică și-și înfipse degetele în părul auriu al femeii.

— Silvia, Silvia, Silvia! Nu înțelegi! Nu poți

să înțelegi! N-ai să înțelegi niciodată! Și ieși repede, coborî scările, se pomeni în stradă.

— Eugen, îl chemă Silvia de la fereastră. Eugen! Vino înapoi. Vino neapărat înapoi, vreau să-ți spun ceva.

— Într-adevăr vrei să-mi spui ceva?

— Am primit azi o vizită, începu Silvia, după ce Eugen reveni. A unei femei pe care n-o cunoșteam. O femeie tînără, deși nu o fetișcană, și cu toate acestea cu un chip uimitor!

Eugen făcu un gest de nerăbdare.

— Așteaptă! îl potoli Silvia, și-l privi cîteva clipe. Îl privi lung, atentă, poate mai atentă decît oricînd, ca și cum ar fi încercat să vadă mai mult decît reușise pînă atunci. Fața lui Eugen era neobișnuit de frumoasă, de bărbătească. Puțin osoasă, cu obrajii ușor scobiți, buzele și bărbia puternic reliefate și niște ochi ce mușcau. Și se gîndi la prima mușcătură a acestor ochi și la dragostea ei pe care Eugen n-o va ști niciodată în adîncimea și-n *particularitatea* ei, după cum nici Silvia nu va înțelege partea contorsionată a sufletului său, partea ce se ascunde dincolo de cicatricea din dreptul inimii.

— ... și uimitor de frumoasă era în același timp tînăra doamnă ce m-a vizitat. Eugen, asta a fost cea mai ciudată vizită din cîte am primit vreodată! Avea un păr întunecat, și ochii întunecați, dar în același timp luminoși, nu știu de ce, nu știu cum se poate asta.

— Simona? întrebă Eugen.

— Simona? Poate, eu n-o cunosc, și nu și-a spus numele.

— Dar ce a vrut?

— Nici măcar asta n-aș putea să-ți explic, fiindcă la drept vorbind nu știu ce a vrut... Însă e vorba de tine, firește! Te-am chemat, și vreau să-ți povestesc; Simona, cum îi spui tu

acestei femei, nu mi-a cerut să păstrez secretul vizitei...

— Poate că nu e Simona!

— Se prea poate! Tu ai multe cuceriri, și unele nici nu le cunoști.

Intrînd, necunoscuta nu dăduse nici o explicație, Silvia însă intuise de la început că e vorba de Eugen. Purtarea Simonei nu era dintre cele mai obișnuite; ea examină cu o ironică și ciudată curiozitate odaia, și apoi întrebă: „Aici a locuit Eugen?".

Întrebarea suna ca o provocare ce o îndemna pe Silvia să ia parte la un joc ale cărui reguli îi erau necunoscute; Silvia acceptă provocarea, scuturîndu-și cu mîndrie pletele roșcovane; „Aici a locuit Eugen", răspunse, lansînd riposta: „Și poate că locuiește și acum aici".

O clipă tensiunea dintre cele două femei păru să crească, Simona însă nu primi provocarea, sau cel puțin se comportă în clipele următoare așa fel ca și cum ar fi fost străină de intențiile Silviei. Ea se așeză, fără să fie invitată, pe unul din cele două fotolii, în fața mesei scunde și rotunde de lîngă fereastră, și continuă să cerceteze odaia; stărui mai mult de data aceasta asupra mobilelor, obiectelor, fotografiilor.

Silvia, la rîndu-i, o examina fără sfială; și chiar fără ostilitate; ostilitatea fiind mai mult simulată. Ostilitatea aparentă din gesturi, cuvinte și intonație făcea parte din joc, înțelesese; o intriga chipul nealterat și inocent, ca de fetiță, al acestei femei, care totuși nu putea fi foarte tînără. „Nu mă întrebi cine sînt și de ce am venit?" întrebă Simona, fixîndu-o cu un zîmbet de pisică de porțelan, cu ochii imenși, fosforescenți. Silvia vru să răspundă „Nu te întreb nimic", sau „Aștept să-mi spui singură", dar, ezitînd între

aceste două formule, nu zise nimic, și tăcerea ei, altfel înțeleasă, avu drept efect o privire a Simonei, directă și voit apăsată; Silvia zîmbi; expresia brusc încordată a ciudatei adversare o amuză; Simona însă se destinse, întinzîndu-și ușor brațele frumoase.

— Ne duelăm pentru un bărbat? întrebă Simona, izbucnind brusc în rîs. Și adăugă: — Ești frumoasă... Eugen a dat dovadă totdeauna de mult gust, la femei...

— Și dumneata ești frumoasă, zise Silvia.

— Ceea ce subliniază afirmația dinainte... Cum l-ai cunoscut?

Silvia se încruntă puțin și privi în jos; se așezase, acum stăteau față-n față, și frumoasa vizitatoare știa să folosească într-un anumit fel ascendentul vîrstei; simțindu-i inexplicabila autoritate, Silvia avu în același timp și dorința de a-i răspunde deschis.

— Cum l-am cunoscut pe Eugen? Foarte simplu: la un film. Mai precis m-a acostat la cinematograf, oferindu-mi un bilet, și mușcîndu-mă cu privirea...

— Își luase privirea de cuceritor?

— Nu. Filmul începuse și am intrat amîndoi în sală pe întuneric. Și el m-a luat de mînă, ca să mă conducă.

— Și te-ai îndrăgostit imediat de el?

— Da.

— Și mai departe?

— Ce vrei să știi mai departe?

— Totul. Pe urmă îți voi povesti și eu.

Silvia avu o expresie dezolată;

— Vrei să spui că facem schimb de impresii despre același bărbat? Despre soțul meu?

Simona își țuguie buzele:

— Nu e un schimb de impresii... nu mă pretez... Și apoi Eugen nu-ți mai este soț, *nu e soțul nimănui,* șopti ea cumva tainic; vocea i se ridică dintr-odată; — Dar trebuie să ne spunem totul despre Eugen, fiindcă...

— Fiindcă?

— Ah! făcu Simona un gest de nerăbdare, Nici eu nu știu!

— Nu-mi place, șopti Silvia. Discuția noastră devine cumva... urîtă.

Simona deschise poșeta, scoase o țigară; rămase cu poșeta deschisă; își aprinse țigara, ținînd poșeta încă tot deschisă și privind-o pe Silvia întrebătoare și cu o anumită cruzime, apoi scoase repede din poșetă o fotografie, și i-o întinse; fotografia rămase în mîna întinsă a Simonei; Silvia aplecă numai fruntea, puțin, privind.

— Eugen? întrebă ea.

— Vezi bine!

— De mult, nu-i așa?

— Anul o mie nouă sute patruzeci și trei.

— Acum patrusprezece ani...

— Da.

— Seamănă, și nu seamănă.

— Seamănă. E același. Și cu totul altul.

— L-ai cunoscut atunci? întrebă Silvia.

— Acuma mă chestionezi tu!

— Iartă-mă!

— De ce nu iei poza în mînă, s-o privești mai bine?

— Nu vreau... Acela nu este Eugen... al meu...

— *Al tău*... Ce tîmpenie! exclamă Simona, și Silvia se sperie.

— Nu e ce ai crezut...

— Nu te scuza... Dacă ai ști cît de mult ne urăsc bărbații cînd spunem despre ei „al meu"!

— Am vrut să zic: Eugen cel pe care-l cunosc. Nu e cel din fotografie.

— Firește! Nu e cel pe care-l cunoști tu. E cel pe care-l cunosc numai eu. Avea șasesprezece ani...

— Fotografia e ștearsă, zise Silvia. Ce a fost între voi atunci... cînd el avea șasesprezece ani?

— Vrei să afli neapărat?

— Nu neapărat... Poți să nu-mi spui nimic, nu sînt prea curioasă, deși, cînd e vorba de Eugen... Acum înțeleg, discuția are loc între două femei care-l iubesc...

— Eugen, oricum, nu te iubește, zise cu o anumită răutate Simona. După cum nu mă iubește nici pe mine. Eugen e cu nălucile lui.

— Ce vorbești!? Eugen nu e nebun!

— Nu e nebun, însă trăiește cu nălucile lui... Vechile năluci ale anului patruzeci și trei.

— În ultimul timp, cînd mă gîndesc la el, zise Silvia cu o expresie deznădăjduită, mă doare totul, mi se pare că mă scufund.

— Pe Eugen l-am cunoscut în iarna acelui an, vorbi deodată pe un ton neutru Simona. În iarna anilor patruzeci și doi, patruzeci și trei. Își aprinse o nouă țigară, privind-o tot timpul pe Silvia, cu o anumită afectare. O domina — dar îi făcea oare plăcere faptul, sau se prefăcea? — Aveam aceeași vîrstă, eram elevi, el la liceul Dragoș Vodă, eu la cel de fete; eram frumoasă, și hotărîtă, la serbarea ce s-a dat, să fiu mereu cu cel *mai bine* băiat din sală,

și acesta era Eugen; eram fată, dar mi-am pierdut virginitatea în aceeași noapte...

— Oh! gemu Silvia. Despre asta n-ar...

Simona zîmbi și continuă;

— ...în aceeași noapte, da. Așa am vrut, și s-a întîmplat cum am vrut. Am dansat mereu împreună, nici nu mă gîndeam să-l cedez alteia, eram egoistă; și nici el nu avea de gînd să se deslipească de mine; Eugen mi-a spus că sînt făcută pentru el, o afirmație grozavă pentru un băiat de șaisprezece ani, și pentru concepțiile de atunci; era îmbrăcat în negru, și privirea lui mă bucura și mă înfricoșa, și știam că între noi va fi totul foarte curînd, imediat, fiindcă nimic nu se putea împotrivi vîrtejului de foc care ne unise; dar nu era ca și cum m-ar fi cucerit el, nu! Era o cucerire reciprocă, eram egali, și la fel de tulburați. Pe la miezul nopții m-a întrebat „Unde mergem acum?" Am înțeles că asta înseamnă: „Unde mergem acum ca să fii a mea?" Era clară întrebarea, și crezi că am protestat? Am răspuns: „Mergem la Aurica". Și imediat am plecat la prietena mea, funcționara cocoșată, de nouăsprezece ani, cu care mă plimbam duminica pe corso. Ea era mîndră și bucuroasă să se arate în lume cu o fată ca mine; își punea o rochie albastră, guleraș alb, și încerca să meargă drept, făcînd pași mici cu picioarele-i subțiri; se privea în oglindă și-mi zicea: „Simona, așa-i că nu se prea observă că sînt cocoșată?" Se observa însă ușor, chiar dacă o priveai numai din față; cocoșații au umerii înghesuiți în jurul gîtului și privirea atît de umilă; am bătut în geamul ei, era o noapte cu multă zăpadă pe străzi, și cu lună, o noapte geroasă, și pe drum Eugen m-a dus îmbrățișată, să nu-mi fie frig, dar noi tremuram amîndoi, dar nu de frig; Aurica a venit la

fereastră, am văzut întîi cum se mișcă într-o parte camuflajul, pătura ce astupa geamul, și pe urmă, în lumina lunii am văzut-o pe ea, în cămașă de noapte, fără mîneci, și chiar așa, în lumina slabă a lunii, și FĂRĂ ca ea să stea în profil, i-am văzut cocoașa, dar nu-mi păsa; mi-a păsat doar cînd m-am vîrît în patul ei, cald încă; dar stai: „Simona!" a zis ea, văzîndu-mă. Așa au început parlamentările, cu exclamația ei: „Simona!" „Aurico! i-am spus. Îmbracă-te iute, iute și fugi de dormi la Elvira, am nevoie de camera ta... Da! Nu holba ochii, fato, sînt cu un băiat (Eugen rămăsese pe trotuarul celălalt) — și am NEAPĂRATĂ și URGENTĂ nevoie de camera ta". Biata Aurica, era atît de speriată și de zăpăcită că n-a zis nimic... Peste cîteva minute a ieșit înfofolită în paltonul ei diform din cauza cocoașei și s-a dus repede, repede, așa cum i-am cerut, fără să se mai uite la noi, care tremuram, dar nu de frig. Am întrat pe urmă noi doi în cameră; ardea candela în colț, și la lumina ei m-am dezbrăcat; nu! Ne dezbrăcam amîndoi în același timp, numai că eu am terminat prima, ciudat, nu? și în combinezon m-am refugiat în pat și am început să plîng. Și Eugen a înțeles atunci — și pentru asta m-am îndrăgostit și mai mult de el — că nu plîng de teama celor ce se vor ÎNTÎMPLA, ci plîng din cauză că mă aflu ÎN patul cocoșatei, pe cearceaful unde își odihnise bietele-i mădulare urîte, și atunci, el, în chiloți, m-a scos de sub plapomă, a întins plapoma, a netezit-o, și m-a lăsat pe plapomă; mă ținuse tot timpul în brațe în timp ce aranja plapoma aceea roșie; în cameră era frig și am început să tremur și mai tare din cauza frigului și a celorlalte; plapoma era rece, de mătase, lucioasă, rece și roșie.

— De ce această poveste? vei întreba, zise Simona, aprinzîndu-şi o nouă ţigară. Poate fiindcă n-am spus-o nimănui niciodată, şi trebuia neapărat s-o spun.

— Şi ţi-ai găsit persoana potrivită!

— Între noi nu există rivalitate, zise Simona. Eu îl iubesc pe Eugen cel de atunci, tu îl iubeşti pe Eugen cel de acum; Eugen cel de acum, cu nălucile lui, nu mă interesează, nu-l vreau. Eu — glasul Simonei se coborî pînă la şoaptă — îl caut pe Eugen cel de şasesprezece ani. Am să-l caut totdeauna, cu toate că ştiu: nu-l voi găsi! A venit o zi, atunci, cînd ne iubeam mai presus de orice şi de oricine, o zi cînd l-am aşteptat degeaba. Aici e cheia . . .

— Cheia? tresări Silvia.

— E un mod de a vorbi . . . A venit într-o zi momentul cînd trebuia să plătim pentru dragostea noastră nelegiuită. Dar era într-adevăr nelegiuită dragostea noastră? Şi trebuia cu adevărat să plătim? Tu ştii că viaţa mea s-a terminat, în ziua cînd Eugen n-a mai venit la întîlnire? Te uiţi că sînt frumoasă? Că probabil am succes la bărbaţi? La orice fel de bărbaţi . . . Eşti şi tu frumoasă şi ştii ce înseamnă de cele mai multe ori succesul acesta! Viaţa mea s-a terminat în ziua cînd l-am aşteptat degeaba pe Eugen. Cînd ne-au despărţit. Tot ce a fost adevărat în viaţa mea, s-a petrecut pînă atunci. Şi de atunci, nu s-a mai întîmplat NIMIC. Nici măcar ziua cînd l-am revăzut pe Eugen n-a însemnat nimic, fiindcă era altul. Şi eu eram alta. Şi amîndoi eram morţi. Dă-mi voie să-ţi arunc, fetiţo, aceste cuvinte tragice, cu acest zîmbet pe faţă. Cuvintele cele mai grele, oamenii ar trebui să le spună zîmbind.

Între mine și Eugen a fost o iubire atît de mare, că n-ar fi trebuit să fim despărțiți!

— Eugen nu mi-a vorbit niciodată de tine.

— Nici eu n-am vorbit niciodată despre Eugen. Crezi — glasul Simonei deveni, vehement — crezi că dragostea noastră a fost într-adevăr nelegiuită?

— Nu...

— Nelegiuită fiindcă aveam numai șasesprezece ani; nelegiuită fiindcă nu eram uniți prin cunună; nelegiuită fiindcă părinții mei erau niște oameni cumsecade, iar mama, în cumsecădenia ei, mama — fie-i țărîna ușoară — păstra un vechi cearceaf — cîrpă blestemată — cu pata ștearsă aproape a sîngelui ei de fecioară dezvirginată de soțul întărit prin acte; nelegiuită iubirea noastră fiindcă ne întîlneam în casa cocoșatei Aurica; nelegiuită fiindcă-l așteptam tremurînd de dorință, goală, în camera aceea, și așa, goală, alergam la fereastră, să văd dacă apare în capătul străzii? Era nelegiuită dragostea noastră? Trebuia să plătim pentru ea? Nu știu dacă era nelegiuită — Simona respiră adînc — și nu știu dacă trebuia să plătim... Dar de plătit, am plătit amîndoi, pentru fiecare secundă pe care am petrecut-o împreună; am plătit cu viața noastră pentru fiecare secundă, și de ce-ți spun această poveste? Fiindcă trebuie s-o afle cineva, la urma urmei; fiindcă trebuie să rămînă povestea, și s-o știe și alții... și alții! Nu, nu de asta. Ci fiindcă, simplu, trebuie s-o spun cuiva, în sfîrșit. De patruzeci și cinci de ani o păstrez numai pentru mine, și patruzeci și cinci de ani înseamnă mai mult decît o veșnicie. Patruzeci și cinci de ani de cînd am murit, și totuși mă mișc printre oameni, tot atît de frumoasă ca și atunci... Dar Eugen? El... cu nălucile!

Silvia o privi îngrozită. Faţa Simonei era desfigurată în aceste secunde. Silvia întinse palma, acoperind mîna rivalei, care tresări la această atingere şi păru că revine din fuga îngrozită pe care o desfăşura.

— Eugen n-a mai venit în ziua aceea, rosti Simona, ceva mai liniştită. N-a mai venit niciodată. Am înţeles că n-are să mai vie cînd trecuseră patru ore peste termenul fixat pentru întîlnire. În aceste patru ore îl aşteptasem înnebunită, goală, în camera Auricăi... Cînd au trecut patru ore am înţeles că mi-l LUASERĂ, că ne despărţiseră pentru totdeauna, şi ştii ce am făcut? Te întreb, ştii ce am făcut? Te întreb!!!

— De unde vrei să ştiu? şopti Silvia, palidă.

— Într-una din aceste zile, alaltăieri parcă, nu mai ştiu precis, fiindcă pămîntul îmi fuge de sub picioare, Eugen a năvălit la mine acasă... acasă, adică în casa unde locuiesc cu cel de-al treilea soţ. Eugen a avut o presimţire. Era urmărit de nălucile lui blestemate. M-a întrebat dacă în locul lui, în ziua aceea, n-a venit una din acele năluci... Nu, n-a venit nici o nălucă, însă, totuşi, în locul lui a fost cineva. Fiindcă, ştii ce am făcut cînd am înţeles că mi-l luaseră pe Eugen? M-am îmbrăcat, am ieşit pe stradă, şi m-am iubit cu primul bărbat care s-a legat de mine... Poate că m-am legat eu de el, nu mai ştiu... Şi bărbatul acesta, un croitor, sau o calfă de croitor, ce era pe atunci, m-a posedat, el, în locul lui Eugen. Adică, a posedat un cadavru, fiindcă eu, în fond, murisem.

— Ah, termină, termină cu asta, şopti Silvia.

— Îţi povestesc toate acestea, fiindcă tot trebuiesc povestite o dată şi odată cuiva... Şi decît cuiva, mai bine ţie, ţie, fosta lui nevastă. Ca să ştii... Şi ca să ştiu eu — să ştim amîndouă: care din noi l-am iubit mai mult? Care din noi avem

mai multe drepturi asupra lui? Nu așa... Fiindcă totuși, nu e o rivalitate între noi. Altceva, altceva...

— Dragostea mea pentru Eugen a fost mult mai liniștită... zise Silvia. Mie nu mi l-a răpit nimeni. Singur s-a...

— Nu ți l-a răpit nimeni, spui? Și dacă ți l-a răpit aceeași nălucă — aceea ce mi l-a răpit și mie?

— Nu înțeleg, zise Silvia, înfiorîndu-se. Vorbești așa... Eu, de fapt nu știu nimic despre Eugen! Cine ți l-a răpit ție, și cine mi l-a răpit mie? Ce năluci?

— Cine ar putea să explice ce se petrece în sufletul lui?!

— Eugen e atît de ciudat... Cîndva îmi spunea un fel de poveste despre... despre lupul șchiop! Acum vine și mă roagă să-i spun eu povești despre lupul șchiop.

— Vine aici și te roagă să-i spui povești?

— Vine aici, da. Te supără?

— Nu înțelegi că nu sîntem rivale? De cît timp — în sfîrșit! — de cît timp te-a părăsit?

— Lasă asta, zise Silvia. Nu mă compătimi; eu nu mă simt părăsită; Silvia ridică ochii și-l privi pe Eugen:

— Spune-mi, dacă vrei, ce a vrut această femeie de la mine? De ce a venit? Și în general, ce legătură e între mine și ea, și între noi trei, și ce înseamnă toate acestea?

— Fii fericit, zise lupul șchiop, care-l așteptase după colț, că n-ai rămas mort, pe cîmpul înzăpezit, măturat de viscol... Puteai să te pierzi acolo, zăpada te-ar fi acoperit încetul cu încetul și ai fi înțepenit visînd căldură și mîngîieri, așa cum visează cei care pier înghețați.

— Ar fi fost poate un vis frumos, lupule șchiop! Poate că merita să rămîn înghețat!

— Ai fi rămas toată iarna sub zăpadă, iar către primăvară te-ar fi sfîșiat corbii. Mulțumește soartei că nu s-a întîmplat așa!

— Poate că nici nu e atît de rău să fii mort, și să muște din tine ciocurile ascuțite ale unor corbi vii, lupule șchiop!

— Cînd zăpada s-ar fi topit de tot și ar fi dat colțul ierbii, niște copii ar fi descoperit, cu spaimă, osemintele tale, în mijlocul cîmpului verde.

— Nici asta nu mă sperie, lupule șchiop! Copiii ar fi privit nu cu spaimă, ci cu uimire, spre orbitele craniului meu, și s-ar fi întrebat: cine e necunoscutul al cărui drum s-a sfîrșit tocmai aici? Un călător poate, sau un biet soldat, sau poate o ființă de pe altă planetă? Și printre ciolanele mele ar fi răsărit flori, lupule, și cîteva babe din cătunul cel mai apropiat m-ar fi strîns cu mîinile lor zbîrcite, și un popă bătrîn ar fi mormăit o străveche litanie, iar eu aș fi fost liniștit, foarte liniștit, lupule șchiop... Poate ar fi fost mai bine așa!

— Fii fericit că trăiești, Eugen! Că ești frumos și încă tînăr, și că femeile întorc capul după tine.

— Ai auzit ce a spus Simona: frumusețea noastră de acum e o răzbunare a firii... O compensație! Dar frumusețea nu alungă febra....

— Fii fericit totuși că trăiești!

— Mi-e greu să trăiesc, lupule, cînd am fost rănit de moarte! Mi-e greu să trăiesc, știind ce s-a întîmplat, purtînd mereu cu mine rana și febra... Mort, ar fi mult mai ușor.

— Crezi că e ușor să fii mort?

— Acum o luăm la stînga, lupule. Așa...

Eugen nu mai călcase pe strada aceea de patrusprezece ani. Se gîndea că, odată cu primul pas făcut, se va prăbuși prin caldarîm în centrul de lavă încinsă al planetei, unde diavolii își cio-

pîrțesc victimele cu furci otrăvite. Se gîndea că dacă va face un singur pas pe strada aceea, șapte generații ale actualilor locuitori ai planetei vor urla de durere din clipa nașterii pînă în clipa morții, și că universurile se vor risipi în hăuri; nu se întîmplă nimic, nu căzu nici măcar o frunză.

Nici măcar o frunză.

Și se afla acum în fața acelei clădiri pe care n-o spulberase vreo furtună, n-o loviseră incendiul sau bombele...

Cei patruzprezece ani parcă îndulciseră trăsăturile ei de cazarmă oropsită. Casa i se păru mai scundă dar, ca și atunci, din stradă nu puteai bănui vastitatea ei interioară. Oamenii își făcuseră locuința în clădirea torturilor; lumini, perdele, geamuri deschise, și un radio care cînta.

— Aici a fost? întrebă lupul șchiop.

— Aici, da... Fereastra de la etaj, prima din dreapta; acolo era instalată masa cea lungă, umedă încă de leșie...

— Omul tău, ce face oare acum? întrebă lupul.

— Cinează în sînul familiei... Taie pîinea și împarte feliile cu un zîmbet de bunăvoință...

— Ce vrei să faci? Intri în casă?

— Da! Vreau să văd camera, sunt curios să știu cine locuiește acolo.

Prin fereastra deschisă se auzea o tristă melodie; Eugen se tîra prin iarbă pe pajiștea verde din fața cabanei de la Cheile Vîrșețului; pîndea o pisică roșcată care și ea pîndea pasărea; Eugen se apropia tîrîș de pisică, iar pisica, în salturi mici, furișate, de pasărea ce se aventurase pe pămînt, aiurită sub soarele puternic; două picioare încălțate în bocanci grei se opriseră pe nesimțite lîngă Eugen: „Tu, copile, ești feciorul lui Simion cabanierul, nepotul Procoteanului?“ Surprins, Eugen, sări în picioare, pisica o zbughi și ea, spe-

riată, iar pasărea aiurită de soare, își luă zborul; „Il căutați pe tata?“ „Adică, am ghicit!“.

Pe Eugen îl impresionă înfățișarea și statura mîndră a necunoscutului; purta la spate o armă, dar nu de vînătoare, și în ansamblu părea a fi militar, cu toate că nu era; poate curelele și lănțișoarele multe care-i atîrnau peste tot împrejurul îmbrăcăminții creau această impresie; în orice caz, Eugen strigă spre cabană: „Tată! Te caută un ofițer!“ — și voi să plece, cumva intimidat de prezența necunoscutului; acesta însă îl reținu, și rămase așa, cu băiatul de mînă, în așteptarea lui Simion, care ieșise din cabană și se apropia; necunoscutul îl cerceta pe Simion cu ochii lui întunecați, zîmbind mereu; Simion venea cu mînecile suflecate, capul descoperit, ușor încărunțit, puternic însă, cu brațele vînjoase; Simion îl privea țintă apropiindu-se și nu zîmbea; Eugen stătea cam încurcat, cu un zîmbet silit.

„Să trăiești, Panțurule, ce e nou pe-acasă, prin Jina?“

„Nu vin din Jina, bade Simioane“, răspunse omul cu arma.

„Nu?“

„Nu“.

„Înseamnă că vii din altă parte“, zise cu o intonație stranie Simion, privind mîna lui Panțuru ce continua să țină mîna fiului său.

„Vin de la oraș, zise Panțuru, și tu știi de unde vin, și pentru ce vin“.

Simion ridică ochii și-l privi drept în față. Era cam cu zece ani mai în vîrstă decît Panțuru, trecuse cu ceva de cincizeci.

„După tine vin, Simioane“, zise Panțuru.

„Și ce-i nou pe la oraș?“

„Nemții au împuns Polonia și au șutit-o; în două zile“.

„Rușinea-i a poleacilor, Panțurule", zise Simion.

„În două zile, auzi, Simioane! Ăsta război! zise Panțuru. Asta armată!"

„Numai de aceea te-ai deranjat pînă aici, și încă înarmat? Ca să mă anunți? Știam, mă omule, am radio, auzi?"

Dinspre cabană venea o melodie tristă, tărăgănată.

„Mare, om, Hitler!" zise Panțuru.

„Mare, dar eu n-am treabă cu el".

„Noi organizăm Garda, Simioane", zise Panțuru.

„Ce gardă, bărbate? Gardă la mormîntul sfintei Vineri, la poarta bisericii protestante din Crăcești, sau gardă la crîșma lui Viziru"?

„Am venit să te iau și pe tine, Simioane. Garda are nevoie de oameni ca tine!"

„Ai venit degeaba; și mai dă-i drumul lui Eugen că v-au asudat mîinile; eu nu știu despre ce vorbești, Panțurule, dar după cum te cunosc, e o treabă dintr-aceea încîlcită și crîncenă, altfel n-ai umbla cu pușcă militară pe umăr pe vreme de pace; și încă într-o zi de vară ca asta, cînd fierul, dacă-l porți pe umăr, frige; noi, jinarii, frate Panțurule, am fost oameni la casele noastre, n-am umblat prin lume cu pușca de-a umăr, ca tine.

„Ce fel de jinar mai ești tu, Simioane? Ești mai apropiat de oraș, de cînd al Procoteanului s-a făcut cabanier... Acuma orașul te cheamă cu glas mai puternic..."

„Jina-i numai peste deal, Panțurule; tu, cu Garda ta, cu poveștile voastre, sînteți peste nouă mări și nouă țări! Nu sînt supărat pe tine, Panțurule, dar dacă vrei să intri în cabană, să te omenesc, lasă pușca afară, spînzurată în craca aia, și pe urmă povestim..."

Prin fereastra deschisă se auzea o tristă melodie tărăgănată.

— Deci, du-te odată, zise lupul șchiop.

Eugen întinse mîna și deschise poarta de ceață; înaintă ca un somnambul, urcă scările din trei în trei și se trezi în fața ușii; era altă ușă, mai mică; zidul fusese dărîmat și reconstruit; împotriva oricărei reguli de bună cuviință, printr-un ciudat reflex care o înlăturase, Eugen nu bătu, vru să intre, apăsă pe clanță, ușa nu se deschise însă; fără să stea prea mult pe gînduri, stăpînit acum de un demon care scrîșnea din dinți, Eugen încercă ușa de alături, și se pomeni într-o odaie întunecată, dar în care pătrundea o geană galbenă de lumină prin ușa întredeschisă a camerei din stînga, a camerei *lui;* merse într-acolo, de sub veioză pornea lumina galbenă, stinsă; patul făcut — plapomă subțire, albastră — părea că așteaptă; în cameră nu era nimeni, și numai înceata adiere a nopții înfiora perdeaua străvezie; radioul cînta la capul recamierului, iar spre perete, în locul unde fusese instalată *atunci* masa lungă și grosolană, se afla și acum o masă mică acoperită cu față albastră, pe care ședea un cățel de pîslă cu urechile pleoștite; în cele două colțuri, din dreapta și din stînga, unde zăcuse obiectul întunecat care se pregătea să se repeadă asupra lui, se aflau acum soba și, respectiv, o etajeră veche; pe plapomă, sporind și mai mult senzația că dintr-o clipă într-alta trebuie să intre cineva, Eugen văzu o ediție din „După douăzeci de ani", deschisă, cu fața în jos; Eugen nu se simțea cîtuși de puțin intrus în camera aceea; un masiv cîrlig metalic, asemănător cu cele pe care le au camioanele pentru remorcare, ieșind din zidul gros care da în stradă, îi dădea siguranța că se află chiar unde trebuie; cîrligul acela urîcios

îl remarcase și atunci; era ruginit; acum fusese văruit și abia se observa.

„Un vechi tango, interpretat de Nat King Colle", zise crainicul, la radio.

„Acum îmi veți permite desigur să plec, domnule căpitan..."

„Nu".

În cameră intră o fată, în cămașă de noapte; văzîndu-l pe Eugen care privea spre locul unde fusese așezat scaunul căpitanului, se opri, însă nu chiar în ușă; apariția necunoscutului părea mai mult să o amuze, decît s-o sperie; Eugen n-o auzi, din cauza radioului; cînd o simți, în sfîrșit, în spate, se sperie el; fata își adună în fața pieptului brațele dezgolite, continuînd să-l examineze, curioasă și ușor ironică; părul întunecat i se desfăcuse în valuri aspre, împrejurul capului.

— Locuiți aici? zise Eugen, intuind clar ridicolul întrebării.

Ea rîse și, ocolindu-l, alergă iute în vîrful picioarelor spre pat și dintr-o mișcare iute se acoperi cu plapoma albastră; rămase șezînd cu genunchii ridicați și cu brațele pe genunchi; romanul lui Dumas căzuse în momentul cînd se acoperise cu plapoma; Eugen îl ridică și-l depuse pe pat.

— Te pomenești că sînteți Alexandru Dumas! zise fata, și rîse iar. Nu mă așteptam la o vizită atît de simandicoasă!

— Și tu cine ești? întrebă Eugen.

— Eu? Sibil.

— Așa te cheamă?

— Da, Sibil Ioachim, dacă te interesează, domnule Dumas.

— Și locuiești aici? În camera asta?

— În camera asta, zise Sibil. Cu părinții, care acuma sînt la film și trebuie să se întoarcă din clipă în clipă.

— Plec, zise Eugen.

Sibil, cu o mișcare tot atît de neașteptată, ieși de sub plapomă și alergă desculță la fereastră; dădu perdeaua la o parte și privi în capătul străzii.

— Încă nu-i zăresc... În schimb văd un cîine lup care se învîrtește prin fața casei... Ah, e șchiop săracul... Acum se uită în sus, către mine...

— Lupul șchiop, tresări Eugen.

— Ah, e lup? E al tău, domnule Dumas?

Eugen avu un gînd straniu.

— Cîți ani ai Sibil?

— Șaisprezece. Sunt în clasa a zecea. Dar dumneata?

— Eu? Eu nu sunt elev...

— Nu... Te întrebam cîți ani ai.

— Treizeci.

— Ce bătrîn ești, domnule Dumas! Haide, spune-mi, ce cauți în cameră la mine?

— Știi ce a fost în casa asta, înainte?

— Cînd, înainte? Acum un an, doi?

— Nu, Sibil. Înainte, în timpul războiului.

— Nu știu, domnule Dumas, noi ne-am mutat în orașul acesta de cîteva luni numai... dar lasă-mă să ghicesc! Cazarmă?

Eugen o privi mirat:

— Da, un fel de cazarmă, da. Cum de știi?

— Recunoști că sînt o ființă misterioasă, domnule Dumas?

Luminițe jucăușe trecură prin ochii fetei. „Simona", șopti Eugen.

— Sibil, nu Simona mă cheamă, domnule Dumas! Dar recunoști că sînt o ființă misterioasă? Știi ce am găsit în cameră cînd ne-am mutat aici? Pînă la noi nu mai locuise nimeni în odăile astea, de mulți ani, din timpul războiului; ferestrele erau bătute în scînduri... Am găsit în

pragul ușii o veche tresă de ofițer; iar peretele era spart și acolo erau îngrămădite zdrențe de pături cazone și șei sfîrtecate — vezi de ce am ghicit că aici a fost un fel de cazarmă?

Dinții Sibilei străluciră o clipă, albi, în lumina palidă a veiozei.

— Te las să dormi, zise Eugen.

— Iar în mijlocul camerei am găsit un cartuș gol, din care îmi plăcea să fluier. Mi l-a șterpelit Anca...

— Noapte bună, Sibil, plec, să nu mă găsească ai tăi aici...

— Te-am mințit! Ei ies de la film abia peste o oră. Și nu mi-ai spus ce căutai în camera mea!

— Cartușul...

— Care cartuș, Alexandre Dumaș?

— Cartușul din care-ți plăcea să fluieri... pe care ți l-a șterpelit Anca.

— Vorbești serios?

— Da.

— Serios că ești misterios! De ce aveai nevoie de cartușul acela?

— Fiindcă îmi aparține, Sibil, spuse Eugen, grav, privind spre colțul camerei, unde altă dată se aflase obiectul întunecat, gata-gata să se repeadă la el. — Da, îmi aparține, răspunse el întrebării mute a fetei. Glonțul care a pornit din acel cartuș m-a rănit, și se află și acum în mine, aici — își apăsă partea stîngă a pieptului. Acum căutam cartușul care a azvîrlit glontele...

— Discuția noastră e o discuție ca între doi nebuni, Alexandre Dumas! Dar nu-mi pasă, și povestea ta cu glontele să știi că m-a înduioșat, și mi-e milă de tine... Să-ți spun ce am mai găsit în cameră: o capcană de șoareci. Și încă ceva: un biet soldat de plumb.

— Arată-mi-l, Silvia!

— Sibil, nu Silvia, Alexandru Dumas! Ești mai aproape de noptieră... Deschide sertarul, în stînga, acolo trebuie să fie soldatul... Soldatul meu de plumb... Mi-e foarte drag, să știi. I-am dat și un nume.

Eugen puse pe noptieră mica figurină înnegrită, pe care culorile învechite abia se mai distingeau. Un infanterist... Un biet infanterist, trimis să moară în cîmpul măturat de vijelie... Cu arma la umăr, baioneta ascuțită deasupra urechilor și cartușierele atîrnînd grele la brîu... Du-te, infanteristule! Înainte, la atac, uraaa!!! Nu-ți fie teamă, căpitanul tău e viteaz și a dat din tranșee comanda cea mai potrivită: Înainte, tu-i dumnezeii mă-si, pentru neam, rege și credință. Pentru cruce, tu-i crucea mă-si! Înainte, infanterist nenorocit, te așteaptă moartea în cîmpul înghețat, și lupul șchiop, mort și el pe jumătate, înainte pifanule, nu te gîndi la lucruri triste, înainte!... Are grijă de tine nenea căpitanul, are, nu-ți face gînduri, înainte infanteristule!

— La început l-am botezat Jim, zise Sibil. M-am gîndit la negrul din cartea lui Mark Twain; amîndoi păreau la fel de oropsiți, dar mai tîrziu i-am schimbat numele în Aurel: dar nici Aurel nu se potrivește cu dînsul și l-am rebotezat iar...

— Cum?

— Clarck... Și nici așa nu mi-a plăcut. Și l-am rebotezat încă odată; dar definitiv: Vasile. Soldatul Vasile.

— Infanteristul Vasile.

— Nu, soldatul Vasile, domnule Alexandre Dumas! Nu e decît un soldat, n-are, bietul, grad de infanterist. De ce zîmbești, am spus o prostie? Nu mă pricep la chestii militare, dar pe cinstea

mea că-i soldat, așa a spus tata. Dacă e soldat, și tata știe, nu poate fi infanterist, nu?

— Desigur, Si...

— Sibil. Nu Simona, nici Silvia, nici altcumva, ci Sibil. Așa mă cheamă. Și acum, infanteristului Vasile i s-a făcut somn, nu-l vezi cum cască? Pune-l înapoi în sertar, acolo-i place lui. Acolo e bine, nu ca la cazarmă. De fapt, cum e la cazarmă, domnule Dumas? Ați fost vreodată la cazarmă?

— Nu, niciodată, răspunse Eugen.

13: Casa aceasta nu mai e blestemată

— Casa aceasta nu mai e blestemată, lupule, zise Eugen. Fiindcă, sub acoperișul ei trăiește Sibil, care l-a adăpostit pe infanteristul Vasile... pe sărmanul infanterist Vasile! Cît de ciudat! Nici măcar mizerabila capcană de șoareci, mîncată de rugină, nu s-a pierdut în acel „NU" pe care mi l-a spus Micudoiu în ziua cînd îl imploram să-mi dea drumul; singuraticul, tăcutul, înfricoșătorul „NU" care m-a trimis către moarte, de unde să-l iau acum?

...aș vrea să te văd cum zîmbești, lupule! Cum zîmbesc lupii? Dar copacii, cum zîmbesc? Cum zîmbesc stîncile, și cum zîmbesc șerpii? În spatele cărui zîmbet se ascunde ruginitul „NU", pe care-l caut? Fereastra aceea, cu perdea străvezie... Zîmbet luminos ce răscumpără toate păcatele lumii, și te îndeamnă să ierți, dacă ai putea să uiți; dar eu nu pot să uit, fiindcă trupul meu e construit, moleculă cu moleculă dintr-o substanță numită „nu se poate uita!" Spre ce țară a întunericului se varsă oare rădăcinile ar-

borilor? Rădăcinile înfipte, răsfirate în adîncimi, printre pungile de rugină ale căștilor soldățești îngropate în pămînt; cum sună glasul întunericului, la capătul rădăcinilor unde rugina se descompune, picurînd încet, trecînd în seve? Zîmbește, te rog, lupule șchiop! Noi sîntem frați, și nu de azi, de ieri! În seara aceasta vom vorbi, ca deobicei despre căpitanul Micudoiu; de acum înainte îl voi pîndi prin coridoare, sau pe la colțurile de stradă și am să strig după el: să trăiți, îmi permiteți să plec? Sibil a răscumpărat, adăpostindu-l pe soldatul de plumb, pe infanteristul Vasile, păcatele casei; cine va plăti pentru păcatele căpitanului? Păsările de sub Hornul Diavolului, ele să plătească! Să li se reteze aripile lor neobosite. Nu lua seama, lupule, la gîndurile-mi fără șir. Tu mă înțelegi, asta e principalul: în seara aceasta sînt mai tulburat decît oricînd. De unde voi dezgropa blestematul, fosforescentul „NU" pe care să-l pun în fața lui Micudoiu, și să-l întreb: îl recunoști? Ce fascicul de lumină va străbate prin mormanele de gunoi în care și-au făcut cuiburile șobolanii grași?

— Încotro? întrebă lupul șchiop.

— Ruta noastră e aceeași, cea din fiecare seară...

— Acum nu te mai gîndești să-l omori?

— În seara aceasta vreau să stau ascuns și să-i arunc cu pietricele în geam... Și cînd o să-și scoată nasul, am să urlu: „Să trăiți, domnule căpitan, permiteți să plec?"

— Copilării, Eugen.

— Vreau să-l înfricoșez... Ah, cum vreau să-l înfricoșez! Vreau să-i văd fața rotundă cu obrajii roșii și durdulii, strîmbîndu-se de frică.

— Eugen! Cînd ne tîram amîndoi prin zăpadă, îmi spuneai că dacă vei scăpa cu viață te vei întoarce și vei face dreptate...

— Da, dar în cazul meu, ce este și care este dreptatea, și cum trebuie făcută?

— Nu știu... Dreptatea oamenilor e prea complicată. Eu ți-am spus: trebuia să-i foarfeci gîtul cu colții cei mai ascuțiți încă atunci...

— Iar eu îți repet că moartea lui este un fleac: nu asta ar fi dreptatea! Cei care rănesc inima omului, trebuiesc spulberați altfel... nu știu cum, dar trebuiesc spulberați în așa fel că...

...lupule șchiop, lupule șchiop! Păsările de sub Hornul Diavolului să plătească pentru faptele căpitanului! Ce-aș putea să-ți mai spun? Am ajuns mai repede decît mă așteptam. Casa lui stă singuratică și cu toate ferestrele luminate, deși e tîrziu. Și aud o ghitară. Desigur, fiica sa...

— Nu, zise lupul șchiop, la ghitară cîntă chiar el, Micudoiu.

— Vezi bine de aici?

— Foarte bine...

— Să ne mai apropiem...

— Să ne...

— El cîntă! Da!... Încă o fisură! O mică fisură: ghitara. Cine s-ar fi așteptat? Cum aș putea să vîr un ic în fisura asta, și după aceea să-l bat adînc, cu barosul cel mai greu, pînă ce trunchiul se va despica în două...? Să ne mai apropiem puțin...

— Eu rămîn aici, altfel mă simte cîinele.

— Bun. Așteaptă-mă. Mă voi duce la fereastră, acum nu mă mai tem de nimic.

— Dar să nu-l provoci acum, aici... Nu asta ar fi dreptatea... Nu trebuie să-l sperii...

— Oare?

Eugen mîngîie cîinele care-i ieșise în întîmpinare: „Salut, salut Bernard, ce mai faci tu, cîine cinstit? Slujitor blînd al unui stăpîn ticălos... Ce nedreptate!".

Privi în cameră, de unde veneau acordurile ghitarei, și rămase mut de mirare: Micudoiu își trecea cu îndemînare degetele grăsulii peste strune, în fața unui întreg auditoriu: soacra — încremenită de admirație, soția, absentă, fetița, scobindu-se în nas; și un al doilea grup: Lucian Mihălțan, fost coleg de birou, cel pe care-l bîrfise fotbalistul Guran că se însoară cu o curvă, vizibil emoționat de onoarea ce i se face, preocupat mai mult să-și compună o expresie a feței adecvată, serioasă, înțelegătoare, veselă, și nițel, nițel umilă, iar alături, apetisantă, Eva, dactilografa, într-o foarte scurtă rochiță, cu genunchii îndreptați ostentativ spre șef, niște genunchi cu totul și cu totul... și cu un zîmbet înțelegător de femeie care știe că DE FAPT pentru ea cîntă ghitara...

— DOMNULE CĂPITAN! ÎMI PERMITEȚI SĂ PLEC? răcni Eugen, înălțîndu-se brusc în fereastră, cu fața palidă, de o expresie spectrală.

Ghitara căzu din mîinile lui Micudoiu, el sări de pe scaun și rămase încremenit, puțin crăcănat; soția leșină auzind urletul lui Eugen, fetița începu să țipe de spaimă. Altă variantă: ghitara nu căzu din mîinile lui Micudoiu, el rămase liniștit pe scaun, și privi, puțin mirat, dar nu foarte, spre fereastră; soția însă icni și privi cu ochii holbați de spaimă spre golul ferestrei; fetița sări de gîtul tatălui ei, cătînd cu teamă spre fantoma ivită din grădină; Lucian Mihălțan se repezi la fereastră: „Ce-i cu tine, Eugen, ești nebun?“, iar Eva, rămase liniștită pe scaun, urmărind puțin amuzată scena.

Dar nu s-a întîmplat așa! Eugen răcni, dar numai în gînd. Iată un șef popular! Începînd din această clipă Mihălțan va deveni cîinele său prea supus; mai rău, va deveni un mic turnător care îl va informa pe Micudoiu de toate cîte se spun

prin birouri. Înțelept aranjament, iar Mihălțan e omul potrivit. Își va împrumuta și nevasta — pe Eva — cînd șeful o va cere. Bun. Bun! Bun!!!

Micudoiu își încheie recitalul, puse ghitara în brațele fetiței; acum e acum, ce va face Mihălțan? Chiar, ce se cuvine să faci într-o asemenea împrejurare? Mihălțan aplaudă, singur. Dar după ce aplauzi, trebuie să spui ceva, măcar două cuvinte de apreciere... De unde scoți cuvintele, Lucian Mihălțan? Nu prea ești tu meșter la cuvinte, chiar și la ședințe te încurci după ce storci o frază-două, și-i invidiezi grozav pe cei care știu să bată apa-n piuă cîte trei sferturi de ceas...

— Excepțional! Excepțional, tovarășe director-adjunct!

Nu-i spune director, ci director-adjunct, în felul acesta are impresia că-și păstrează demnitatea intactă. Vrea să fie familiar și degajat. Acum se interesează unde și cînd a studiat tovarășul director-adjunct muzica... Unde, și cînd...

— Eh, copii, zise Micudoiu, privind genunchii dezgoliți ai Evei. Eu sînt optimist, și mă bucur că trăiesc, cu toate că am îmbătrînit...

— Tocmai asta voiam să spun, tovarășe director adjunct... De cînd ați venit, e în toată întreprinderea un... un curent proaspăt... oamenii respiră altfel, serios! Ce ți-e și omul!...

Eva își privește logodnicul cu o demnă ironie. Ea cel puțin e o curvă cinstită. El însă e o curvă-curvă. Și atît de inabil! Ea se mărită cu el din mai multe motive precise, pe care nu le ține secret față de nimeni. Dar el ce urmărește? Și așa nici Micudoiu, și nici alt director-adjunct, și nici o mie de directori adjuncți nu pot să facă din Mihălțan decît tot un revizor contabil; de fapt nu urmărește nimic precis; dar altfel se simte omul, în casă, pe stradă sau în pat, cînd știe că șeful

îl bate pe umăr de trei ori pe zi, nu numai de două ori, ca pe alţii...

Colegi de birou... Urăsc birourile în care stau oamenii, rezolvînd hîrtii! Rezolvînd hîrtii!... Blestematele hîrtii! Mai bine — oho, mult mai bine — să fii stîncă biciuită de valuri în cea mai cumplită şi neumblată lagună; cel puţin, din cînd în cînd vine o pasăre să se odihnească pe muchea ta ascuţită şi rece... Mai bine rădăcină de plantă în cel mai arid pămînt, biciuit de vînturi fierbinţi, sărat şi umezit de ploaie doar în clipele cînd se încalecă anii şi scîrţie osia împuţitului ăsta de univers...

Mai bine...

Oho, mult mai bine...

Cu cît mai bine...

Decît rezolvînd hîrtii...

Am să mă duc să dobor copacii la pădure — dar la birou n-am să mă mai întorc niciodată. Niciodată.

Am să mă duc să respir aer — dacă scap teafăr din întîlnirea cu Micudoiu.

Dacă termin cu el.

Dacă se termină o dată ceea ce e între noi.

Dacă...

14: Ia-mă cu tine, lupule şchiop

— Ia-mă cu tine, lupule şchiop în văgăuna din fundul codrului unde îţi petreci bătrîneţile tale înţelepte, zgîriind pămîntul cu laba stîngă şi visînd la anii tinereţii cînd goneai în fruntea haitei cenuşii... Am să-ţi înşir poveştile pe care mi le-a spus despre tine Silvia, în nopţile scurtei noastre iubiri; am să-ţi mormăi nişte stră-

vechi cîntece, care străvechi erau şi pe vremea tinereţii bunicului, în satul lui, Jina, foarte ciudate şi foarte triste cîntece, care desigur or să-ţi placă; am să-ţi vorbesc despre mine, despre al Procoteanului şi despre tata, deşi tu le cam ştii toate despre noi; dar am să-ţi vorbesc despre prorocirea făcută de Panţuru, în ziua cînd a venit cu arma, cu arma militară pe umeri, să-l cheme pe tata la legionari; tata l-a cam înjurat şi l-a făcut netrebnic, iar Panţuru, acoperit din cap pînă-n picioare cu lănţişoare şi cureluşe, s-a întors către mine şi s-a uitat lung, c-un fel de milă.

Grozav mă intimidau ochii lui întunecaţi! Ei doi, adică tata şi cu Panţuru, stăteau încă în faţa cabanei, fiindcă oaspetele nu voise să-şi dea jos de pe umeri arma, iar tata nu l-ar fi primit aşa, cu arma pe umăr, în cabană, pentru nimic în lume. Şi foarte lung s-a uitat la mine flăcăul ăla bătrîn din Jina, dar care acum venise ca orăşan, din oraş, şi nu cu mînie, ci cu un fel de scîrbă şi tristeţe, că tata l-a întrebat:

„Ce te uiţi aşa la copil, Panţurule?"

„Copil? Azi, mîine îl văd plecînd pe front."

Tata s-a uitat la el aspru, şi cum era încărunţit, părea un lup; ştii cum e tata, are faţa ascuţită şi osoasă, acum s-a făcut mai străvezie, de bătrîneţe, dar atunci avea figură de om puternic, de lup.

„O să-nceapă un război lung, bade Simioane, proroci Panţuru, şi n-o să treacă decît vreo treipatru ani, şi omul ăsta — arătă spre mine — pe care tu încă-l vezi copil, iar ochii mei îl şi văd soldat, o să mărşăluiască în coloana infanteriştilor trudiţi, şi nu se va mai întoarce de unde va pleca . . ."

Nu ştiu ce i-a venit lui Panţuru să spună aceste cuvinte! Ce duh rău i le-a şoptit la ureche . . .

„Eu nu mă uit, omule, că ești cu arma de-a-umărù, răspunse cu glas coborît tata. Pleacă de aici, și să nu te mai văd niciodată!“

Și Panțuru nu i-a răspuns, a plecat.

Eugen, care mergea foarte încet, fu ajuns din urmă de Mihălțan și de Eva. El o ducea de braț. Își terminaseră vizita la directorul-adjunct.

— Ce-i cu javra asta nenorocită, Eugen?

Eva îi surîse: — Bună seara. Vă plimbați pe aici?

— Frate bun, păcat că nu l-ai cunoscut pe omul de la care venim acum! zise Mihălțan, nerăbdător să fie întrebat de unde vine, și să spuie de unde. Și să spuie ce făcuse acolo. Dar Eugen nu-l întrebă.

— Tu l-ai mai prins pe noul adjunct? stărui Mihălțan.

— Nu. Pe care?

— Cum pe care? Pe tovarășul Micudoiu. Mă, ce om!

— Ce om?

— Excepțional!

— Tot așa ai spus și după ce l-ai auzit cîntînd din ghitară: excepțional! zise Eva, privindu-l pe Eugen.

Entuziasmul lui Mihălțan era tare sărăcăcios:

— Chiar așa. Dar e un om excepțional.

— Cîntă din ghitară? întrebă Eugen.

— Excepțional, parodie Eva.

— Ne-a invitat la cină, explică Mihălțan.

— Tot timpul s-a uitat la picioarele mele, chicoti Eva.

— Ei, și tu! De ce nu s-ar uita, e bărbat în putere. Și tu ai picioare faine, pusi.

— Pusi, rînji Eva.

— Cel puțin ați mîncat bine?

— Excepțional! intonă Eva.

— Patru feluri — ce crezi?! zise Mihălțan.

— Cîtă plată v-a cerut? întrebă Eugen.

— O să ceară, o să ceară, zise Eva. N-am eu grijă, o să ceară.

— Nu e omul, făcu Mihălțan, bine dispus. Se uită el la picioarele tale, dar nu e omul. Asta e dintr-o bucată. Principial.

— Mare mulă ești, zise Eva.

— Pusi, ce vorbe-s astea?

— Pusi...

— Pusi, se gudură logodnicul.

Pusi, pusi, pusi, pusi, pusi, pusi...

— Să-ți fierb mitraliera?

— Să-ți încarc niște ouă?

— Să-ți spun o poveste cu fereastra?

— Să deschid lupul șchiop?

— E foarte grav cînd se fac greșeli în excepțional...

— Da, cînta la ghitară în armată!

— Mă îmbrac imediat, mergem la craniul de lup găsit în peșteră...

— Ți-ai uitat la mine cocoșata Aurica...

— Ne pierdem timpul păsările de sub Hornul Diavolului.

— Zi și noapte, zboară, de pomană...

— Ninge peste noi, și vom muri ca niște cîini, Andrei...

— N-am să uit. Îți făgăduiesc, lupule șchiop...

— Acum, acum îmi veți permite să plec, domnule Bernard?

— Ești o ființă cinstită, măi cîine, măi căpitane...

— Vrei să mănînci ceva grenade?

— Adă din tranșeia a doua ceva bun, bun, bun...

— Cartușiera, tutunul și speranța, la atît se reduce averea păsărilor...

— Mi se pare că înțeleg încăpățînarea de a zbura a soldatului... De a zbura zi și noapte...

— Fetița aceea, Sibil, e ocrotitoarea lupului...

— Codrul de dincolo de Secegura e împărăția infanteristului Vasile...

— Salve, scurte și dese, de mitralieră, ai rămas aceeași...

— Cînd se vor apropia la o sută cincizeci de pași, Simona....

— Să ne spună tovarășul Coman Eugen, de ce a plecat pe front naiv?!

— Îmi place zîmbetul tău, atît de voluntar...

— Voluntar Coman Eugen, în șesul viscolit, fierbe!...

— Stinge fereastra și închide focul!

— Sînt așteptat, sînt foarte așteptat, acum îmi veți permite să cad?

— De cîteva ori, urcînd Hornul Diavolului era să plec...

— Eugen, ce e cu tine? Eugen! Eugen! Eugen! Eugen! Eugen! Eugen!!!

— Ah, da! Ce e cu mine? Ce făceam? Silvia... De unde ai apărut?

— Eugen, plîngi? Tu, plîngi?

— Eu plîng? Fii serioasă!

— Ai obrazul ud de lacrimi... Stăteai rezemat de zidul acesta și plîngeai... Și alături de tine pîndea un cîine lup, dar cînd m-am apropiat, a zbughit-o...

— Poate era lupul șchiop, Silvia...

— Eugen! Dragul meu! Stai aici și plîngi... De ce? De ce bați străzile atît de tîrziu?

— Dar tu, Silvia? De unde vii?

— Te-am căutat. Am lăsat la mătușă-ta un plic, pe care scria „f. f. f. urgent". L-am primit după amiază; ți l-au trimis pe vechea adresă,

adică... la mine; m-am gîndit că e ceva important...

— Tu plîngi?

— Plîng? Nu știu... Nu e bine, nu-mi place, Eugen... Cînd plînge o femeie, e altceva... Dar un bărbat...

— Nu plîngeam... Ți s-a părut...

— Du-te acasă, Eugen... Nu îndrăznesc să-ți spun vino acasă. Am să te conduc...

— Eu am să te conduc... Te rog, nu-ți face inimă rea.

— Eu nu sînt curioasă... Nu vreau să știu nimic, nu te întreb nimic, un singur lucru doar: de ce stăteai aici, rezemat de gard și plîngeai... ca un copil? Ce se întîmplă! Ce s-a întîmplat?

— Dacă am plîns, e bine, șopti Eugen. Lacrimile ușurează, acum mă simt perfect. Și bărbații trebuie să plîngă din cînd în cînd, să lăcrimeze. Altfel uită, și nu trebuie să uităm nimic. Dar unde e lupul șchiop?

— Lupul șchiop? Silvia îl privi cu ochii măriți de surprindere.

De ce te uiți așa la mine? Nu înțelegi o glumă?

— M-ai întrebat în glumă? Dar cîinele lup care a fugit la venirea mea?

— Poate era o nălucă...

— Simona spunea că te urmăresc nălucile...

— Are dreptate... Pe infanteristul Vasile, care a zăcut atîta amar de timp în capcana de șoareci, îl urmăresc nălucile întunericului. Dar acum îi e bine. Silvia... Simona... Sibil...

— Sibil? Ai spus: Sibil?

— E ocrotitoarea infanteristului Vasile.

Silvia îl luă de braț și nu mai spuse nimic.

— Noaptea e împărăția mea, șopti Eugen, și de aceea vorbesc cam anapoda...

— Tu arzi... Ai febră!

— E febra mea obișnuită. De origine necunoscută. Trece... și revine iar.

— Culcați! Salt înainte! Culcați! Nu așa, soldat! Nu așa, pastele mă-ti de soldat, pastele mă-ti de vagabond! Cînd am trigat „cul" să-ți trăznească burta de pămînt încă înainte de-a fi pronunțat cuvîntul „cați"... Înțelegi? Înțelegi cuvîntul „pronunțat"? Cul-cați!!! Saaalt! Culcați! Măi, vagabond împuțit! Măi, curvă de infanterist! Nu înțelegi ce *pronunț* eu? Măi, acela care nu vrei să execuți ca lumea! Ia vino încoace... Cum te cheamă?

— Coman Eugen.

— Soldat Coman Eugen, domnule plutonier, așa te prezinți... te-ți-ai moașe-ta de puturos!

— Soldat Coman Eugen, domnule plutonier.

— Înțelegi ce înseamnă cuvîntul „pronunțat"?

— Înțeleg.

— Explică-mi și mie... Explică, să audă tot plotonul...

Eugen tăcu.

— Nu știi? N-ai făcut școala primară?

— A făcut liceul, don'plutonier! strigă Dico.

— Ai făcut liceul? Și dacă ai făcut liceul crezi că mă poți lua la superfluu? Crezi că faci bășcălie de mine, că ai făcut un împuțit de liceu? Culcați!

Eugen se trînti la pămînt.

— Răspunde-mi acum! N-ai vrut să vorbești cu binele, ai să vorbești cu botul în pămînt... Ce faci tu cu mine, mă? Mișto? Bășcălie? Îmi dai cu aghiazmă pe la nas? Aud? Nu răspunzi? Tîrîș în coate pînă la privată și-napoi! Mai repede... Mai repede... Acum vorbești? Nu vorbești nici acum? Aduceți-l pe nea Tănase...

Dico veni în fugă și-i dădu subofițerului un fel de scîndură lată, lucioasă. Plutonierul în-

cepu să-l lovească pe Eugen. Deasupra căzărmii flutura cerul vînăt împînzit cu dungi albicioase de nori melancolici...

— De ce faci pe nebunul? îl întrebă seara tîrziu Nicu, fiul fierarului din Vîrşeţ.

— Nu fac pe nebunul... Îl aştept pe căpitan, să vină să-mi dea drumul. Pe urmă îl omor pe plutonier.

— N-o să-l mai vezi niciodată pe căpitan. N-are să vie...

— Mi-a promis.

— Cu noi s-a terminat, Eugen. Plecăm pe front...

În dormitorul împuţit intră plutonierul Halca.

— Alarmă! zbieră el. Alarmă pentru soldatul Coman, din plutonul doi! Numai pentru el. Adunarea, peste un minut. Cu masca pe figură. Încă nu eşti gata? Încă nu te-ai adunat?... Drepţi! Culcaţi! Salt! Culcaţi! Baioneta la armă, atac, înainte, ura! Culcaţi!

Sub cerul înstelat, sub lumina lunii, infanteristul Eugen, cu masca pe faţă, auzindu-şi respiraţia, dădea atacul împotriva tranşeelor duşmane; plutonierul Halca conducea atacul. „Aviaţie inamică! Culcat pe spate, tragi în avioane, ţinteşti elicea! Cînd pronunţ ţinteşti elicea... Ai învăţat ce înseamnă „pronunţ"? Sau ştii, că doar ai făcut liceul... Gaze dispărute! Repaos! Ajustarea echipamentului. Alarmă! Culcaţi! Gaze! La pămînt!...

La pămînt... Legea gravitaţiei... Mărul lui Newton... Asta la ce mai poate folosi?... Je vous aime, ma... L'article partitif est... Ante, apud, ad... Baioneta la armă! Impunge! Ucide-l!... Alaska... Arhipelagul Trei Coroane... Domnule profesor, pentru azi am pregătit compunerea: „Fă bine, şi-ţi va fi bine"... Cul-

cați!... Nu, Simona, pe noi nu ne poate despărți nimeni. Ești prima mea iubire, sigur, dar ce, omul poate avea mai multe iubiri? Nu trînti arma, soldat! Arma e nevasta soldatului, cu ea doarme, o strînge în brațe noaptea și o sărută. Simona, eu, astăzi, vreau să zic noi... Istoria modernă și contemporană începe cinci metri mai la nord de ecuator, într-un vesel trib de maimuțe ay-ay, conduse de un maimuțoi singuratic și înțelept. Drepți! Culcați! La atac! Impunge, împunge, împunge! Urăște-l pe dușman, împunge-l drept în inimă, să nu se mai aleagă nimic de inima lui spurcată... Împunge! Trăiască maimuțele. Maimuțe, după mine, marș, la atac! Pregătiți baionetele! Cozile sus! Mai mîndre, mai înțepate cozile! Să se vadă bine, sub cozi, dosurile voastre roze și grațioase!

Tranșee, zumzetul bondarilor de noapte, și nestatornica liniște a frontului. Nicu, fiul fierarului a murit ieri. Plutonul cinează. Felul întîi, felul trei și felul patru, ca la căpitanul Micudoiu, pardon, la fostul căpitan Micudoiu, cînd își invită subalternii, să-i hrănească, și apoi să le cînte din ghitară. Aproape fiecare pluton are cîte un cîntăreț din: muzicuță, fluier, acordeon, pieptene... Plutonul lor n-are nici un cîntăreț. Din direcția lunii care s-a oprit, s-a așezat pe movila din dreapta, vine ceva întunecat și inform, ceva neprecizat, dar sinistru, ca obiectul acela din colț, care se pregătea mereu să se năpustească spre el. Poate că e moartea, dar asta ar fi ceva prea blînd. Altceva e. Latră un cîine undeva.

— Cu noi s-a terminat, Eugen. Plecăm pe front.

Nimeni n-a spus nimic. E numai umbra lui Nicu. Încă mai rătăcește printre tranșee, ca toate

umbrele soldaților morți care nu se hotărăsc să lase frontul în seama celor rămași vii...

— Adevărată e povestea pe care am auzit-o, Coman?

Locotenentul Licușan luase de cîteva zile comanda plutonului; venise direct din spital; o schijă îi răsese obrazul drept și-i ciupise vîrful nasului; partea aceea a feței era vînătă, hidoasă, iar nasul inform; avea douăzeci și cinci de ani și-i fusese rușine să se arate acasă desfigurat.

Era întuneric. Eugen îl privea, fără să-i distingă bine fața; nu-l înțelegea.

— Despre ce poveste e vorba, domnule locotenent?

— Că ai șasesprezece ani?

Eugen își simți trupul înghețat, își stăpîni pornirea de a-l lovi cu pumnul în obraz; era o pornire animalică, inumană, inexplicabilă, fiindcă omul îl întrebase cu o anumită bunăvoință.

— De ce nu răspunzi? E adevărat?

— Nu...

— Dar cîți ani ai?

Licușan pieri peste o săptămînă și n-avu ocazia să se mai rușineze de hidoșenia sa; una din păsările ce zburau pe deasupra tranșeelor îl plesni în obrazul rămas teafăr, și ochiul stîng al locotenentului ieși întreg din orbită, atîrnînd deasupra gurii. Lătra un cîine, și din direcția lunii ceva întunecat și rău venea în direcția tranșeelor. Plutea un miros romantic, de urină.

— Acum te las, zise Eugen, cînd ajunseră în strada Aurarilor; culcă-te și visează ceva frumos, și îți mulțumesc că ai avut grijă să-mi aduci plicul acela, și nu te gîndi la balivernele pe care ți le-am spus.

— Nu mi-ai spus nimic, ai tăcut tot drumul...

— Am tăcut?

— Eugen... — Silvia încearcă să zîmbească — ...cînd m-ai părăsit credeam că ai făcut-o pentru altă femeie și n-aș putea să-ți explic cît am fost de îndurerată. Dar acum îmi pare rău că nu e așa. Cu tine se petrece un lucru îngrozitor, nu înțeleg bine ce, dar aș vrea... ah, nu-mi place să-ți dau sfaturi! Aș vrea să scrîșnești din dinți, și să treci peste... groaza care te chinuie. E un fel de groază, nu? Dar de cine?

— Am să mă duc în pădure, să-i fac o vizită lupului șchiop, zise Eugen, privind în sus.

— Foarte bine! Am să-i scriu mamei să-mi trimită niște bani, ceva mai mulți, ea are la ciorap, și o să te duci undeva. La mare, sau unde vrei... Asta nu te obligă la nimic, să știi...

— Ești îngrozitor de naivă, fata mea! N-am să plec nicăieri, lasă asta. Vrei să-ți arăt Carul Mic? Uite, acolo...

— Naivă, adică proastă, știu. Vrei să vii sus? Vrei să rămîi noaptea la mine?

— Ce pomană drăguță te pregătești să faci: fosta soție i se oferă, din milă, fostului soț.

— Poate că nu e o pomană, prostule! Poate că într-adevăr vreau să fiu cu tine în noaptea asta, chiar dacă ar fi pentru ultima dată! De ce nu încerci să înțelegi și tu odată, cu capul ăsta încăpățînat?

— Știi că am ucis un om?

— Ce glumă nesărată!

Eugen luă mîna Silviei și o duse la inima sa; era un gest absurd, nepotrivit cu ceea ce vorbeau, totuși reținu mîna multă vreme, pînă la sfîrșitul discuției; păreau a fi doi oameni care s-au cunoscut de puțin timp, și a căror iubire abia se înfiripează. „Am ucis un om, fără milă și fără să-mi tremure mîna... M-am pregătit pentru asta și am pîndit momentul. De fapt l-am ucis de cîteva ori, fiindcă am făcut repetiții în

gînd. Nu mi-a tremurat mîna niciodată; l-am împuşcat în ceafă cînd stătea cu spatele la mine şi observa poziţia inamicului cu binoclul... Glontele a trecut prin ţeastă, dintr-o parte în cealaltă şi a sfărîmat binoclul... Asta cînd l-am omorît prima oară... Cînd l-am împuşcat pentru a doua oară, glontele a intrat în tîmplă şi a ieşit prin gură, azvîrlindu-i afară dinţii... Mă mai chemi să vin sus?..."

„Văd că nu mă crezi. Bine, să-ţi povestesc. Cînd am plecat pe front l-am avut comandant de pluton pe rezervistul Mărgineanu, un pîrlit de sublocotenent, chelner de meserie. Ce mult îi plăcea că e ofiţer, că e comandant, şi că, în general, e război...: „Am auzit că eşti un laş, mi-a spus, din prima zi, că minţi, că umbli cu poveşti şi tromboane... Cîţi ani ai?" „Şaisprezece, domnule locotenent". M-a scuipat. A doua zi m-a întrebat iar cîţi ani am, i-am spus şi m-a scuipat iar. A treia zi cînd m-a întrebat, n-am mai răspuns, dar tot m-a scuipat. Stătea tot timpul cu revolverul în mînă. Teribil ce-i plăcea că are revolver; ne găseam pe front, şi abia aştepta să împuşte pe cineva, un inamic sau un soldat de-al său... Regulamentul îi dădea dreptul... Mă întreba în fiecare zi cîţi ani am, eu tăceam, iar el mă scuipa, cu pistolul în mînă, aşteptînd să-l scuip şi eu, ca să mă împuşte. Oamenii din pluton întorceau capul, iar doi dintre ei, Dico şi cu Barta, rîdeau. El zicea că doreşte să mă dezveţe de năravuri; să mă convingă că am tocmai vîrsta necesară pentru front; să scoată laşitatea din mine; dar eu nu eram laş decît prin aceea că mă temeam de revolverul lui şi nu îndrăzneam să dau în el cînd mă scuipă. Acest om era smintit, pe front ofiţerii nu fac aşa ceva, de teamă, pur şi simplu. Fiindcă soldaţii îi clopăie, la prima ocazie. Iar eu am re-

petat în gînd cîteva variante ale uciderii lui, și am văzut că merge strună. Nu aveam nici o emoție. După ce l-am ucis de cîteva ori în gol, a venit ziua cînd trebuia să-l ucid cu adevărat, cu prilejul unui atac simulat. Asta trebuia să se petreacă la ora trei după masă, însă, cu două ore mai devreme, Mărgineanu a crăpat înfulecînd singur un castron cu ciuperci otrăvite. Din castronul acela au mai gustat încă doi oameni, dar ca prin minune ăia n-au pățit nimica... Mărgineanu a murit cu revolverul în mînă, se auzea cum îi fierbe otrava în stomac. Îi fuseseră hărăzite două morți în ziua aceea, l-au ucis ciupercile, dar dacă nu se întîmpla așa, l-aș fi împușcat eu. De fapt, e ca și cum l-aș fi împușcat. Uneori chiar mă întreb dacă nu l-am împușcat într-adevăr, atît de precis văd și acum cum îi sar dinții din gură, rupți de glontele meu... În general am avut un mare ghinion, totdeauna. Toți nătărăii m-au luat la ochi, și cum lumea viermuie de nătărăi, toată viața am fost luat la ochi și oricînd se găseau cîțiva cărora le-ar fi făcut mare plăcere să mă atingă... De cînd mă știu, și pînă azi, a fost așa...

Cînd ajunse acasă, Eugen găsi în bucătărie cina care-l aștepta și plicul pe care-l lăsase Silvia. Era tîrziu, mătușa și unchiul dormeau de mult. Eugen rupse plicul.

„Tov. Coman Eugen, str. Aurarilor 51. Prezentați-vă imediat la serviciu, pentru a lămuri unele puncte privitoare la demisia dv. În caz contrar, veți suporta consecințele. Director-Adjunct, Micudoiu D.".

Eugen își scoase în farfurie trei ardei copți, o bucată de friptură și cartofi prăjiți și începu să mănînce încet, privind mereu hîrtia pe care

o pusese pe masă, în faţa lui, cînd uşa bucătăriei se deschise fără zgomot şi apăru capul cenuşiu şi frumos al lupului şchiop...

15: În timpul nopţii, ceţurile

În timpul nopţii ceţurile coborîră în oraş, dinspre dealuri, rotunde şi moi ca nişte perne catifelate, pe care să-ţi pui capul şi să dormi; şi oraşul, într-adevăr, îşi lipise urechea de perna de ceaţă, şi dormea dus, sforăind la răstimpuri, liniştindu-se, şi sforăind iarăşi, în funcţie de adîncimea somnului şi de vise; singura fiinţă trează în tot oraşul era lupul şchiop care bătea străzile şi bulevardele, sub lumina spectrală a neonului.

Întîi urmărise venirea ceţii; şezuse cîinește la marginea dinspre deal a oraşului, în locul căruia i se spune Grădina Morii, unde între castani şi stejari se vede o clădire mare, un spital de copii, după cum bine ştia lupul şchiop; şezuse cîinește pe marginea drumului, urmărind cu un ochi licărirea acelor ferestre ale spitalului de copii unde mai ardea lumina, iar cu celălalt ochi cămaşa de ceaţă a dealului, lăsîndu-se încet în jos, împîclind cerul şi ascunzînd stelele verii.

După ce depăşi clădirea dintre castani şi stejari şi ajunse la numai douăzeci de paşi de lupul şchiop care o urmărea cu o curiozitate înţeleaptă, ceaţa se opri puţin, iar apoi îşi continuă înaintarea, împărţindu-se în detaşamente; un detaşament porni spre centrul oraşului chiar pe această frumoasă şi lungă alee de castani, altul o luă către acelaşi ţel pe vechiul drum al Aura-

rilor, și altul pe Strada Cotita; lupul șchiop se urni și el din loc, punîndu-se în fruntea detașamentului de ceață de pe alee, care încerca să-l ajungă, fără să reușească; lupului șchiop îi plăcea jocul, își propusese să se amuze puțin în noaptea aceea, înainte de a pleca spre casă; deci merse, nici prea repede, dar nici prea încet, privind la răstimpuri înapoi spre rotocoalele moi ce-l urmau, să vadă dacă nu cumva se îndepărtase prea mult de ele, sau dacă, dimpotrivă, nu se micșora distanța exagerat. Fiindcă nu voia să se lase călcat pe coadă de ceață, decît în clipa cînd va binevoi el să accepte; lucrul acesta se întîmplă în centru, unde lupul ajunse primul, în timp ce coloanele de ceață invadau piața din trei părți; ele făcură joncțiunea chiar în locul unde se oprise lupul șchiop, și acesta, ridicînd botul, nu mai văzu stelele. Ceața cucerise orașul, care acum dormea și mai dus; după ce-și îngădui acest joc, lupul mai rătăci un timp prin oraș, atent, fiindcă vizibilitatea era scăzută; cu toată ceața, vitrinele iluminate se ofereau cu generozitate ochilor, chiar și ochilor unui lup; deci lupul șchiop zăbovi un timp în fața unui magazin de jucării în vitrina căruia se aflau o mulțime de păpuși; nu prea frumoase păpuși, aceasta fu părerea lupului; pe urmă admiră aparate de radio, în altă vitrină, reșouri, diferite tipuri de fier de călcat și mașini de tocat carne. Cu toate că era un lup bătrîn și înțelept, care știa multe, niciodată pînă acum nu avusese prilejul să vadă în tihnă și de aproape, toate șmecheriile cu ajutorul cărora oamenii își complicau de bună voie viața. Rămase gînditor în fața unei drăcii roșii, pe două roți: motocicletă; asta trece pîrîind prin păduri, și nici nu-i pasă; zăbovi pe urmă la vitrina micului magazin din colț, privind niște ceasuri, mai mari și

mai mici; rostul lor nu l-a putut deslușì niciodată, cu toate că a încercat; ce-i aia timp, și ce-i aia să măsori timpul? Și să-l împarți?!... Există zile și există nopți, există anotimpul dragostei, anotimpul liniștii, anotimpul bogat și anotimpul flămînd; oamenii nu s-au mulțumit cu atîta, ci au încurcat lucrurile cele mai firești; la ce bun să împarți și să măsori zilele și nopțile, cînd ele și așa trec...

Apoi lupul merse încă puțin și ajunse la vitrina unui magazin cu ustensile de pescuit și vînătoare; văzu în vitrină o armă și rînji; ce-i aceea o armă? Un mijloc necinstit de a-ți doborî adversarul; noroc că oamenii folosesc mai mult armele unul împotriva celuilalt, decît împotriva fiarelor pădurii; unii oameni sînt naivi, alții răi, alții proști; proștii sînt cei mai numeroși; au o neîndemînare și o lipsă de înțelegere față de orice, că îți vine să urli de milă; nici măcar hazlii nu sînt oamenii; ca dovadă, ei nu se joacă; imediat ce ajung mari, adică maturi, renunță la joacă, nu că n-ar vrea, sau că nu le-ar plăcea, ci fiindcă nu se cuvine; oamenii au inventat coduri nesfîrșite cu ce se cuvine și ce nu se cuvine, și trăiesc după ele; în general, ceea ce se cuvine e trecut în codurile lor la ce nu se cuvine, adică anapoda, invers; lupul șchiop examină în silă cîteva gîze artificiale din cele folosite de pescari; într-adevăr, numai peștii sînt mai tîmpiți decît oamenii, că pot lua în serios asemenea contrafaceri; de altfel întreaga viață a oamenilor e alcătuită din gîze artificiale... Au o deosebită dragoste față de ele, și le agață peste tot; orașul întreg e construit din gîze artificiale...

Lupul șchiop lăsă baltă vitrinele și merse un timp liniștit pe bulevard.

Dimineața, cînd se trezi Eugen, ceața încă nu se ridicase; umbra era încă rece, și în grădină,

printre pomi, pînzele cenușii păreau niște fierăstraie care încearcă să reteze, fără zgomot, trunchiurile. Lui Eugen îi plăceau orele acestea crude, cînd ziua încă nu e de tot zi; luă prosopul și merse la cișmea în chiloți și se spălă pînă simți că e înțepenit de frig; după ce se îmbrăcă intră în bucătărie; Laura se pregătea să pună ochiurile la fript, iar Achim se cinstea de dimineața cu un păhărel de țuică galbenă, tare. Eugen folosi și el un păhărel, și apoi dejună cu multă poftă; afară ceața se ridicase, răsărise soarele, și se auzea zvon de albine.

Eugen plecă în oraș absent, cu gîndul aiurea, parcă inconștient că peste puține minute se va afla sub același acoperiș cu Micudoiu; abia intră în clădirea gălbenă că o văzu pe Livia Dima, coborînd precipitat scările, înaltă, uscățivă, nu tocmai frumoasă, cu un ten păcătos; se vedea că plînsese, avea ochii înroșiți și buzele încă îi tremurau. Eugen se opri în fața ei:

— Livia! Ce-i cu tine? Fato, ce naiba, chiar plîngi?

Ea se oprise și ochii i se umplură de lacrimi.

— Haide, spune! Ce-ai pățit?

Îi fusese totdeauna parcă milă de ea, fiindcă n-avea succes în dragoste, și-n același timp era mereu înamorată și nefericită.

— Mi-a făcut proces-verbal... Ieri! bîigui ea. Și azi m-a retrogradat.

— Nu înțeleg... Ce proces verbal?

— Ieri, la restaurant... milițianul... fiindcă am dansat twist! Numai fiindcă am dansat twist! Iar astăzi m-a chemat directorul adjunct... Micudoiu... trăzni-l-ar!... și m-a anunțat că mă retrogradează... hî, hî, hî!... Tot Micudoiu a fost acela care l-a chemat pe milițian... Auzi, tu!!! Milițianul voia să mă lase în pace, dar

Micudoiu i-a ordonat să-mi facă proces verbal; auzi, pentru încălcarea moralei proletare, hî, hî, hî....

Fata începuse iarăşi să plîngă în hohote. Eugen o lăsă un minut să se potolească, apoi o scoase din hol şi trecură strada la cofetăria „Trandafirul" unde ceru coniacuri mici şi cafea. Eugen era un admirabil consolator. Femeile — cele care nu se îndrăgosteau de el — aveau încredere şi-i făceau confidenţe... O îndemnă să bea coniacul, şi Livia, cînd rîzînd, cînd lăcrimînd, ţinu să-i povestească cum o invitase aseară la restaurant Mircea Bîrsan, în anul cinci la Poli, un băiat foarte serios; asta era o mare victorie sentimentală pentru Livia! Ceva neprevăzut, şi deosebit de plăcut, totul, invitaţia, apoi întîlnirea — el venise îmbrăcat prea corect, la cravată şi costum închis care-i stătea admirabil; şi vorbea frumos, nu ca şmecherăşii pe care ea nu-i putea suferi, şi apoi intraseră amîndoi în restaurant, şi toată lumea îi văzuse, şi probabil au fost comentaţi, comentaţi favorabil fără îndoială, ca fiind o pereche potrivită; şi Livia tresărise de plăcere văzînd că în sală se află însuşi directorul adjunct, la o masă cu şeful planificării; amîndoi o salutaseră, iar Micudoiu îi zîmbise deosebit de amical şi de încurajator; da, şi zîmbetul directorului adjunct o bucurase, şi-l arătase apoi şi lui Mircea, zicînd că e probabil un om tare cumsecade, aşa cum de altfel povestesc toţi cei care-l cunosc mai bine; Mircea Bîrsan comandase şi mîncare, nu numai băutură, cu toate protestele ei, cu toate că-l asigura că mîncase acasă înainte de a veni; băuseră, ea se cherchelise puţin, dar foarte puţin, orchestra începuse nişte ritmuri ceva mai dezmorţite, iar Mircea o întrebă dacă ştie twist.

— Știu, dar nu e voie, răspunse ea.

— Cum nu e voie? Dar la Cluj se dansează twist...

— Poate... oraș mai mare... Dar la noi nu... Te beștelește în ședință...

Și totuși, puțin mai tîrziu, dansară twist. Un twist cam sărăcuț, cam încet, totuși...

Micudoiu îi zîmbi iar, și Livia se bucură, și dansă mai cu viață. Nu observă discuția directorului adjunct cu responsabilul sălii; acesta se dezvinovățea, zîmbea făcînd gesturi largi, Micudoiu însă nu mai zîmbea; șeful planificării, un inginer în vîrstă, nu interveni în discuție; responsabilul sălii cedă, și trimise pe cineva după sectorist; milițianul fu dus la masa lui Micudoiu; acesta îi explică; milițianul privi dansatorii, zîmbi și făcu un gest îngăduitor; Micudoiu, fără a zîmbi, se legitimă, arătînd că e directorul adjunct al unei importante întreprinderi; milițianul, un flăcău de la țară, cu grad mic, fu impresionat; așteptă să se termine dansul, apoi merse la masa unde Livia radia de plăcere și ceru buletinele, al ei și al lui Mircea. Le încheie proces-verbal cu amendă de șaptezeci și cinci de lei. Sala întreagă urmări chinuitoarea și lunga formalitate a completării formularelor de amendă... Zadarnic protestă Livia, plîngînd — vai, toată fericirea se dusese dracului! —, zadarnic încercă studentul să-l ia de-o parte pe milițian, să-i explice că nu e chiar așa... că twistul nu e manifestare de atașament față de capitalismul putred... Expresia asta o folosise Micudoiu cînd îl instruise pe milițian... Acesta însă făcu totul în silă, spunînd cîteva cuvinte în care trecea vina asupra „șefului ăla, de la masa aia“... „că dacă n-ar fi fost el, eu vă dam pace, așa să știți... dar a zis că mă raportează dacă nu vă fac proces... mie-mi pare rău...“

Dimineața Micudoiu îi spusese secretarei să o cheme la el în birou pe tovarășa Livia Dima. Cînd fata intră, directorul adjunct avea pe față același zîmbet bun și încurajator pe care-l arborase în seara trecută, la început.

— Tovarășa? întrebă el.

Livia îl privi zăpăcită.

— Numele, se prefăcu Micudoiu.

— Livia Dima...

— Livia Dima... A, da! În ce încurcătură te vîri, și mă vîri și pe mine, tovărășică dragă! Știi ce-ai fi pățit aseară, dacă nu eram și eu acolo? Noroc că am izbutit să-l îmbun pe milițian, i-am spus că ești funcționară *la mine*, și ai scăpat cu o simplă amendă... M-am expus eu însumi, vezi, și ar trebui să fiu foarte supărat pe dumneata...

Livia îl privea buimăcită, nu-i venea să-și creadă urechilor.

— Cine-i individul care te-a învățat să dansezi așa? Individul de aseară...

— Individul... șopti Livia, gata să plîngă. Un prieten, student... Și nu el m-a învățat!...

— Studenții ăștia... Niște chestii atît de periculoase!... Ar trebui să fiu supărat pe tine, tovărășică, dar nu sînt, așa-s eu, nu țin supărarea. Înțelegi? Dar ce să mă fac cu dumneata?

— Poftim? zise Livia, neînțelegînd.

— După întîmplarea de aseră... Vai de mine cît de necugetată e tinerețea!...

Aici Livia lăcrimă iar cîteva clipe. — *Pe urmă*, îngăimă ea, trăzni l-ar, Micudoiu și-a turnat apă în pahar, fălcosul dracului — și Eugen își văzu omul ducînd tacticos paharul la gură („la bot", explică Livia) și sorbindu-l tot, pînă la fund, și apoi, puțin asudat, recompunîndu-și mutra compătimitoare, îngrijorată, și luminată de bune intenții.

— Dacă nu insistam eu, cu orice risc, pe lîngă miliţian...

— Nu e adevărat, sări Livia. Dumneavoastră l-aţi chemat pe miliţian şi i-aţi poruncit să mă amendeze! şi tăcu, îngrozită de propria-i izbucnire, şi aşteptînd dezastrul. Directorul adjunct o privi doar cu ceva mai multă curiozitate.

— Poţi să crezi ce doreşti, zise.

Livia nu ştia ce să facă. O podideau lacrimile. Să iasă trîntind uşa? Se temea. Micudoiu privi hîrtiile de pe birou. — Dacă-ţi închipui — zise în sfîrşit — că eu pot influenţa activitatea unui miliţian în exerciţiul funcţiunii, înseamnă că nu ai nivel. Îmi pare foarte rău. Începu să aranjeze încet nişte foi. — Voi fi nevoit să propun retrogradarea dumitale. E o sancţiune minimă, care va preveni, să sperăm, altele mai grave, fiindcă... înţelegi ce ai făcut?

— Nu, gemu fata.

— Nu face nimic, ai timp să te gîndeşti... Atitudinea binevoitoare dispăruse, acum era grav, oficial. — Îmi place să-mi apăr oamenii, încheie Micudoiu, i-am apărat totdeauna, deşi tot eu am tras ponoasele.

Eugen simţi o mare slăbiciune în tot corpul. Îşi aminti, printr-o asociaţie ciudată, un desen pe care-l văzuse undeva: un bărbat, un explorator probabil, ţintuit de trunchiul unui copac gros cu săgeţi ascuţite pe care le aruncau canibalii; desenul era stîngaci, totuşi sugera că bărbatul încă trăieşte, simte şi vede ce se întîmplă cu el, şi suferă. Micudoiu ăsta e ca o navă de oţel; trece printre oameni, avariindu-i pe unii. Pe unii, definitiv. Livia termină de povestit, şi-i aştepta părerea. Eugen tăcu însă.

— La ce te gîndeşti?

— La Micudoiu.

— Toți îl laudă, știi? Livia reuși să zîmbească. E pur și simplu slăvit!... Atît de bun, atît de înțelegător...

— Un adevărat titan, zîmbi Eugen. Un titan al Renașterii...

— Îți bați joc... Îl cunoști?

— Nu, zise Eugen.

— Spune-mi, ce să fac?

— Nu poți să faci nimic. Livia, e mai tare, asta e... Și să știi că lui nici nu-i pasă prea mult de tine... — și Eugen gîndi: Dar în toate rapoartele, în toate ședințele, lingăii îl vor preamări cu glasuri și mai sonore pe directorul adjunct... Ce minunat exemplu de moralitate știe să dea! Și cît de mult îi iubește și-i sprijină pe cei din instituția sa!... Fiindcă va rămîne în picioare varianta lui și nu povestea necăjitei Livia... Ghinionul acestei fete urîțele, pe care n-o va compătimi și n-o va crede nimeni... Dacă era în cauză o tîrfuliță frumoasă ca Eva, nu s-ar fi legat de ea Micudoiu; desigur că nu... El știe să-și aleagă victimele. Nimeni nu sare să apere o fată urîțică! O fată urîțică n-are voie să danseze twist. Dreptul acesta îl au doar... Eugen ridică din umeri.

— Nu da importanță! zise. Poate că Micudoiu nici nu e atît de rău; eu cunosc pe cineva care în urmă cu vreo trei ani a fost sancționat pentrucă-și făcuse costum cu vestă; pe atunci asta era o culme a malagambismului; în urmă cu șase ani, dacă nu purtai pantaloni largi de cel puțin jumătate de metru, aveai șanse să fii calificat drept dușman de clasă; nu-ți amintești? Nu pune la suflet, ăsta e sfatul meu, serios! Astea sînt fleacuri... Am avut de mult un amic pe care, cineva, din rea voință, din nepăsare, sau pentru a-și acoperi vreun prieten, l-a trimis

pe front la vîrsta de șasesprezece ani. Livia avu un zîmbet prostuț.

— Un copil de șaisprezece ani, pe front?

— Da.

— Și ce s-a întîmplat cu el?

— Ce să se întîmple? A murit... Cînd ai șasesprezece ani, și ești trimis pe front, să te lupți nu se știe pentru ce și pentru cine, mori. Nu scapi, n-ai cum.

— Și ce s-a întîmplat cu ticălosul care...?

Eugen respiră adînc.

— Și-a primit pedeapsa, zise rar, șoptit.

— Știu ce vrei să spui: că există o dreptate pe lumea asta...

— Există, negreșit...

În timp ce trecea strada, Eugen văzu o corabie cu pînzele albe, greu întinse în vînt, și-i invidie pe matrozii bărboși și nepăsători care navigau pe marea demult dispărută, venind de departe, și îndreptîndu-se fără îndoială departe, către un țărm la care probabil nu vor ajunge niciodată: „Nu mai există mări, și nu mai există corăbii cu pînzele albe!“ rînji către el căpitanul, și aplecîndu-se mult îl bătu pe umăr, cumva ocrotitor.

— Mă, băiatule! zise, sincer bucuros, șeful organizării, și apoi, văzînd hîrtia iscălită de Micudoiu: — Du-te chiar la el, da, da...

Eugen ezită în fața ușii capitonate a directorului adjunct. Poate că n-ar trebui să intre. Să arunc hîrtia pe care mi-a trimis-o și să nu mă prezint... E prea devreme, parcă, să stăm față-n față... Dacă mă recunoaște? Și simți că cineva trece pe coridor și-l privește. Era o fată în rochie albastră. Era neliniștea.

Și simți o stranie și inexplicabilă teamă, ca și cum el ar fi fost vinovatul. Deschise ușa, înaintă repede prin biroul vast, în timp ce Micu-

doiu îl urmărea surprins, și fără să scoată o vorbă își înfipse mîinile în beregata lui moale, grăsulie. Strînse din răsputeri pînă auzi troznind, în timp ce ochii holbați ieșeau din orbite. „Acum e prea tîrziu", auzi glasul lupului șchiop. Trebuia „atunci". Directorul adjunct se apăra slab, părea că nu ține la viață, o bală sîngerie i se scurse pe haină, și-și dădu sufletul cu un horcăit scurt, căzînd cu fața pe birou, peste hîrtii. Eugen își privi mîinile, scîrbit, apoi ridică receptorul ca să anunțe autoritățile.

Nu. Nu s-a întîmplat așa.

Eugen intră și rămase lîngă ușă, așteptînd ca secretara să-i acorde atenție. Era o femeie de vreo cincizeci de ani, slabă, cu părul negru, vopsit. Îl întrebă din priviri. Eugen arătă hîrtia. Femeia intră la șef, și ieși peste un minut, invitîndu-l să intre. Ca și înainte, Eugen rămase lîngă ușă, așteptînd ca omul de la birou, din fundul încăperii, să ridice privirile. Micudoiu purta ochelari în orele de serviciu. Ciudat, Eugen constată că în clipa aceea nu simte nimic împotriva rotofeiului care răsfoia hîrtiile; vechea tactică de a părea distrat; Eugen era hotărît să aștepte oricît; era calm, stăpîn pe sine... E o minciună că în momentele hotărîtoare omul observă totul și apoi își amintește și cele mai mici amănunte. Ce era obiectul întunecat, gata să se repeadă spre mine?... Dar acum nu trec prin nici un fel de momente hotărîtoare. Să observ deci, din amuzament. Dar n-am ce. Literalmente n-am. Un birou îngrozitor de banal, deși cu pretenții. Micudoiu tuși. Eugen își schimbă greutatea pe celălalt picior, conștient de situația umilitoare în care se află. Dar Micudoiu îl ține acolo, fără să știe cine este el, firește. E o tactică. Pe urmă se va purta cu mănuși, oferind o surpriză plăcută, consolatoare, vizitatorului. Așa face cu toți,

la început rece, apoi din ce în ce mai cald. Minunat.

— Ia loc tovarăşe, zise Micudoiu, dar fără a ridica privirile.

Şi totuşi Eugen era curios dacă-l va recunoaşte, fiindcă această posibilitate, oricum, nu era exclusă. Înaintă, dar nu se aşeză pe vreunul din cele două fotolii capitonate. Şi atunci, în faţa domnului căpitan, stătuse în picioare, la cincişase paşi distanţă. Şi păstrase aceeaşi distanţă. S-ar putea să fie interesant, îşi zise calm, fără patimă. Poate îşi va aminti de mine, dar nu va şti de unde să mă ia. Nu-şi va aminti unde m-a văzut. Dar eu îl recunosc? Acum, cînd sîntem atît de aproape, îmi dau seama că el este. Niciunul din noi nu s-a schimbat prea mult în patrusprezece ani. Ca şi cum cineva ar fi avut grijă să ne putem recunoaşte oricînd. E o perversitate a destinului. „Domnule căpitan, şopti Eugen, îmi permiteţi să plec?" Mişcase într-adevăr buzele, sau gîndise doar? Micudoiu, absorbit, îşi agită iar mîna, mormăind: „Ia loc, te ascult imediat". „Domnule căpitan, nu aveţi chef să dansăm puţin twist?"

Eugen purta o cămaşă roz, cu mînecă scurtă, descheiată larg la gît; pantalonii, suficient de strîmţi, ca să treacă drept un „stileaga", aşa cum îi numesc sovieticii pe malagambişti. Îşi zîmbi într-o oglindă laterală care-l reflecta aproape în întregime. Ce situaţie neaşteptată! „Domnule căpitan, eu voi fi cel care va iscăli prăbuşirea dumitale!" „Domnule căpitan, îmi permiteţi să plec?" Urmări stiloul omului, mişcarea ritmată a mîinii şi a umărului. Hîrtii . . . Oameni care rezolvă hîrtii . . . Lumea e plină de oameni care rezolvă hîrtii . . . Chiar şi directorii, chiar şi ei, tot asta fac, rezolvă hîrtii, la fel ca şi ultimul conţopist. Nu doriţi să rezolvăm împreună o hîrtie, domnule

căpitan? Își trecu degetele prin părul mare, privindu-se în oglindă. Cît de mult semăna cu cel de acum patruzprezece ani... Cu infanteristul Vasile, soldatul de plumb, găsit lîngă capcana de șoareci... Infanteristul Vasile, cel de șaisprezece ani, ocrotit de Sibil, cea de șaisprezece ani. „Sibil!" chemă Eugen... Sibil!".

Micudoiu ridică privirile, își scoase ochelarii.

— Cine e Sibil? întrebă el.

— Vorbeam cu un gînd, zise Eugen.

— Dumitale ți se întîmplă să vorbești deseori cu gîndurile?

Obișnuita bunăvoință a directorului adjunct nu se manifesta și față de Eugen. Îl privea cu răceală, nemulțumit probabil de înfățișarea sa.

— Dumneata ești Coman Eugen? întrebă. Mi s-a raportat că după ce ți-ai înaintat demisia, ai părăsit serviciul fără să mai aștepți hotărîrea conducerii.

— E adevărat, zise Eugen, și-și puse mîna dreaptă în șold. Micudoiu își potrivi iarăși ochelarii și-l examină cîteva clipe. Eugen avu impresia că o vagă amintire începe să se zbată în craniul căpitanului. Dar acesta vorbi: — Dacă te-ai afla pe front crezi că ar fi suficient să-ți dai demisia pentru a părăsi tranșeea? Ce s-ar întîmpla dacă toți soldații și-ar da demisia și ar părăsi...?

— Ar fi pace, zise Eugen.

— Așa pui dumneata problema? Dacă dușmanul ți-ar ataca țara, ai fi în stare să...

— Mă mir că stăruiți asupra acestui subiect! îl întrerupse Eugen, mai tăios decît ar fi vrut.

— Asupra cărui subiect?

— Frontul... soldații... războiul. Dumneavoastră ați fost pe front?

— Ce întrebare e asta? se miră Micudoiu.

— O întrebare. De ce să-mi pui numai dumneata întrebări? Ce, eu n-am voie să-ți adresez una?

Tonul direct, impertinent, îl descumpăni pe directorul adjunct.

— Dumneata ești în toate mințile?

— Nu, răspunse Eugen.

— Eu te-am chemat pentru a-ți pune numai o singură întrebare: ce e cu demisia asta? Vrei să mai lucrezi la noi, ca un om cinstit, sau nu?

— Nu vreau să mai lucrez.

— Și dacă nu-ți aprobăm demisia?

— Mă veți da dezertor... Și așa văd că sînteți acasă în probleme de militărie...

Micudoiu oftă și privi absent și relaxat în direcția ușii.

— Dacă ți s-a făcut o nedreptate în intreprindere, spune-mi, făcu pe un ton diferit; știu că se fac multe greșeli și oameni valoroși au suferit în urma lor, dar tocmai pentru asta mă aflu eu aici, ca să repar nedreptățile. Eugen începu să rîdă. De ce rîzi, tovarăse? Ce găsești de rîs, spune-mi, ca să rîd și eu!

— De ce nu vii cu ghitara la întreprindere? întrebă Eugen.

— Ce să caute ghitara aici?

— Să aduni la prînz salariatii și să le cînti, domnule director adjunct! Ti-ar spori si mai mult popularitatea... Ai ridica nivelul cultural și moral al oamenilor...

Micudoiu se ridică de pe scaun cu obrazul împurpurat:

— Am auzit eu că esti cam sărit, tovarăse Coman!

Eugen zîmbi, brusc îmblînzit, îl înfuriase pe Micudoiu, tocmai ceea ce urmărise. Acum îl va calma: — Vă supărați pentru o glumă? N-are

rost, și eu fac parte din grupul celor care vă admiră, numai că vorbesc mai pe șleau. Am auzit că sînteți bucureștean...

— Nu sînt bucureștean, ce-ți pasă dumitale ce sînt?

Pe Micudoiu părea că-l supără mai ales dispariția din conversație a protocolului obișnuit, de la inferior la șef, de la șef la inferior. Știa să fie prietenos cu cei care i se ploconeau, însă individul cu mutră de anarhist din fața lui...

— Uite, zise, dacă vrei să discutăm ca oamenii, ia loc și spune-mi ce pot face pentru dumneata...

— Dar eu...

— Întîi de toate, ia loc.

— Nu pot sta jos în fotoliile astea, zise Eugen. Mă tem de ele, mă tem că mă înghit... Nu puteți face nimic pentru mine, fiindcă eu nu vă cer nimic; m-am prezentat aici urmînd invitația dv., răpindu-mi cîteva ore prețioase...

— Ore prețioase? Dar ce faci dumneata, mă rog?

— Chiar n-ați fost pe front niciodată?

— Lasă-mă, domnule, în pace cu frontul! se irită iarăși Micudoiu.

— Dar nu eu am început... D-ta mi-ai dat exemplul cu dezertarea, cu...

— Îți aprob demisia, zise Micudoiu. Ești liber să pleci în cele patru vînturi, cetățene Eugen Coman.

— Dar n-am să plec.

— N-ai să pleci?

— Am să rămîn în orașul acesta.

— Rămîi unde vrei, și fă ce-ți place...

— Îmi permiți să plec...?

— Fii drăguț și dă-i secretarei această hîrtie. Este demisia dumitale, aprobată. Dar, scuză-mă, din ce vei trăi?

— Din amintiri, zise Eugen.

— Va să zică, ai amintiri?

— O mulțime... Printre altele, amintiri de pe front.

— Ești prea tînăr ca să fi fost pe front.

— Nu-i așa? Și eu zic la fel... În schimb dumneata trebuie să fi făcut cu adevărat războiul — nu, domnule căpitan?

Eugen se afla acum la ușă, cu mîna pe clanță. Micudoiu îl privi senin:

— Am auzit bine? Mi-ai spus „domnule căpitan"?

— Da. Acum îmi permiteți să mă retrag, domnule căpitan?

— Du-te și îngrijește-te la bilă, zise Micudoiu cu blîndețe, ciocănindu-și fruntea și clătinînd rar din cap.

16: Prin iarba înaltă, vîntul

Prin iarba înaltă vîntul se tînguia în amurg ca un copil părăsit; și umbrele, sub șirul de stînci vineții, se lungeau, înfigîndu-și sulițele în inima pămîntului înflorit; unda limpede a Secegurii tresărea de svîcnirea peștilor, cînd silueta cenușie a lupului șchiop se ivea lipită de mal, ca o ființă născută din scorburoasele turle de piatră. Ca niște plante încremenite ale mării de altă dată, turlele se înșiruiau pînă în irisul întunecat al zării, însoțind poate drumul pierdut al furtunilor din veacuri. Vîntul de seară trecea ușor peste toate acestea, observîndu-le și neobservîndu-le, coborînd cu pletele în iarbă și încremenind ușor pe durata unui suspin.

Lupul șchiop, cu dogoarea zilei de vară fierbîndu-i încă în țeastă, se lipi de malul lutos al rîului și auzi prin pămînt pașii tîrșiți ai iernii care o și pornise, din vreme, către aceste meleaguri; mîrîi înfundat, cu botul în țărînă; poate chiar și iarna, îndepărtată, îi auzi geamătul surd, și poate că-și încetini pașii tîrșiți, ba poate că-i grăbi; o înceată, nevăzută și adîncă alchimie reunea, sub aceeași pecete a inevitabilului, nisipul, apa și trupul viu al lupului; același proces răbdător și insistent transformase fundul de mare în vale înverzită, pe care avea s-o transforme iarăși în fund de mare, sau altceva. În ce? Lupul șchiop era un lup bătrîn, și înțelept, și mai apropiat decît oamenii de strania alchimie a materiei, pe care o înțelegea în felul său, poate mai adînc decît urmașii lui Adam și ai Evei. Sub stinsul foșnet al amurgului, lupul mai alergă cîtva timp, și se opri iar, revenind pe malul apei care se întunecase. Își linse cicatricea grozavei răni pe care o căpătase în tinerețe, într-un îndepărtat șes viscolit; în locul acela părul nu mai crescuse și nici mușchii nu se legaseră la loc întregi și elastici — de aici i se trăgea șchiopătatul. Toată viața șchiopătase, de atunci, și asta-l izolase cumva printre semenii săi, lupii pădurilor... Adevărații lupi ai pădurilor...

Cînd ajunse la Cheile Vîrșețului, deasupra cabanei, Eugen se opri o clipă să-și tragă suflarea. Alergase cea mai mare parte din drum. În căldarea adîncă a văii, între imensele stînci întunecate, becul de la intrarea principală a cabanei lumina plăcut, prietenos, înconjurat de două cercuri fosforescente. Din sala de mese se auzea radioul urlînd o cantonetă; mai departe, rare, licăreau luminile celorlalte case ale cătunului, și Eugen porni într-acolo spre casa bunicului său; un mînz necheză undeva pe-aproape.

Casa Procoteanului era penultima pe încîlcita uliță a cătunului, și Sultan, dulăul, se repezi din grădină, trecînd prin gard, furios, și apoi schimbîndu-și mîrîiala în pașnice chelălăituri de salut; în odaia din față ardea lumina, însă bătrînul nu era nicăieri; Eugen se așeză, apoi văzu într-un raft „Cartea Semnelor", în vechile-i scoarțe negre, ale cărei miraculoase foi nu avusese voie să le atingă în copilărie, iar cînd copilăria trecuse nu-l mai interesaseră; o luă și o deschise: „Potrivește cu grijă paloșul pe gîtul vrăjmaș și taie dintr-odată". Închise cartea ușor, de teamă să nu zboare și să nu se risipească foițele galbene, unsuroase, și o puse la locul ei. Acolo stătea mai bine, acolo, la oarecare depărtare, era cu adevărat miraculoasă. După cartea aceea, al Procoteanului putuse să prezică timpul, secetele și ploile, molimile și războaiele, anii rodnici și anii sterpi. Mai demult. În ultimii ani bunicul nu mai deschidea „Cartea Semnelor".

Auzi poarta, vocea bătrînului: „Cine-i? Tu ești Eugen?" Al Procoteanului intră după cîteva minute, avusese de terminat o vorbă cu vecinul Tedulea. „Ai venit? Ce-i cu tine?" Bătrînul stătea în ușă, drept, cenușiu, neîmblînzit, cu acea expresie de răutate împrejurul ochilor pe care o mai observase și altădată Eugen. „Am venit". „Șezi atunci". „Șed". Încet, metodic, bătrînul aprinse focul în plită, nemaiîntrebîndu-l nimic, și puse de mămăliga. Aduse uiaga cu țuică aprigă, și cînd mămăliga fu răsturnată pe masă, aburind între un castron cu lapte acru și farfuria cu brînză de oaie scoasă din bărbîntă chiar atunci, închinară: „Nu-ți trăiești viața", făcu bătrînul. „Nu mi-o trăiesc", răspunse Eugen. „Nu-mi place. Mai bei?" „Mai beau". „Bea".

Bunicul ăsta colțos nu arăta nici o urmă de dragoste pentru nepot. Și tăcea mult, privindu-l

cînd și cînd cu o căutătură fulgerătoare. „Am venit ca să-mi ghicești", spuse deodată Eugen, privind „Cartea Semnelor", cuminte în raftul ei. „Să-ți ghicesc eu?" „Da, vreau să-mi ghicești din cenușă..." Bătrînul, de data aceasta, îl privi apăsat cîteva minute, părînd că se întreabă dacă merită osteneala. Pe urmă se duse mormăind la plită și scoase o lingură de cenușă pe care o răsturnă pe masă. Luă palma lui Eugen și o apăsă peste grămăjoara de cenușă. Pe urmă se dădu înapoi, rînjind, în timp ce Eugen îl urmărea.

— Ce spune cenușa? întrebă.

Al Procoteanului ridică ochii, îl privi, nu răspunse.

— E mută cenușa? Nu vrea să vorbească? Eugen asculta foșnetul adînc al întunericului, năvălind în cameră prin ferestrele deschise.

— Cenușa vorbește, cenușa vorbește totdeauna, zise bătrînul, dar apoi tăcu iar.

Mă întreb: ce se petrece în sufletul Procoteanului? Atît de înstrăinat de mine, acum... Parcă n-ar fi același om care mă ducea de mînă prin penumbra cheilor, istorisindu-mi cîte ceva despre fiecare piatră, despre fiecare pom înfipt cu rădăcinile printre crăpăturile stîncilor. Țin minte basmele lui, și unele i le-am povestit Silviei, în zilele noastre de dragoste, printre alte basme, despre lupul șchiop... M-a iubit, al Procoteanului, cît timp am fost mic; pe atunci îi spuneam „dunule", nu știu de ce, dar pe urmă nu mi-a mai plăcut să-i zic așa, iar cu „bunicule" nu m-am învățat niciodată, și nu i-am mai zis nicicum; dar nu poate fi asta; cam prin anul cînd a murit mama am observat că „dunul" nu mă mai iubește; au înmormîntat-o undeva în cimitirul cel mare din oraș, și aș fi vrut ca el să mă sărute pe frunte sus, la obîrșia părului și să-i simt mirosul adînc și liniștitor de tutun. Dar „dunul" nici

nu s-a uitat la mine; atunci am observat că nu mă mai iubește, și n-am înțeles niciodată de ce: cît de viu, de neașteptat se mișcă perdeaua: aceasta e ultima răsuflare a nopții, urmează liniștea; iar cenușa tace, nu vrea să vorbească cenușa...

— Cenușa vorbește, zise în sfîrșit bătrînul, ridicîndu-și ochii mici. Ascultă ce a vorbit cenușa, ascultă: „Cîștigă-ți pacea sufletului iertîndu-ți dușmanul".

Sau poate că e numai o toană de bunic care se apropie de o sută de ani; ciudată toană! Cînd am plecat pe front, el zicea tuturor: „Nu-i bai, lasă-l să se ducă la război, să învețe..." Să învețe ce? „Care n-a făcut măcar un război, acela nu-i om", spunea el. Dar eu aveam numai șaisprezece ani, el însă părea că nu înțelege asta. În ce constă oare tăria oamenilor? Ce înseamnă să fii un om *tare?*

— Ai auzit ce-am spus? Cenușa a vorbit: „Cîștigă-ți pacea sufletească iertîndu-ți dușmanul".

Ce diferență e oare, între mine și el? cum era el la treizeci de ani? Dar cum era tata la treizeci de ani? Iar perdelele nu se mai mișcă. Liniște. Cenușă.

— Cîștigă-ți pacea sufletului iertîndu-ți dușmanul, așa spune cenușa pentru tine, zise pentru a treia oară al Procoteanului. Ai auzit? Ai înțeles?

— De unde știe cenușa că sufletul meu n-ar avea pace? întrebă Eugen gînditor. Și de unde știe că am dușmani?

— Acuma, meri la cabană și te culcă, zise al Procoteanului, că aici n-am pat pentru tine, moale, cum ți-ar trebui. Și ridicîndu-se vioi, adună cenușa de pe masă și o azvîrli pe fereastră, în ogradă.

Apoi se petrecu ceva la care Eugen nu se aștepta; fiind în ușă, gata de plecare, al Procoteanului rîse către el, deschis, cu toată fața, așa cum nu mai făcuse de ani; era un rîs foarte, foarte bun, așa simți Eugen, și chiar și creturile de răutate ale bătrînului se topiseră parcă în acele clipe.

— Mă, fecior, zise el, nu lua în samă poveștile mele cu cenușa! Nici eu nu cred în ele, dar mi-te...

Eugen, mirat, rămase în ușă. Apoi îl întrebă:

— Nu vii cu mine la cabană?

— Mă culc, zise bătrînul, și peste o secundă: Ba vin, așteaptă. Stinse focul în plită cu o cană de apă. Ieșiră, și Eugen văzu ceața, albicioasă sub lună, coborînd încet ca o plasă, peste Hornul Diavolului. Păsările acelea neobosite zburau, pe semne, și-n ceață. Sultan, dulăul, se luă dupe ei.

— Și tu? întrebă fără curiozitate al Procoteanului.

— Eu...

— Așa?...

Puținii oameni care mai rătăceau printre casele rare dădeau bună seara. Eugen simți cum îl încolțește neliniștea din întuneric, îl văzu pe Micudoiu, privindu-l din dosul ochelarilor... „Cîștigă-ți pacea sufletului..." Cum?

— Ce a vorbit cenușa?

— Mă, om prost, lasă cenușa...

— Nu zău, spune-mi!

— Bine. Ascultă. Bătrînul făcu o lungă pauză. Mergeau umăr la umăr și bunicul era doar puțin mai scund, adunat de bătrînețe, decît nepotul. — Cîștigă-ți pacea sufletului, iertîndu-ți dușmanul.

Dinspre cabană venea miros de grătar și se auzea radioul cel mare din sala de mese. Eugen privi spre Chei, dar acum intraseră în umbra

colinei sub care se afla cabana și Hornul Diavolului nu se mai vedea. Ceața se lăsase jos probabil, și păsările acelea care săgetau zi și noapte împrejurul turnurilor ascuțite își continuau zborul pe nevăzute, țipînd prin întuneric, deasupra împietritelor umbre ale mării de altădată.

— M-da . . . făcu al Procoteanului.

— Cenușa . . . șopti Eugen.

La cabană atmosfera era plăcută; un grup numeros se refugiase acolo și chefuia de la amiază; făcuseră masă întinsă, prezidată de o ființă fistichie care făcea eforturi să-și mascheze cei patruzeci și cinci de ani bătuți pe muche; Eugen o recunoscu vag pe solista restaurantului „Tisa", îmbrăcată cam extravagant pentru anul cincizeci și șapte; al Procoteanului, izbit de vacarm, dispăru; Eugen se apropie de Simion, apucă să-i spună „Vreau să vorbim, tată", apoi însoțitorii cîntăreței care aflaseră imediat — sau poate știau — că e fiul cabanierului, îl invitară insistent și Eugen se pomeni așezat lîngă femeia care îi întinse mîna, la pupat; „Sidonia", se prezentă ea, adăugînd: „Sînt o bătrînă vrăjitoare. Vrei să ciocnești cu o bătrînă vrăjitoare?" Și, imediat: „Vrei s-o conduci printre chei pe această bătrînă vrăjitoare? Să-i explici splendorile Cheilor Vîrșețului . . ."

Eugen adusese cu sine craniul de lup găsit nu demult. Avea de gînd să-l depună înapoi în peșteră, pe mormîntul de stîncă unde-l aflase. Deocamdată îl așeză pe masă, printre pahare. Grupul vesel îl chema tot timpul pe Simion, să închine cu ei, iar cabanierul nu se lăsa mult invitat. Sidonia voi să danseze și-l invită pe Eugen, el zise că nu prea știe; femeia începu să plîngă brusc, zicînd că e bătrînă și urîtă, din cauza asta e refuzată, pentru prima oară în viața ei; ceilalți îl îndemnară pe Eugen să nu fie încăpățînat, Eu-

gen bău repede cîteva pahărele de coniac care-l făcură şi mai lucid; pe urmă luă craniul de lup şi ieşi singur; trecu podul, trecu de moară şi intră în Chei cu pasul sigur, deşi pe alocuri domnea un întuneric înfricoşător. De la un timp, o umbră se desprinse din nemişcare şi Eugen ştiu că nu e singur: lupul şchiop îl ajunse şi începură o conversaţie nocturnă, foarte plăcută. Lupul şchiop era curios să ştie ce caută pe acolo la ora aceea tîrzie, şi Eugen îi explică toana ce-l apucase. Ajunseră la gura celei de-a opta peşteri care se năluca undeva sus în peretele de bazalt şi Eugen se căţără singur pînă acolo, şi intră în beznă, pipăind peretele din stînga, pînă ce descoperi firida umedă unde depuse craniul de lup; ieşi apoi pe cărare şi-şi continuă drumul spre Hornul Diavolului; pe alocuri luna bătea în plin pereţii de stîncă şi la lumina ei ai fi putut să-ţi vezi linia vieţii, în palmă; urmau însă văgăuni negre, ascunse de lună, dar Eugen ghicea şi acolo cărarea cu uşurinţă.

Sub Horn se opri puţin şi privi în sus: ceaţa încununase frunţile stîncilor cu un nimb fantastic şi păsările nu se mai vedeau. Poate se culcaseră, însă lui Eugen îi plăcea să creadă că zboară şi acum prin ceaţă, chemîndu-se cu glasurile lor ascuţite. Urcară, omul şi lupul şchiop, din greu, pînă la un mic platou, acolo răsuflară adînc şi Eugen începu să se cţere încet, metodic, către un al doilea platou, şi mai mic, de cîţiva metri pătraţi numai; urcuşul acesta era cumplit, pe verticală aproape, şi lupul şchiop rămase pe primul platou, urmărind progresele omului. Eugen cunoştea cu ochii închişi fiecare crăpătură în stîncă, fiecare asperitate; cînd ajunse sus îşi şterse fruntea de sudoare şi căută spre platoul

inferior; de fapt diferența de nivel era de numai douăzeci de metri.

— Uf! suspină Eugen.

— Uf, răspunse lupul șchiop, de jos. Blestemată treabă! Mi s-a părut de o mie de ori că te văd căzînd... Am obosit mai mult decît tine, urmărindu-te...

În clipa cînd lupul șchiop spunea aceste cuvinte, Eugen avu impresia netă că mîna cuiva i se lipise de spate, încercînd să-i dea un brînci; aproape că se dezechilibră, privi în spate, dar firește că nu era nimeni. Platoul acela minuscul se prelungea cu un fel de brîu ce înconjura turnul de piatră și Eugen avu straniul gînd că acolo, pe brîul acela, se refugiase cineva. Și chiar se duse, lipit de perete, să vadă, dar nu era nimeni. „Oi fi totuși beat", zise.

— Ce ai spus? întrebă de jos lupul.

— Nimic... Mă întrebam dacă sînt beat sau nu... Mi s-a părut că e cineva aici care vrea să-mi deie un brînci...

— Ai grijă, zise lupul. Nu știu ce se alege din tine dacă o pornești în jos de-a dura...

— Mă topesc pînă ajung jos, se distră Eugen. Numai nasturii, cureaua, șireturile și tălpile ghetelor ar ajunge întregi....

— Cine e în stare să se cațere pe stînci, la ora asta, în afară de un nebun ca tine? se miră lupul șchiop, totuși îngrijorat.

— Nimeni, răspunse Eugen, dar asta încă nu e nimic. „Nimeni" ăsta poate fi răuvoitor...

Observă că ceața se coborîse mult, acum o vedea, rotundă, compactă, lipită de piatră, la o aruncătură de băț, deasupra, luminată dintr-o parte de lună. Părea mistuită de o stranie, rotitoare mișcare interioară care o măcina, sau dimpotrivă, îi sporea substanța, lărgindu-i aripile,

încetul cu încetul. Deasupra, ca o pălărie cu boruri late, pe stînci ședea ceața, însă chiar alături se vedeau stelele, minunat de limpezi și de apropiate.

— Să plecăm de aici, zise lupul. Nu-mi place. Dacă se mai lasă ceața, n-o să mai putem coborî... Eugen privi peretele opus al Cheilor, ascuns de lună, întunecat ca marginea infernului.

— Știi... începu el.

— Ce să știu?

— Știi ce mi-a ghicit bunicul, în cenușă?

— Huîm, căscă lupul șchiop. Nu știu.

— De fapt nu mi-a ghicit. Ci a lăsat cenușa să vorbească... Asta e un obicei vechi, la noi în comună, la Jina... Știi ce a vorbit cenușa? Ascultă, cenușa a spus: „Cîștigă-ți pacea sufletului, iertîndu-ți dușmanul".

— Vrei să-l ierți pe *omul tău?*

— Eu îți comunic doar ce a vorbit cenușa, lupule. Nu e interesant? Lupul nu răspunse.

— Ce părere ai? întrebă Eugen.

— Să coborîm, zise lupul. Ceața...

— Dar despre ce a spus cenușa?

— Nu știu, nu mă interesează...

— Prostule! Prostule! Nu înțelegi că nu cenușa a vorbit, că ăsta e sfatul Procoteanului?! Al bunicului... Și e atît de ciudat, fiindcă el, bunicul meu, înțelegi tu, el...

Cînd Eugen se întoarse la cabană, cheful se istovise și taică-său îl aștepta în sala goală acum, bînd singur, încetișor.

— Șezi și mănîncă, zise Simion. Cabanierul părea amețit, dar întrebarea pe care i-o puse Eugen parcă-l dezmetici. Eugen întrebă: „Tată, de ce nu mă iubește el?" și arătase vag în direcția cătunului, însă era clar că e vorba de al Procoteanului.

— Nu te iubește? întrebă cu vocea coborîtă Simion, turnîndu-și vin.

— Lasă, lasă, știi că nu mă iubește... Simion nu se grăbi cu răspunsul, dar cînd îl dădu, confirmă.

— Da... Nu te iubește... E adevărat...

— De ce? De ce? De ce?

— De unde vrei să știu eu, copile?

Eugen luă o bucată de caşcaval şi o măslină; acum tăcea şi radioul, se auzeau greerii ţîrîind, scîrţîia neunsă roata unei fîntîni, nici departe, nici aproape; cine dracu o fi însetat la ora asta a nopţii? se întrebă Eugen, anapoda, privindu-şi tatăl.

— Ce s-a întîmplat — întrebă pe neaşteptate, — între Procoteanul nostru şi Andrei al lui Burnar? Care-i adevărul adevărat în toată povestea asta?

Simion se strîmbă, nu de acreala vinului ci de întrebarea lui Eugen.

— Andrei al lui Burnar îi mort şi-ngropat de patruzeci de ani... De ce umbli să dezgropi morţii, în puterea nopţii, băiete?

— Am eu un scop al meu, zise Eugen.

— Măi, ce nu-mi plac oamenii care umblă cu poveşti şi scopuri, oftă Simion. Ce te-a apucat?

— Au fost duşmani? Al Procoteanului era duşman cu Andrei al lui Burnar?

Simion bea cu înghiţituri mici. — Al lui Burnar, zise, a dat foc casei noastre din Jina, parcă nu ştii? Sigur că erau duşmani...

— De unde duşmănia lor?

— Pentru ce se duşmănesc deobicei oamenii, făcu Simion, topit. De la femei... De la mama, adică, de la bună-ta, se trăgea duşmănia dintre ei... Femeile... Pe atunci tata, al Procoteanului, bunul tău adică, era tînăr, avea numai cinci-

zeci de ani. Mă-ntrebai de ce nu te iubește el... Măi, copile...

— Andrei al lui Burnar a dat foc casei noastre... Și pe urmă? L-au judecat?

— Al Procoteanului n-a putut dovedi că el e făptașul, parcă nu știi? Al lui Burnar a venit cu martori mincinoși...

— Și pe urmă?

— Pe urmă, ce? Pe urmă nimic.

— Ba da, ba da! Pe urmă, la scurt timp, Andrei al lui Burnar a fost găsit atîrnînd de o creangă, în pădure...

— Asta e drept, aprobă Simion. S-a spînzurat al lui Burnar în pădurea de la Sindeaua.

— Tată, spune-mi adevărul, se tîngui Eugen. E foarte important pentru mine!

— Doamne, suspină Simion, bînd mereu. Care adevăr vrei să-ți spun?

„Cîștigă-ți pacea sufletului, iertîndu-ți dușmanul", fulgerară cuvintele prin capul lui Eugen. Zise:

— Rudele lui Andrei au cerut judecarea Procoteanului, așa e? Ziceau că Andrei nu s-a spînzurat singur...

— Se zvîrcolește în cimitir, bicisnicul de Andrei, atîta-l pomenim... Da! Au cerut... Dar nici ei n-au putut dovedi nimic!

— Dar care e adevărul? strigă Eugen.

— De ce-ți trebuie ție adevărul?

— Vreau să știu... să știu!...

— Adevărul a rămas nedovedit... Tata, adică bunul tău, n-a putut dovedi că Andrei i-a dat foc casei... Ai lui Andrei n-au putut dovedi că Procoteanul a fost acela care l-a atîrnat de copac. Te c... pe adevăr!

— Dar Procoteanul s-a răzbunat, așa e tată? l-a spînzurat pe Andrei al lui Burnar în pădurea de la Sindeaua!

— Eu așa cred... șopti Simion.

— Asta am vrut să știu... Dacă Procoteanul s-a răzbunat.

— S-a răzbunat...

— S-a... Știi ce cred eu, tată? Că de aici de undeva mi se trage mie... asta.

— Ce ți se trage?

— Dușmănia Procoteanului...

— El nu te dușmănește, bolundule!

— Dar nici nu mă iubește...

— Și numai pentru atîta l-ai dezgropat pe Andrei al lui Burnar?

— A avut remușcări? întrebă la rîndu-i Eugen.

— Ce știu eu? O fi avut...

— Dar dreptatea era de partea lui?

— De partea lui, de bună seamă... Dacă vrăjmașul dă foc casei și rămîne nepedepsit, musai să pui mîna pe secure...

— Pe funie...

— Pe funie, pe secure, pe ce-o fi...

— Și totuși a avut remușcări...

— Asta nu poți a ști...

— Știi ce mi-a citit azi al Procoteanului în cenușă?

— Prostii... citit în cenușă...

— Nu era din cenușă, de fapt, era *de la el*. Mi-a spus: cîștigă-ți pacea sufletului iertîndu-ți dușmanul. El, care nu și-a iertat dușmanul înseamnă că a avut remușcări toată viața, nu?, dacă n-a uitat nici pînă azi, dacă și azi dă asemenea sfaturi, cică citite în cenușă... Eugen se duse la fereastră, și se întoarse iar.

— L-a atîrnat de copac, da, pe Andrei al lui Burnar, șopti Simion stins.

— Nu mai bea, tată, lasă...

— Știe Dumnezeu al cui e păcatul... Dar cum să lași vrăjmașul să trăiască în pace, cînd îți aprinde casa? Să dai foc casei omului, mă, e mai rău decît să omori omul. Mai bine să omori omul, dar casa o lași... Să dai foc! Casa plătește mai mult decît omul, decît doi oameni...

— Tată! Nu mai bea!

— Taci, Eugen. De cînd te-au dus la război, eu n-am mai avut viață... Trebuia să fi mers eu în locul tău...

— N-ai avut de unde să știi...

— Cum ai zis? În război... Te-ai întors altul.

— Dar bunicul mi-a citit: cîștigă-ți pacea sufletului...

— ...iertîndu-ți dușmanul. Am auzit.

— Eu să-l iert pe dușman? Pe cel care m-a azvîrlit în foc?

— L-ai găsit pe omul care...?

N-are rost, gîndi Eugen. N-are rost... Asta e numai întrebarea mea, frămîntarea mea. Și zise:
— Nu, n-am găsit pe nimeni. Mă gîndeam.

— Bea și tu! îi întinse Simion paharul. Și Eugen bău pînă la fund.

Se auzi iar, clar în liniștea nopții cum cineva scoate apă din fîntînă. O găleată plină cu apă rece și proaspătă urca încet din adîncul pămîntului, trasă de cineva tare însetat... Undeva la etaj un obiect greu, căzînd, cutremură tavanul. Probabil unul din bețivi se rostogolise din pat. Auzind bufnitura, Eugen își duse involuntar mîna la inimă.

— Am..., zise Simion, observîndu-l. Îți aperi inima... Nu te-ai dezbărat de asta... Mai bea!

Și Eugen bău. Pînă la fund.

Legănarea începu de la vîrful firelor de iarbă. Domoală la început, din ce în ce mai insistentă, pe măsură ce înainta, întîi în ritmul paşilor lui, apoi tot mai iute, mai iute, mai iute, pînă la un anumit punct cînd redevenea largă, neobservată... Crescu, această legănare, în interiorul ei; şi rădăcinile începură să se mişte în pămînt, zvîrcolindu-se în unduitoarea lor nelinişte, scurmînd ţărîna; orizontul frămîntat se văluri des, şi pădurea începu să se aplece într-o parte şi-n alta, încet la început, apoi mai repede, mai repede, mai repede; pe cer, deasupra pădurii soarele dimineţii prinse această legănare şi cu el întreaga lumină începu să coboare şi să urce, pălind şi lucind iar, la început rar, apoi mai tare, mai iute, mai iute. Un uliu prins de legănare sus, deasupra pîclelor ce împînzeau dealurile în dimineaţă, cădea cînd într-o aripă, cînd în cealaltă, în mari salturi ameţitoare peste golurile largi în care era stăpîn.

Simţi cum pămîntul începe să svîcnească sub învelişul de stîncă şi de vînt, aruncîndu-se într-o parte şi-n alta, din ce în ce mai brusc şi mai iute, mai iute, mai iute...

Eugen căzu cu faţa în iarbă, cu mîinile întinse şi rămase ca trăsnit, nemişcat ca un mort. Împrejur, cît vedeai cu ochii, printre dealuri, sub marginea pădurilor, nu se vedea nici o aşezare omenească. Legănarea încetase. Trecu vîntul, amestecînd firele de iarbă cu părul lui Eugen; iarba era mare şi adîncă, încă plină de rouă răcoroasă şi printre micile flori săreau cosaşii şi bîzîiau albinele şi măruntele vietăţi înaripate care se simţeau bine acolo. O pasăre ce-şi avea cuibul pe pămînt, la cîţiva paşi numai de picioa-

rele întinse și nemișcate ale lui Eugen, ezită multă vreme în aer, învîrtindu-se iute, ascultînd țipătul puilor flămînzi, dar neîndrăznind să coboare. „E mort, hotărî ea în cele din urmă, nu-mi poate face nimic", și se lăsă ca o săgeată la pămînt, dispărînd în el.

Orele treceau și liniștită acum, mica pasăre țopăi prin iarbă pînă între brațele omului căzut acolo, din ce în ce mai convinsă că n-are a se teme de nimic. O naivă vietate a hățișurilor își ivi cu precauțiune urechile lungi și-l privi cu spaimă și uimire pe eventualul vînător ce zăcea pierdut în iarbă, și apoi o zbughi de-a lungul lizierei, anunțînd întreaga pădure: „Un om... Un mort... zace... acolo... mergeți și vedeți... eu am văzut... eu..." O altă vietate, mult mai isteață, se apropie neauzită de omul întins în iarbă și rămase cu urechea ciulită și cu o labă ridicată în aer, iar apoi se îndepărtă, mulțumită de constatare: „E un om, da, și poate că e mort, dar inima i se aude bătînd, eu am auzit-o și știu"...

Dogoarea amiezii potoli și ultima adiere a vîntului. Pe urmă umbrele crescură în partea cealaltă a trunchiurilor, și pe înserat un căprior ieși din pădure și-l privi cu ochii lui blînzi și frumoși pe omul mort, dar căruia încă-i bătea inima, întins acolo și nemișcat. Roua de seară căzu peste om, udîndu-i părul și muindu-i cămașa, stelele se roteau deasupra la fel de nepăsătoare ca totdeauna, continuîndu-și lunga și înceata agonie, noaptea făcu un salt, pînă la miezul ei, apoi făcu încă un salt, și în zori apăru lupul șchiop, atras de zvonurile despre omul mort, dar căruia-i bate inima, pierdut acolo în iarbă; lupul se așeză și, liniștit acum, privi în sus, cu un mîrîit înfundat care stinse ultimele stele. Apoi lupul șchiop făcu să se legene iarba, copacii,

munții, lumina, pământul, și o tresărire de viață zgudui trupul omului nemișcat de atîtea ore. Se ridică greu, și la început ochii încețoșați de atîta întuneric nu văzură nimic, doar o durere îi străbătu fruntea. Din pădure și din toate părțile viețuitoarele naive și cele mai puțin naive urmăreau întoarcerea la viață a omului. Eugen începu să distingă lucrurile dimprejur, și-n primul rînd blana cenușie a lupului șchiop.

— Tu erai?

— Huîm, răspunse lupul. Te-ai odihnit bine?

— Ca un mort...

— Cred că ai fost mort într-adevăr, zise lupul. Numai inima îți mai bătea; ceea ce nu e mare lucru...

— Nu e mare lucru?

— Huîm, nu...

Ridicat în picioare, Eugen simți și văzu ultimele legănări, din ce în ce mai largi ale pădurii și munților, apoi căută din priviri cărarea, dar preferă să meargă prin iarba înaltă și moale, îndreptîndu-se pe drumul cel mai scurt spre Jina, comuna de obîrșie a neamului său; speriată de moarte cu ocazia apariției lupului șchiop și a învierii omului, mica pasăre ce-și avea cuibul în acea pajiște colorată coborî la puii ei, fericită că primejdia a trecut.

— Ce frumusețe, zise lupul șchiop, oprindu-se și căutînd împrejur. Aud iarna venind, și totuși e încă departe. Departe... Și moartea e departe, cu toate că o aud venind și pe ea.

— Moartea nu există, zise Eugen, mergînd. Urcau. Ceva mai sus pătrunseră în văzduhul rece, parfumat de cetini, sub molizii nemișcați și severi.

— O zi și o noapte ai fost mort, și nu crezi în moarte, zise lupul.

— Nu cred, nu...

La coborîș ieșiră din pădure, și sub coasta înverzită se văzură acoperișurile, și berzele, zburînd deasupra, chemîndu-se, peste cuiburile mari din care-și scoteau ciocurile puii caraghioși și nevolnici. Eugen se simțea obosit, drumul nu fusese scurt, și înainte de a intra în comună se așează puțin lîngă o mică țîșnire de apă, numită Izvorul Văduvei. Ceva mai încolo un copil păștea niște capre.

— Hei! îl strigă Eugen.

— Hei! Ce-i baiu?

— Fă-te-ncoace, îl chemă Eugen. Cine ești tu?

— Eugen, zise copilul. N-avea mai mult de opt ani și-l privea curios, dar nu timid, pe omul din fața-i.

— Spui că te cheamă Eugen?

Copilul își țuguie buzele scoțînd un sunet de încuviințare.

— Al cui ești tu, mă?

— Al lui Sindrilă...

— Voi stați peste drum de biserică?

Același șuierat subțire, de încuviințare. Apoi copilul zise, învîrtind nuiaua: — Eu vă cunosc pe dumneavoastră, sînteți nepotul Procoteanului! Tot Eugen vă cheamă! Și rîse, înveselit, desvelindu-și dințișorii albi și mărunți. Eugen îl privi foarte atent, ascultîndu-i rîsul subțire.

— De ce te uiți așa la mine, domnule? întrebă copilul, observîndu-i privirea concentrată. Eugen urmărea în minte un gînd peste care se suprapuneau cuvintele... „iertîndu-ți dușmanul... iertîndu-ți dușmanul...“ Merse absent pe uliță, răspunzînd cu cîte un „bună dimineața“, avînd tot timpul impresia că pustiul se află lîngă el, și că și caprele îl urmează. În realitate, în spatele lui Eugen venea doar lupul, șchiopătînd și încercînd să aducă pe cît mai mult a cîine și cît mai puțin a lup; încerca să-și confecțio-

neze, vreau să spun, o mutră cît mai cîinească, o expresie cît mai cîinească, și fiind un lup bătrîn și înțelept, trucul aproape-i reușea; doar cîinii mai deștepți au simțit ceva și părul li se ridică la ceafă și pe spinare și porniră să latre și să urle spre vechiul lor dușman, vechiul lor prieten. Eugen ieși din sat și urcă un povîrniș unde începea bătrînul cimitir al Jinarilor. Trecu pe la mormîntul adînc scufundat al bunicii. Apoi începu să caute cu o stranie pornire mormîntul lui Andrei al lui Burnar. Și-l găsi. Rămase lîngă el în umbra unui frasin, privind crucea putredă și strîmbă. Oare al Procoteanului a fost vreodată aici? Măcar în taină? Osemintele unui dușman... Totul s-a petrecut în urmă cu peste patruzeci de ani... Din ce punct de vedere mai poate avea importanță faptul că Andrei al lui Burnar a dat foc casei, iar al Procoteanului l-a atîrnat în funie? Și totul pentru o femeie... Bunica, pe care al Procoteanului o luase tînără, el ne mai fiind așa tînăr, fusese comoara rîvnită. Probabil că al lui Burnar făcuse o pasiune dintr-aia păcătoasă, dacă fusese în stare să dea foc casei! O pasiune amoroasă pentru bunica. Pare straniu. Acum că e îngropată la numai o sută de pași mai în vale, iar Andrei, care o dorise cu înverșunare, aici; apele subpămîntene care trec pe lîngă oasele lui, le spală și pe cele ale Margaretei Coman. Astea-s gînduri de sinucigaș, gîndi Eugen, zîmbind. Ciudat, eu sînt totdeauna optimist cînd mă aflu în cimitir... Cimitirele, oricît ar părea de neverosimil, atestă prezența vieții. Dar care e adevărul, ultimul adevăr, adevărul esențial? Al Procoteanului trăiește și acum... Andrei al lui Burnar ar fi trăit poate și el, dacă... Avea drept Procoteanul să facă ce a făcut? Să-l spînzure? Andrei al lui Burnar avea dreptul să rămînă viu și liber printre

oameni după ce a dat foc în puterea nopții unei case pline de copii? Unul era să și moară în flăcări, uitat în leagăn, și salvat în ultima clipă de Simion, feciorul Procoteanului din prima căsătorie, cu prețul unor cumplite arsuri și cu riscul vieții. Care din ei doi avea mai multă dreptate? Tu?, șopti Eugen privind cu ochii mijiți mormîntul pierdut în pămînt, căutînd să-și închipuie scheletul cu oasele desfăcute, sau tu, cel care ești viu, și ai o răutate ascunsă în privire?" se întrebă, închipuindu-și-l pe bunicul său, înalt încă și drept, mergînd pe cărarea dintre vechile morminte. „Oare sfatul ce mi l-ai dat... pe care l-ai citit din cenușă... pacea sufletului, iertîndu-ți dușmanul... să fie mărturia remușcărilor care te-au urmărit pentru că ai făcut moarte de om? Sau nu e nici o legătură..."

— Ce caută Eugen Coman la mormîntul acesta?

Eugen tresări ca un hoț, surprins tocmai cînd întindea mîna. O fată pe care n-o cunoștea, în rochie albă, prea cochetă pentru a fi o rurală, cu tenul măsliniu și părul scurt și ciufulit îl privea cu o gravitate nepotrivită cu figura ei mică, puțin comică.

— Dumneata cine ești? întrebă Eugen.

— Sina Burnar.

— Nepoata lui Andrei?

Fata zîmbi vag, zvîcnindu-și ușor umerii.

— Strănepoată, zise.

— Bunicul meu și cu străbunicul dumitale n-au prea fost prieteni, zise Eugen. S-au cam căsăpit ei, în timpurile de demult, cum s-ar zice... Eugen o privi curios să vadă ce face. Ea nu părea că are de gînd să răspundă, culese două flori, legănîndu-și ușor capul; avea un gît alungit și frumos.

— Și totuși ce cauți aici? reveni brusc cu întrebarea.

— Locuiești în comună?

— În vacanță. Sînt studentă...

— Și de unde mă cunoști?

— Mi te-a arătat cineva acum, cînd rătăceai prin sat...

— M-ai urmărit?

— Habar n-aveam că vii încoace. Nu mi-aș fi închipuit...

— Și crezi că e neapărat nevoie să ne urîm?

Sina Burnar începu să rîdă; și-și netezi rochia largă, cu jupon.

— Nu, dar trebuie să mă încrunt niţel spre cel al cărui bunic l-a ucis pe străbunicul meu... Nu? Și totuși, ce faci aici?

— Nu ți-e teamă să vii singură la cimitir?

— Mie?

Lupul șchiop apăru printre cruci.

— E cîinele tău? întrebă fata.

Eugen se întoarse în sat singur și se duse să-l caute pe Timbuș, fostul dobaș al primăriei, un bătrîn care se arătase prietenos cu el totdeauna; fusese amicul din tinerețe al Procoteanului și Eugen avea de gînd să-l întrebe cîte ceva în legătură cu întîmplările săvîrșite în urmă cu patruzeci de ani. Și întîlnindu-l chiar în fața bufetului, îl trase de o parte și-l întrebă. Moș Timbuș, cu țigara lipită de buză, se miră de întrebare. Se interesă dacă face anchetă, atît de tîrziu, și rîse singur, încetișor. „Cine l-a spînzurat pe Andrei al lui Burnar?" întrebă Eugen. „Al Procoteanului, bunicul tău, ce, nu știi?" rînji bătrînul. „Dumneavoastră știați?" „Tot satul știa" „Atunci cum de nu s-au putut strînge probe împotriva bunicului?" „Nu s-au putut, fiindcă, feciorule, tot satul știa că Procoteanul bine-a făcut ce a făcut!" „Dumneata i-ai dat dreptate?" „Eu?

Da!" „Bunicul a avut remuşcări?" „De ce să aibă?" întrebă senin bătrînul. „Dar ce se întîmpla dacă l-ar fi iertat pe Andrei al lui Burnar?" „Atunci l-ar fi ucis altul. Poate eu. Pricepi?" „Pricep, zise Eugen. Zăpada cădea în vîrtejuri fierbinţi peste cîmpul vînăt de înserare. Eugen se tîra cu ultimele puteri, şoptind în neştire: „Dacă scap... dacă scap... Ce-i dacă scap?... Dacă scap viu de aici... îl caut... şi-l ucid..."

Cîştigă-ţi pacea sufletului, iertîndu-ţi duşmanul... De ce mi-a spus aceste cuvinte al Procoteanului?

— Cît eşti de drăguţ! îi zise Sidonia cînd reveni seara la cabană. Ar trebui să faci un film, Eugen! Un film la Paramount 20 Century Fox, un film în care să joci rolul de abate... Un abate care scapă din otrava păcatului tinerele fete vicioase. Ai fi un abate foarte drăguţ, Eugen!

„Dar eu nu vreau să-l ucid pe Micudoiu... Eu vreau ceva mai mult, dar ce anume nu ştiu... Nu ştiu, nu ştiu, nu ştiu... Dar poate că nu despre asta e vorba! Să-l iert... Pacea sufletului... Procoteanul ştie ceva... Dacă-l iert... dacă el nu mai există pentru mine... rămîne febra... Rămîne? Dacă-l iert, dacă uit, dacă şterg totul... Totul!... Mai rămîne febra atunci? Mai rămîne?"

— ... un abate elegant, bineînţeles, ras şi frizat, şi într-o superbă uniformă de abate... Şi ele, stricatele, ar încerca să te atragă în vîrtejul de foc al viciului... De foc! am zis. Se vor încolăci, goale, împrejurul tău, tîrîndu-te-în paturi moi şi parfumate, iar tu vei zice: NU!!!

„Procoteanul ştie cît de mult preţuieşte pacea sufletului, fiindcă el n-a avut-o. Nici eu, şi el ştie asta. Deci mă îndeamnă să-mi cîştig pacea sufletului, să fiu fericit, îmi vrea binele cu alte

cuvinte... Nu e rău cu mine, și e și înțelept cînd mă îndeamnă să-mi recîștig pacea, liniștea... Ar dispare și febra... poate... Dar pot eu să-l iert? Să-l iert? Comoditate... slăbiciune... E oare slăbiciune să ierți, să poți ierta? E cel mai greu lucru din lume... Tocmai aici e aici, poate că eu vreau să-l iert, dar pot?

— Aș vrea să fiu una din păcătoasele care ar încerca să te atragă pe calea cea rea... Calea cea rea, ha, ha, ha! Calea cea rea, dragul meu abate, e cea mai dulce! Dulce, dulce, dulce! Ca mustul, cînd fierbe... Ah, domnule abate!...

„Să fac o probă, o încercare de a ierta? Dar eu nu sînt omul încercărilor... Rămîne definitiv dacă mă hotărăsc... Să-l iert?... Dar cum să scot din inimă durerea, cum să ascund rana? Dacă iert, se vindecă singură? Da, așa crezi? A, nu crezi așa... Sau crezi? Și dacă-l iert, ce va fi mai departe? Ce voi face? Mă întorc la birou și continui să rezolv hîrtii? Mă fac cabinier? La „Carpen"... sau la „Bobul Mic"... Sau la... Și cum rămîne cu infanteristul Eugen? Cu sărmanul, nefericitul infanterist Eugen?

Lupul șchiop, sub fereastra lui Eugen, stătea tihnit în lumina lunii, mîrîind cînd și cînd în direcția cătunului, unde lătrau cîinii. Simpatică această străinepoată a lui Burnar. Și ce filosofie adîncă și încurcată în căpșorul ei de femeie...

— „Da, iartă-l, zise lupul șchiop. Trebuia să-i fi rupt beregata atunci... Așa era cinstit. Acum e prea tîrziu...

— Nu vreau să-i rup beregata... Mi se pare că orice i-aș face, ar fi prea puțin, ar fi neînsemnat...

— Tocmai de aceea iartă-l, zise lupul șchiop.

— Și-am să-mi cîștig pacea sufletului?...

— Dacă-l ierți cu un scop... Cu scopul de a-ți cîștiga pacea sufletului, atunci dă-o dracului de treabă! Iartă-l pur și simplu, fără să te gîndești ce obții...

— Lupule, bătrînule, eu nu vreau să obțin nimic. Ce vorbe sînt astea?

— Știu eu ce vrei la urma urmei? Dar dacă e să-l ierți, nu te mai gîndi la ce o să fie. Iartă-l și gata.

— Și nimeni nu va ști...

— Ai vrea să știe toți, să te aplaude pentru mărinimie, pentru...

— Nimeni nu va ști cine este cu adevărat Micudoiu, asta voiam să spun... Lupule! Am eu oare dreptul să-l iert? Ai auzit ce spunea moș Timbuș? Că al Procoteanului n-avea dreptul să lase printre oameni un ticălos de incendiator... Dacă nu l-ar fi spînzurat bunicul, ar fi făcut-o alții, a spus el așa sau nu?

— Dar de ce atunci al Procoteanului te-a sfătuit să ierți?

— Asta mă frămîntă și pe mine? O fi oare căința bătrîneții?

— De unde să știu?

— Dar eu, eu am dreptul să-l las pe Micudoiu, așa cum e, printre oameni?

— Micudoiu nu e incendiator, și tu nu ești judecător.

— Un incendiator e ființă nevinovată față de omul meu... Eu îl cunosc... Dacă-l iert... Dacă-l iert!

— Nu-l ierta, zise lupul, cam plictisit. Ia o hotărîre: ce vei face?

— Nu pot lua nici o hotărîre... Nu pot să-l omor... Și nici nu pot să merg să arăt cine este! Nici n-am dovezi, el ar ieși pur, iar eu aș fi pedepsit pentru că-l calomniez pe cel mai bun om din lume. Nu e genul meu, oricum, să reclam pe

cineva. Nu pot, m-aș îneca. Există o singură cale...

— Ce cale?

— Să-l fac pe Micudoiu să mărturisească singur...

— Ha, rîse lupul. Singur! Așteaptă!

— Altceva nu văd...

— Iartă-l, zise lupul. Acum e prea tîrziu să faci ceva... Trebuia atunci... să-i fi rupt beregata!

18: Iertîndu-ți dușmanul

La cabană, către ora cinei, se iviseră în afară de Sidonia și de chibiții ei, cîteva mutre noi: era sîmbătă și orașul venise, cică, să se destindă în natură... Cum se întîmplă în asemenea ocazii toată lumea se cunoștea și se bătea pe umăr, sau măcar se prefăcea că se cunoaște și că se bate pe umăr; se făcu masă întinsă prezidată de vreo trei pensionari care beau coniac cu mult entuziasm, uitînd că suferă de splină, ficat, rinichi, inimă.

Plutea un miros bun de carne friptă pe jar și-n așteptarea grătarelor, la țuici și coniace, oaspeții ciuguleau măsline și felii de telemea.

— Dumneata unde lucrezi? îl întreba pe Eugen unul din pensionari, care venise la cabană cu fiica. Eugen îi spuse unde lucrase și un alt pensionar, de alături, observă că la acea instituție venise un nou director adjunct, Micudoiu, om excepțional care va ajunge director în cel mult un an, doi... Tovarășul Coman nu e de aceeași părere?

— E un om excepțional, da, aprobă Eugen.

— Chiar așa, zise primul bătrîn, cel care venise cu fiica. Nici nu știi ce a făcut Micudoiu, pentru noi, pensionarii! Pînă nu demult C.A.R.P.-ul (știi ce e C.A.R.P.-ul? Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor, lasă c-ai să ajungi și tu acolo tinere!) își avea birourile la etajul al treilea al blocului Phoenix din centru... Ți-i închipui pe bieții octogenari cățărîndu-se trei etaje pe scările acelea tocite și lunecoase!

— Pun pariu, zîmbi Eugen, că Micudoiu a intervenit în favoarea octogenarilor!

— Da! Cu toate că n-avea nici un interes.

— E un dezinteresat...

— Da, n-avea nici un interes... Dar s-a zbătut la Sfat pînă ce ne-au mutat la parter... Acum zece zile au mutat birourile C.A.R.P.-ului la parter... Știați?

— Nu, zise Eugen, dar e în firea lui Micudoiu să împartă binefaceri.

— Ești ironic, domnule? Să știi că nu e cazul...

— Nu sînt ironic. De altfel mutatul birourilor e una din specialitățile directorului adjunct Micudoiu...

— A promis că va obține și un club pentru pensionari, așa am auzit, vorbi al treilea bătrîn.

— Eu zic să-l alegeți membru de onoare al C.A.R.P.-ului, zise Eugen.

— Vorbiți de Micudoiu? întrebă Sidonia. Un bărbat foarte drăguț... Mi-a trimis flori, la restaurant, după ce am cîntat melodia „Mai trage-mi un glonte în tîmplă, Mary".

— Mă mir, zise încet Eugen. Asta e un șlagăr american, riști să fii demascată de el ca agentă a Wall-Streetului...

„Promiți că nu vei sta mult?“ întrebă Simona înălțîndu-se ușor în vîrful picioarelor ca să-l sărute; pe străduța strîmtă și pustie unde se despărțeau, ea să meargă la Aurica și să-l aștepte, el să meargă la cercul de recrutare și să scape cît mai curînd de-acolo, era încă umbră și răcoare, și prin această umbră, prin această răcoare se grăbi Eugen; nu-l interesa nimic, în afară de Simona, în afară de gîndul că peste cîteva minute ea va ajunge la Aurica și se va dezbrăca în fața ferestrei ...

„E o greșeală“, strigă Eugen, arătînd hîrtia.

„Greșeală pe p... mă-ti! Pe coridor, ușa a treia, pe dreapta!“ îl împinse gradatul.

„Nu am decît șasesprezece ani, de ce m-ați chemat?“ strigă Eugen în hărmălaia plină de fum, fluturînd hîrtia.

„Cum?“ se ridică un rotofei, un majur (Eugen nu cunoștea gradele inferioare: toți erau majuri). Privi hîrtia, îl examină pe Eugen, apoi îl luă de braț și ieșiră într-un lung coridor înțesat cu lăzi, printre care alergau furierii gălbejiți, tropăind. Majurul rotofei îl ținu tot timpul de braț, strîngîndu-l, apoi deschise o ușă; în încăpere, în fața meselor stăteau vreo opt majuri, dintre care trei în halate albe, iar în mijloc, pe un fel de podium, goi pușcă, doi băieți, unul cocoșat, celălalt cu piciorul stîng schilod, descărnat ...

„Zice că n-are decît șaisprezece ani“, raportă majurul, împingîndu-l brutal în față.

— „Ceee? zbieră unul din majurii în halat. Dă-l în paștele ... și-n ...! De ce-mi aduci aici toți simulanții? Du-l la comisia a treia! Ieși!“

Străbătură o curte interioară unde puțea oribil. Cîțiva soldați, uzi leoarcă încercau să urnească din loc un cazan ruginit, imens. Alt coridor, altă ușă. Majurul îl împinse pe Eugen, în față, ca pe un scut, ca și cum s-ar fi așteptat la o ra-

fală de mitralieră. În încăpere, cîțiva militari printre care patru ofițeri, sau majuri, sau dracu știe ce, nemți, se strînseseră împrejurul unui flăcău, gol pușcă și acesta, pe care doi soldați numai în cămăși îl legau de mîini pe un fel de cadru, ca o cruce; în spatele celui răstignit se afla un aparat metalic, mare cît o noptieră, cu pîrghii și centrifugă; unul din nemți se pregătea să-l pornească; majurul raportă smerit unuia din ofițeri.

„Du-l la comisia specială", zise acesta, și Eugen ieși, fără a mai vedea ce se întîmplă cu nenorocitul legat de mîini; majurul îl împinse într-un labirint de scări unde-și făcură loc cu mare greutate din cauza soldaților ce cărau în sus și-n jos baloturi mari și vrafuri de dosare prăfuite. Cineva răcnea și se auzeau palme aplicate pe figură.

Comisia specială era adunată într-o încăpere întunecoasă, împrejurul unui cîntar pe care stătea, într-o postură umilă, un bărbat neînchipuit de slab.

„Ce v-am spus, n-are greutatea minimă", zise unul din majuri.

„Mai dă-i să bea o cană cu apă" zise alt majur, foarte impozant, și rîgîi prelung. Un al treilea, în halat negru, luă apă din găleată și-i întinse cana celui de pe cîntar.

„Bea!" porunci majurul impozant, și rîgîi.

Bărbatul gol de pe cîntarul murdar (niște pete de sînge și două pene de rață...) îngrozitor de singur, pierdut printre gealații care încercau să-l facă apt pentru armată, era întruchiparea vie — de fapt numai în parte — a foamei; ai fi zis că în pîntecul său jalnic nu intrase nimic din ziua cînd Eva hăpăise mărul dăruit de șarpe; „Bea!" porunci majurul, rîgîind iar, și mîna scheletică se ridică încet să apuce cana cu smalțul plesnit;

mai triști erau ochii lui cu luminile învinse; nu se împotrivea, n-avea de gînd să se împotrivească, și — amănunt înfiorător — nici nu-i trecea prin minte că ar trebui să se împotrivească; era un învins iremediabil, dar la asta Eugen se gîndi mult mai tîrziu; umbra omenească de pe cîntar sorbea încet din cana cu apă, și cu fiecare înghițitură pîntecul supt avea tendința să se dilate puțin; majurul care-l adusese pe Eugen rînji urmărind scena cu interes.

„Trei sute de grame — atît s-a îngreunat", zise cel cu halat negru.

„Vax! zise majurul impozant, vax, mai dați-i să bea pînă ce prinde greutate! Am nevoie de greutate, s-o pot trece aici, la catastif!" și se scărpină după ureche cu poftă.

Cana coborî iar la găleată, apa bolborosi și mîna descărnată se întinse de bună voie s-o apuce. Majurul scund se apropie de majurul impozant și-i zise ceva, arătîndu-l pe Eugen.

„N-am vreme de rahaturi de-astea!" zise cel ce rîgîia.

„Din actele lui reiese că n-are vîrsta..."

„Mă c... — și rîgîi — pe actele lui și pe cine le-o făcut! Du-te cu el la Panderescu, să vadă el... Du-te!"

În curte soldații stăteau cu burta lipită de pămînt și un subofițer îi pocnea cu scîndura, trecînd repede de la unul la celălalt. Deasupra lor se ridica o trombă de praf în soarele cald al lunii mai. Majurul îl ducea pe Eugen de braț, strîngîndu-l cu degete moi și cleioase.

„Cîți ani spui că ai, mă, putoare?" se răsti la Eugen unul din cei patru care fumau tihnit într-o odăiță izolată. Și fără să aștepte răspunsul: „Ia-l de aici, că-i pocesc gălbejeala; du-l la biroul patru?" „Unde, domnule maior?"

„La biroul patru, bre! La căpitanul care a sosit ieri cu eşalonul de rahitici... La ăla să duci putoarea, bre!"

Cum intră acolo, Eugen văzu în colţ, acel ceva întunecat care se pregătea să se arunce spre el; dar la masa lungă, proaspăt spălată cu leşie, stătea un cap rotund căruia majurul îi raportă, dîndu-i hîrtiile. „Bine, zise căpitanul şi majurul ieşi răsuflînd uşurat."

„Precum vedeţi e o greşeală, domnule..."

„Domnule căpitan."

„E o greşeală, domnule căpitan. N-am decît..."

„Într-adevăr e o greşeală, băiete", zise omul şi deodată îi zîmbi cu bunăvoinţă.

Eugen respiră adînc: dăduse în sfîrşit de un om înţelegător; toate se vor aranja într-o clipă şi nu va trece nici o jumătate de ceas şi se va afla în braţele Simonei; ea îl aşteaptă, dezbrăcată, numai în combinezonul ei uşor ca o foiţă... Dar acel ceva întunecat pîndea din colţ, şi Eugen observă şi capcana de şoareci de pe colţul drept al mesei, cu rămăşiţe de slănină rîncedă în cîrlig, toată atenţia îi era însă concentrată către omul simpatic de la masă, care...

„Ai perfectă dreptate, e o greşeală şi se va aranja..."

„Atunci îmi permiteţi să plec, domnule căpitan?"

În sala unde se afla Comisia specială bărbatul nemîncat bea în clipa aceea a zecea cană cu apă, ca să cîştige greutatea necesară încorporării... Dar Eugen nu se gîndea la el, ci la întîlnirea cu Simona...

— În ce sfere pluteşti, Eugen? îl întrebă Sidonia care ajunsese nu se ştie cum lîngă el. Ţi-a mai spus cineva că ai figură de mare vedetă? Eu în locul celor de la Paramount 20 Century Fox

te-aș angaja imediat! Mă crezi? Mă crezi? Mă crezi? Aș face din tine junele prim al globului pămîntesc. Chiar! Cum de nu plouă peste tine cu oferte? Poți să-mi explici această nedreptate? Chiar! Vezi tot felul de filme cu juni primi schizofrenici, iar tu . . .!

Pensionarii care discutaseră despre Micudoiu făcuseră un mare ocol atingînd în treacăt fotbalul („Andrei Rădulescu, vere . . . Dar Bodola? Dar Albu, vere . . . Dar Cotormani, fachirul . . . Dar Bindea! Dar . . ."), bucătăria franceză și epidemia de holeră din Panamaribo; o forfecară pe Greta Garbo, îl înjurară pe Fernandel, lăudîndu-l pe Dick Burke, — și reveniră la directorul adjunct Micudoiu, un om extraordinar, care . . . .

— Profilul tău e superb, Eugen dragă . . . Cum de mai ești întreg, cum de nu te-au ronțăit femeile pînă acum? Vai! . . . Ochii solistei restaurantului „Tisa" rămaseră ațintiți spre ușa deschisă. Vai, un lup! Ia uitați-vă! Chiar! Un lup! . . .

— Cîine, nu lup! rîse unul din chibiți. Al cui o fi?

— Al meu, zise Eugen și merse iute spre ușă. Ce faci aici?

— Nimic, priveam, zise lupul șchiop, cu un rînjet.

— Auziți! Vorbește cu lupul! se miră Sidonia.

— Da, pe dracu! Vorbește pe dracu! o contrazise un chibiț.

— Dar am auzit cu urechile mele . . .

— Ai auzit cu ochii . . .

— Ți-o fi foame? îl întrebă Eugen pe lupul șchiop, după ce ieșiră.

— Ai vrea să-mi aduci o oală cu oase, cu resturi! zise lupul șchiop.

— Dar nu . . .

— Nu mi-e foame! Nu de asta am venit; eram și eu curios să aud ce mai vorbesc oamenii.

— Ascultă, zise Eugen, la urmă urmei cu ce este mai vinovat Micudoiu decît majurul blestemat, cel care rîgîia mereu, cel care-l silea pe nenorocitul de pe cîntar să bea apă ca să prindă greutate?

— Mai vinovat față de tine?

— Nu, față de mine, ci în general...

— Față de umanitate, persiflă lupul șchiop. Înțeleg...

— Nu știu dacă înțelegi... Mă întreb: ce s-a întîmplat cu nefericitul care înghițea apă?

— I-a plesnit burta...

— Și cine a plătit pentru asta? Nimeni...

— Sau a crăpat pe front...

— Nici pentru asta n-a plătit nimeni... Cine i-a răzbunat pe toți morții și caliciții, pe toți cei cărora le-a plesnit burta ori s-au întors cu febră... de origine necunoscută?

— Îi cauți scuze lui Micudoiu...

— Nu. Îl pun sub același numitor comun cu alte mii de canalii. Există legi care să condamne un militar ce a comis greșeli, mărunte greșeli în timpul războiului, în focul mobilizărilor? Ce s-a întîmplat cu mine a fost o mică greșeală...

— Ești jalnic, zise lupul șchiop.

— Cum?

— Ești jalnic.

— Dar nu tu m-ai îndemnat să-l iert?

— Iartă-l... sau mai bine zis uită de el, dar nu-i căuta acum și scuze... nu încerca să te convingi că nu e chiar atît de vinovat. Nu mai răsuci atîta faptele. Pune punct, fără să mai dai explicații.

— Oh, lupule!

— Eu n-am uitat ce mi-ai spus odată: cei care rănesc definitiv inima omului, sînt cele mai josnice ființe... Uită-l pe Micudoiu, iartă-l, dar nu-l și scuza... Ai să ajungi să-l și lauzi...

— Toți îi aduc osanale... Ar trebui să înțelegi că dacă-l iert... dacă-l iert, o fac poate pentru mine... ca să nu mai trăiesc sub semnul urii... Nu mai pot!

— Deci îl ierți?

— Nu știu... Am spus: „dacă"...

Își umezi fruntea la izvorul cu apă rece ca ghiața.

— Al Procoteanului nu și-a iertat dușmanul... l-a spînzurat... și după aceea toată viața l-a urmărit cadavrul lui Andrei al lui Burnar... cu toate că dreptatea era de partea lui... Al lui Burnar dăduse foc casei... și la noi mai mare păcat ca ăsta nu se cunoaște... Crezi că degeaba mi-a citit el, bunicul, în cenușă, ce mi-a citit? Ăsta e un sfat pe care mi-l dă...

— Al Procoteanului știe că tu...?

— Bănuiește... Vede că mă frămînt... Bătrînii simt lucrurile astea uneori... În orice caz e un sfat pe care mi-l dă, chiar dacă n-ar cunoaște nimic din ce se petrece în sufletul meu... Poate că aceste cuvinte sînt rezultatul experienței lui de-o viață: cîștigă-ți pacea sufletului, iertîndu-ți dușmanul...

— Religia voastră creștinească zice parcă la fel...

— Religia e una, și experiența proprie e alta... Al Procoteanului nu e bisericos, n-a călcat în biserică nici cînd era tînăr, și nici acum cînd e, cum se zice, cu un picior în... Nu se teme de lumea de apoi... Nu-i pasă de ea. Dar îi pare rău că și-a trăit viața cum și-a trăit-o... în dușmănie cu sine însuși...

Luă din nou apă din izvor în palme și o vărsă pe frunte, pe față. Noaptea era fără margini, și către Hornul Diavolului cobora încet, albă în lumina lunii, ceața.

— Așa e, lupule, zise Eugen, dar apoi observă că lupul plecase; i se păru că-i mai zărește o clipă umbra la marginea alunișului, dar nu era sigur. Se întoarse încet în cabană unde cheful de sîmbătă seara era în toi.

— Eugen! îi șopti Simion, n-o mai lăsa pe curva cea bătrînă — o arătă cu bărbia pe Sidonia — să se mai spînzure de gîtul tău!

— Lasă, tată... răspunse Eugen obosit, dar imediat îl privi în ochi pe bătrîn; îi văzu fața trasă, aspră, cu o expresie severă, dar nu rea. „Tata e grozav, gîndi. Ce bine arată! Oare a fost fericit? A avut dușmani? Și i-a iertat, ori i-a căsăpit?".

— Bine, zise, zîmbind. N-am s-o mai las să mă atingă... Nici n-am observat că se spînzură de gîtul meu...

— Măi! făcu Simion și o umbră de zîmbet, atît cît putea el să zîmbească, îi lumină privirea. Eu nu zic nimic... Muierile... Hm! Dacă ai tu poftă... Treaba ta! Da-i prea măturată prin toate ungherele, n-o vezi?

Eugen ieși, se îndepărtă de cabană, trecu de moară și-și continuă drumul prin Cheile Vîrșeților; vîrfurile stîncilor emanau o palidă văpaie, ca a lunii. După ce coti de mai multe ori, de-a lungul Secegurii, și o trecu de vreo șapte ori pe podurile suspendate pe cabluri, ajunse sub Hornul Diavolului și se căță pe primul platou; își recăpătă aici respirația și urmă iar pe platoul cel mic; ajunse cu bine sus, mirîndu-se că nu picase în prăpastie nici de data aceasta; Hornul Diavolului, piscul, hornul propriu zis deci, era ascuns sub o căciulă de ceață; încolo noaptea se întindea nesfîrșită, plină de chemări, de vibrații... E ciudat cum întunericul dezvăluie depărtările, zise cu voce tare Eugen, privind un nor de stele, în timp ce lumina le ascunde... lumina,

că o perdea . . . perdeaua luminii! A nu vedea din cauza luminii . . . Stau aici cu mine însumi, își zise. Eu . . . Și din nou avu impresia că cineva, din spate, își lasă mîinile pe umerii săi și încearcă să-l împingă jos. Știa că nu poate fi nimeni, cu toate acestea aproape că-și pierdu echilibrul. Știa că nu poate fi nimeni, cu toate acestea era tentat să privească înapoi. Nu privi însă. „De ce încerci să mă ucizi? gîndi. Acum cînd sînt gata să te iert! . . . Mîinile nevăzute se ridicară de pe umerii săi. „Dacă o fac din lașitate, zise tare, blestemat în veacuri fie numele meu . . . Iar dacă nu . . . Cum aș putea să aflu adevărul? Privi în sus; păsările nu se vedeau de ceață. Poate că ceața vine aici, peste Horn, numai și numai ca să ascundă păsările noaptea, de ochii oamenilor . . . de ochii mei. Oricum, mi-ar fi plăcut să văd păsările acum, în clipa asta . . .“

19: Bariera albastră

Cînd începe viața omului? La naștere sau în clipa cînd trece de bariera albastră? Un cap roșcovan de cîine, pe frunze, într-un paner, după ușă . . . Prima amintire a lui Eugen. Ce era aceea? Un cap de cîine . . . Dar ce este un cîine? Un cîine . . . un cîine turbat. Ce înseamnă turbat?

Aceasta e prima mea amintire, da. O ușă deschizîndu-se, închizîndu-se, și după ușă, în colț, panerul cu frunze, și capul de cîine pe frunze. Bulbuc, cîinele nostru al cărui cap trebuia dus la oraș ca după două zile să vină răspunsul că nu e turbat. Îl omorîseră de pomană; de atunci tata n-a vrut să țină cîini. Viața mea ar începe

de la acel cap de cîine așezat în paner; de atunci totul e foarte limpede.

Mă plimbam cu al Procoteanului pînă în adîncul Cheilor. Pe atunci eram mic, al Procoteanului încă mă mai iubea. El mi-a arătat cu un gest — purta barbă lungă pe atunci, și barba îi devenise orizontală — păsările de sub Hornul Diavolului. La început mă uitam de jos, mirat, la barba lui care-și schimbase în așa hal poziția, și numai într-un tîrziu am observat păsările. Întîi capul de cîine, al bietului Bulbuc omorît degeaba, apoi barba Procoteanului, și apoi păsările. Atunci, în ziua aceea, bunicul mi-a spus că păsările se rotesc neîncetat împrejurul colților cenușii, și l-am crezut, l-am crezut definitiv, pentru toată viața; și astăzi sînt convins că păsările zboară fără odihnă.

Dar în ziua aceea l-am întrebat ce sînt păsările. „Poate adevărul" mi-a răspuns el, și l-am întrebat ce e adevărul. „Jumătate din timp, noaptea mai ales, Hornul Diavolului, cu păsări cu tot, stă ascuns în ceață", a zis al Procoteanului, și firește că n-am priceput, fiindcă nu știam ce e ceața.

Eugen privi în sus și văzu ceața; acum știa ce e ceața; cobora foarte încet către el, rotundă, înfășurîndu-se în propria-i moliciune, adîncă, părînd a ascunde în mărginitu-i trup dimensiuni fantastice, nebănuite; temîndu-se parcă de răsuflarea ei Eugen coborî, îndemînatic ca un alpinist, și se întoarse la cabană.

— De ce ai plecat? Ce ți-a spus tatăl tău? îl întrebă Sidonia. Știu ce ți-a spus: că mă port ca o tîrfă . . .Și te-a rugat să nu-l mai compromiți stînd de vorbă cu mine . . . Eugen o privi tulbure. Cuvintele femeii treceau pe lîngă el fără importanță, nu-l uimise nici strania ei intuiție cu privire la cele ce-i spusese Simion.

„Noi doi ne asemănăm ... foarte mult! Eugen tresări. „Crezi că nu mi-am dat seama cît eşti de disperat?“ şopti cu violenţă şi cu o anumită ură femeia.

Figura ei suferise o transfigurare care o apropia de umbră, de nedefinit; părea alta, mult mai frumoasă în orice caz, şi mai tînără.

„Sînt disperat?“ întrebă Eugen.

„Da!“ şopti ea cu aceeaşi violenţă.

„Şi mă rog, de ce?“.

„Şi eu am fost în infern, ca şi tine! şopti Sidonia. Cei care au fost în infern, se recunosc. Nu ţi-ai dat seama că şi eu am fost în infern?“ şi îi întoarse brusc spatele. Peste un minut o văzu la masă, rîzînd şi flecărind.

Se făcuse tîrziu, dar al Procoteanului încă nu se culcase. Stătea în faţa lămpii, cu coastele rezemate de masă, părînd a cerceta cu mare atenţie tremurul imperceptibil al flăcăruii dublate în oglindă. Nu se clinti la venirea lui Eugen. Acesta tresări văzînd o capcană de şoareci, jos lipită de perete.

„L-am iertat“, spuse pe neaşteptate Eugen, dar Procoteanul nu păru că l-ar fi înţeles. După o vreme Eugen întrebă: „Dumneata de ce nu l-ai iertat pe Andrei al lui Burnar?“

Umbrele se strecurau line de afară în odaie, odată cu liniştea, cu spaima de nesfîrşit.

„Aşa să ştii că eu am iertat“, zise Eugen, ridicîndu-se. Odată cu asta liniştea şi umbrele mai făcură un pas. Cînd să iasă, capcana de şoareci făcu „clanţ“. Dincolo de gratiile mici şi subţiri se zbătea o mică vietate cenuşie. Eugen deschise uşa şi ieşi. I se păru că trece încăodată bariera albastră.

Se plimba prin fața liceului în speranța absurdă că o va întîlni pe Sibil, cu toate că vacanța se dăduse demult. Și deodată îl văzu pe Micudoiu dînd colțul și apropiindu-se cu pasul lui scurt. Geanta într-o mînă și haina în cealaltă; îl cuprinse o groază cumplită, ca o presimțire. Îi veni s-o ia la goană, însă șarpele i se încolăcise împrejurul picioarelor; îl privea pe Micudoiu apropiindu-se și pe față i se zugrăvise expresia acelor nenorociți cu piciorul imobilizat sub traverse, care văd ridicîndu-se la orizont fumul expresului; limba deveni amară sub cerul gurii, iar venele tîmplelor palpitară, umflate; și totuși nu era o groază obișnuită! Șarpele îl ridică și trupul verzui și otrăvit se zvîrcoli, rupîndu-l pe Eugen în două; jumătate din trup zbură, azvîrlită cu forța unui proiectil în geamul fostei sale clase, de la etajul întîi al licelului; cealaltă jumătate, stoarsă de sînge, se zvîrcolea pe stradă, în calea lui Micudoiu. Cum de nu ți-ai dat seama că și eu am fost în infern? îl întrebase Sidonia. Cei care au fost în infern se recunosc, se simt... Cei care au fost în infern au antene ce emit hohote pe care nu le pot auzi alți muritori... Noi care ne-am întors din infern vii sau aproape vii....

„Dar l-am iertat!" zbieră Eugen, găsind în sfîrșit cuvintele pe care le căuta.

„L-am iertat... iertat... iertat!..." hohotiră pereții ampli și ramificați ai liceului.

„Mi-am luat dreptul omenesc de a ierta...", șopti Eugen, și toate se liniștiră. Micudoiu tocmai trecea prin fața lui, prefăcîndu-se că nu-l vede, sau poate nu-l vedea într-adevăr. Eugen rămase, urmărindu-l cu privirea, simțind că are pe față un zîmbet umil, puțin stupid...

Mergea încet, lăsînd pașii să-l poarte, și pașii îl duseră în locul acela. Ridică ochii spre fereastra unde ar fi trebuit să apară Sibil, nu văzu însă decît perdeaua transparentă umflată de vînt; privi apoi treptele clădirii, încercînd să nu se gîndească decît la Sibil; dar văzu masa lungă, spălată cu leșie; văzu capcana de șoareci, hîrtiile risipite pe masă și acel ceva întunecat din ungher, și le făcu să dispară toate; îl văzu pe infanteristul Vasile, și-i adresă un semn amical, și pleoapa de plumb a infanteristului îi răspunse. Merse încet pe stradă, cu gîndul să ajungă la aleea ce ducea spre Grădina Morii, dar se întoarse și reveni în fața clădirii. Acum nu mai observa pe nimeni. Uitase de ce se află acolo, și se lăsa în voia ciudatei voluptăți ce suia în el, adîncă, cețoasă, confuză, dulce. Voluptatea uitării. Avu gîndul vag că începe să se destrame...

— Domnule Alexandre Dumas! Ce faci aici?

Sibil se afla în fața lui. Te urmăresc de o jumătate de ceas, domnule Dumas... Ai un rendez-vous aici, în fața casei mele? Te-am văzut... De după perdea! Mărturisește!

În rochie deschisă, probabil albă, și cu acea sclipire puțin ironică în ochi. Mlădioasă ca o trestie. Ireal. Dorise s-o întîlnească și iat-o aici...

— Ce face infanteristul Vasile, Sibil?

Ea rîse cu multă voie bună. Îl privea foarte atentă, poate mirată puțin.

— N-ai uitat? Nu l-ai uitat pe soldatul Vasile?

— Vreau să-ți spun ceva, Sibil...

— Oho!... Ceva grav?

— Ascultă... Infanteristul Vasile... sărmanul infanterist Vasile l-a iertat pe dușmanul său de moarte. Poate că a făcut-o, printre alte motive, și de dragul tău...

— Ceea ce-mi spui e cît se poate de ciudat, domnule Dumas, dar nici nu mă aşteptam din partea dumitale să-mi spui nişte banalităţi. Deci, l-a iertat? De dragul meu?

— Şi de dragul tău... Ca să nu mai fie atîta ură în aer... Nu ştiu dacă înţelegi. Ca să poţi respira mai liniştită. N-a făcut-o numai pentru tine, ci şi pentru sine, fiindcă ura începuse să-l sufoce, şi nu mai putea trăi aşa... Şi din alte motive... Dar, în primul rînd pentru tine.

— Infanteristul Vasile avea un duşman? Foarte misterios!

— Infanteristul Vasile e fericit acum. O să bată munţii şi o să respire adînc aerul curat, şi din cînd în cînd se va gîndi şi la tine...

— Sînt foarte flatată, domnule Dumas, transmite asta infanteristului Vasile... Ce prostie spun! Păi infanteristul Vasile e în casă la mine... e prietenul meu. Habar n-aveam că are un duşman de moarte, că i-aş fi arătat eu!

— Tu nici n-ar trebui să cunoşti cuvîntul acesta: „duşman", zise Eugen, şi un gînd începu să-l înţepe: „Oare n-o minţi şi nu te minţi zicînd că ai făcut-o şi pentru ea?"

— Domnule Dumas, eu sînt o fată mică şi cam prostuţă, de aceea nu mă sfiesc a-ţi mărturisi că nu mi-ar displace să-mi facă un pic de curte un bărbat celebru şi... nu te superi? — celebru şi mai bătrîior, ca dumneata. Mi-ai spus că ai treizeci de ani. N-am uitat...

„Treizeci de ani, şi pe deasupra am fost şi-n infern", gîndi Eugen.

— Dacă nu ţi-ai fi mărturisit vîrsta, eu n-aş fi zis că eşti atît de... bătrîior, ţi-aş fi dat mult mai puţin, dar, dacă ai avut nesocotinţa... Asta e situaţia, domnule Dumas, nu mai eşti tînăr!... Ai vrea să-mi şopteşti acum la ureche — aşa, ca să ştiu numai eu — cum ai ajuns atunci în ca-

mera mea? Şi ce făceai acum aici? Vezi cum te întreb?... Ca un adevărat detectiv. Răspunde-i detectivului şi vei avea... cum se zice?... circumstanţe atenuante: Ce legătură e între vizita de atunci şi plimbările de azi prin faţa casei? Sibil se încruntă, încremenind într-o poziţie caraghioasă.

„Simona", gîndi Eugen, dar poate că şi buzele i se mişcară, în timp ce privirea ochilor îngustaţi, privirea aceea absentă şi concentrată, recrea chipul din faţa lui, modificînd alungitura ochilor, rotunjimea obrazului, încovoierea buzelor şi scăpărarea pupilei, sub pleoape...

— Sibil, Sibil, Sibil!... Aşa mă cheamă; Sibil — nu Simona, şi nici altfel! exclamă fata cu un zîmbet indignat. La urma urmelor, cine e Simona asta? O rivală? Spune, domnule Alexandre Dumas, o rivală?

Eugen îi făcu semnul de adio, lăsînd-o nedumerită, ca de altfel şi după prima lor întîlnire, şi convins că fata nu înţelesese ce vrea el să zică; de fapt nici nu putea să înţeleagă, şi asta nici n-avea importanţă; ceea ce îi spusese era în fond pentru el...

Îi telefonă Silviei la internatul unde era pedagogă şi o anunţă că are să-i comunice un lucru foarte important, şi după ce ea îi făgădui că vine imediat ce intră elevele la masă, căzu pe gînduri bănuind că şi Silvia, la fel ca şi Sibil, nu va înţelege despre ce este vorba; şi n-o să-i explice nimic. Se retrase într-un ungher mai izolat al parcului, acolo unde-şi dăduseră întîlniri la începutul cunoştinţei lor. O văzu apropiindu-se şi avu impresia că vorbiseră la telefon abia o clipă înainte, cu toate că trecuse aproape un ceas. Silvia se aşeză netezindu-şi fusta şi privindu-l; era frumoasă, cu buzele ei pline, senzuale, uşor răsfrînte; deşi extrem de sveltă, avea forme pu-

ternice; „o bestie de femeie", își aduse aminte Eugen; cît timp n-o cunoscuse decît din vedere o încadrase în categoria „bestii". În sensul voluptății, al plăcerilor violente pe care și le dorește și pe care le poate oferi un trup ca al ei. Îi privi picioarele, intuind rotunjimea caldă a genunchilor pe care nu-i vedea (în cincizeci și șapte rochiile se purtau mai lungi...) și gîndindu-se cu un vag regret că fata va fi dezamăgită; probabil, auzindu-i tonul grav, își închipuise că vrea să-i spună cu totul altceva; de pildă că vrea să se întoarcă la dînsa, „acasă" deci; chiar, se gîndise oare Silvia la așa ceva? Deodată i se păru că este esențial pentru el să afle dacă prin capul fostei lui soții trecuse acest gînd.

— Pentru ce crezi că te-am chemat?

Ea îl privi cu o expresie înduioșată parcă, ceea ce-i întări bănuiala.

— Vrei să-mi spui ceva, nu?

— Bine, și ce crezi că vreau să-ți spun?

Un vîrtej de vînt ridică departe, pe aleea centrală, praful, iar și mai departe, pe bulevard, treceau două fete în rochii albastre. Una păru că privește spre ei, în profunzimea parcului. Era neliniștea. Lui Eugen îi veni să scrîșnească din dinți. Strigă:

— L-am iertat! L-am iertat! Auzi? L-am iertat! și privi în direcția ochilor albaștri ai neliniștii, departe de bulevard. Nu mai văzu nimic. Pe fața Silviei nu se putea observa nici dezamăgire, nici mirare.

— Înțelegi ce am spus? Ea rămase tăcută.

— Înțelegi, Silvia, înțelegi?

— Înțeleg, șopti ea în sfîrșit.

— Da? Ce anume? se repezi Eugen.

— L-ai iertat...

— Dar pe cine?

— Pe omul acela... Năluca blestemată, nu? Despre năluca blestemată e vorba, nu?

Eugen respiră adînc, și privi în sus, spre verdeața umbroasă a castanilor.

— Vrei să mă justific în fața ta? Să-ți explic de ce l-am iertat?

Fața Silviei se întunecă.

— Eugen! vocea ei suna neașteptat de dur. N-am nevoie de nici un fel de justificări. Ce înseamnă să te justifici? Cine-ți cere?

„S-a supărat totuși. Spera că e vorba de..." Zise: — Spune-mi sincer: cînd ți-am spus la telefon că vreau să-ți comunic ceva important, te-ai gîndit că e vorba de noi doi... de întoarcerea mea?

La fel de surprinzător, Silvia rîse și Eugen avu impresia că e privit cu o anumită superioritate.

— Ce prostuț ești! Te lași chinuit de un gînd despre care ai impresia că ar trebui să fie al meu... chinul meu... și pe care nu-l am. Eugen! Nu m-am gîndit niciodată că te vei reîntoarce... nu sper... și poate nici n-o doresc.

— L-am iertat, zise Eugen, după o lungă tăcere. Ce părere ai despre asta?

— E bine ca oamenii să se ierte, zise Silvia, și pe Eugen îl duru tonul nepăsător. Silvia rămăsese o străină față de trecutul său, față de viața lui înainte de a o cunoaște; așa voise să fie de altfel, și totuși îi părea rău.

— Dacă nu apărea năluca blestemată, poate... poate am fi rămas împreună.

— Dacă nu exista năluca, ai fi rămas cu Simona, și pe Eugen îl uimi încăodată precizia intuițiilor ei. Nu știa nimic, și totuși... O întrebă — cu totul prostește, își dădea seama — dacă e geloasă pe Simona. Silvia ridică din umeri. După ce se despărțiră, Eugen simți cum îl cuprinde o anumită insatisfacție după cele

două întîlniri, cu Sibil, cu Silvia. Nici una nu înțelesese în fond despre ce este vorba. Dar la ce s-ar fi putut aștepta? Nu se așteptase la nimic, și totuși nu-i plăcuse. Sperase să fie altfel. Cum naiba, altfel? La ce reacție să mă fi așteptat din partea lui Sibil, care crede că fac un joc galant cu ea...? Mă așteptam la mai mult din partea Silviei... Ea a înțeles — a înțeles? — dar n-a reacționat așa cum mă așteptam... Dar nu mă așteptam nicicum... gînduri deșarte! Eu voiam să le spun că l-am iertat, pentru mine făceam acest gest, inutil de altfel, iar acum...

Întîlnirea cu Simona, care avu loc a doua zi, îi aduse în plus și o undă de amărăciune. Eugen plecase după masă la Cheile Vîrșețului — fugise tot timpul, cum făcea deobicei, și revenise a doua zi; „L-ai iertat?" întrebă Simona, și i se păru că-l privește cu ură. Și din nou simți că are pe față zîmbetul acela prostesc, nesuferit, umil; îl alungă cu o încruntătură.

— Și dacă — bănui disprețul în vocea Simonei — dacă ți-aș fi spus că atunci, în ziua aceea, cînd n-ai mai venit, a apărut în locul tău năluca blestemată, și m-a avut, m-a siluit, șantajîndu-mă cu numele tău, așa cum de altfel ai presupus, și atunci l-ai fi iertat?

Eugen păli îngrozitor; la orice s-ar fi așteptat, numai la aceste cuvinte nu.

— Dar ai spus... ai jurat, bîlbîi, și pămîntul îi fugea de sub picioare, genunchii i se tăiau, ai jurat că nu...

— Vreau să știu — vocea Simonei devenise joasă, aspră și sonoră, n-o auzise niciodată așa — dacă l-ai fi iertat și în cazul acesta!

— Nu... nu știu, șopti Eugen, pierdut. Părerea ta e că nu trebuia să-l iert?

— N-am nici o părere...

— Dar...

— Descurcă-te singur în labirintul acesta, amice! Eu nu te pot ajuta.

— Dar care e totuși adevărul? Adevărul!

— N-are nici o importanță! zise Simona, și-l părăsi.

„L-am iertat", gîndi Eugen, singur, palid; „N-am să revin. L-am iertat... Simona nu poate să înțeleagă că am făcut-o și pentru ea..."

— Știi... L-am iertat, îi zise Sidoniei, peste două zile, cînd o întîlni în oraș.

— Pe cine, my baby?

— Pe... omul meu.

— Ai un om al tău?

— Omul care m-a trimis în infern.

Pe fața femeii înflori un zîmbet înghețat.

— Eu nu-i iert, șuieră printre buze, pe cei care m-au trimis pe mine în infern. Așa ceva nu se iartă, baby. Cu privire la tine m-am înșelat... (Inexplicabilă această pornire violentă: zîmbetul îi îndulcea trăsăturile, însă ochii se îngreunaseră de patimă). Tu n-ai fost în infern... N-ai fost...

Mergea pe stradă singur, și deodată simți ca o mască pe obraz acel nenorocit zîmbet, fad și umil. Îl suprimă cu un scrîșnet... „Am iertat, șopti sufletul său. Am iertat, și nu mă dezic..." Eșapamentul unui autobuz pocni asurzitor și Eugen își duse mîna la inimă, clătinîndu-se.

21: Veninul

În vreme ce lipsise din oraș, vocea necunoscută îl ceruse iarăși la telefon. Iar cu o zi în urmă trecuse, pe înserat, Paul Guran; insistase ca Eugen să-l caute neapărat, imediat ce se întoarce.

Porni spre locuința acestuia simțind o greutate în picioare cu sentimentul neplăcut că înaintează prin nămol...

Guran stătea la cină, pe răcoare, sub un acoperiș improvizat în spatele casei, unde aveau și bucătăria de vară; în fața lui ședea Mirciulică, băiatul de vreo opt ani, iar nevasta îi servea cu dovlecei umpluți; Eugen simți aroma caldă a mîncării, stomacul i se crispă; constată cu surprindere că e mort de foame și nu făcu nici un moft cînd Lia, soția lui Guran îi așeză un tacîm. Cît timp mîncară, flecărind și ocupîndu-se de copil, care era un neastîmpărat, Guran îi aruncă niște priviri nu prea vesele în timp ce fruntea puternică i se încrețea. Eugen se simțea cam trist. Ușurarea în care sperase nu se făcuse încă simțită. După cină Guran îl luă de braț și-l duse în fundul grădinii unde se așezară pe o bancă, aprinzînd țigări.

— Știi de ce te-am căutat? N-ai aflat nimic?

Nu-i vedea fața, dar nu încăpea îndoială că are să-i dea o veste proastă.

— Lasă, zise Eugen, făcînd un gest de eliberare cu mîinile; nu e nevoie să faci pregătiri, oricît de neplăcut ar fi ceea ce ai să-mi spui... Sunt gata pentru orice.

— Nu e asta, făcu mîhnit Guran. Nu vreau să te pregătesc, dar porcăria-i atît de mare că nu știu cu ce să încep. Pe scurt, cazul tău a fost discutat.

— Cazul meu?

— Da, ești un caz, și încă unul foarte nasol, dacă e să credem tot ce s-a discutat...

— Știi că, la drept vorbind, puțin îmi pasă... Și ce s-a spus, mă rog, despre mine?

— În orice caz, ceea ce nu s-a spus e tare

puțin. Neglijabil. Te-ai certat cu directorul adjunct? Ai ceva cu el?

— Cu Micudoiu? Deloc. Am avut numai o scurtă explicație.

— Dar atunci ce are el cu tine? Eugen tăcu. Guran continuă: N-am știut nimic despre ce ți se coace; am fost chemați la o ședință „Despre unele probleme disciplinare". S-a spus că ai părăsit serviciul fără să-ți fie aprobată demisia. Ai dezertat.

— Așa a spus Micudoiu?

— El doar a prezidat ședința. Au vorbit alții; întîi un „scurt referat" despre disciplina în muncă; o barbă lungă și, pe urmă, concret, cazul tău. Cazul dezertorului... Au vorbit întîi Gabrea, Boțgan, Armeanu, și Burete... Și Cîsapîrțu, am uitat. Știi cum te-au purecat? De la origini... Nu te-au scos din dușman de clasă, element descompus, burghez, depravat — ți-ai părăsit nevasta, au călărit argumentul ăsta pînă au asudat. Ba Cîsapîrțu te-a făcut unealtă... nu unealtă... sau unealtă, dracu știe, o sculă în orice caz, imperialistă, sau agent imperialist, am uitat. S-a ridicat bătrînul Topan, inginerul, cam nedumerit: întreba cum se face că, dacă e adevărat tot ce spun ei, te mai rabdă pămîntul pe scoarța lui subtire? El — zicea — nu observase că ai fi un element atît de dezagregat — dar bine că știe, de-acum înainte se va feri din calea ta; și întreba cum de mai esti liber dacă, așa cum zice Cîsapîrțu, ești agent imperialist? A vrut pe urmă să te apere Livia Dima — și Micudoiu, cu zîmbetul blînd a întrerupt-o: „Tocmai dumneata spui asemenea lucruri? Frumos îți stă!" și Livia s-a așezat și a început să plîngă. Și pe mine m-a întrerupt, pe toți cei care am protestat, fiindcă au încercat mai mulți, ne-a întrerupt. Știi cum? Ve-

chea metodă: „Concret, tovarăşe! Ai ceva de spus concret? Nu? Ia loc atunci". La sfîrşit Burete a anunţat că va raporta cazul tău forurilor tutelare, cerîndu-se anularea anilor de serviciu ca vechime în muncă — sau cam aşa ceva. Tu ce faci Eugen? Mă asculţi?

— Continuă.

— Nu mai am ce. Ba am, paştele mă-si! L-am întrebat după şedinţă pe Armeanu cum de nu i-a fost cumva la obraz să zică ce-a zis. Că de Cisapîrţu sau de Gabrea nu mă mir, dar el! „M-a prelucrat directorul adjunct, a zis. N-am putut nicicum să-l refuz. Spunea că e o chestie de înaltă încredere ceea ce-mi încredinţează, adică sarcina de a-l demasca pe Coman..."

— Te rog aminteşte-ţi, zise Eugen, dacă în legătură cu anul patruzeci şi trei, cu faptul că am fost pe front, s-a spus ceva...

— Bineînţeles! Boţgan s-a legat de asta: ai plecat — spunea el — voluntar, să lupţi pe frontul antisovietic... A frecat-o pînă ce i s-a uscat limba. Ascultă! de asta te întrebam, ce are cu tine Micudoiu? Fiindcă numai de la el ţi se trage, să ştii. Ce este între voi? Auzi, Eugen? Ce este între voi? Ce faci, bărbate? Pleci? Eugen!... Măi! Auzi, Eugen!... N-o pune şi tu la inimă, paştele mă-si! Toată afacerea asta e un munte de rahat, şi-n vîrful muntelui stă Micudoiu. Pînă la urmă o să intre în rahat. o să dispară în el... Omule, unde pleci? Spune şi tu o vorbă... Mă, Eugen, de ce taci? Las-o-n p... şi-n cumineca-tura p... şi-n...! Omul lui Dumnezeu, eu n-am vrut să te supăr, numai să te previn, ca un prieten ce-ţi sînt! Da tu n-o lua în serios. Stai puţin... Destupăm o sticlă... Lia! Zi-i şi tu, uite că pleacă supărat... Lia! Opreşte-l! Omul ăsta se sinucide la noapte... Dumnezeii şi... Eugen! Stai! Opreşte-te, băiatule! Dacă ştiam că o iei

așa, nu-ți spuneam o vorbă... Dar zi-i și tu ceva, ce-ai surzit? Eugen! Stai!... Măi, ce om... Ce dracu am făcut... Of!...

A doua zi dimineața un ofițer de miliție îl căută pe Eugen la mătușe-sa Laura. Se prezentă, îl chema Dezmireanu, și-i ceru lui Eugen o întrevedere între patru ochi. Merseră în grădină și șezură pe bancă în răcoare. Omul își privi mîinile, încurcat.

— Există o reclamație împotriva dumneavoastră, zise. Pauză. Șeful meu vă cunoaște, și-l cunoaște și pe tatăl dumneavoastră; și eu vă știu din vedere, orașu-i mic; nu vom da curs reclamației, oficial, fiindcă, deocamdată cel puțin, nu e cazul. Cineva s-a plîns că-l urmăriți... că în fine, aveți anumite intenții; știți cine?

— Habar n-am, zise Eugen, distrat.

— Am să vă spun... Pauză. Îl cunoașteți pe tovarășul Micudoiu?

Eugen simți o durere ascuțită în piept: schiță un gest instinctiv de apărare.

— E directorul adjunct al instituției unde am lucrat, zise în cele din urmă.

— Reclamația vine din partea lui; a cerut foarte insistent să fiți luat în cercetare fiindcă umblați să-l... asasinați. Dezmireanu îl privi pe Eugen cu o vagă jenă.

— Să-l asasinez... șopti Eugen pălind.

— A spus că se așteaptă din moment în moment să fie atacat cînd e singur... Se teme că i se va da foc casei...

— ... foc casei! repetă Eugen, tresărind.

— Șeful cunoaște prea bine familia dumneavoastră...

— Care șef?

— Unul din superiorii mei... Cel căruia i s-a plîns Micudoiu; m-a rugat să am această întrevedere neoficială cu dv...

— Ce pot să fac eu? suspină Eugen. Să-mi iau angajament scris că n-am să-l ucid pe Micudoiu?

— Nu, surîse ofițerul. Noi nu putem să luăm în serios reclamația... După cîte am cercetat...

— Ați cercetat totuși...

— Era de datoria noastră... Reiese că nici nu-l cunoașteți bine pe directorul adjunct al... Nu-i așa? N-aveți nimic de împărțit... Probabil că obsesia domniei sale e o consecință a surmenajului... a bolii de inimă de care suferă. El afirmă că-l urmăriți pe stradă și că, seara, vă strecurați sub ferestrele lui să-l pîndiți...

— Așaaaa?...

— Așa pretinde... Am venit să vă întreb, prietenește, cît se poate de prietenește, dacă aveți vreun motiv... în sfîrșit, dacă e adevărat că l-ați urmărit, sau dacă... poate-aveți și dv. de reclamat împotriva lui?

— Nu. Nimic.

— Sînteți sincer?

— Dragă tovarășe, gemu Eugen, lasă-mă în pace cu sinceritatea! Fii liniștit, n-am să-l asasinez pe Micudoiu.

— Dar urmăririle, privitul pe fereastră noaptea?

— N-ai spus dumneata singur că asta e o obsesie, consecință a surmenajului, a bolii de inimă de care suferă domnia sa?

— Da, desigur...

Eugen îl privi țintă.

— La urma urmei, ce a cerut Micudoiu?

— El a cerut multe...

— Multe, dar ce anume?

— Să vă arestăm, printre altele.

— Păi, arestați-mă atunci, zise Eugen.

— Un om nevinovat?... Pe temeiul unor simple afirmații?

— Afirmații? Da, însă afirmații făcute personal de directorul adjunct Micudoiu! Zeul acestui oraș! Binefăcătorul dactilografelor și al pensionarilor...

— Aveți totuși un dinte împotriva lui, văd.

— Am, dar n-am să-l asasinez...

— Cred, cred, zise ofițerul, zîmbind. Vreți să cunoașteți sfatul meu?

— Mă rog... dacă e pe gratis...

Dezmireanu privi în jos, șifonat; era mai tînăr decît Eugen și părea cumsecade.

— Sfatul meu, vorbi încet Dezmireanu, e să nu-i mai creați impresia, tovarășului Micudoiu, că aveți intenții... anumite intenții rele față de el. E un om cu muncă grea...

— Daaa...

— Obosit... Și în plus bolnav...

— Daaa...

— Trebuie să-l înțelegem...

— Daaa... Și chiar a cerut să mă arestați?

— O, nu vă mai gîndiți la asta! Cîte nu spune omul obosit și nervos?

— Daaa... Daaa...

Eugen rămase singur; se culcă în iarbă; încet, orizontul prinse o culoare urîtă, de cocleală, verzuie, otrăvită; din toate direcțiile, bolborosind, blestemînd, scrîșnind, veninul se revărsa peste lume, înecînd șesurile, florile, lumina, cuvintele...

„Și eu tocmai îl iertasem"...

22: Bîrlogul de vară al lupului șchiop

Dincolo de ploile orizontale ce unesc Valea lui Tuteanu cu Valea Împăratului, dincolo de Codrul Sindeanului, de Popasul lui Balica, de rîul Sece-

gura și de Cheile Vîrșețului, către golful de miazănoapte al mării de odinioară, într-un ținut ce poartă vii urmele chinurilor seismice, sub rădăcinile straniu boltite ale unui gorun lovit în repetate rînduri de fulgere, își alesese lupul șchiop răcorosu-i bîrlog pentru anotimpul fierbinte, refugiindu-se acolo într-o mare singurătate, ca un bătrîn anahoret care nu pregetă să pună între el și lume o înaltă perdea albastră, țintuită cu stele căzătoare și necăzătoare.

Rătăcindu-se de trei sau de patru ori pînă să găsească adevăratul drum prin acel ținut încurcat, Eugen ajunse în sfîrșit în fața stejarului cu trunchiul presărat de rănile negre ale focului ceresc. Lupul șchiop îl aștepta șezînd liniștit la intrarea bîrlogului; la drept vorbind stătea întins, cu burta lipită de pămînt, urmărind cu un ochi apropierea înceată a omului, și destrămînd sub pleoapa aplecată a celuilalt un vis tulbure despre îndepărtatele goane ale tinereții.

— S-ar putea spune că totuși te-am găsit, zise Eugen, așezîndu-se lîngă lup.

— Eu te-am prevenit, zise lupul, fără să-l privească. Trebuia atunci să-i fi rupt gîtița. Acum... prea tîrziu. Și iertarea ta a fost prea tîrzie... Și ridicolă.

Cu ochii în pămînt Eugen crezu că aude în trunchiul bătrînului stejar o mișcare adîncă și iute; o furnicătură subțire îi străbătu corpul.

— Ce zbîrnîie aici? îl întrebă pe lup, atingînd coaja plesnită a copacului.

— Fulgerele... zise lupul. Cele care au intrat și n-au ieșit... Stejarul meu colcăie de fulgere, ca de șerpi...

— Nu ți-e frică să locuiești aici?

— Uneori, noaptea, mi se zbîrlește blana... Ai auzit ce ți-am spus? Și iertarea ta a fost prea

tîrzie. Poate, dacă-l iertai atunci... Eu așa văd lucrurile: trebuiesc făcute imediat, sau deloc.

— Într-una din poveștile pe care i le spuneam Silviei, despre tine, era vorba de un arbore cu brațe de foc sub care ți-ai ales culcușul, dar pe atunci nu știam că într-adevăr e așa... A fost una din primele povești pe care i le-am spus Silviei despre lupul șchiop... Deși a trecut puțină vreme, nici doi ani, mi se pare că de atunci am îmbătrînit de cîteva ori, cu toate că n-am îmbătrînit deloc, eu, și cu Simona... condamnați să rămînem tineri, ca la șasesprezece ani. „Și dacă ți-aș fi spus că în ziua cînd n-ai venit a apărut în locul tău năluca blestemată, și m-a avut, m-a siluit, șantajîndu-mă cu numele tău — și atunci l-ai fi iertat?"

O neliniște trecu prin foile înalte de ferigă, ca și cum cineva s-ar fi strecurat prin locurile umbrite ale pădurii alegîndu-și pașii cu grijă. Eugen se întoarse, dar nu văzu nimic în afară de o săgeată subțire de lumină ce tremura ca o strună în luminișul dintre ramuri. Simți cum trece timpul și cum îi crește barba, înțepîndu-l pe bărbie; lupul șchiop părea că aţipise și Eugen făcu un efort, își încordă voința, închizînd ochii, încercînd să pătrundă în visul lupului; și pătrunse; văzu pădurea legănîndu-se, ca și altădată — cînd? — dar cu totul altfel arătau copacii, stîncile și lumina, privite prin ochii lupului; și văzu, în visul lupului, imaginea lui Micudoiu, deformată, lățită cumva, apropiindu-se, și apoi deodată, îl văzu cu gîtul sfîșiat, dar viu încă, înaintînd, apropiindu-se... Cu un scrîșnet, Eugen se smulse din visul lupesc și-și cuprinse fața în palme.

— Te chinuiești? întrebă lupul, ridicînd o pleoapă.

— Da...

— Dar de ce mă chinuiești și pe mine? Nu mă lași să visez liniștit.

— Visele tale sînt înfiorătoare... zise Eugen.

— Eu nu mă amestec într-ale tale...

— În poveștile pe care i le spuneam Silviei, visele tale erau...

— ...niște vise de bunic blînd, știu, rînji lupul, deschizînd și celălalt ochi.

„Simona, Simona! șopti Eugen. Noi... veșnic tineri..." „Mă cheamă Sibil, nu Simona!"

O toropeală adîncă îl lipi de pămînt, și auzi vînzoleala fulgerelor în trunchiul stejarului, apoi se pierdu în vraja pămîntului străbătut de rădăcini; în timp ce dormi, peste el trecură umbre, umbre, umbre, și lupul șchiop veghie la căpătîiul obositului om.

PARTEA A DOUA

1: Este lovită inima; e mort

— Este lovită inima; e mort...

— Trăiește încă... Trăiește...

— Cum să trăiască, dacă are inima harcea-parcea?

— Totuși trăiește, făcu reținut medicul care venise cu Salvarea. Ciudat! Alături de rană se vede o cicatrice... O rană mai veche...

Se deschideau ferestrele, prin întuneric alergau oameni; sirena Salvării trezise strada.

— Pentru prima dată văd o asemenea rană, zise sanitarul, cu vocea ușor tremurată. E un glonte, domnule doctor? Un glonte adevărat?

— Da, a fost împușcat, confirmă după cîtva timp medicul.

— Nu-mi vine să cred... Să fie cineva împușcat!...

— Liniște, ceru medicul. Faceți loc. Dați-vă la o parte!

— Dar ăsta-i Eugen! țipă subțire un bărbat în pijama.

— Îl cunoști?

— Ba bine că nu! Stă la doi pași, după colț.

— Anunțați părinții!

— N-are părinți... Mătușa lui...

— Anunțați mătușa.

— Dar ce se întîmplă? A murit?

— Încă nu, zise medicul. Faceți loc!

— Niciodată n-am crezut că se comit crime într-adevăr, zise sanitarul.

— Ce crimă?

— Uite, asta de aici. Omul a fost împușcat...

— Doamne ferește... În orașul nostru nu se întîmplă crime!

— Dacă-ți spun... Imediat trebuie să vină și miliția...

— Cine a chemat Salvarea? întrebă medicul, ridicîndu-se. Își ștergea mîinile pline de sînge. În lumina farurilor, fața i se vedea ascuțită, disprețuitoare.

— Eu am chemat Salvarea, înaintă un bărbat masiv, cu fața în umbră. Tăcuse pînă atunci.

— Rămîi aici, zise medicul, însă chiar atunci sosi mașina miliției. Coborîră trei ofițeri și un civil scund, chel, cu fața mică și spînă, ca de iepure. Unul dintre ofițeri era Dezmireanu. Peste un minut ambulanța porni vîjîind spre spital. Se adunase o grămadă de lume; cu toate că era cald, umerii tremurau, nu se știe de ce; milițienii făceau măsurători și fotografiau; bărbatul care chemase Salvarea, un necunoscut pentru cei din cartier, se afla în centrul atenției; ceilalți fuseseră dați la o parte, și nu-l auzeau ce spune; unul din ofițeri nota, iar mititelul cu fața de iepure stătea cu mîinile în buzunar, absent și parcă plictisit, neatent la ce se petrece împrejur. După un timp parveni zvonul că Eugen murise pe masa de operație. Zece minute mai tîrziu sosi Laura, cu bărbatul ei; se întorseseră de la spital; Eugen trăia, fusese o știre falsă. Dezmireanu le puse întrebări. Unchiul Achim privea împrejur năucit, Laura părea calmă. „Nu moare el, că-i tare", repetă de cîteva ori. Bărbatul cu fața de iepure se trezi deodată din somnolență și porni cu pași mici și săltați.

— Dezmirene! Ai un cuțit? Am găsit proiectilul.

Și începu să scobească în perete cu briceagul primit. Găsi ce căuta, scoase un mormăit de satisfacție și reveni în cercul de lumină al farurilor. Lumea nu se hotăra să meargă la culcare. Cîțiva pretindeau că îi trezise împușcătura; fusese scurtă, ziceau, uscată, nu semăna cu ceea ce-și închipuiau ei că trebuie să fie un foc de armă, de revolver. Nici nu se gîndiseră la așa ceva. Un singur om, un bătrîn, care locuia chiar în dreptul locului unde fusese găsit rănitul, pretindea că auzise trei împușcături, trei plesnituri seci, și că de trei ori fereastra odăii sale fusese cutremurată de vîlvătăi scurte. Avusese impresia că sînt plesnituri de palme. Necunoscutul care-l găsise pe Eugen, cel care anunțase Salvarea, plecă împreună cu anchetatorii. Lumea rămase cîtva timp să comenteze; prin geamurile luminate răzbătea o lumină săracă; fu văzut apropiindu-se șchiopătînd un cîine lup cenușiu; părea o nălucă; mirosind, se duse exact în locul unde zăcuse Eugen.

— Al cui e cîinele? întrebă cineva.

— Al nimănui... O fi cîine vagabond!

— Ce mare e! Parcă ar fi lup...

— Poate că-i într-adevăr lup!...

— Cum dracu să fie lup? În plin oraș?

— Am zis și eu... Și, la urma urmelor, ce-i aia „în plin oraș"? Că aici sîntem către margine... Dar aduce bine cu un lup! Priviți! Ce grumaz are, și-i șchiop!

— O fi cîinele lui Eugen...

— N-avea Eugen nici un cîine...

— Poate că avea, de unde știi?

— Se duce... Șchioapătă săracul... Se duce lupul...

— Se duce pe urmele Salvării... Ia uitați-vă!

— Pe dracu, pe urmele Salvării... Se duce şi el înainte, pe stradă...

Fiinţa cenuşie se îndepărtă, fără să acorde nici o atenţie oamenilor.

Era o noapte nesfîrşit de senină; numai la Cheile Vîrşeţului cobora încet ceaţa, învăluind înaltele turnuri de piatră de la Hornul Diavolului, ascunzînd păsările care zburau neîncetat, zi şi noapte.

Silvia se trezi în puterea nopţii, cu o tresărire, care aproape o azvîrli din pat şi rămase cu ochii deschişi, dintr-odată lucidă, conştientă că somnul n-o părăsise din întîmplare, ci dintr-un motiv anumit. Auzi treierul răbdător şi egal al unui cariu ce se cuibărise în mobilă de cîtva timp, apoi la urechile ei ajunse mieunatul sfîşietor al mîţelor îndrăgostite, pe acoperişul vecin, însă nu din cauza aceasta se trezise; i se păru, în întuneric, că în odaie pătrunsese un spirit străin, şi nu ştia dacă e blînd şi bun, sau ameninţător; zîmbi acestor gînduri şi se întoarse pe o parte, însă auzi distinct un rîcîit în uşă, ca al unor ghiare, şi ştiu, înfiorată, că ASTA o trezise.

Sări din pat, aprinse mica lampă de pe noptieră şi aşteptă, dar fiinţa necunoscută pe care o bănuia în dosul uşii nu mai dădu nici un semn de viaţă; totuşi Silvia ştia că dincolo de uşă e cineva care aşteaptă.

Cînd în sfîrşit se hotărî să deschidă, văzu un cîine cenuşiu, sau un lup, care tocmai se îndepărta de uşă, şchiopătînd.

„Iată că primesc aievea vizita lupului şchiop, se cutremură Silvia. Desigur visez... În vis se poate întîmpla orice..."

— Tu eşti lupul şchiop? strigă cu voce schimbată Silvia. Lupul (sau cîinele) o privi din umbră, nemişcat şi atent. În clipa aceea se auziră

paşi urcînd scara; Silvia aprinse lumina şi văzu chipul desfigurat al unei femei pe care n-o recunoscu la început; era Simona.

— Eugen moare! strigă Simona. Silvia o privi năucită; înlănţuirea întîmplărilor din acea noapte îi părea nefirească. Îşi muşcă buza, sperînd mereu că se va trezi din coşmar, în acelaşi timp însă începu să se îmbrace, ascultînd mecanic de îndemnul Simonei. Brusc se repezi la uşă, o deschise, dar lupul şchiop nu mai era acolo. Plecase în drumul lui. Se pomeniră pe stradă, alergînd spre spital. Simona încerca să explice, Silvia nu înţelegea nimic. Un chirurg, doctorul Banu, prieten al soţului Simonei, rămăsese la ei pînă tîrziu, la rummy; deodată sunase telefonul, îl căutau de la spital pe Banu; fusese împuşcat un tînăr, Coman Eugen, rana era gravă, la inimă sau pe-aproape... Silvia, aiurită, incapabilă să reacţioneze normal, se întrebă totuşi de ce Simona alergase întîi la ea, în loc să fugă direct la Spital. Era vorba de Eugen al ei? Împuşcat? Părea o poveste fabuloasă, vis din preajma miezului nopţii.

— Cîteva clipe înainte de a veni tu, am primit vizita lupului şchiop, se pomeni Silvia zicînd.

— Vizita cui?

— A lupului şchiop... dar tu nu ştii... nu înţelegi...

Simona răspunse cu totul altceva: — Mă întreb de ce alergăm ca nebunele... pentru un bărbat care nu ne iubeşte şi pe care probabil că nu-l iubim. Fostul iubit de acum patrusprezece ani, şi fostul soţ... Nu sîntem proaste?

Portarul nu le lăsă să intre, însă orice portar poate fi mituit. Banu ieşi din sala de operaţii; îl însoţea medicul cu faţa ascuţită şi dispreţuitoare,

care trecu pe lîngă cele două femei fără să le răspundă.

— Soţia rănitului? o întrebă Banu pe Silvia. Chirurgul era un bărbat brunet, înalt, cu chipul mohorît. Spuse nişte cuvinte de circumstanţă din care ar fi reieşit că se poate spera. Simona se luă singură după el. „Cred că nu sînt speranţe", făcu direct Banu, spre ea, şi înregistrînd paloarea femeii o privi întrebător. „Un vechi prieten . . . din şcoală . . . din copilărie . . . şi soţia lui e prietena mea . . . se bîlbîi Simona amintindu-şi brusc că Banu e prieten intim al soţului ei; şi-i fu ruşine de teama aceasta conjugală . . .

Eugen fu scos din sala de operaţie şi dus într-o rezervă din capătul coridorului; cele două femei îl escortară de-o parte şi de alta ca o gardă; propriu-zis nici o schimbare deosebit de brutală nu alterase trăsăturile sale, dar Silvia îşi aminti brusc cuvintele de groază: „pămînt sîntem, şi în pămînt . . ." Fără să fie pămîntiu, obrazul lui Eugen îşi trăda prin amănunte ce scăpau observaţiei, înrudirea cu praful şi pulberea: abia acum Silvia ÎNŢELESE ce se întîmplă de fapt, ce s-a întîmplat; avu în sfîrşit reacţia cea mai stupidă, mai normală, mai feminină, începu să plîngă, mai bine zis îşi dădu seama că lacrimile începuseră să-i alunece pe obraz; şi din cauza acestor lacrimi pe care le simţea inutile şi ridicole, se dispreţui, se consideră proastă; din cauza lacrimilor nu-l mai vedea pe Eugen şi n-o mai vedea pe Simona, al cărei pas îl simţea pe partea dreaptă a căruciorului ce semăna atît de mult cu un catafalc; Simona nu plîngea; faţa îi rămăsese straniu schimonosită; sub buzele subţiate, strîns lipite, puteai bănui dinţii încleştaţi, partea dreaptă a gurii era cumva ridicată, cîineşte; reacţia Simonei o înspăimînta pe Silvia şi-i

abătea mereu atenţia de la adevărata nenorocire.

În afară de rana pricinuită de glonte, Eugen se lovise, în cădere, destul de grav la gură; buza inferioară tăiată pe o lungime de cîţiva centimetri, dintr-o parte în alta, fusese cusută de chirurg, şi acum se umfla tot mai mult; lovitura vătămase şi buza superioară, în stînga, dar nu grav, rupîndu-i însă doi dinţi de sus, din faţă; amănuntul acesta însă nu era vizibil; obiectul de care se lovise Eugen căzînd nu fusese descoperit; ar fi trebuit să existe un prag ascuţit, o piatră cu muchea tăioasă...

Însă, dincolo de contuziunile suferite, altceva schimbase expresia feţei lui Eugen; dacă Silvia şi-ar fi cunoscut bine soţul ar fi observat despre ce este vorba; Simona îl cunoştea mai bine, însă ea îl cunoştea mai ales pe cel dedemult; totuşi observă că trăsăturile lui Eugen se schimbaseră MAI ALES în jurul ochilor. Dar mai mult nu putea să explice nici Simona. Însă ea avea dreptate; faţa lui Eugen se adunase cumva împrejurul ochilor, care deveniseră parcă mai mici; acum acea inexplicabilă expresie de adîncă răutate, vizibilă pe chipul Procoteanului, viciase înfăţişarea lui Eugen; cine ştie în ce moment se produsese transformarea!

După ce-l aşezară în pat, cele două femei rămaseră lîngă el, brusc încurcate una faţă de cealaltă, şi amîndouă faţă de muribund. Doctorul Banu pronunţase acest cuvînt. El veni imediat şi se aşeză pe celălalt pat din rezervă, deocamdată liber, aruncîndu-i o privire concentrată bolnavului şi ignorîndu-le pe femei. O asistentă tînără se apropie, plecă imediat şi reveni împingînd un aparat... După un sfert de ceas aparatul fu scos din cameră; situaţia rănitului păru să se fi înrăutăţit. Simona ceru permisiu-

nea de a rămîne acolo. Chirurgul nu obiectă; se vede că-şi făcuse o părere în această privinţă; cele două femei nu vor avea ocazia să vegheze multă vreme la căpătîiul lui Eugen. Silvia, care se dusese la fereastra deschisă, scoase un ţipăt: în pînza de lumină ce se cernea împrejurul clădirii i se păru că vede făptura cenuşie a cărei apariţie o tulburase cu puţin înainte.

— Un biet cîine şchiop, doamnă, o linişti Banu, aruncînd o privire pe fereastră.

— Nu e cîine... E LUPUL ŞCHIOP, sună o voce străină în spatele lor.

Vorbise Eugen, care stătea de cîteva secunde cu ochii deschişi, fixaţi în ochii Simonei. Silvia alergă la patul bolnavului, dar nu se mai reţinu şi începu să plîngă. Eugen ridică încet mîna dreaptă şi-i atinse părul. Îl privea pe medicul necunoscut.

— TOT inima, doctore, nu-i aşa? Banu se întoarse şi făcu un semn asistentei, care alergă la telefon.

— Nu vorbi, zise, atingîndu-i fruntea, cu un gest ciudat de uşor, de feminin. Miraculos de repede sosi Dezmireanu, însoţit de bărbatul mărunţel, spîn, cu faţa de iepure, procurorul Draus.

— Aveţi ideie cine putea fi omul care a încercat să vă...? întrebă repede ofiţerul de miliţie, puţin emoţionat.

— A... noi am mai stat de vorbă, răspunse Eugen după cîteva clipe interminabile, mişcînd greu buzele însîngerate; acum se văzu clar lipsa celor doi dinţi de sus. Aşa e că nu mă înşel? Dumneata ai venit să mă avertizezi în legătură cu...

— Vă rog foarte mult să-mi răspundeţi la întrebare, insistă Dezmireanu. Domnul doctor

ne-a acordat doar un minut. Eugen păru că zîmbește; dar, cu această ocazie, umbrele dimprejurul ochilor, adîncindu-se, deveniră și mai răutăcioase.

— Nu știu nimic, spuse el... Și adăugă: — Mergeam pe stradă...

— O cît de vagă bănuială?

Eugen clătină vag din cap, negînd. Draus, plictisit parcă, îi făcu semn lui Dezmireanu:

— Mergem. Haide! Minutul a expirat.

2: Aici nu se plînge

Eugen bolborosi cîteva cuvinte fără șir și se prăbuși în leșinul mai adînc decît moartea; totuși nu muri în noaptea aceea, nici spre dimineață; o crîncenă încăpățînare, a vieții poate, venind din obscurele jocuri de umbre și lumini ce delimitează hotarul dintre pulberea vie și cea moartă, dădea lupta în favoarea lui, făcînd echilibristică pe o muche subțire, deasupra inimii sale crunt rănite; Eugen nu muri, uimindu-i pe medici; urletul surd al vieții gîlgîia în viscerele lui, cîștigînd terenul, milimetru cu milimetru.

Către ziuă Simona îi ceru Silviei să meargă să se culce. Va reveni mai tîrziu, s-o schimbe. Și astfel va veghea mereu la căpătîiul lui Eugen cîte una din ele, pînă ce va muri, ori va trăi...

— Poți să ai încredere în mine, n-am să ți-l iau, zise Simona cu glasul obosit și privind în altă parte. Nici tu n-ai putut să mi-l iei... Și, în general, astea-s prostii... Du-te, Silvia!

Medicul de gardă reveni pentru a lua pulsul rănitului. Bătea foarte slab, îndepărtat, dar bătea, și acele zvîcniri ale arterelor păreau condi-

ționate de o forță mult mai vastă decît slaba lui inimă; pulsul lui Eugen bubuia din adînci depărtări, ritmat de mareele oceanului, de alternanța zilei cu noaptea; Simona îi acoperi mîna; luase și ea pulsul, după ce ieșise medicul.

După ce Silvia ieși, Simona merse la fereastră și o deschise.

Tresări. În razele piezișe ale zorilor o făptură ce părea turnată în metal roșcat cenușiu străluci chiar sub ochii ei; era un cîine, sau un lup, o sculptură ce împodobea aleea, răsărită acolo printre flori și mari globuri colorate; fiara părea surprinsă într-o poziție de semipîndă, părea că ascultă și așteaptă ceva, cu toți mușchii vibrînd ușor de încordare; în lumina puternică a dimineții, sugestia era bruscă și violentă; în plus, Simona își aminti cîteva cuvinte confuze auzite despre lupul șchiop și trăi o clipă stranie. Se întoarse încet către Eugen și văzu fața lui asaltată de umbre, cu buzele umflate și răsfrînte: cine trăsese asupra lui? Cine voise să-l ucidă? Se privi în oglindă și-și aranjă părul; o noapte de veghe nu însemna mare lucru pentru fața ei totdeauna proaspătă; „nu voi îmbătrîni niciodată" își zise, și se așeză pe scaun în fața lui Eugen.

— Unde ești, dragul meu? îl întrebă, și i se păru că aude foșnet sub fereastră și avu ideea ciudată că lupul de bronz o luase din loc, nu se mai afla acolo; gîndul fu atît de insistent că merse iarăși la fereastră, regăsind fiara în același loc și-n aceeași poziție; pe alee veneau trei fete în halate albe; una din ele se pieptăna din mers, cea din mijloc; Simona se întoarse la Eugen:

— Unde ești, dragul meu, unde?

Talazurile mării de odinioară ridicară, fosforescente, perdeaua tremurătoare a luminii; Simona își făcu loc cu greutate printre șuvoaiele imense ce o năpădeau; apa era verde, străvezie, spumoasă și cînta, urla, puternică și supremă, ca la începutul lumii. Simona știa că Eugen nu va muri. Înota deasupra spumelor răcoroase, fără să miște din mîini, susținută de puterea gîndului, și curenții o duceau spre toate depărtările în același timp, spre toate, toate, toate, toate depărtările ...

— Unde ești, dragul meu? Unde?

Buzele lui Eugen tresăriră, colțul stîng al gurii fiind cuprins de un tremur, un ciudat seism, dureros.

— Întoarce-te la mine, Eugen, șopti Simona, dar ochii ei erau incapabili să verse o lacrimă.

Nu se gîndea decît la Eugen; nici o clipă nu-și pusese întrebarea ce va zice inginerul Marcu, soțul ei, aflînd că nevasta sa veghiază la căpătîiul unui om despre care el nici nu auzise pînă atunci. Gîndul acesta făcea parte din gîndurile „de dincolo", care nu aveau acum acces spre ea. Nu se gîndea nici la ultima discuție cu Eugen, cînd el îi spusese că iertase (pe cine, totuși?), nici la cuvintele reci pe care le schimbaseră. Medicii și surorile veneau la patul lui Eugen, dar Simona nu-i observa. De cînd plecase Silvia, era singură. Cu Silvia nu se simțise singură, era o încărcătură în plus, pe tîmplele ei, totuși Silvia n-o deranja prin prezența fizică sau spirituală; era un gînd neclar; o deranja suferința Silviei, sau mai bine zis calitatea inferioară a suferinței ei. Nu-i plăceau lacrimile. Aici nu se plînge, îi spusese Silviei, dar Silvia nu va pricepe niciodată, în fond, viața lui Eugen, și nici probabila sa moarte.

Simona vru să ia mîna rănitului s-o țină cîteva clipe într-a ei, dar își aminti că văzuse

asta în nenumărate filme, și-i fu silă de un asemenea gest; și, cu toate acestea, mîna lui, întinsă pe pătură, întoarsă cu palma în sus, cu degetele răşchirate şi uşor îndoite, străbătute uneori de cutremurări, o ispitea grozav; ar fi vrut s-o ia, să-i întindă degetele şi s-o mîngîie, să-i absoarbă crisparea ce o făcea să semene cu o mînă de cadavru. Văzu deodată o schimbare pe chipul lui Eugen. Din adîncul letargiei, el zîmbea: era probabil, îşi zise Simona, ceva asemănător cu zîmbetul nou-născuţilor, atît de vecini cu nefiinţa încă; copilul abia născut zîmbeşte, cu toate că n-are cui, n-are amintiri şi gînduri, şi nici vise; prin ce mecanism inexplicabil se moşteneşte şi se transmite mişcarea aceasta, a muşchilor feţei, ce luminează dintr-odată chipul unui om?

Eugen zîmbise doar o clipă şi, mult timp după asta, pe faţa lui chinuită rămase o lumină, o dulceaţă a trăsăturilor; totuşi contururile chipului său se înăspriră iar în primele ore ale dimineţii; răutatea dimprejurul ochilor se accentuă; buzele umflate şi răsfrînte, acoperite cu o pojghiţă de sînge pe jumătate închegat, sugerau o rană deschisă.

Simona nu ridică privirea cînd în rezervă intră Sina Burnar; la început nici n-o simţi; obişnuită să nu observe dute-vino-ul medicilor şi surorilor, ea ignoră minute în şir prezenţa fetei ciufulite, cu părul scurt, în largă rochie de vară cu jupon; Sina aducea flori într-o mînă, garoafe albe, şi o cutie cu bomboane de ciocolată sub braţ; şi mai aducea un zîmbet optimist pe faţa ei bronzată; în ochii căprui-aurii, foarte luminoşi, sclipea, în clipa cînd intrase, nerăbdarea, sau poate curiozitatea; părea că se pregătise să vină la căpătîiul unui convalescent, nu al unui muribund; constată diferenţa încă din uşă; nu-i

dădu nici o atenție Simonei, înaintă pe vîrful picioarelor, și după ce-l contemplă pe Eugen prima exclamație fu: „Doamne, cît de mult s-a urîțit!".

Simona tresări, abia acum păru s-o observe pe intrusă.

— Ce a pățit *omul acesta*, soră? vorbi Sina.

— Ce cauți aici? întrebă Simona cu un glas răgușit, aspru, ca al unei persoane care nu e dispusă la menajamente.

Sina o privi, văzu sub halatul alb, descheiat, rochia Simonei, și-și înțelese eroarea; nu păru deloc fîstîcită.

— Am venit să-l văd pe Eugen; sînteți soția lui?

Simona începu să rîdă încetișor, ascunzîndu-și fața în palme; Sina nici nu era sigură dacă nu cumva plînge. Întrebarea ei rămase fără răspuns; nu scăpă de o examinare brusc rece, aproape ostentativă; Simona înregistră șoldurile înguste de fetișcană neîmplinită, sînii mici ridicînd cu insistență totuși pînza subțire a rochiei de vară, fața rotundă, prea puțin feminină, ochii cu luminițele lor aurii, picioarele ispititoare mai mult prin bronzul lor frumos decît printr-o desăvîrșită reliefare a proporțiilor. Sina nu păru stînjenită de atitudinea ostilă a frumoasei cerbere pe care o confundase la început cu o soră; la drept vorbind, puțin îi păsa dacă e soția lui Eugen sau nu; mai tîrziu Sina avea să constate că de fapt se înșelase: nu era vorba de ostilitate din partea Simonei, ci cu totul altceva...

— Du-te la fereastră, zise Simona.

— Pentru ce?

— Nu întreba. Du-te.

— Bine, zise Sina.

— Ce vezi?

— Un cîine, sau un lup...

— Cîine, sau lup?

— Cred că lup, zise Sina. În această clipă, Eugen gemu prelung și cele două femei se repeziră la rănit, pe care parcă-l uitaseră în decursul aparentului lor duel. Eugen se mișcase și mîinile lor se întîlniră; Simona prinse palma Sinei și se priviră pe deasupra patului.

— Ei, ce e, lup sau cîine? șopti Simona, aplecată; halatul i se desfăcuse, se vedeau sînii frumoși și puternici.

— Am zis, e lup, făcu Sina, simțind strînsoarea mîinii celeilalte.

— E lup . . ., repetă Simona și o lăsă. Se duse la fereastră și rămase nemișcată cîteva minute, cu ochii închiși; o vagă, potolită văpaie, se zbătea în dosul tîmplelor. „E lup . . . e lup . . . e lup", șopti în gînd.

— Doamne, zise Sina, ca pentru sine, cît de mult s-a urîțit bietul de el . . . Simona se întoarse și o surprinse ținînd mîna lui Eugen într-a ei, gestul pe care și-l refuzase adineaori.

— Vrei să rămîi puțin lîngă el? întrebă Simona.

— Rămîn . . .

— Eugen va avea o gardă permanentă de femei . . ., zise Simona dezbrăcînd cu gesturi moi halatul pe care-l luă Sina. Vru să iasă, dar în ușă se opri; ochii ei avură o strălucire necruțătoare.

— Dacă se întîmplă ceva . . . vreau să zic: dacă moare, numărul meu de telefon e acolo. Anunță-mă! Și ieși.

Sina îmbrăcă halatul alb în fața oglinzii, potrivind cu grijă gulerul; avu impresia fulgerătoare că Eugen, din pat, o privește și se întoarse la el gata să dea explicații, însă nepotul Procoteanului zăcea orb și mut și poate chiar murise în vreme ce ea se deghiza în oglindă. În timpul

vizitei de dimineață, Sina se refugie la fereastră; nimeni nu-i spuse nimic; urmări degetele zbîrcite ale unui bătrîn chirurg plimbîndu-se pe pieptul lui Eugen; doctorul Banu îi vorbea încet, aproape la ureche; peste puțin timp se întoarse Silvia, iar către seară veni Sidonia, într-o toaletă fistichie; Sina plecase la amiază, imediat ce sosise Silvia. La ora contravizitei, în salonul lui Eugen se aflau trei femei.

— Aici e un adevărat harem! mormăi chirurgul șef. Dați-le imediat afară!

3: Unde a dispărut lupul șchiop?

Eugen deschise ochii sub apăsarea unei priviri insistente. În dreptul patului, pe scaun, stătea un bărbat cu ochii întunecați, pe care parcă-l mai văzuse cîndva, iar de la fereastră o tînără femeie roșcovană, frumoasă, îi zîmbi. Bărbatul cu ochii negri îi făcu un semn amical, ochii i se îngustară și gura schiță o grimasă caracteristică.

— Cine ești? întrebă Eugen. Parcă te cunosc de undeva... Unde te-am mai văzut? Cum ai ajuns aici, pe front?

— Sînt în concediu, răspunse liniștit Andrei.

— Totuși, cine ești?... Ce fel de concediu?...

— Concediu normal... Cum îți mai merge?

Mîna lui Eugen ieși de sub pătură, descărnată, cu pielea solzoasă,

— Desigur visez, zise, cu ochii întredeschiși. Nu vrei să-mi spui cine ești? Și cine-i fata aceea de la fereastră?

În momentul acela, Silvia se apropie.

— Nu-i nimic Eugen, șopti, stai liniștit...

— Dragă soră... vru să spună Eugen. Fata se întoarse către Andrei, speriată.

— Ce glume sînt astea, frate? întrebă Andrei, sever. N-o recunoşti nici pe soţia ta?

Eugen voi să rîdă, însă o durere adîncă, îi sugrumă hohotul. Se făcu şi mai palid.

— Tu eşti cel care glumeşte... Nu înţeleg nimic... În primul rînd aş vrea să ştiu cine sînteţi...

— Să ne lămurim, Eugen, tu despre ce vorbeşti de fapt?

— Aiurează... Aiurează tot timpul despre front!

— Domnişoară, i se adresă Eugen. Iartă-mă! De ce plîngi? Şi să ştii că nu aiurez!

— Tu ce înţelegi prin front? întrebă Andrei.

— Front... Frontul... Sau am fost adus în ţară? Sau unde mă aflu?

— Dacă într-adevăr nu mă recunoşti, află că eu sînt Andrei.

— Andrei? Care? Nu-mi amintesc... Cîţi ani ai, că nu pari aşa de tînăr?...

— Am trecut de treizeci...

— Bravo... Eu n-am amici de treizeci de ani... Eu n-am decît şaispe...

Deodată, Eugen făcu un efort ca pentru a se ridica; privi împrejur cu ochii holbaţi, apoi întoarse spre Andrei o faţă brusc răvăşită: — Ascultaţi... Ascultaţi! Unde a dispărut lupul şchiop?

Slăbit, închise ochii şi capul păru că i se adînceşte în pernă; buzele i se dezumflaseră întrucîtva şi sîngele formase pe ele cruste negre, plesnite. Cînd deschise iar ochii, privirea i se fixă, încăpăţînată, asupra Silviei.

— Şi totuşi, cine eşti? Cine-i fata asta?

— Silvia, soţia ta.

— Știi bine că nu sînt însurat... Cînd era să mă însor?

Intră Simona, care venise s-o schimbe pe Silvia.

— Pe ea o recunosc, zise Eugen, cu o stranie detașare. E Simona, dar nu înțeleg cum a ajuns aici la mine... Nu înțeleg nimic... E un vis...

Epuizat, Eugen ațipi.

... Cînd îi fu arătat calendarul care indica anul în care se aflau, Eugen clătină din cap, și bolborosi cîteva cuvinte ce protestau împotriva farsei ce i se juca; veni mătușă-sa, unchiul, tatăl și Procoteanul; pe ei îi recunoscu, starea lui alterna între febră și clipe de semiluciditate, cînd pulsul bătea aproape normal; în cîteva zile situația păru să se îmbunătățească; Eugen începu să accepte că nu se află pe front.

— Prin urmare ce s-a întîmplat cu mine? întrebă.

— Cineva a încercat să te ucidă, te-a rănit la piept, îi explică Andrei.

— La inimă, șopti Eugen. Și-i ceru să-i povestească propria sa viață, de la război încoace.

— Vreau să mă orientez, explică. Vreau să știu ce mi s-a întîmplat de atunci, cum am trăit și ce am făcut...

Arăta îngrozitor, ca un schelet, și Andrei medită asupra asemănării izbitoare dintre Eugen și bunicul său, Procoteanul. Febra scăzu, se consideră că șansele de vindecare sporiseră; i se dădu să mănînce și Eugen își descoperi brusc lipsa dinților; se informă cu o insistență ce păru deplasată asupra posibilităților de a-i înlocui, ceru chiar să fie consultat de un stomatolog și Andrei îi aduse unul care-l liniști — în ceea ce privește latura estetică n-avea să se observe nimic; Eugen păru mult consolat.

— Povestiți-mi, cerea el, ce mi s-a întîmplat

după ce m-am întors de pe front, nu știu nimic despre mine, absolut nimic!

Lipsa celor doi dinți din față îi vicia exprimarea, îi schimba chiar vocea. Ceasuri în șir, la insistențele sale, Andrei încerca să reconstituie anii de după război. Generalitățile nu-l mulțumeau pe Eugen: „Ce am făcut eu, ce mi s-a întîmplat mie, asta vreau să știu...", cerea el, și Andrei, încetul cu încetul, îi relată faptele, atît cît își amintea; uneori Eugen părea că zîmbește batjocoritor și Andrei avea impresia că se preface, că de fapt nu-și pierduse cîtuși de puțin memoria; devenise dificil și supărăcios, și punea sumedenie de întrebări, unele ridicole. O sili pe Silvia să-i povestească în amănunt cum s-au cunoscut și căsătorit... Erau clipe de spaimă cînd, brusc rătăcit, căuta cu priviri halucinate împrejur, întreba unde dispăruse lupul șchiop. La o întrebare a lui Andrei, răspunse că e vorba de lupul care fusese rănit în aceeași zi cu el, în șesul înzăpezit.

Doctorul Marinca îl vizita — cazul ținea de o ramură a psihiatriei — și părerea sa intimă, nemărturisită, fu că bolnavul se preface. Eugen nu-l recunoscu, după cum n-o recunoscu nici pe Sina Burnar și nici pe Sidonia. La căpătîiul lui se afla întotdeauna cîte cineva, și medicii acceptară situația, sperînd că astfel își va recăpăta memoria mai repede. Veni Sibil Ioachim.

— Domnule Alexandre Dumas!... Ce-ai pățit? Eugen o privi fix, șocat de întrebare.

— Alexandre Dumas?...

— Infanteristul Vasile îți trimite salutări, domnule Dumas.

— Infanteristul Vasile, domnișoară? Vreun camarad de pluton?...

— Sărmanul infanterist Vasile... Soldatul de plumb, domnule Dumas!... Nu-ți amintești?

Fața lui Eugen se lumină puțin.

— Ce interesant, se întoarse el către Andrei. Trăiesc înconjurat de mistere... Toată lumea mă cunoaște, știe cîte ceva despre mine, iar eu habar n-am de nimic...

„Habar n-ai pe dracu!" gîndi Andrei. Îl chinuia impresia neplăcută că Eugen joacă un fel de teatru, deliberat, dar în ce scop? Purtarea mereu contradictorie a bolnavului îi dădea de bănuit; în general este greu să crezi că omul își poate pierde memoria, că poate să uite totul...

Andrei nu-i mărturisise lui Eugen că venise în oraș fiind anunțat de părinți de ceea ce se întîmplase; prietenia lor era de așa natură că nu ezitase nici o secundă; picase cu primul tren și, împreună cu Silvia și Simona, petrecuse zilele mai mult la spital decît acasă; uneori se îndoia de utilitatea prezenței sale acolo; ciudat, Eugen, în starea de slăbiciune în care se afla, căpătase o duritate pe care odinioară nu i-o cunoscuse; intuia o schimbare adîncă — nu în bine! — ce survenise în firea prietenului său, și meditînd asupra acestor trăsături noi, Andrei înclina să creadă că totuși Eugen nu se preface. Avu consultări cu procurorul Draus și Dezmireanu; Andrei era nemulțumit; se părea că ancheta lor nu înaintase nici cu un pas. Procurorul, cu aerul său distrat, nu părea foarte interesat de rezolvarea cazului, și-n plus era antipatic și închis, iar în Dezmireanu, prea tînăr, evident depășit de gravitatea întîmplării, Andrei n-avea încredere.

Paul Guran venea deseori să afle cum evoluează starea bolnavului. Interesantă fu prima lui întrevedere cu Eugen.

— Am auzit că-ți merge mai bine, zise Guran, apropiindu-se timid. Paștele mă-si, cîte se petrec pe lumea asta!

— Noi doi ne cunoaștem, sîntem prieteni? întrebă Eugen mohorît.

— Foarte buni prieteni, bătrîne, confirmă Guran, prevenit asupra stării bolnavului.

— Bine, zise acesta, povestește-mi ceva despre tine, despre prietenia noastră, ca să mă pun la curent, eu... am uitat totul!

— Trece! făcu Guran, schițînd un gest energic și stîngaci. În realitate se simțea îngrozitor de încurcat; prezența Simonei, care părea că-i urmărește cu ironie mișcările, îl paraliza.

— Nu te jena, povestește-i lui Eugen, așa cum ți-a cerut, îi dictă femeia, după o lungă tăcere. Și adăugă: — Eugen încearcă să-și reconstituie ultimii patrusprezece ani din viață, și voi, prietenii lui, trebuie să-l ajutați.

— Ce să-ți povestesc? întrebă Guran, privindu-l pe Eugen.

— Totul... Despre tine la început... Iartă-mă... cum te cheamă?

— Paul Guran.

— Paul Guran.... Guran... Guran... repetă Eugen. E îngrozitor să nu-ți amintești de nimic...

— Am fost colegi la întreprindere, zise Guran; Eugen se interesă de numele întreprinderii, de munca pe care o făcuse el acolo și de munca lui Guran.

— Și acum... adică în momentul cînd am fost rănit... tot acolo lucram?

— Hm, nu, făcu Guran, încurcat, temîndu-se ca discuția să nu devină delicată.

— Ți-ai dat demisia în urmă cu... știu eu?... cu vreo două luni.

— De ce? întrebă Eugen și Guran ridică din umeri; nu știa. — Nimeni nu-mi spune de ce mi-am dat demisia, comentă Eugen ca pentru

sine, și Guran pricepu că discutase despre asta și cu alții.

— Am fost poate concediat?

— Da de unde! Ți-ai prezentat demisia într-o bună zi, pe neașteptate.

— Bine, și ce explicații am dat?

— Niciuna, cred. Mai tîrziu parcă mi-ai spus că vrei să te odihnești cîtva timp...

— Altceva, ceru Eugen, spune-mi despre tine...

Guran, groaznic de stînjenit, răspunse la întrebările lui Eugen. Era căsătorit, avea un copil, juca fotbal (Eugen păru dezamăgit aflînd că echipa e de categorie inferioară) etc. etc. etc.... Guran plecă de la spital leoarcă de sudoare, jurînd că nu se mai întoarce acolo pînă ce lui Eugen nu-i trece ticneala aceea ciudată, dar a doua zi, obsedat de privirea stranie a celui care-și pierduse memoria, de vocea lui iritată, de insistența lui de-a afla totul, îi făcu iar o vizită, însoțit de juristconsultul întreprinderii. La patul lui Eugen începură să se perinde foștii colegi de muncă; veneau prietenii și — ciudat lucru — veneau și neprietenii. Nu lipsiră Armeanu, Boțgan, Cîsapîrțu, Burete...

— Noi doi sîntem prieteni, nu-i așa? îl întrebă Eugen pe Cîsapîrțu, care venise, festiv, însoțit de nevastă. Cîsapîrțu confirmă, asudat, sub privirea lui Guran care sosise între timp. Fața ascuțită a lui Cîsapîrțu se înroși ca o lamă de foc în timp ce își lua avînt pentru a relata o întîmplare înduioșătoare ce demonstra vechea și sincera lor amiciție.

Într-o bună zi pe Eugen îl vizită Micudoiu. Îl însoțea doctorul Banu; încă de pe coridor se auzi vocea directorului adjunct:

— În calitatea ce o dețin la întreprinderea unde a lucrat Eugen Coman, am considerat că e un gest de umanitate să mă interesez de...

— Desigur, desigur, aprobă, cam posac, chirurgul.

— Ce întîmplare inexplicabilă! comentă Micudoiu, cu o intonație sfătoasă.

Eugen nu dădu semne că l-ar recunoaște.

— Băiatule, băiatule, zise directorul adjunct, lovind muchea patului cu palma lui îndesată, ce rău îmi pare că nu te-am luat mai din scurt atunci... cînd am discutat despre demisia dumitale! Cine știe, poate că...

— Nu înțeleg, zise Eugen. Cine sînteți dumneavoastră?

— Să știi că demisia dumitale nici n-a fost acceptată, îl întrerupse Micudoiu. După ce te vindeci, te întorci la lucru, la noi... Ai să te liniștești... O să treacă necazurile, ai să vezi!

Imediat după apariția la spital a directorului adjunct, prin oraș începu să se ventileze zvonul că de fapt e vorba de o încercare de sinucidere, și nu de o tentativă de omor. Guran nu rezistă și-i relată lui Eugen noua versiune.

— Se prea poate, făcu Eugen. Eu nu știu nimic, nu-mi amintesc nimic...

— Stupid! În acest caz, arma ar fi fost găsită asupra ta!

— Cine știe!...

Pe Eugen îl vizită Iosif Mitu, cel care-l ponegrise cu convingere, cel care apoi se îndrăgostise fără speranță de Silvia. Iosif Mitu îl ura din suflet pe Eugen; cine știe de ce venise! Pretinse și el că-i era vechi și bun prieten, de față cu Andrei; o făcu fără jenă, cu fața luminată de un zîmbet mic, deasupra cravatei maron care-i sugruma gîtul subțire, nevăzut de soare. Eugen părea a se obișnui greu cu gîndul că nu se află

în patruzeci și trei, ci patrusprezece ani mai tîrziu; întîmplările din preajma primei sale răniri, de pe front, îi erau vii în memorie, pe cît de estompate evenimentele anilor următori. Doar în vis — îi povestea Eugen lui Andrei — vedea oameni pe care parcă-i cunoștea, care aparțineau probabil ultimilor ani. Micudoiu, în timpul vizitei, insistase pe lîngă doctorul Banu și apoi pe lîngă chirurgul șef ca „fostului său salariat" să i se asigure o îngrijire deosebită, întrucît e „un om valoros". Faptul, firește, avu răsunetul scontat. În același timp se părea că și medicii își însușiseră versiunea care circula prin oraș cu privire la rana lui Eugen; se pronunța tot mai des cuvîntul „sinucigaș" ...

Într-o seară Silvia se afla singură cu Eugen; acesta ațipise; Silvia stătea la fereastra deschisă gîndindu-se, dar mai ales încercînd să nu se gîndească, la ciudatele relații dintre ea și Simona; departe, dincolo de gardul de sîrmă, se strecura șchiopătînd prin iarbă o făptură cenușie. Părea să fie un cîine lup.

— Silvia! auzi deodată glasul lui Eugen. Se apropie de pat, Eugen o privea cu ochii mari. Fusese bărbierit în dimineața aceea, arăta parcă mai bine.

— Tu m-ai iubit, Silvia? o întrebă el.

Pentru prima dată i se adresa pe acest ton intim, direct.

— Desigur, Eugen ...

— Mult?

— Foarte, foarte mult ...

— Și eu te-am iubit?

— Și tu ...

— Atunci de ce am stat despărțiți ultima vreme?

— Nu știu ... M-ai părăsit.

— Te-am înșelat?
— N-am idee. Cred că nu.
— M-ai înșelat tu?
— Nu.
— Ne-am certat dintr-un motiv oarecare?
— Nu ne-am certat niciodată, Eugen.
— Te-am părăsit așa, pur și simplu, fără explicații, fără motiv?
— Eu nu ți-am cerut explicații, tu nu mi le-ai dat, iar motivul trebuie să-l știi doar tu.
— Acum nu-l mai știu nici eu ...
— Poate-ți vei aminti, zise Silvia cu inima strînsă. Ar fi preferat să vorbească despre altceva.
— Silvia! zise Eugen, după o lungă pauză.
— Da, Eugen.
— Febra mea ... crește!

Îi puse mîna pe frunte, care într-adevăr ardea. Temperatura crescu repede, vertiginos. Situația bolnavului se agravă brusc, fu descoperită o complicație. Pe la nouă seara termometrul trecu de patruzeci și unu. Silvia ieși în hol și telefonă Simonei:

— Dacă vrei, vino, s-ar putea să moară, și puse receptorul, mirîndu-se de răceala glasului ei.

În mijlocul întunericului se născu un sîmbure de foc a cărui viteză se mărea pe măsură ce-i sporea strălucirea. De-a latul înfricoșătorului spațiu ale cărui margini sînt abia începutul unor alte imensități, miezul rotund, arzător, trecea cu o iuțeală față de care și cea a gîndului e o lentă deplasare de melc, îndreptîndu-se spre un alt sîmbure de foc ce se ivise în celălalt capăt. Se părea că cele două lumini se vor izbi, însă ele trecură șuierînd una pe lîngă cealaltă, la milimetru, și se îndepărtară, urmînd să se caute la o viitoare întîlnire ... Și astfel Eugen nu muri nici de data aceasta. Criza trecu, veniră iarăși

semnele unei îmbunătăţiri, şi cînd bolnavul deschise ochii o recunoscu pe Silvia, îi recunoscu pe toţi cei asupra cărora jocul memoriei trăsese o întunecată perdea, dar trecătoare. Vindecarea se anunţă mult mai repede. În două-trei săptămîni bolnavul se întremă şi putu să şadă în pat. Trăsăturile i se îndulciră întrucîtva.

În acest timp, la căpătîiul lui se înfăţişară iarăşi anchetatorii.

— Sunt absolut sigur, zise procurorul Draus privind pe fereastră, că dumneata ai fost lovit peste faţă cu un obiect greu, înainte de a fi împuşcat. Leziunile de pe figură n-au fost provocate în cădere.

— Se prea poate, acceptă Eugen. Dar nu ştiu nimic.

— Eu am impresia că ştii, zise procurorul şi vocea lui mică părea de neînduplecat. Ai fost pîndit pe stradă şi cineva care aştepta în întuneric te-a lovit; dar contrar aşteptărilor agresorului, dumneata n-ai căzut, n-ai leşinat, şi abia atunci el a tras. Am convingerea că dumneata l-ai văzut pe cel care te lovise şi ne poţi furniza unele date.

Procurorul îşi rostise frazele cu regularitatea şi siguranţa unui mecanism. Eugen aşeză pe noptieră soldatul de plumb pe care i-l adusese Sibil. Îl împinse niţel şi soldatul căzu. Eugen îl ridică iar. Draus aştepta; Dezmireanu frămînta între degete o ţigară pe care nu îndrăznea s-o aprindă.

— Nu ştiu nimic, repetă Eugen după o lungă tăcere.

— Ba da. Acum memoria ţi-a revenit şi eşti dator să ne ajuţi.

Deodată Eugen zbieră:

— Nu sînt dator cu nimic! Oamenii sînt datori faţă de mine!

Soldatul de plumb se răsturnă...

La ieşirea din spital Andrei îl opri pe Draus.

— Aţi aflat ceva nou?

— Deocamdată nu, răspunse procurorul, rece.

— Şi speraţi să-l găsiţi pe vinovat?

— Sperăm.

— Cred că nu împărtăşiţi ideea că Eugen ar fi încercat să se sinucidă?!

— Vom mai vedea, făcu Draus, făcîndu-şi loc să treacă.

Andrei se grăbi să ajungă la Eugen.

— De ce nu-i spui în amănunt totul procurorului? De ce nu vrei să-l ajuţi?

— N-am ce să-i spun! Nu pricepi?

— El pretinde că l-ai văzut pe agresor.

— L-am văzut, dar asta nu schimbă nimic.

— Cum?

— Ascultă, Andrei... Am să-ţi fac o mărturisire, şi chiar dacă vei transmite cuvintele mele lui Draus, tot nu-i va folosi la nimic... Îl cunosc bine pe cel care a vrut şi care vrea în continuare să mă ucidă, şi care mă va ucide pînă la urmă... Este un om care va triumfa totdeauna... Oamenii ca el nu pot fi doborîţi... Ştii cum s-a întîmplat? M-a lovit şi, contrar spuselor lui Draus, am căzut, dar nu mi-am pierdut conştiinţa. Şi omul s-a aplecat asupra mea, şi văzînd că am ochii deschişi a şoptit: „Degeaba te lupţi cu mine, băiete! Totdeauna eu voi fi cel mai puternic!“... Apoi a scos revolverul, mi-a căutat inima şi a tras... Aşa s-a întîmplat...

— Absurd! zise Andrei. Glontele a fost găsit în perete...

— Glontele... gemu Eugen. Ce importanţă are glontele? Eu vreau să-ţi spun doar că e zadarnic...

— Ce e zadarnic?

— Totul... Aproape totul. Cel care m-a ucis va scăpa și acum nepedepsit!

— Ar trebui să te odihnești... Vizitele astea ale procurorului te irită grozav...

Ceva mai tîrziu, Eugen zise: — M-aș culca acum cu o femeie...

— Dar asta înseamnă că-ți merge foarte bine, că ești sănătos, constată Andrei, și pe fața lui apăru obișnuitul zîmbet sumbru.

— S-ar putea să însemne cu totul altceva, zise Eugen. Inexplicabil, Andrei redeschise discuția: — N-ai decît să întinzi mîna și să alegi... Cum se face că toate aceste grații care te vizitează nu-și scot ochii întîlnindu-se aici?

— Fiindcă nu mă iubesc... De altfel ai pus o întrebare tîmpită.

— Nu te iubesc? Fie. Atunci ce le atrage aici?

— Nu știu... Poate simt că voi muri. Poate că misterul morții le atrage pe femei... Pe ele, care poartă continuarea vieții.

— Iartă-mă, la rîndu-mi cred că asta e o explicație tîmpită. Ai fost totdeauna sobru, probabil că boala te face să vorbești atît de jalnic despre propria ta moarte.

— Fiindcă voi muri... Dacă mă vindec și ies din spital, tot nu voi trăi. Mă voi sinucide.

— Ce groaznice baliverne, Eugen dragă! După ce te vei însănătoși, va trebui să-mi plătești o duzină de halbe ca să nu-mi bat joc de tine...

— N-am să mă însănătoșesc niciodată.

— Știi ce? Eu sînt convins că în cel mult cîteva săptămîni îl vor prinde pe cel care a încercat să te... Cred că vei fi satisfăcut.

— Nu-l vor prinde. Și repetă: Nu-l vor prinde.

— Sînt un antitalent în materie de criminalistică. Știi ce am făcut? Am căutat locul unde ai fost găsit în noaptea aceea și am început să fac cercetări pe cont propriu.

— Și ce ai descoperit?

Andrei încercă să rîdă: — Nimic! Absolut nimic! Nici o urmă, nici un indiciu, cum se spune, și, ce e mai grav, nu mi-a venit nici o idee... Spune-mi te rog, e adevărat ce mi-ai povestit? Că n-ai leșinat după primirea loviturii, și că el, adică... ucigașul, ți-a vorbit?

— Vrei să-i vinzi lui Draus povestea? O să rîdă... Firește că nu-i adevărat... E o sărmană metaforă... Iar procurorul pare a fi un om echilibrat...

— Dă-le dracului de metafore! Nu ești obosit? Nu vrei să dormi?

— Să dorm? Ți-am spus că aș dori o femeie... Nu se prinde somnul de om, cînd...

— Perfect, tocmai vine una... E puștoaica aia caraghioasă...

— Toate sînt caraghioase... Care din ele?

— Aia care-i tot dă zor cu sărmanul infanterist Vasile.

— Eu sînt ăla... Eu sînt sărmanul infanterist Vasile.

Cînd Sibil deschise ușa, sărmanul infanterist Vasile, soldatul de plumb, căzu de pe noptieră. „Semn rău", își zise Andrei, urmărind-o pe Sibil cum se apropie de patul lui Eugen.

— Bună ziua, domnule Alexandre Dumas! Ți-am adus prăjituri făcute de mama, sper să-ți placă...

4: Jocul nebunilor

— Ai scăpat ca prin minune, domnule Eugen, zise Banu. Drăcie! Inima dumitale...

Eugen îl prinse de braț: — Ce vrei cu inima mea, doctore?

— Lovită, pentru a doua oară... Posezi o inimă deosebit de rezistentă, aici e tot norocul...

— Sau ghinionul, replică Eugen.

Chirurgul se posomorî cînd o văzu intrînd pe Simona. O salută și ieși. Știa că inginerul Marcu, vechiul său prieten, are de gînd să divorțeze. Simona se purtase ca o dementă, comenta cu poftă orașul. Îi fusese grav rănit amantul, fie, nu putea să rămînă nepăsătoare, dar trebuia să menajeze cel puțin aparențele. Nici inginerul Marcu nu se arătase la înălțimea situației: umblase să ia informații despre „individ". Informațiile fuseseră contradictorii. O avertiză în cele din urmă pe Simona că va înainta acțiune de divorț; ea răspunse: „Foarte bine". Derutat, pus în inferioritate, inginerul îi ceru explicații, dar Simona se grăbea să plece la spital. „Îmi pare rău de lupul șchiop", azvîrli ea peste umăr, ieșind.

Lui Eugen i se permise să se miște prin cameră, cîțiva pași... Primul drum fu la oglindă. Se privi atent, încercă să zîmbească și se văzu știrb. Sub buza inferioară avea o cicatrice în zig-zag, un sex-apeal, cum glumise unul din medici. Îmbătrîniseră ochii. Păreau decolorați și căpătaseră o fixitate inexpresivă. Poate din cauza slăbiciunii, Eugen îi uita ațintiți asupra vreunui obiect... Desfăcu pijamaua și privi în oglindă pansamentul care-i înfășura pieptul. Pipăi cu degetele, apăsă în dreptul inimii și nu simți nimic. Nici o durere. „Ca și cum mi-ar fi scos-o! Ca și cum mi-ar fi înlocuit-o!..."

Începu lungi partide de șah cu doctorul Marinca; acesta continua să-l considere printre pacienții săi; îi aducea medicamente și-i făcea injecții întăritoare; Eugen acceptă fără să protesteze. „Și așa mi-au făcut fundul poligon cu înțepăturile lor". Într-o zi, în timpul unei „indie-

ne vechi" ce nu se mai termina, Marinca îl observă pe Eugen privind spre fereastră cu figura împietrită; părea că ascultă; se dădu jos din pat și merse cît putea de repede la geam. Medicul i se păru că-l aude vorbind și voi să vadă cine e; un cîine lup care tocmai se îndepărta șchiopătînd.

— Cu el vorbeai?

— E lupul șchiop... Un vechi prieten, explică Eugen.

— Ești misterios ca un fachir... Duci prietenie cu lupii?

— Îți iau nebunul, domnule doctor.

— Nu vrei să mi te spovedești? întrebă Marinca. Să-mi spui cine ești?

— Sînt un lup, zise Eugen. Ar fi trebuit să ghicești!

— Medicii ar trebui să primească spovedania, la fel ca și preoții, opină Marinca.

— Iar preoții ar trebui să consulte la fel ca și medicii... Mat!

— Totdeauna fac prostii cînd sînt în avantaj... Mă încred...

— Care sînt certitudinile dumitale, doctore? îl întrebă deodată Eugen.

— La șah? Jocul nebunilor.

— Nu la șah. În general.

Marinca îl privi cu atenție; cum stătea pieziș în lumină, umbrele ridurilor îl îmbătrîneau.

— Aș putea să-ți dau același răspuns: tot jocul nebunilor.

— Totuși răspunsul nu e acesta...

— Nu e acesta, nu... Am certitudini... cîteva... suficient de flatante pentru un om obișnuit.

— Ca medic, te consideri un binefăcător, de pildă?

— Aș îndrăzni să observ că e o întrebare inutilă... și prostească. Mai facem o partidă?

— Nu... Să discutăm... Să flecărim... Să pălăvrăgim... Cum e în oraș?

— Frumos, oftă Marinca.

— Se dă bere rece, la ghiață, la grădinile de vară, nu?

Marinca zise: — Ești o figură mare, Eugen! Un amestec de don-juan, de filozof, de aventurier și de grob...

— Cea mai eronată caracterizare ce mi s-a făcut vreodată... Și încă din partea unui psihiatru! Spune-mi, totuși, ai fost în vreuna din ultimele seri să te scalzi în bere rece la vreo cîrciumă?

— Da... Chiar ieri, la „Tisa".

— Minunat! se desfătă Eugen. Ai și gustat ceva?

— Obișnuitul grătar, cu salată...

— Și n-ai fost singur...

— Cu soția.

— Cu soția... Era lume multă? Petreceau bine? Se dansa? Ai observat cumva pe gardul de viță vreo pisică? Pe gardul acela trec multe pisici, în drum spre acoperișurile vecine... De-obicei se opresc o clipă să-i observe pe consumatori... Femei frumoase ai văzut?

— Multe! Fete care pînă mai ieri umblau cu rochițe de o palmă... În vara asta au înflorit cu o impertinență nemaipomenită, le pică bine soarele și căldura... În rochii largi, scurtate, cu jupon, lăsînd să se vadă picioarele bronzate...

— Ești un afemeiat.

— Am fost, dar nu ca tine, Eugen.

— Încă o greșeală, pe care o faci intenționat. Eu nu sînt afemeiat.

Puțin mai tîrziu se ivi Sina Burnar.

— Ce plăcere să nu dau de nici o rivală aici! glumi ea. În fine, singuri! Marinca zîmbi: — Nasul dumneavoastră cîrn înlătură orice rivală, domnișoară!

— Recunoscătoare pentru compliment, domnule doctor! Luați de aici o alună, drept mulțumită...

— Bunicii noștri, se pomeni vorbind Eugen, adică bunicul Sinei și al meu, s-au urît îngrozitor... Erau dușmani. Știai doctore?

— Nu. De unde să știu?

— Bunicul meu — adăugă Eugen — l-a ucis pe străbunicul ei...

— Nepoții în schimb... începu Marinca.

— De ce te-ai apucat să vorbești despre străbunicul meu? întrebă Sina cînd doctorul ieși.

— Nu știu ce mi-a venit... Sina! Eugen o privi cu expresia aceea de răutate. Aș vrea să am un copil cu tine. Fata tresări și ochii ei, după un ocol, se întoarseră către Eugen.

— Partea gravă, zise, e că nu glumești. Văd că nu glumești.

— Nu glumesc. Ce e grav aici? Fata ridică din umeri, iar cînd Marinca reveni să-și ia servieta, îi găsi tăcuți.

Se opri în ușă, privindu-i.

— Plec! zise. Să-ți răspund acum la întrebarea ta despre certitudini? Să-ți răspund, Eugen?

— Te rog, altă dată. Dar gîndește-te bine, doctore! Nu vreau să mă dezamăgești. Marinca ieși; o clipă, cît timp ușa fu deschisă, un curent puternic trecu prin cameră aducînd de afară un mare fluture cu aripile poleite cu aur; îl urmăriră cum se zbate ametit sub tavanul alb încercînd să găsească o ieșire; în cele din urmă nimeri fereastra și dispăru.

— Spune-mi că nu e adevărat, zise Sina.
— Ce anume? Ce-ţi ziceam înainte?
— Nu. Ceea ce se vorbeşte prin oraş.
— Mai există oraşul? Şi ce se vorbeşte prin oraş?
— Îţi voi spune ce: că ai vrut să te sinucizi. N-a tras nimeni în tine, tu ai încercat să te sinucizi... Caraghios! Nu-mi plac sinucigaşii... Mai ales cei care scapă. Eşti un sinucigaş?
— Cine ţi-a vorbit despre asta?
— N-are importanţă! Vrei să-mi spui tot adevărul?
— Adevărul îl cunoşti: am fost atacat, cineva a vrut să mă ucidă, acesta e adevărul.
— Mă bucur. Am şi spus că nu cred în povestea aceea... Îţi aminteşti de Monica? Nu? Fata aceea slabă, brunetă... Tatăl ei îl cunoaşte pe Mi... Mic..., omul care e director adjunct acolo unde ai lucrat tu!
— Micudoiu.
— Aşa! Chiar ăsta pretindea că ai născocit povestea cu atacul, de ruşine... că eşti *doar* un sinucigaş.
Eugen privi fereastra cu ochii mijiţi, simţind cum totul începe să se clatine împrejur.
— Te-am supărat? Sînt stupidă?
— Nu e nimic, Sina. Eugen îi mîngîie braţul; pielea era catifelată, rece. Se vedea la tăietura de subsuoară a rochiei sînul mic, alb, înconjurat parcă de o taină. Eugen se ridică din pat, şi fata îl sprijini; merseră la fereastră; lupul cu laba din faţă ridicată, cel de bronz, stătea nemişcat, pîndind; pe ceafă i se opriseră două petale roşii de trandafir.
— Crezi că el poate fi însufleţit?
— Cine? Cîinele ăsta lup?
— E lup veritabil. Şchiop. Dacă vreau, îl pot învia.

— Probabil că poți foarte multe, Eugen.

— Nu mă crezi?

— Ba da, ba da! Dar, dacă vrei să mă impresionezi, oferă-mi o minune mare... Statuile știu și eu să le însufleţesc...

— Nu bănuiam, clătină din cap Eugen, că eşti şi tu o mică vrăjitoare...

5: Femeia cu corp de păianjen

Eugen intră la „Pavilionul Magic Oriental" și văzu acolo femeia cu corp de păianjen. Mai văzu bile albe și bile negre pe care le înghiţea nemuritorul fachir Afisau Anufi, lanțuri care se desfăceau singure, îl văzu pe omul invizibil și văzu un cîine care știa să citească numerele. Cînd ieşi din Pavilionul Magic, se simți fericit că trăieşte și că nu are corp de păianjen. Se simțea extrem de fericit, din aceste două motive.

Deasupra pieții trecea un vînăt vînt de început de toamnă; trecu alene printre grămezile de ardei și roșii, pătruns din toate părțile de murmurul adînc al celor ce trăiau împrejurul său. Prin forfotă îl zări pe Marinca; doctorul legăna o plasă mare, încărcată cu zarzavat și fructe.

— Eugen! Știi ce lucru extraordinar s-a întîmplat după plecarea ta din spital?

Ochelarii de soare cu sticla îngustă nu stăteau bine pe fața lui Marinca; avea aerul unui băiețandru care se joacă de-a gangsterii.

— Ce s-a întîmplat, dragă doctore? Au vărsat surorile un potop de lacrimi fierbinți?

— Pe dracu! Ele nu te prea simpatizau din cauza prea multor femei ce veneau la tine... și ețetera...

— Atunci, poate, secția de chirurgie a primit numele meu?

— Nici măcar atît... Dar spune-mi, ce doctor ți-a aranjat dantura?

— Unul de la policlinică; de ce?

— A lucrat bine...

— Nu e așa? Dinți noi... Dinți morți... Pot să-i scot și să-i ascut cu pila... Pot să-i fac ascuțiți ca briciul... După aceea am să mă apuc să-mi muște dușmanii de nas... În sfîrșit, ce s-a întîmplat la spital?

— Lupul tău...

— Lupul meu? Care?

— Lupul de bronz de sub fereastră... A înviat!

— Asta n-o cred nici în glumă!

— Spui că n-o crezi, am impresia însă că nu te miri de loc... S-a întîmplat într-o dimineață. Una din asistente a observat că laba din față a lupului, cea ridicată în aer, se lăsase pe pămînt...

— Extraordinar! E ca începutul unui basm...

— Fata a mai chemat pe cineva... Pe urmă s-a strîns lume multă. L-au văzut, pe lup, cum începe să respire... Bronzul se prefăcea încet în mușchi și blană... Pe urmă a întors capul spre cei ce-l priveau...

— Și le-a vorbit!

— N-a vorbit nimic! I-a privit doar... Pe urmă și labele din spate i s-au dezlipit din ciment... Ochii au început să-i strălucească...

— Ochii lupilor strălucesc doar în întuneric.

— Pe urmă a făcut primul pas... Îți dai seama, lumea s-a speriat, femeile au început să țipe... Dar lupul era pașnic, nu le-a făcut nimic, a trecut printre ei...

— Șchiopătînd?

— De unde știai? Da, șchiopătînd... A dispărut printre copaci... Partea extraordinară este că nimeni nu-și amintește cînd a apărut lupul de bronz...

Eugen ieși pe bulevard; o fată în rochie albastră îl privi: era neliniștea. Ocoli de două ori parcul, apoi merse pe aceeași alee și se așeză pe aceeași bancă. Simți vîntul vînăt al toamnei trecînd pe deasupra umerilor; venea de departe, dinspre Cheile Vîrșețului, dinspre Hornul Diavolului; pe vînt treceau scurte tresăriri, ca niște fulgerări; erau aripile păsărilor ce se roteau neîncetat împrejurul turnurilor de piatră albă... Pe neașteptate, lîngă Eugen, apăru Silvia; purta o rochie albă, fără mîneci și era frumos bronzată; își legase părul roșcovan și năvalnic într-o panglică și părea o tînără zeiță descinsă din norduri fremătînd sub stranii culori; Eugen simți cît era de frumoasă... El privea înspre cea de-a patra fereastră a clădirii galbene de dincolo de bulevard, deasupra căruia își făcuseră cuibul rîndunelele.

— Exact ca și atunci... Am impresia că nu s-a scurs decît o clipă, zise Silvia. Îți amintești? La începutul verii te-am găsit tot pe banca asta, privind într-acolo... Apoi, la fereastră a apărut un om, și mi-ai cerut să-ți spun ceva despre el...

— Fii atentă! O să apară și acum.

— Omul acela era Dorin Micudoiu, directorul vostru...

— Directorul adjunct, deocamdată.

Silvia atinse pieptul lui Eugen cu vîrfurile degetelor.

— Ce ai tu cu el? Cît timp ai fost la spital, s-a purtat extrem de amabil... M-a oprit de cîteva ori, întrebîndu-mă dacă ai nevoie de ceva... Mi-a promis că după ce te faci bine îți va găsi un post care să nu te obosească...

— Uite-l, a venit! tresări Eugen, privind cu aviditate. Am reușit să-l scot la fereastră și de astă dată! Silvia! Ar trebui să fii foarte fericită!

— Poate că sînt, dragul meu.

— Nu mă pricepi... Ar trebui să fii nespus de fericită fiindcă nu ai corp de păianjen...

Un violonist țigan, cam cherchelit, se apropie de ei și începu să le zică din vioară; era mărunțel și bătrîn, vioara lui era plesnită și bătrînă, iar melodia dulce și tristă. Silvia zîmbea; oamenii care treceau prin parc se uitau la ei și la țigan, intrigați, dar nu-i păsa; după ce Silvia plecă, violonistul rămase cu Eugen, așteptînd ca acesta să-i plătească un deț. Se făcuse ora trei și Eugen ieși din parc să-l aștepte pe Micudoiu; violonistul se ținea scai după el, mărunt, bătrîn și zbîrcit ca o arătare dintr-un basm cu harapi; ca să-l înveselească Eugen îi dădu de băut. Din ușa cîrciumei Eugen îl salută pe Micudoiu; acesta se opri și după o ezitare înaintă fericit cu mîna întinsă, țeapănă, cu degetele răschirate.

— Mă bucur că te văd, chiar mă gîndeam la dumneata, tovarășe Coman!

Eugen îl invită în bufet, directorul adjunct primi, ciocniră paharele cu bere, iar în spatele lor țiganul începu să scîrțîie din vioară. Micudoiu era proaspăt bărbierit și avea fața îmbujorată și netedă; părul castaniu, lung și lins, împrumuta reflexe tinerești: era greu să-i dai o vîrstă directorului adjunct. Plin de voie bună deșerta paharele cu bere cerîndu-i lui Eugen, cu sincer interes, amănunte în legătură cu vindecarea sa. Eugen i le dădu.

— Totdeauna am fost sigur că noi doi ne vom înțelege pînă la urmă, zise Micudoiu satisfăcut. Mi se părea într-un timp că ai un dinte împotriva mea, și mă miram de ce... N-are impor-

tanță! Poate mă confundai cu cineva, poate că sfînta bîrfă și-a făcut datoria: ți s-au spus despre mine cine știe ce minuni, așa cum mi s-au spus mie despre dumneata, tovarășe Coman... Dă-le dracului! N-avem de ce să ne dușmănim... Eu n-am dușmani. Dacă știam că ești atît de sensibil nu le-aș fi permis să te discute în ședință, și așa au făcut-o fără știrea mea, dar i-aș fi oprit dacă bănuiam că-i iei în serios, pe Burete, pe Armeanu, pe Cîsapîrțu... N-am o părere bună despre ei! Nu se vorbește așa în ședință despre un om care lipsește...

— Bea, domnule director! îl întrerupse Eugen.

— Beau! Noroc! Îmi ești simpatic. Ești foarte tînăr și prea sensibil, și crede-mă că a fost o neghiobie tinerească ceea ce ai făcut...

— Ceea ce am făcut?...

— Încercarea de sinucidere, da...

— Credeți că am încercat să mă sinucid?

— Nu? își arcui Micudoiu sprîncenele.

— Ba da, aprobă Eugen. Acesta e adevărul...

— Aceasta e și concluzia procuraturii... Micudoiu făcu o pauză. — Nu mă amestec în treburile dumitale, pe mine nu mă privește ce a fost, dar să știi că sinuciderea e ultimul lucru pe care l-aș face...

— Dumneata?... Desigur... Ești un om tare...

— Mai mult mă grozăvesc că aș fi tare... Îmi umflu pieptul și-mi zic: mi-s tare. Altfel nu se poate rezista... Cum sînt bolnav și de inimă, aș fi dat în primire demult dacă nu mi-aș fi făcut curaj singur... Cînd eram tînăr, prin patruzeci și doi, patruzeci și trei, și patru, umblam cu fitilul aprins și cu dinamita la brîu, printre cisternele cu țiței ale nemților... Le aruncam în aer și nici nu-mi păsa că zburau împrejurul meu

schijele încinse, iar limbile de țiței aprinse îmi lingeau ceafa... Dar acum, plătesc... Inima n-a rezistat...

— Ai merite mari în trecut, zise Eugen. Să bem și pentru asta!

— Să bem și pentru dumneata... ești tînăr, și frumos, și înconjurat de femei... Cum te-ai gîndit să mori, pentru un rahat, pentru o vorbă scăpată de niște lepădături ca Burete ori Cîsapîrțu?

— Nu știu... Și vorbele ucid, în felul lor... Să bem! De ce ai tăcut, țigane? Bea și tu! Ceterașul bău și cîntă:

Mere trenul la Ardeal
Încărcat cu meletari
Meletari și caporali...

Ieșiră de acolo, iar țiganul îi urmă. Micudoiu voi s-o pornească spre casă, dar Eugen nu-l lăsă. Îl tîrî în altă cîrciumă, ceva mai încolo, și băură iar.

— Sînt bucuros să trăiesc! strigă Eugen prin vacarm. Și sînt bucuros că n-am trup de păianjen... Ar trebui să fii bucuros pentru aceleași motive, domnule director! Ești bucuros? Nu știu dacă bănuiești cîtă importanță are să fii viu și să n-ai trup de păianjen... Astăzi, noi doi chefuim... Și nu numai astăzi, ci și mîine, și poimîine, și mereu! Îmi plac oamenii care au convingeri, iar dumneata ai convingerea că eu am vrut să mă sinucid, și de asta îmi placi. Ai o convingere temeinică, solidă, de neclintit.

— Trebuie să plec acasă.

— Nici vorbă de mers acasă! De aici mergem să bem ceva! Mergem la restaurantul de la Grădina Morii, de acolo înapoi la cîrciumă, și pe urmă în altă parte... Sînt slăbit, și de aceea m-am și amețit, dar nu face nimic. Am să rezist.

Mai departe merge mai ușor... Pe măsură ce beau, mă trezesc. Unde-i țiganul?

Ceterașul căzuse cu fața pe masă, între pahare, și Eugen, crud, îl trezi scuturîndu-l de păr.

— Cîntă-ne aia! urlă. Aia pe care ai zis-o în parc, cu moartea și cu căpitanii... Și cu războiul, și cu moartea. Aia să ne-o cînți acum!

În fața lui Eugen, de partea cealaltă a mesei, se așezase un bătrîn cu barba albă; avea un copil în brațe; copilul era mic, înfășat în scutece, și zîmbea; bunicul său bea bere și-l legăna cu o mînă.

— Încotro mergi, moșule? Îl întrebă Eugen.

— La Lunca, răspunse liniștit bătrînul.

— Ai barbă albă și semeni cu Dumnezeu. Nu cumva ești Dumnezeu?

— Nu, nu-s eu Dumnezeu.

— Dar ai vrea să fii?

— Aș vrea...

— Să mergem acasă, zise Micudoiu toropit, încercînd să se ridice.

— Nu-i vreme de dus acasă, directore! Mergem în altă parte... Trebuie să bei și să te veselești fiindcă n-ai trup de păianjen...

— E adevărat.

— Ce-i adevărat?

— Că n-am trup de păianjen. Am trup de om! Ești foarte, foarte simpatic, Eugen! Noi doi nu putem fi dușmani... Prieteni pînă la moarte...

— Mergem la Lunca, zise Eugen, cu moșul ăsta care seamănă cu Dumnezeu... Îl cunosc pe popă la Lunca, și am și un văr... Acolo bem!

Dintre copaci se iscă o umbră, iar Eugen, fără să se întoarcă, știu că lupul șchiop se află cu ei.

— Nu privi înapoi, domnule director.

— De ce, tresări Micudoiu, împleticindu-se pe cărarea ce urca dealul.

— Ca să nu te sperii. După noi se ține un lup...

— E cîine, nu lup...

— E lup... un lup șchiop... Un vechi prieten...

— Unde mergem acum? Ar trebui să fiu acasă demult... Cine-i bătrînul cu copilul în brațe?

— Dumnezeu... Iar copilul e fiul lui Dumnezeu... Nu te uita înapoi, fiindcă lupul șchiop se mînie... Unde-i țiganul? Unde naiba e țiganul cu vioara? Unde a rămas ceterașul?

Eugen se întoarse și-l găsi pe țigan dormind în iarbă, la umbră. Îl săltă, îi puse vioara în mînă și-i porunci să-l urmeze. După o jumătate de oră de drum Micudoiu se trezi și se sperie. Nu voia să meargă mai departe. Pădurea era plină de umbre, copacii groși, și se înserase. Bătrînul cu copilul plecase înainte, ceterașul însă se ținea după ei.

— S-ar putea să te omor aici, în pădurea asta, se întoarse deodată Eugen spre Micudoiu.

— Omoară-mă, replică directorul adjunct, și fața lui rotundă se înseninâ dintr-odată; cu o clipă înainte i se făcuse frică de pădure și de umbre, dar parcă poate să-ți fie frică prea mult timp cînd mergi alături de un glumeț care zice că te omoară? Vag, în mintea lui Micudoiu se mai trezea gîndul că ar trebui să fie acasă la ora asta. Nu se mai simțea beat, însă umbrele înserării, rețeaua de umbre mai precis, pătrunsese în el, în adîncul ființei sale, și acum se simțea ca strîns într-o plasă ce-l gîdila. Lupul șchiop mergea alături de ei și Micudoiu nu vedea nimic anormal în asta.

— Cît de bine e să ai prieteni credincioși! se întoarse el spre Eugen.

— Nu-i așa?! Și Eugen, deodată, nu mai știu care din ei este urmăritul și care este urmăritorul. Îi veni să rîdă, și rîse chiar.

— Sau poate că dumneata vrei să mori... încăodată?

Pronunțase aceste cuvinte aievea sau în gînd? Se pomeni șezînd pe iarbă; Micudoiu îl privea senin, mîngîindu-l pe ceafă pe lupul șchiop.

— Prin urmare, concluzia oficială e că am vrut să mă sinucid? întrebă Eugen.

— Așa mi-a spus procurorul Draus.

— Sînteți prieteni?

— Da... E un băiat foarte bun, cam singuratic, săracul, de cînd i-a murit soția. N-ar fi stricat, Eugen, să fii sincer cu anchetatorii de la început... Ce se întîmpla dacă un om nevinovat ar fi fost bănuit de încercare de crimă?

— Într-adevăr, ce s-ar fi întîmplat? întrebă Eugen cu o mutră nedumerită.

— Ar fi fost foarte rău... foarte urît, foarte nedrept... Nu-ți înțeleg încăpățînarea... De ce n-ai recunoscut că e vorba de un moment de slăbiciune... fiecare om poate, are dreptul, să treacă prin așa ceva... Trebuia să recunoști de la început că ai vrut să te sinucizi.

— Nimeni nu mi-a cerut să recunosc...

— Trebuia s-o faci singur...

Pe nesimțite intrară în oraș pe alt drum. Făcuseră un mare ocol, fiindcă Micudoiu refuzase să meargă la Lunca. Eugen însă nu-i permise să meargă acasă. Îl duse iarăși la băut. Țiganul cu cetera se trezi cu două pahare de rachiu.

— Cîntă-ne aia cu soldații și căpitanii... Aia tristă îi ceru Eugen. Lupul șchiop nu mai era cu ei. Eugen ridică paharul și se întrebă dacă fuseseră într-adevăr afară din oraș. Nu fuseseră nicăieri, băuseră aici tot timpul și se făcuse tîrziu.

Totuși, pe masă văzu cîteva flori de cîmp și o creangă de alun, verde. Habar n-avea cum trecuseră ultimele ore.

— Mă bucur că trăiesc și că n-am trup de păianjen! strigă Eugen. Printre noi există și oameni cu trup de păianjen. Ai văzut vreunul?

— Trezește-te, Eugen! îl scutură Micudoiu.

— Dar dumneata ești treaz? Nu bei nimic? A, bei cafea... Nu e cafea? Atunci ce bei?

— Ești foarte tînăr... Va trebui să iei viața de la început.

— De la început? Nu pot... Undeva mă așteaptă omul cu trup de păianjen, care pîndește... Își înfige trompa aici... aici... drept în inimă. Îl cunoști pe omul cu trup de păianjen, domnule director?

Mergeau prin orașul adormit, cu violonistul după ei, era liniște și senin, doar către stîncile de sub Hornul Diavolului cobora acum ceața.

— Nu mă așteptam să fii un băiat atît de bun, zise Micudoiu. Vom fi prieteni de-acum înainte.

— Toți oamenii ți-s prieteni, domnule Micudoiu... Eu eram singurul care nu-ți recunoșteam meritele, dar m-ai învins... Ești prieten chiar și cu procurorul Draus, care e de părere că am vrut să mă sinucid... Să mă sinucid!... Și ce? Acesta e adevărul! Am vrut să mă sinucid. Mi se părea că am trup de păianjen și am vrut să termin... Un simplu moment de descurajare... Neurastheniile civilizației...

— Ești beat, ceva mai beat decît mine, dar n-are importanță. Va trebui să te duc acasă.

— Acasă? În nici un caz. Ce să facem acasă? Mergem să bem! Și azi, și mîine, și poimîine, și mereu. Petrecere neîncetată. E adevărat că am trecut printr-o pădure și că ne-am întîlnit cu prietenul meu, lupul șchiop, și apoi cu un moș care pretindea că e Dumnezeu?

— Tot ce-i frumos trebuie să aibă și un sfîrșit, zise Micudoiu, înțelept. Cheful ăsta a fost cel mai frumos din toate, și mi-a amintit de tinerețe... Pe atunci nu puteai întîlni băutor mai strașnic decît mine... Mergem acasă acum... Dacă vrei, te duc la mine și te odihnești împărătește.

— Nu! Mergem la „Tisa", e deschis pînă la unu. Am bani destui. Mergem să o ascultăm pe Sidonia... Și tu vii cu noi, cioroiule, nu te las... Pînă ajungem la restaurant, cîntă-ne aia despre soldați și despre căpitani... Și cîntă-ne balada sărmanului infanterist Eugen... Uite, cam așa: „A fost odată un infanteeeriiist... Sărmanul infanteriiist Eeeugeeeen... Cîntă, cioroiule, tu-ți vioara ta! Cîntă ca Petrică Ceterașul, care a murit, ucis de grăniceri, pe cînd trecea rîul să le cînte la nuntă și celor de pe malul celălalt... Domnule director adjunct! Sînteți cea mai aleasă floare din grădina lui Dumnezeu! Vă ador! Nu sînt homosexual, vă ador ca cetățean... Mergem la „Tisa" acum... Să bem! Să bem! Fiindcă trăim. Și fiindcă n-avem trup de păianjen...

Eugen întoarse privirea spre orchestră și se cutremură.

— Nu, zise peste o clipă, cînd viziunea se destrămă, aia nu e decît Sidonia... Se uită la mine, viespea bătrînă... Oare de ce se uită așa? O cunoști pe Sidonia, domnule director? E o lupoaică îmbrăcată în blană de femeie... Ar fi putut să-și caute o blană mai frumoasă și mai tînără... Hei, Sidonia!

— Nu urla, nu face scandal, protestă Micudoiu.

— Cine m-a adus aici? întrebă Eugen. Dumneata m-ai adus aici sau eu te-am adus pe dumneata? Cine ești dumneata și cine sînt eu? De ce nu sînt dumneata, și de ce dumneata nu ești

eu? În fond, mi se pare că e chiar așa! Eu nu sînt eu, ci sînt dumneata, iar dumneata nu ești dumneata, ci ești eu...

— Vorbește mai încet... Aud bine.

— Știu că auzi bine! Dar ce, nu-mi ești prieten?

— Îți sunt cel mai bun prieten, Eugen.

— Atît am vrut să știu. Atît. Hei, Sidonia... Dar unde-i ceterașul nostru? Și unde-i lupul șchiop? Nu-l văd! Nu-l văd!

— Acum vom merge acasă, Eugen.

— Chefuim, nu mergem acasă. Chefuim și azi, și mîine, și poimîine, și mereu; chef fără sfîrșit! Ți-a fost destul. Nu te mai las să fii director... Ești numai prietenul meu, și acum chefuim! O să se găsească alt director în locul tău, n-avea grijă! Directori se mai găsesc, dar prieteni nu! Directori vezi pe toate drumurile, dar prieteni mai rar... Orice om poate ajunge director, dar nu orice om... poate ajunge prieten... Prieten, în general... Prieten al omului! Cred că și tu te-ai plictisit să fii director... să tot iscălești hîrtii și să prezidezi ședințe... Decît să fac așa ceva, mai bine m-aș sinucide. Și așa am încercat o dată să mă sinucid, dar dacă aș fi director ca tine, aș încerca să mă sinucid de două ori! Și pînă la urmă aș reuși, desigur... Groaznic! Hîrtii de iscălit, ședință, iarăși hîrtii de iscălit și iarăși ședință... Dar de-acum înainte ai scăpat de necazuri, ai să fii prietenul meu și n-ai să mai fii director... Am să-ți fac cunoștință cu lupul șchiop, și am să-ți descriu un fir de iarbă. Și o să bem tot timpul. Vai de tine, sărmanule director! Era mai frumos pe vremuri, cînd aruncai trenurile în aer, nu?

— Firește... Eram tînăr și luptam pentru o cauză nobilă...

— Cauză nobilă... Eu în schimb n-am luptat niciodată pentru o cauză nobilă. Nu. Eu n-am luptat decît pe frontul antisovietic, și încă *voluntar*, așa se spune, așa spune lumea, și dacă așa spune lumea așa o fi, căci lumea știe, și pata asta mă urmărește toată viața...

— Nu-ți face sînge rău... Erai tînăr, păcatele tinereții se uită...

— Nu se uită! În toate dosarele mele, la cadre, scrie: voluntar pe frontul antisovietic. La șasesprezece ani! Toți șefii de cadre, toți secretarii de partid și toți directorii, ca tine, se simt datori să se uite cu bănuială la mine, să se uite strîmb... Vai de mine, cîte priviri bănuitoare am îndurat!

— Eu nu mă uit strîmb la tine, băiatule.

— Tu nuuuu... Tu-mi ești prieten. Și ești și director. Dar mai întîi, prieten. Și apoi tu ai aruncat în aer transporturile de petrol nemțești... În anul patruzeci și trei, nu? Tu ești cineva, dar înainte de toate ești prietenul meu, și noi doi chefuim acum pentru toate acestea, și-n primul rînd pentru bucuria de a nu avea trup de păianjen... Uneori mi se pare că am totuși trup de păianjen... Mi se pare că văd cum îmi atîrnă din piept brațe lungi, păroase, scheletice, negre... Dar le rup în gînd, le presar în urma mea și rămîn curat... Și tu faci la fel?

— E timpul să plecăm. Mîine ne sculăm dimineață, mergem la slujbă.

— Nici o slujbă, am desființat slujbele. Mîine chefuim. Nu mai ești director, ești numai omul care arunca în aer trenuri fasciste... Vezi, eu te cred, eu nu pun la îndoială, ca alții, că ar fi adevărat ceea ce zici... Aveai și un nume conspirativ, fiindcă așa se obișnuiește, dar nu-ți cer să mi-l spui fiindcă știu că e secret. Ești omul care dinamita trenurile, deci ești la trecut, în prezent

nu mai ești decît amicul meu, și noi doi, adică eu și cu amicul meu, chefuim. Dar unde-i cerașul nostru? Și unde e lupul șchiop?

Cînd venise la masa lor procurorul Draus? Eugen se simți deodată privit, și văzu fața îngustă și fruntea cheală a procurorului și abia-l recunoscu.

— E cel mai bun prieten al meu, zise Eugen, arătîndu-l pe Micudoiu.

— Și al meu, păru să zîmbească Draus.

— Să nu te atingi de el, să nu te atingi de prietenul meu, repetă Eugen.

— Nici o grijă... Ar trebui să bei o cafea.

— Nu se știe niciodată ce vreți voi, ăștia, procurorii, criminaliștii... Zîmbiți, vă purtați cu mănuși, și cînd colo îi urmăriți pe oamenii nevinovați...

— Eu nu zîmbesc niciodată, zise Draus privindu-l.

— Ba zîmbești! Și-ți închipui poate că el, prietenul cel mai bun, a încercat să mă ucidă, și-l urmărești, cînd de fapt eu am vrut să mă sinucid.

— Știu. Nu mai e nevoie să vorbim despre asta. Știu că ai vrut să te sinucizi, și mai știu că acuma te comporți ca un dobitoc.

Eugen se ridică pe jumătate.

— Do-bi-toc, ai zis?

— Potoliți-vă, strigă Micudoiu. Ce naiba!

Eugen văzu crescînd niște labe de păianjen, cu peri negri, scurți și groși, dar nu știu exact dacă ies din trupul său sau din altă parte. Îi veni să țipe de spaimă. Împrejurul său se clătinau valuri verzi, otrăvite. Îi auzi de la mare distanță, pe ceilalți doi, discutînd:

— Îl duc la mine acasă, să-l culc... A băut prea mult sărmanul, e încă slăbit...

— Bine, du-l, dar nu încerca iarăși să-l ucizi, zise Draus.

— Ce glumă sinistră! protestă Micudoiu.
— Sinistră, dar, ce vrei? Umor englezesc...
Eugen se prăbuși, prăbuși, prăbuși...

6: Bîrlogul directorului adjunct

Rămase un timp într-o stare de semiluciditate, cu impresia că se află încă la spital. Era întors spre lumina ferestrei și văzu acoperișul casei de peste drum și o pisică roșcată ce se strecura încet pe după coș și gîndi confuz că nu mai văzuse niciodată acoperișul acela, cu mîțele zbenguindu-se. Închise iar ochii simțind sub frunte tumultul adînc al capilarelor dilatate de alcool și după cîteva clipe își aminti de beția din ajun. Prin urmare, directorul adjunct îl adusese într-adevăr la el acasă!

Își văzu cămașa și pantalonii orînduite frumos pe scaun. Nu le așezase el, ci fusese dezbrăcat, de minunatul Micudoiu, cu concursul nevestei probabil, sub privirile fetiței cu părul cînepiu, trezită și ea, venind somnoroasă să-l vadă pe nenea beat... Pe Tovarășul Trecător...

Odaia era mică și prietenoasă, iar pe peretele opus, pe un covor întunecat, atîrna ghitara cu ajutorul căreia directorul își desfăta musafirii. Eugen se ridică încet, pieptul începu să-l doară cumplit și prin inimă îi trecu o lungă și fierbinte înțepătură. Își privi picioarele așezate pe parchet. „Ce picioare urîte am!" Purta o pijama prea scurtă, a directorului fără îndoială. Cum o îmbrăcase? Pe stradă trecu huruind o căruță.

Intră Micudoiu, bărbierit, cu fața enervant de proaspătă.

— Cum te simți, tinere chefliu?

Tonul era binevoitor, dar împrumutase o nuanță oficială. Eugen privi ceasul, așezat și acesta frumos, pe scaun, alături de paharul cu apă ce-i fusese pus la dispoziție pentru noapte. „Minunat om, Micudoiu... Îmi dă chiar și apă, după ce mă găzduiește pe gratis...“ Eugen auzi glasul unei femei, al soției directorului, și încă o voce binecunoscută.

— Poftește, poftește, tovarășe Cîsapîrțu, strigă Micudoiu. Oaspetele meu s-a trezit și se simte mai bine...

Eugen holbă ochii cînd îl văzu pe Cîsapîrțu intrînd...

— L-am chemat pentru astăzi dimineață la mine ca să discutăm despre noile încadrări, aici se poate lucra mai în liniște, explică zîmbind Micudoiu...

Eugen, însă, deși cu țeasta confuză și grea ca un bolovan, pricepu de ce-l chemase Micudoiu pe Cîsapîrțu, și de ce venise acesta: ca să-l vadă trezit dintr-o scandaloasă beție, salvat de director și adus acasă la el... Cîsapîrțu, cu fața subțire, ascuțită cumva și fără vîrstă, rînji către Eugen și-i întinse o mînă îngustă și moale. Și, în timp ce atingea mîna fleșcăită, Eugen regretă că mai e în viață pe acest pămînt...

Era senin și răcoare; împrejurul stîncilor de sub Hornul Diavolului păsările acelea iuți își continuau hora lor dementă, toamna etajase în culori pădurile, peste dealuri și, pe o cărare știută numai de sălbăticiuni, alerga șchiopătînd ființa cenușie din poveștile pe care i le spunea Eugen Silviei, pe care apoi Silvia le spunea lui Eugen cu alternanța aceasta ciudată, inexplicabilă, care e a zilelor și a nopții, a vieții și a morții. Lupul șchiop simțea cum fierbe a toamnă pămîntul sub el și blana i se zbîrlea de un gînd nelămurit strecurat în craniul său feroce. Venise toamna.

Pata rotundă de lumină se mișca încet pe tavan și Eugen o văzu încă înainte de a se trezi, ca pe o poartă solară prin care pătrundea într-un imens ținut verde înflorit unde zburdau mici sălbăticiuni cu ochii întunecați și alungiți și privirile bune; dar nu se lăsau mîngîiate, de cîte ori întindea mîna să atingă blana catifelată animalul se topea: doar iarba înaltă se vedea mișcîndu-se la trecerea lui.

O anumită liniște domnea acolo, crescînd și descrescînd, și Eugen mergea încet, privind atent în toate părțile, bănuind că e așteptat. Deodată știu cum se numesc zveltele sălbăticiuni ce foșneau peste tot: trikongi. Învățase despre ei în primii ani de liceu, însă acum, în realitate, arătau cu totul altfel decît îi descrisese profesoara de naturale cu vocea pițigăiată. Înaintînd printre trikongii ce zburdau, Eugen se întreba în ce punct al spațiului înflorit e așteptat el, și se decise să se călăuzească după un trikong care părea mai puțin sperios, și care alerga domol în fața lui...

Cînd se trezi, Eugen regretă că visul nu continuase și încercă zadarnic să-și amintească dacă există într-adevăr animale cu numele de trikongi. Pata de lumină de deasupra sa, poarta aurită a iluziei, luneca încet spre dreapta; Eugen se duse la fereastră și constată că întreaga feerie pornea dintr-un ciob de sticlă în care se reflecta soarele.

De cîteva zile sosise în oraș vară-sa, Mirela, cu pruncul de cîteva luni, ale cărui urlete începuseră să se audă din bucătărie. Eugen merse să-l vadă și găsi toată familia adunată împrejurul micului rege care fusese desfășat și țipa cu

pumnii strînși, stacojiu la față, în timp ce maică-sa încerca să ungă cu un zmac albastru niște pete ce i se iviseră pe pîntec; cînd Eugen intră, proaspătul locuitor al planetei începu să urineze ca dintr-o țîșnitoare sub presiune. După naștere Mirela se împlinise și Eugen constată abia acum că verișoară-sa e femeie bine; în legătură cu ea avusese totdeauna viziunea unei fete costelive și șterse, cu gesturi rigide ca ale unor articulații neunse. Eugen luă copilul în brațe și ieși cu el în grădină, implorat de toată lumea să renunțe fiindcă e neîndemînatec ca toți bărbații și o să-l scape. Sub copaci, în umbrele care tremurau abia-abia, pruncul se liniști și Eugen se așeză încîntat pe bancă. În aerul tare al dimineții copilul începu să picotească și pe mica sa figură apăru enigmaticul zîmbet al celor care încă nu știu nimic. Visînd, ochii i se deschideau și păreau a urmări imagini repede perindate, ca niște zboruri; uneori tresărea. Eugen strecură mîna și-i simți inima bătînd repede, cu toată puterea, trimițînd într-una vibrația vieții în nesfîrșitul labirint al micului trup.

De la un timp, Eugen simți că-l deranjează ceva. Copilul continua să doarmă, mișcîndu-și într-una ochii sub pleoape; un măr căzu din copac, mușcat probabil de șarpe, și se rostogoli pe pămînt, pe jumătate putred, pînă pe un mușuroi de furnici; Eugen își închipui cum sună alarma prin întortocheatele galerii și cum furnicile de serviciu, sau de pază, se reped sus pentru a interveni. Simți apoi privirea unei păsări cu penaj întunecat, ceva mai mare decît o ciocănitoare oprită chiar pe spațiul dintre cele două ramuri de bază ale nucului. Zburătoarea nu era mare, însă avea înfățișarea unui animal de pradă, și fixitatea ochilor ei, precum și nemișcarea întregului trup, atrăgeau atenția. Eugen ridică

puțin privirea și văzu ramurile grele de nuci, tot cîte două și cîte trei; nu mai avea să treacă mult pînă ce coaja verde va cădea singură; atunci avea să apară miezul moale și dulce.

Eugen pricepu ce-l deranjează: dincolo de gard, prin frunziș, se vedea silueta unui om ce trecea încet. Se plimba de cîtva timp pe acolo, părea să fie același.

„Ei, și ce, gîndi Eugen, am ajuns atît de nervos încît mi se deschide brișca-n buzunar numai cînd văd pe cineva de două ori? Cine poate fi omul ce se plimba pe acolo? Probabil că nu e nimeni. Totuși e cineva, sau ochii mei au înnebunit... Nu-i aud pașii, e prea departe, sau poate umblă încet, special ca să nu-l simt... Ce prostie!..."

Copilul tresări iar, și deschise ochii. Somnul îi zburase. Eugen privi spre nuc, pasărea era tot acolo, și privi apoi spre mușuroiul de furnici: pe măr se urcaseră cîteva batalioane și păreau că nu se înțeleg asupra celor ce trebuie să facă.

— Ce poveste să-ți spun? îl întrebă Eugen pe copil. Acesta, complet treaz, îl privea cu atenție și era greu să crezi că nu înțelege și nu gîndește.

— Poate că ești prea mic ca să-ți spun ceva despre prietenul meu, lupul șchiop, dar alte povești unchiul Eugen nu știe... Unchiul Eugen, ce caraghios!

Omul de după gard trecu iar, de la stînga spre dreapta.

— Cînd o să crești mare, unchiul Eugen o să te ia la pescuit... O să plecăm în zori cu undițele pe spinare... Înțelegi tu ce-ți spun? Nu te strîmba, te rog, nu te strîmba. Pe semne copilul avea crampe, căci fața i se schimonosi.

— Cînd te strîmbi, te faci urît, zise Eugen. Tu nu trebuie să fii urît. Măcar acum să nu fii urît...

Cel de după gard trecu din nou, de la dreapta spre stînga, și într-un moment, într-un punct unde rămurișul era mai rar, Eugen crezu că distinge un cap țuguiat pe care-l cunoștea.

Mirela ieși în curte cu cada în care fierbea scutecele copilului; îi văzu mușchii încordați ai brațelor și se întrebă care anume e clipa ce transformă o fetiță copilăroasă, pe care trebuie s-o certi din moment în moment, în femeie ce-și poate îngriji propriul copil. Și se gîndi la soțul Mirelei, inginer silvic, un individ cu fălcile veșnic nerase, posac, probabil mărginit și plicticos. Dintr-un asemenea tip mohorît ieșise un copil care zîmbește și care și-n somn vede mereu cîte ceva, și asta e fără îndoială o minune a lumii, o justificare a existenței pămîntului nostru infam... Un zîmbet ca acesta răscumpără intențiile hidoase ale ticăloșilor care ne pîndesc de după garduri.

Eugen se ridică încet cu pruncul în brațe. Mirela, ocupată cu limpezitul scutecelor, îi privi. Trecu pe lîngă ea și-și făcu loc printre tufișuri, spre gard; acolo așteptă. Cînd omul se apropie, Eugen îi vorbi.

— Ce-i, Cîsapîrțule, ai intrat în concediu?

— Mă plimb, zise omul, întorcînd fața lui ascuțită, cu două pete roșii pe obrazul stîng. Trecu, dar se răzgîndi, reveni la gard.

— Ai un copil, Eugen? Nu știam.

— De ce te tot învîrți pe aici?

— Ți-am spus că mă plimb.

— Ți-a poruncit patronul să mă pîndești?

— Ești nebun, băiete! Care patron?

— De ce nu te speli pe dinți?

— Mă băiete, de ce jignești oamenii pe gratis? Mă spăl pe dinți de două ori pe zi.

— Nu cred. Totdeauna cînd mușți, cît de ușor, se infectează.

— Da'ce, eu mușc? Sînt cîine? întrebă Cîsapîrțu, tîmp.

— Spune-mi! Ce vrei de la mine!

— Mă băiete, îmi vine să cred ce se spune tot mai des despre tine, că te-ai țicnit rău de tot... Totdeauna ai fost cam într-o dungă, dar acum... ce-ți veni? Se plimbă omul liniștit... Nici nu știam că dau de tine aici! Poate aștept o fată. Eu nu-s însurat ca alții, am voie să mă întîlnesc cu o fată dacă am plăcere, sau chiar cu două.

— Am mare chef să-ți ard o mardeală, Cîsapîrțule.

— Te lauzi, nu poți. Mă apără gardul. Ai un copil în brațe. Și ești bolnav. Și nu mă tem de tine, de nimeni nu mă tem eu. Și apoi, în prezent, nu merge așa, să amenințî cu bătaia pe om... În prezent lucrurile s-au schimbat, în prezent oamenii nu...

— Vax, Cîsapîrțule! Tu nu ești om al prezentului, nu-i reprezinți pe oamenii prezentului... Nici eu. Dar din motive cu totul diferite. Știi ce ești tu? Un trepăduș, un demagog și un fricos. De frică, ai venit la mine la spital și mi-ai spus povești... Îmi spuneai că-mi ești vechi și bun prieten. De frică.

— De ce să-mi fie frică? Ce legătură...?

— Te roade frica neîncetat! Nici tu nu știi cum s-o întorci, cu cine să te pui bine, cui să-i zîmbești și pe cine să nu saluți. Tu ești dintr-ăia care în fiecare zi așteaptă să li se dea listă cu cei cărora trebuie să le zîmbești, și cu cei la care să te încrunți, dar ești foarte încurcat, azi trebuie să te încrunți la unul, mîine trebuie să-l saluți res-

pectuos, asta se schimbă în fiecare zi, și-n capul tău n-a mai rămas nimic în afară de niște calcule și de listele pe care le încurci tot mai rău. Vai de tine... Tu, Cîsapîrțule, nu știi sigur nici măcar ce ești: om sau altă vieţuitoare, pînă nu-ți suflă cineva. Cînd ai fost întrebat ce naţie ai, dacă ești român sau nu, îmi amintesc că și atunci te-ai codit, nu erai în clar cum e mai bine, să fii român sau nu...

— Visezi, Eugen. Cînd s-a întîmplat asta?

— Ai și uitat? Grozav de repede știi să uiți tot ce nu-ți convine...

Eugen duse copilul în casă și ieși la poartă. Ciudat, Cîsapîrțu îl aștepta.

— Ce-ar fi să nu ne mai certăm, Eugen? Te-ai schimbat al dracului de mult după... boală, și ai niște idei! Eu sînt gata oricînd să te ajut...

— Ești gata oricînd să mă împingi...

— Cum adică, să te împing?

— Ai fost la Cheile Vîrșețului vreodată?

— Nu. Nu-mi place să ies din oraș, mă simt nu știu cum.

— Minți, ai fost acolo, m-ai pîndit și acolo, așa cum mă pîndești și aici...

— Ești smintit, cu tine nu se poate vorbi!

— Există la Cheile Vîrșețului o stîncă înaltă, Hornul Diavolului, pe care mă urc eu... Te-am simțit acolo de cîteva ori... De cîteva ori ai încercat să mă împingi în prăpastie.

— Mă acuzi de crimă, nebunule!

— Deasupra Hornului zboară niște păsări... De ele ți-e frică, dar tu nu te uiți în sus, să nu le vezi...

Se pomeni mergînd alături de Cîsapîrțu pe o stradă pustie, și trecură de o încrucișare unde

colțul străzii se curba ciudat. Îl preocupa o schimbare în înfățișarea lui Cîsapîrțu care începu să nu mai semene cu sine însuși; cînd dracu își lăsase bărbuța asta roșcovană? Eugen regretă că plecase de acasă, probabil copilul Mirelei începuse să plîngă iar. Ar fi trebuit să rămînă cu el, să-i urmărească zîmbetul și să-l legene. Eugen își simți inima topită de dragoste față de ființa mică pe care o purtase în brațe cîteva clipe înainte, și de tristețe că o părăsise pentru a pleca împreună cu Cîsapîrțu. Ei doi n-aveau ce să-și explice, conversația dinainte fusese o prostie.

— N-ar strica să dispărem definitiv din lumea asta, zise Eugen, și aș muri bucuros dacă aș ști că te iau și pe tine . . .

Înfățișarea lui Cîsapîrțu se schimbase și mai mult, Eugen se îndoi chiar că individul de lîngă el e omul care-l pîndise de după gard. Cînd dracu își crescuse Cîsapîrțu sprîncenele astea negre și stufoase?

Se făcuse pustiu și ajunseseră în cartierul ce nu mai fusese refăcut după război. Eugen nici nu știuse că în orașul său se mai găsește un asemenea loc sumbru, presărat cu ruine. E drept, pe zidurile înnegrite crescuseră buruieni și iarbă si grămezile de moloz se rotunjiseră, un strat de nisip adus de vînt germinase semințe rezistente și încăpățînate. Unele ziduri păstrau clar semnele pîrjolului, se vedeau rănile schijelor și ținutul era atît de trist că Eugen se întrebă dacă n-ar fi mai bine să se întoarcă înapoi.

— Poate ar fi bine să ne retragem aici, zise Eugen, dar Cîsapîrțu nu-i răspunse. Să nu-i încurcăm pe ceilalți oameni . . . Eu m-aș instala în pivnița de colo, iar tu ți-ai așeza bordeiul

undeva, mai departe, și ne-am petrece timpul pîndindu-ne, și-n cele din urmă unul din noi va reuși să-i dea definitiv la cap celuilalt... Supraviețuitorul va crăpa și el curînd, de plictiseală, de gol în inimă... Ar fi un sfîrșit folositor... Poate că ne-am sălbătici, și am uita totul... În condițiile astea ne-am putea și împăca... Am vîna împreună în junglă, am face focul, dar într-o seară tot ne-am gîtui, într-o seară cînd ni se va face frică pe neașteptate, și fără motiv...

Cîsapîrțu nu zise nimic, mergea alături tăcut, și părea să fie cu totul altul, dar pe Eugen nu-l mai preocupa atît de mult înfățișarea lui. Privea cu atenție crucile și monumentele funerare. Erau numai morminte de militari acolo, oameni cu grade mari, ce comandaseră divizii și armate. Cele mai multe dintre cruci se înclinaseră, împinse de vînt, ori poate se mișcase pămîntul sub ele. Mai într-o margine văzu și mormîntul unui simplu ostaș; citi pe lespedea roasă: „sold. Coman Eugen, reg. 6 infanterie".

— Ce cauți aici, printre generali și colonei, infanterist nenorocit? întrebă Eugen mormîntul. Atenția îi fu atrasă de o lespede mai mică, fără cruce, pe care se vedea, aproape șters, un cap de lup.

— Mormîntul lupului șchiop, prietenul infanteristului Eugen, șopti, atingînd piatra. Sigur, lui nu i-au pus cruce, fiindcă nu e botezat, e păgîn, ca toți lupii... Ce înseamnă să fii păgîn? Ce înseamnă să fii lup? Ce înseamnă să fii om?

Pe neașteptate Eugen constată că nu e singur. Dar alături de el mergea nu Cîsapîrțu, ci Andrei.

— Nu-mi place de loc ceea ce faci, zise după o lungă tăcere Andrei. Rătăcești singur pe străzi, abia am reușit să te găsesc... Parcă ai fugi de mine! Privi încurcat în jos, respiră adînc și continuă: Dragă Eugen, îi urăsc pe oamenii care se amestecă în viața altora cu sfaturi, și de aceea nu dau niciodată sfaturi, dar pe tine te rog! Te rog foarte mult să-ți revii, să te scuturi de starea asta... Peste cîteva zile plec, și nu vreau să te las așa.

— Nu-ți face gînduri, n-am nici pe dracu! răspunse Eugen. Sînt încă slăbit de boală, dar am și început să mă întremez.

— N-am îndrăznit pînă acuma să-ți fac o propunere... Aș fi vrut să vii cu mine.

— Îmi recomanzi deci o schimbare de mediu! rîse Eugen. Parcă te-ai fi înțeles cu doctorul Marinca!

— Nu o schimbare de mediu, ci să te muți definitiv la Zăureni. Locuință ai — la mine —, un serviciu găsim, asta nu e problemă...

— Parcă ai fi soră de caritate... Spune-mi sincer, și tu crezi că am vrut să mă sinucid?

— Despre asta să discutăm mai tîrziu, mult mai tîrziu, bine? Eu vorbesc foarte serios, și dacă doctorul Marinca ți-a spus la fel, cred că are dreptate. Vino la Zăureni.

— Tu vorbești serios? întrebă Eugen cu vocea brusc schimbată, și Andrei avu impresia că e gata să accepte. Eugen reveni: — Văd că vorbești serios, dar n-am să pot pleca de aici. Acesta e un pămînt glorios, și nu pot să-l părăsesc.

— Pot să-ți pun o întrebare?

Se opriseră fără nici un motiv la cîțiva pași de locul unde fusese găsit Eugen rănit; pe marginea trotuarului se afla aproape ascunsă o veche dală de beton cu un inel metalic ruginit,

și degetele muribundului se încleștaseră de inel și cu greu reușiseră să-i desprindă mîna; părea că Eugen încercase cu ultimele puteri să ridice dala grea de beton pentru a se arunca în canal.

— Pot să-ți pun o întrebare? repetă Andrei. Eugen îl privi. Fața i se înseninase în ultimul timp, crețurile și umbrele dimprejurul ochilor se topiseră; părul mare, puțin decolorat de vară, stătea masiv, umflat puțin de vînt.

— Aș prefera să nu-mi pui întrebarea la care te gîndești, zise Eugen, și privi brusc înapoi. O fată în rochie albastră se ținea după ei. Era neliniștea.

— De ce? Știi ce vreau să te întreb? Te temi de întrebarea mea?

— Lasă întrebarea ... În general, lasă dracului toate întrebările. Nu mi le mai pune, sînt prea multe. Te rog, amice, lasă naibii toate, absolut toate întrebările! ...

— Bine ... Renunț la toate, în afară de una singură; ce ai de gînd să faci?

Andrei își dădea prea bine seama că întrebarea era stupidă, chiar și numai datorită simplei premise ce se întrezărea în spatele ei, că omul trebuie mereu să facă ceva. Totuși, el o investise cu anumite semnificații și se întreba dacă Eugen îl va înțelege.

— Deocamdată aștept, răspunse Eugen, parcă absent, cu ochii la dala de beton.

— Ce anume? întrebă Andrei, dezamăgit, crezînd că prietenul său nu-l pricepuse.

— Vreau să aflu — Eugen vorbea pe un ton glumeț jucîndu-se cu o duzină de monede mărunte pe care le sălta în palmă —, vreau să aflu care e adevărul cu privire la mine: am vrut să mă sinucid, sau a încercat cineva să mă omoare, și, în cazul celei de-a doua posibilități, aștept să văd dacă va fi descoperit cel care a ...

— Dar, oftă Andrei, cazul a fost abandonat, toată lumea o știe, însuți tu ai lăsat să se înțeleagă că ai vrut — stupidă expresie! — să-ți pui capăt... zilelor! Ce mai aștepți, Eugen, pentru numele lui Dumnezeu, cu ce mori de vînt vrei să te lupți?

— Eu totuși aștept... S-ar putea ca totuși să existe o dreptate... iar dacă nu există, nu mai are importanță dacă am vrut să mă sinucid, sau nu... și nimic nu mai are importanță!

Cuvintele din urmă le pronunțase cu o față atît de veselă, și atît de încet, încît e puțin probabil ca Andrei să le fi auzit.

— Dar mie nu poți să-mi spui? Ai încercat să te sinucizi, sau...?

— Of, lasă-mă! Nu abuza, Andrei! Există o încăpere în care nu dau voie nimănui să intre, nici celui mai bun prieten, iartă-mă! Și apoi... nici eu nu știu care e adevărul. Am vrut să mă sinucid? A încercat cineva să mă omoare? Aștept și eu să mi se dea explicația... Sper că nu va trebui să aștept prea mult.

Văzu că la colțul străzii se oprise o fată în rochie albastră, care-l privea. Era...

8: Ah, desfrînatule, corupătorule!...

— Ah, desfrînatule, corupătorule!... dar cuvintele mătușii sale nu erau însoțite de expresia severă adecvată; Laura îl privea mai mult cu bunăvoință, cu o vagă admirație poate: — E acolo, în grădină, cu copilul... N-a vrut să plece, a zis că te așteaptă pînă vii... Cine e?

Privi pe fereastră și abia o recunoscu prin frunziș pe Sina Burnar, care se plimba legănîn-

du-l în brațe pe feciorul verișoarei lui. Brusc, Eugen se înfurie:

— De ce-i dați copilul? Unde-i Mirela?

— Mirela e la coafor... iar copilul l-a luat ea singură, din coș... Nu face pe supăratul, domnule Barbă Albastră. Abia te-ai ridicat din pat și...

— Și ce?

— Și... uite ce!

Sina Burnar venise de vreo jumătate de ceas. Cînd îl văzu nu-i dădu mare atenție, ci se ocupă în continuare de prunc, căruia-i cînta încetișor.

— Pune-l înapoi în coș, zise Eugen.

— De ce?

— Fiindcă devine răsfățat și rău și-și nenorocește părinții.

— Mare specialist mai ești!

Totuși, fata duse copilul la coș și-l lăsă acolo, iar cînd reveni, Eugen păru să fie din nou vesel.

— Cum ai reușit să mă găsești?

— Cînd eram la spital mi-ai pus o dată o întrebare, zise Sina.

De sub rochia largă, genunchii se ofereau rotunzi, ciudat de feminini.

— Se prea poate, dar nu-mi amintesc. Ce întrebare?

— Nu te preface! N-ai uitat, sînt sigură. Vii cu mine la pescuit? Am două undițe, și am și permis, cu toate că pe aici toți sînt braconieri... Tata ar spune *branconieri. Branconier* și *furnicular*... Tata n-a citit nici o carte, în afară de Vechiul Testament, iar eu am citit toate cărțile de pe pămînt, în afară de Biblie... Care dintre noi are dreptate?

— *Branconierul,* răspunse Eugen, și rîseră amîndoi. Deasupra coșului se vedeau zbătîndu-se mînuțele copilului; de pe acoperiș pisica

familiei privea în jos, cu oarecare blazare, spre șoarecele acela uman care scotea sunete. Eugen o cuprinse în brațe pe Sina și o sărută lung și adînc pe gură, simțind sub palme, prin pînza subțire, trupul svelt, ușor încordat, dar mai mult molatec, lăsat în voia lui.

— Îți amintești de întrebarea pe care mi-ai pus-o?

— Nu, nu, nu... răspunse Eugen.

— Ai să-ți amintești... singur o să-ți amintești... *branconierule!*

Multă vreme nu prinseră nimic; pluta ce susținea firul subțire și străveziu trecea peste zonele pline de umbră, sau luminate, ale rîului, fără ca așteptata tresărire să se producă. Eugen scoase undița din apă și trase de pe cîrlig rămășițele musculiței argintii și căută în cutia de chibrituri o rîmă cît mai subțire. Tăie cu unghia cam trei centimetri; bucata de rîmă ruptă încă mai trăia cu o tristă înverșunare, și Eugen îndesă cu greu cîrligul prin mijlocul trupului moale, inelat, lăsînd la vîrf o bucățică de vreun centimetru ce se zbătea liberă. Imediat ce azvîrli undița prinse un peștișor care începu să salte pe mal, în iarba de sub sălcii. Sina își lăsă undița și alergă să vadă prada, desculță și dezbrăcată, numai în costum de baie. „Prada" avea cam zece centimetri lungime.

— Sărmanul! Ce culori frumoase și vii!

Eugen desprinse ușor cîrligul și peștișorul se zbătu în palma sa.

— Dă-i drumul! ceru Sina. Vreau să trăiască! Eugen azvîrli peștișorul și puiul de mreană se cufundă cu un plescăit, începînd să înoate repede prin apa limpede, luminată în plin de soare.

— Oare ce va povesti despre noi? Că sîntem buni?

— Cunosc un loc mai bogat în pește, mergem acolo, se ridică Eugen învîrtind încet mulineta.

— Te-ai gîndit măcar două secunde la mine? Numai la mine?

— Trecem apa. Dacă vrei, te duc în brațe.

— Vreau...

Pe malul celălalt, într-o poiană largă plină de lumină, îi aștepta lupul șchiop. Stătea așezat pe o movilă rotundă ce părea să fie străvechiul mormînt al unor oștiri venite de departe, ce se poticniseră tocmai aici; îi veni în minte numele voievodului ce purtase lupte prin ținut și, fiind vremelnic învins, trecuse într-un amurg rîul singur numai cu femeia lui, purtînd-o în brațe, ținînd-o strînsă toată, adunată în propriul său trup ca s-o ferească de săgeți otrăvite; curînd voievodul revenise în fruntea unei cete noi și oastea străină intrase sub movila asta, sau poate sub alta din apropiere, fiindcă nu se mai știe chiar exact cum s-au petrecut faptele, și fiindcă în străvechiul pămînt al părinților, cam peste tot, dacă scormonești, poți găsi urmele celor ce-au încercat să-l supună. Acum înțelese încleștarea aproape nedorită a brațelor sale împrejurul trupului fetei; era ca și cum ar fi vrut s-o apere de săgeți otrăvite, cît timp treceau descoperiți între lumina cerului și cea a rîului...

Lupul șchiop, pe movila rotundă, înverzită, atît de pașnică acum, neclintit cum stătea, părea un steag înfipt acolo, al unei victorii definitive, și Eugen, suindu-se către lup, îi atinse ceafa ușor zburlită, și vîntul șuieră împrejurul lor.

La o cotitură, în unghi aproape ascuțit, moara continua încă să meargă și uruitul surd al roților mișcate de apă îl auziră de departe, părînd

a fi transmis mai mult prin pămînt, pe sub rădăcinile ierbii, decît prin aer.

— Dar drumul şi cărările? întrebă Sina. Nu văd niciuna care să ducă spre moară.

— S-au topit... Vegetaţia a acoperit totul...

— Şi noi cum ajungem acolo?

— Va trebui să îndrăznim...

Se opriră la vreo sută de paşi de moară, şi-mprejur nu se mai vedea urmă de picior omenesc. Corbul croncănea uscat, triunghiular, la un colţ al pădurii, în stînga.

— Unii dintre cei care încearcă drumul, mor, zise Eugen. Iar alţii ajung la hotarele nebuniei.

— Şi totuşi moara merge, singură?

— Merge...

— Fără să macine nimic?

— Macină... Macină neîncetat.

— Mergem acolo?

— Dacă ai curaj destul.

— Am curaj, zise Sina. Ia-mă de mînă, şi n-am să mă tem de nimic.

— Şi corbul?

— Nu e pentru noi. Sînt sigură că nu e pentru noi. Ia-mă de mînă...

— Poate vrei să te duc în braţe, ca prin apă?

— Nu... Aici vreau să merg singură... Aş vrea doar să mă iei de mînă. Sînt sigură că nu se va întîmpla nimic rău.

Roata morii era toată verde — întunecată sub muşchiul gros ce se lipise de lemn, pătrunzîndu-i fibrele în adîncime; apa se repezea în palele roase, îndoite, şi axul de oţel gemea în lăcaşurile neunse.

— Mergem să vedem şi pietrele, zise Sina.

— Da, dar mai întîi roata...

— Crezi că în locul acesta a stat el? Pe capătul grinzii, aici unde n-a crescut nici muşchiul şi nici pămîntul nu s-a aşezat.

— Negreșit... E locul lui de repaos cînd se abate pe aici ca să supravegheze mersul...

— N-ar strica să fie mai grijuliu cu mecanismele lui... Să le mai și ungă... Auzi cum scîrțiie?

— Pesemne nu-l deranjează... Sau poate e neglijent... Sau prea sigur de sine...

— Crezi că acum ne vede?

— Nu-mi dau seama... Dacă o fi prin apropiere, precis ne vede.

— Și n-am putea scăpa de sub observația lui?

— Greu... Au încercat-o destui, dar mi se pare n-a reușit nimeni...

— Crezi că el este rău?

— La asta să răspundă înțelepții... Unii zic că este indiferent...

— Dar e jignitor... N-ar trebui să fie indiferent.

— Poate că nici nu e. Chiar înclin să cred că nu e. Dar nici bun nu e. Și nici rău. Există poate alte unități de măsură...

— Și crezi că el vine deseori la moară? Dacă vine acum și ne găsește aici!?

— Poate că nici n-o să-l observăm... Mergem să vedem pietrele... Vii?

— Da. În preajma lor pericolul e și mai mare?

— Posibil... Scărița e destul de șubredă.

— Mă întreb cum de nu se rupe cînd trece el.

— O fi avînd altă intrare, pe care n-o cunoaștem. Scărița e doar pentru noi... Unu, doi, trei, sus! Uf!

— Uf! Bine că am reușit să urcăm fără să ne frîngem gîtul.

— Stai o clipă... Să arunc întîi o privire înăuntru...

— De ce, Eugen?

— Să văd... dacă nu e și el aici... Nu e... Putem intra...

— Și dacă era aici, n-am fi intrat?

— Ba da, cred că da. Oricum am fi intrat. Nu cred că are ceva împotriva noastră, doar că s-ar putea să nu-i convină să fie deranjat... Nu te apleca prea tare, Sina! Vezi pietrele? Sînt înfiorătoare?

— Le văd... Sînt frumoase... Văd clar, fiindcă, uite, pe acolo pătrunde puțină lumină... Observi?

— Acum, da... Fă-mi puțin loc. A avut el grijă să aducă raza asta de soare, pentru cei care se încumetă pînă aici... Se spune că nu e deloc bine să vezi pietrele morii, fiindcă apoi le visezi, și ele te urmăresc tot timpul... Le auzi mereu uruind, pînă-ți pierzi mințile...

— Cu noi nu se va întîmpla așa... Nu văd aici nimic înfiorător... Pietrele morii nu înseamnă nimic decît că ele există, și oricum, știam dinainte că există... Eram prevenită, n-am fost luată prin surprindere... Nu asta mă îngrozește!

— Dar ce?

— La drept vorbind, nimic. Noi doi sîntem curajoși. Pietrele morii nu înseamnă nimic... Aș fi vrut doar să știu ce reprezentăm noi, față de el...

— Cred că foarte mult, cred că totul...

De multă vreme pe fața lui Eugen nu strălucise atîta voioșie. Sina observă:

— Ești frumos, Eugen. Ești iarăși frumos... Te-ai refăcut, nu mai porți nici un semn al bolii...

— Port totuși un semn.

— Unde?

Eugen duse mîna la inimă.

— Aici. Al doilea semn. Se vede însă că sînt extraordinar de rezistent.

— Poate că și datorită mie... Poate fiindcă ți-am făcut vrăji.

— Sst! Taci!

— Ce-i? A mișcat ceva?

— Nu, o liniști Eugen. E doar vuietul pietrelor morii, și al apei. Și între ele, glasurile noastre.

Sina își scutură capul și din păr îi lunecară cîteva grăunțe risipindu-se în toate direcțiile; Eugen culese una, și în palma lui mica fărîmitură vegetală păru că tresare, umflată, gata să plesnească sub forța rădăcinilor ce o răscoleau pe dinlăuntru.

— Vezi oglinda aceea din ungher? întrebă Eugen. Vezi ce lumină și cît spațiu e în spatele ei?

— Pînă acum n-am observat-o.

— Fiindcă îți era teamă; acum te-ai obișnuit.

— Iar dincolo de golul din spatele oglinzii se vede altă oglindă, după care urmează mereu altele, în șir nesfîrșit. Acesta e infinitul, Eugen?

— Ai destul curaj să intrăm în prima oglindă... să trecem dincolo de ea?

— Dacă mă iei de mînă, ca înainte... Cine e sărmanul infanterist Vasile? Un prieten al tău?

— Dacă trecem dincolo de oglindă, s-ar putea să nu ne mai întoarcem niciodată. S-ar putea să se spargă în urma noastră, sau să se răstoarne, și atunci rămînem pentru totdeauna în spațiul imens la capătul căruia strălucește oglinda următoare.

— Fetița aceea, Sibil Ioachim, care venea la tine la spital, trăncănea într-una despre sărmanul infanterist Vasile. Să nu crezi că pot fi geloasă pe o puștoaică... pe o elevă, dar părea

exagerat de familiară, și prea se arăta miloasă față de acel sărman infanterist.

— Sibil are încă păpuși și crede în zmei și în berze. Să n-o necăjești niciodată, ea a răscumpărat blestemul casei în care locuiește.

— Nu pot fi geloasă pe o fetiță care crede în berze, și nu sînt geloasă pe nimeni. Cum să fiu geloasă pe cineva care nu va aparține niciodată, nimănui, în întregime? Tu ești acela! Dar îți amintești ce m-ai întrebat la spital?

— Trecem dincolo de oglindă? Te-ai pregătit?

— Cum se numesc animalele ce se zbenguie în iarbă?

— Cred că sînt trikongi...

— În zoologie nu scrie nicăieri despre trikongi...

— Asta nu e o dovadă că nu există. Mergem la ei?

— Lupul șchiop n-are să le facă vreun rău?

— Dă-mi mîna!

— Stai! Ce va zice bunicul meu?

— Bunicul tău e mort, nu poate să zică nimic. E mort, l-a spînzurat Procoteanul, cu patruzeci de ani în urmă, într-o pădure întunecoasă... știi prea bine!

Trikongii alergau fără teamă prin iarba înaltă, și după ce trecură de prima oglindă și se apropiară de ei, văzură...

9: De ce mor oamenii?

Mătușa Laura căscă ochii cînd văzu cît pește aduceau; femeile fură mobilizate la bucătărie; Laura nu se sfii să-i întindă Sinei un șorț și o brișcă ascuțită; împreună cu ea și cu Mirela se

așezară împrejurul mesei să curețe peștele, să-l dea cu pesmet și să-l prăjească repede; bărbații fură trimiși să îngrijească de copil, dar apoi Laura îl puse pe Eugen să pregătească mujdei de usturoi, și după ce fu gata îl trimise după bere rece, la cîrciuma din apropiere.

Întorcîndu-se acasă cu berea, simți de la colț aroma minunată a peștelui prăjit și-n același timp auzi glasul copilului, care începea să urle ori de cîte ori rămînea în grija lui Achim. Se grăbi și, după ce orîndui sticlele într-o găleată cu apă rece, luă copilul din brațele unchiului care, bucuros că scapă, fugi în fundul grădinii să fumeze liniștit o țigară.

— Taci, zise Eugen, taci... Am să-ți spun o poveste despre...

Voi să spună „despre lupul șchiop", dar un imbold neașteptat îl făcu să renunțe...

— ...o poveste despre balauri și zîne... Mă asculți?

Observă expresia încordată a copilului care într-adevăr părea că ascultă. Totuși, constată că privirea lui nu-l atinge, ci alunecă pe alături, în gol. Și deodată Eugen își dădu seama că urechea dreaptă a copilului e strîns lipită de pieptul său.

— Ia te uită!... Ia te uită, mititelul, cît de absorbit îmi ascultă inima!...

La cină, Eugen fu bine dispus și păru cu seninătate unele aluzii ale mătușii sale, care de altfel nu erau foarte răutăcioase; admiră purtarea constantă a Sinei care nu păru deranjată nici un moment de situație; dimpotrivă, rîse, mîncă, bău cu poftă și glumi mereu cu Achim. Mai tîrziu Eugen avu o dezamăgire: mătușă-sa începu să vorbească despre el și despre viitorul său. Deși degajată și făcînd impresia că amin-

teşte despre aceste lucruri printre altele, Laura spuse că situaţia Silviei va trebui definitivată. Dacă e vorba, totuşi, să divorţeze, atunci s-o facă mai repede, n-are rost s-o ţină aşa pe fată; făcu un lung elogiu Silviei, care, cît timp Eugen fusese la spital, dovedise o abnegaţie puţin obişnuită chiar şi pentru o soţie, şi, în sfîrşit, încheie subliniind că e treaba lor ce-i între ei, dar că Silvia, oricum, e o fată cu totul deosebită, iar Eugen aprobă; pe urmă Laura — şi aici Eugen se mohorî şi mai mult — vorbi despre bunele relaţii ce s-au statornicit între familia lor şi familia unui bărbat influent care-i vizitase de curînd şi-i oferise lui Eugen un post foarte convenabil; nu acum, firește, ci după ce se va întrema, cu un cuvînt cînd va fi dispus, postul îl aşteaptă în orice clipă. Eugen nu găsi justificarea acestor acţiuni ale mătuşii sale, care pînă atunci nu se amestecase niciodată în mod serios în treburile lui. Ştia că deocamdată nu poate fi vorba să ocupe un post sau altul. Deocamdată el aştepta.

Avea privirea aţintită spre uşa larg deschisă, în spatele căreia se desena dreptunghiul întunecat al nopţii şi i se păru că acest dreptunghi începe să se legene. Deodată se izolă de ceilalţi şi începu să caute un gînd pe care-l considera important. Era ca şi cum ar fi uitat esenţialul. „Oare nu cumva aştept zadarnic?“ Dar nu acesta era gîndul pierdut. „Să am încredere... Atunci de ce mă lasă să aştept atîta timp? Să-mi cheltuiesc puterile, să-mi cheltuiesc cantitatea de aşteptare, care e limitată... Şi cînd se termină, ce se va întîmpla?“ Gîndul pierdut era însă altul, şi ar fi fost foarte important pentru el să-l descopere chiar în clipa aceea.

Văzu în lumina slabă ce se destrăma dincolo de uşă, fiinţa cenuşie binecunoscută lui. Lupul

șchiop părea să fie bolnav, și din botul său se prelingeau picături de sînge. Eugen voi să alerge afară, dar știa că va trebui să se justifice, și asta-l îngrozi și-l reținu. Lupul șchiop trecu în dreapta, dar reveni imediat. Eugen simți cum îi zvîcnesc tîmplele.

— Ești foarte tînăr, măi băiete, măi băiete, îi zicea Laura.

„Asta e o dojană a celor vîrstnici, gîndi cu amărăciune Eugen, ne ceartă că sîntem tineri. Eu sînt tînăr? Și dacă sînt, ce pedeapsă merit pentru această mare vinovăție?" Dar Laura, de data aceasta, n-avea intenții pedagogice, ci se arătă invidioasă pe vîrsta lui, pe vîrsta Mirelei; o elimină cu diplomație din discuție pe Sina, apoi reveni la Eugen; se va întrema în curînd, „accidentul" nu va lăsa nici o urmă asupra lui (firește că și mătușa e partizană a „sinuciderii", gîndi Eugen cînd o auzi vorbind de „accident"), va începe să lucreze în noul său post (de ce revine mereu asupra acestui subiect? Dumnezeule, s-o fi temînd că am să-i rămîn pe cap!?) și poate va avea și el copii ca toți oamenii așezați. În dreptunghiul negru al ușii lupul schiop se ivi iar și Eugen văzu bine spuma sîngerie ce-i picura din bot; privirile lupului erau triste; în acest timp o boare pătrunse în odaie, mișcînd perdelele și printre copaci trecu foșnetul de toamnă.

Toată lumea tresări, Sina îl privi pe Eugen, dar acesta încerca iar să recupereze gîndul dinainte, foarte important pentru el. „Cît timp o să mai am puterea să aștept, fără să fac nimic? O să am puterea să nu fac nimic? Sau: o să am puterea să fac ceva? Și atunci, cum rămîne cu iertarea? Doar eu l-am iertat! Definitiv, pentru totdeauna... Atunci de unde atîta otravă? Rămîne de văzut dacă și oamenii ceilalți vor ierta. Eu,

acum sînt neutru... Dar nu acesta e gîndul pe care l-am pierdut..." În cadrul ușii lupul șchiop începu să se agite, ca și cum o mare durere ar fi pus stăpînire pe el.

„Din ce cauză mor oamenii?" Poate că aceasta este întrebarea esențială, gîndul pierdut. Poate.

— O să fie foarte bine, repetă Laura, referindu-se iarăși la viitorul lui Eugen. Vor trece toate necazurile... Nu trebuie să te gîndești la ceea ce vorbesc oamenii...

Nu se gîndise niciodată la ceea ce vorbeau oamenii despre el; pe semne că nu vorbeau de bine — acesta e destinul unui sinucigaș, să fie bîrfit — însă faptul nu-l deranja.

„Din ce cauză mor oamenii? În primul rînd îți vine greu să crezi că oamenii mor..." Îl privi pe băiatul Mirelei care dormea de multă vreme cu obrazul cufundat în perna moale și-și spuse că-i este imposibil să accepte că poate să moară; îi privi pe toți cei dimprejurul mesei și nu găsi pe niciunul a cărui înfățișare să se potrivească cu moartea. Se gîndi la alții, și nu găsi pe nimeni care ar fi fost bun pentru moarte. Și nici faptul că pămîntul e înțesat cu cimitire, cu morminte, nu ușura asociația dintre om și moarte, ci dimpotrivă. De ce mor oamenii? De data aceasta se ridică de la masă și ieși, dar lupul șchiop dispăruse. În răcoarea nopții tîmplele sale svîcniră; cînd reveni în cameră era palid.

— Știți că s-a răcorit vremea? zise.

— Nu cumva ți-e rău? îl întrebă Sina. Ochii tuturor îl apăsară exagerat de tare; n-ar fi trebuit să-l privească toți dintr-odată.

— Să chemăm doctorul?

— N-are rost, răspunse, fără să știe exact cine pusese întrebarea. Se ridică de la masă, și pluti ca prin ceață pînă la patul unde dormea în portbébé fiul Mirelei. Se așeză, sau căzu pe

pat, mirîndu-se că e întuneric, probabil fusese luat curentul, dar peste o clipă văzu totuși candelabrul înconjurat de o aureolă vineție.

— Nu chemați nici un doctor... Nu e decît febra... Obișnuita mea febră... Trece repede, nu vă faceți griji...

„De ce mor oamenii? Bătrînețea, oboseala celulelor, țesuturile uzate... Ăsta nu e un răspuns... O amînare a răspunsului... Eu, de ce mor?..."

„De ce mor oamenii?" Simțea cum o compresă rece îi înfășoară fruntea, tîmplele. Vocea Laurei: „A obosit... A umblat prea mult... prea repede... e încă în convalescență, n-ar trebui..." Vocea Sinei: „Eugen... De ce-ți apeși pieptul cu mîna? Te doare inima, sau ce?" Vocea Mirelei: „Nu vă înghesuiți împrejurul său... N-are omul aer... Lăsați-l să respire". Vocea lui Achim: „Cîinele ăsta de unde a apărut? Al cui o fi?" Vocea Laurei: „Doamne! Parcă ar fi lup..." Vocea Sinei: „E lupul șchiop... prieten credincios... lăsați-l în pace..."

De cîtva timp Eugen stătea cu ochii deschiși, îi vedea bine, însă imaginea părea că nu ajunge la conștiința lui. Știa și nu știa unde se află și ce s-a întîmplat, ba chiar părea că se vede pe sine însuși: un străin prăbușit pe divan, cu mîna dreaptă pe inimă. Degetele răschirate... Ca de cadavru... Strînge degetele, omule, ce naiba! Și și le strînse. Și în timp ce se contempla astfel, străin și detașat de sine, două amintiri, una îndepărtată, iar alta recentă, veniră în aceeași clipă spre el din locul întunecat unde fără îndoială se depozitează și se uită amintirile; îl revăzu pe bătrînul infirmier cu picior de lemn din spitalul militar unde fusese evacuat de pe front, și-și aduse aminte de discuția avută cu Sina, în

ziua cînd ea venise pe neașteptate și-l așteptase în grădină, legănînd copilul.

— Am fost cerută în căsătorie, îi spusese Sina; un director în minister; treizeci și opt de ani, i se prezice o carieră strălucită, probabil va ajunge ministru. Debitase fraza pe nerăsuflate, și-n acest timp se ridicase; era greu să desparți, pe micul ei chip, comicul de tragic; „Te-ai aranjat, bravo", o felicitase Eugen, dar imediat își dădu seama că nu nimerise cuvintele; pe fața Sinei apăru un fel de strîmbătură de paiață.

— E un om serios, adăugă, înghițind nodul din gît, și i-a promis mamei că mă va respecta; mama e total cucerită, de el, de mașina lui, de viitorul nostru...

Eugen nu dăduse mare importanță discuției, totul îi zburase din cap imediat, însă cuvintele, fiecare gest rămăseseră undeva aproape, și iată-le acum revenind asediindu-l.

— Ei bine, Sina, înseamnă că vom juca la nuntă!

Acum exclamația aceasta forțată de voioșie îi apăru într-o lumină odioasă. O infamă potrivеală de cuvinte, o frază construită ca-n cărți: Ei bine, virgulă, Sina — multă degajare, zîmbet — virgulă, înseamnă că vom juca la nuntă — privire insinuantă — semnul exclamării!

— Cum aș putea să mă mărit cît timp există pe lume oameni ca tine?

Acestea sînt cuvintele! Principalul. Restul, umplutură. Nu era o declarație de dragoste, ci un suspin, un geamăt de milă. Avusese o clipă dorința de a fi ironic, de a-i da un bobîrnac care s-o trimită rostogolindu-se pînă în brațele directorului ei de minister. Apoi uitase. Nu-și mai amintise de vorbele fetei nici atunci cînd Laura voi să afle de ce-și petrece Sina vacanța în oraș, în loc să stea acasă, la țară.

— Lucrez, o lămuri Sina, îmi fac bani pentru la toamnă. Eugen văzu că mătușă-sa e gata să pună alte întrebări: de ce lucrează, ce nevoie are să cîștige bani? Familia ei, una din cele mai cu vază din Jina, n-o poate întreține? De aceea încercă să abată cursul discuției, și reuși.

Firește că între toate acestea și bătrînul infirmier cu picior de lemn nu există nici o legătură. Moș Damblá îl urîse pe Eugen din prima clipă.

Dintr-o ciudată precauțiune, răniților aduși acolo în stare gravă, nu li se spunea pe ce pămînt se găsesc, în țară ori în ținut străin; poate se temeau să nu divulge secretul în ceruri, fiindcă majoritatea celor aduși acolo piereau. Era un foarte straniu spital acela! Întîlneai puțini medici; infirmiere sau surori — mai de loc! Eugen fusese azvîrlit într-un pat la capătul sălii arhipline; umăr lîngă umăr răniții agonizau viermuind pe saltelele umede. Moș Damblá umbla cu o găleată de ceai, turnînd cu polonicul în cănile celor ce nu crăpaseră peste noapte. „Tu, spurcăciune!“ i se adresă lui Eugen, și plecă mai departe, fără să-i toarne ceai.

— Inima? întrebă vecinul. Și Eugen răspunse: „Inima“.

— Ssst! spuse cel de alături. Eugen repetă: „Ssst!“

— Știi de ce am spus „sst?“ Nu pentru tine, nici pentru altcineva. Pur și simplu cînd spun „sst“ pot constata dacă mă mai doare pieptul. Azi mă doare mai puțin. Ssst! Ssst! Ssst! Sssssst! De la tata știu chestia cu „sst!. Oftica de la el am moștenit-o, tot așa precum el a preluat-o de la bunicul, care la rîndul său... Cred că oftica din pieptul meu are peste o mie de ani vechime, și dacă e atît de veche, înseamnă că e și tare. Pe tine cum te cheamă? Pe mine Laurențiu, numai că acum numele ăsta e prea lung pentru

jumătate de om; nu știai că au tăiat jumătate din mine? În viața civilă am fost calfă la un croitor evreu, și pe urmă hoț de buzunare. Poate n-ai să crezi, dar hoț de buzunare am fost, și încă unul destul de pricăjit, n-am dat niciodată lovituri babane ...

Eugen nu răspunse nimic.

— Vrei să facem schimb de impresii? îl întrebă deodată Laurențiu.

— Vreau ...

— Foarte bine! Spune-mi tot ce vezi tu din locul tău!

— Ce să spun?

— Povestește-mi ce vezi!

— Văd un păianjen ...

— Un păianjen? Interesant. Povestește-mi tot ce știi despre el. Cum arată, ce face ...

— Stă ...

— Și cum e? Baban, frumos?

— E slab. Scheletic.

— Săracul. Pesemne visează de mult timp la o muscă grasă cu suc dulce. Și stă nemișcat?

— Absolut nemișcat.

— Am citit o carte cu niște tipi care dresaseră păianjeni ... Cunoști cartea aceea?

— Nu-mi amintesc ...

— Erau dați naibii șmecherii ăia! După ce au reușit cu păianjenii s-au apucat să dreseze o cheie; voiau s-o învețe să se răsucească singură în broască, și cred că au și reușit, numai că mai departe cartea era ruptă și nu am mai putut găsi nicăieri continuarea ... Ce mai vezi, în afară de păianjen?

— Nimic. Absolut nimic.

— Nu se poate! Trebuie să mai fie și altceva.

— Da. Este și altceva. O crăpătură în zid.

— Interesant! Cum e?

— Nu e interesant de loc... Pornește chiar din colț...

— Ssst!

Eugen tăcu.

— Nu pentru tine am sîsîit. Mi-am controlat oftica. E bine. Continuă, dragul meu...

— Pornește chiar din colț, se arcuiește puțin, și pe urmă se termină.

— Dar cu ce seamănă?

— Cu ce vrei să semene o crăpătură în perete?

— Acolo unde zici că se arcuiește... se rotunjește... Nu seamănă acolo cumva cu un șold, cu un cur de muiere?

— Cu un șold, nu, dar cu ce-ai spus după șold, seamănă.

— Nu poți întinde mîna pînă acolo? Ți-aș da un creion și ai desena și cealaltă fesă... Pe urmă te-ai uita și mi-ai povesti cum e muierea... de deasupra ta.

— Nu pot să mă mișc.

— Păcat. Cu o femeie lîngă noi, chiar desenată pe zid, ar trece vremea mai ușor. Ce mai vezi, altceva?

Eugen, obosit, nu răspunse.

— Sînt mai bogat decît tine... zise Laurențiu. Eu văd două frunze, și amîndouă frunzele sînt suficient de mari, tocmai bune de pus la Evă... Ia te uită la ele cum se zbat de vînt, numai de n-ar cădea, că rămîn sărac. Spune și tu ceva, că pe mine mă doare gura.

— Ce părere ai despre sfîrșitul lumii? auzi iar vocea lui Laurențiu. Ca speriat, păianjenul se replie spre vizuină. Lungile lui labe albicioase, aproape străvezii, mai pipăiră o secundă aerul, apoi dispărură.

— Sfîrșitul lumii ar pica acum tocmai la țanc, vorbi iar pungașul.

— N-ar strica niţel sfîrşit de lume, răspunse cu greu Eugen. Apoi îl întrebă deodată pe Laurenţiu: Tu ce grad ai?

— Dar tu?

— Soldat... infanterist.

— Prostule! zise pungaşul. Soldat, infanterist... Toţi cei de aici sîntem soldaţi... infanteriştі... d-ăia de care ne tîrîm prin noroi.

— Să te mai întreb ceva, zise Eugen. Dacă ţi-ar băga acum o femeie în pat, ce-ai face?

Pe coridoare se rostogoli un vas metalic şi o voce groasă trimise în mă-sa jumătate din omenire.

— Ei, ce zici? întrebă pungaşul.

— Despre ce?

— Despre ăia care au dresat păianjeni, şi pe urmă s-au apucat să dreseze şi cheia, să se învîrtă singură în broască... Ce zici, au reuşit?

— Eu de unde să ştiu? De ce n-ai căutat sfîrşitul cărţii?

— Am umblat după el vreme de doi ani... Pe urmă n-am mai avut vreme să-l caut fiindcă m-au trimis la mînăstire, pe şase luni.

Puţin mai tîrziu, un infirmier, nu bătrînul cu picior de lemn, ci altul mai tînăr, voinic şi negricios, intră în salonul lor şi strigă: „Atenţiune, atenţiune, atenţiune!" Stătea lîngă uşă, şi pe semne era foarte înalt; altfel Eugen n-ar fi putut să-l vadă. „Atenţiune, atenţiune, atenţiune!" Şuierul vîntului deveni strident. „Vai de frunzele mele... Ssst! Sssst! Ssssst!" îl auzi pe Laurenţiu. „Atenţiune! Aaaa...!" Mortul din celălalt colţ era scos de doi bărbaţi muşchiuloşi, goi pînă la brîu. Îl ţineau de mîini şi de picioare, ceea ce era curată porcărie de vreme ce existau tărgi, şi ieşind îl izbiră tare cu ceafa de uşă. „Atenţiune, atenţiune! strigă infirmierul înalt,

oprit în ușă. Pregătiți-vă pentru un sfîrșit al lumii parțial".

— Ssst! Sssst! făcu Laurențiu.

„Această parte a scoarței terestre s-a desprins de planeta mamă și peste două ore se va ciocni cu planeta Baurus".

Eugen nu-și amintea să fi învățat despre planeta Baurus; probabil fusese descoperită cu această ocazie. După un timp bolnavii începură să părăsească paturile, apropiatul eveniment le dăduse puteri; unii se bărbiereau, ținînd oglinjoarele în palmă și încercînd să se facă fercheși, în puțina lumină ce venea de afară.

— Ei, prietene, zise Laurențiu, tu nu te pregătești?

Ar fi vrut să întrebe cît de mare era porțiunea de scoarță desprinsă, și-l mai interesau unele amănunte cu privire la planeta Baurus, însă firește că nimeni dintre cei de față nu l-ar fi putut lămuri. Între timp se întunecase mult; fără îndoială că Baurus, apropiindu-se, acoperise soarele; lumina aceasta gălbuie, cu dungi vinețiii, de la Baurus provenea. Bolnavii care nu se puteau ridica singuri, erau scoși de cei doi bărbați atletici, goi pînă-n brîu. Ei veneau acum spre Eugen să-l apuce de mîini și de picioare spre a-l tîrî afară, dar Moș Damblá interveni: „Pe el, nu. El rămîne aici". Și infirmierul cu picior de lemn se hlizi către el: „Tu, spurcăciune!" Ssst! Sssst! Sssssst!!!" făcu Laurențiu. Patul se prăbuși sub el, Eugen se temu să nu treacă prin scoarța subțire a pămîntului, și să cadă înapoi la planeta mamă, izbitura ar fi fost mortală, și temîndu-se, deschise ochii și auzi un vaiet îndepărtîndu-se ca o grindă pe acoperișuri de tablă.

— Ce s-a întîmplat?

— Un mic cutremur, zise pungașul. Dormeai?

— Nu...

— Ba dormeai. Te-am auzit vorbind în somn... despre cineva care se cheamă Baurus.

— Planeta Baurus... Chiar a fost cutremur?

— Ai făcut în viaţa ta poezii? întrebă pungaşul.

— Nu, niciodată.

— Da se poate? Nici fetelor nu le-ai scris poezele?

— De ce să le scriu fetelor poezele? se miră Eugen, vag iritat.

— Ca să le dai gata, altfel pentru ce?

— Din ce parte a venit cutremurul? întrebă Eugen.

— Din toate părţile... Ssst! Sssst! Ssssst!!!

— Ssst! Sssst! repetă Eugen.

Artista care vizită spitalul era o tîrfă bătrînă cu vocea răguşită.

— Tu o vezi? îl întrebă Laurenţiu.

— De loc. Cum e?

— O splendoare! Talie mică, şolduri babane şi nişte ochi... nişte ochi!

— Are vocea cam răguşită, observă Eugen, între două cîntece. N-o fi aşa de tînără...

— N-a trecut de douăzeci şi cinci, pun mîna-n foc...

De ce mooor oameniiiiii,
Oamenii, sărmaaanii,
Cînd nu mor steleleeeee,
Şi luna şi soarele?!?

— Laurenţiu! Ce faci?

Pungaşul nu-l auzi, dormea adînc, sau poate murise. Poate murise.

Caii începuseră să alerge pe sub pămînt, de la mari depărtări, apropiindu-se. Mai tîrziu su-

cise și răsucise pe toate părțile acest gînd, iluzia aceasta. Poate că era pe jumătate ațipit — oricum auzise galopul apropiindu-se. Caii. Bătînd cu copitele pe sub pămînt, fiindcă un galop terestru ar fi sunat desigur altfel. În orice caz văzuse caii, gonind cu capetele în jos, prin pămînt, pe sub linia pe care o numim suprafață. Numai că acești cai goneau sub pămînt, cu picioarele în sus, și fiindcă treceau prin umbră erau și ei negri cu toții, încolo frumoși și mîndri, cu gîturile subțiri și lucioase și ochii mari, injectați de sînge; în cavalcadă auzi și nechezatul celui din frunte ce părea că-i cheamă să se grăbească; brusc herghelia se topi, ca dusă de apă, și apa — da, apa! — preluînd parcă energia galopului, puse în mișcare mari valuri verzi, puțin mocirloase; în orice caz, erau niște valuri grele și de o formă deosebită: ca niște turle ușor înclinate în direcția înaintării lor. Bezna fu sfîșiată de o linie albicioasă, ca un fulger leneș ce se încolăcea pisicește undeva în dreptul zidului din față: urla un cîine, sau un lup, sau numai viforniță, era greu de spus. Galopul continua.

„De ce mor oamenii, oamenii, sărmanii, cînd nu mor stelele, și luna și soarele?“ Cîntase cineva alături, sau poate cîntase el în gînd? Poate se trezise Laurențiu cu poftă de cîntat.

— Hei! Amice! Dormi?

— Nu; mă trezii chiar acum. Ce-i cu tine, te simți rău?

— Tu cîntai înainte?

— Ce să cînt? Ai înnebunit?

— Dar... Ascultă, ascultă Laurențiu, tu auzi ceva?

— Nu aud nimic. Pe burta mea se plimbă un păduche gras... Mă întreb cu ce s-o fi îngrășat.

— Îmi pare bine că te-ai trezit, mi se părea că am rămas singurul om de pe pămînt.

— Fiecare dintre noi e singurul om de pe pământ; şi eu şi tu şi toţi.

— Mare filozof eşti!

— Meseria, ce vrei! Cînd stai ceasuri întregi pîndind să-ţi pice-n palmă cîte un muşteriu... Ssst! Sssst!

— Ce-i? Ai auzit şi tu ceva?

„De ce mor oamenii? Din pricina rănii vei muri, din pricina degerăturilor, sau din alte motive? Probabil din alte motive. Toţi cei ce mor, mor din alte motive, şi nu datorită cauzelor pe care le presupun îndeobşte oamenii. Şi fiecare om are un motiv special ca să moară, numai al lui". „Motivul meu care e? Ştiu care e? Ştiu. Eşti foarte înţelept, băiete! Îţi închipui că ştii foarte multe. Ce ştii? Ia să vedem, ce ştii? Pune cărţile pe masă. Nu trişa. Nu tri..."

Undeva sub pămînt ceva se desprinse, se despică; ceva imens, întunecat, se dublă, se triplă, se lăţi. „Ajutooor! Ne bombardează!"

„Ne bombardează pe dedesubt, e cutremur idiotule!"

„Lumina! Repede lumina!"

„Ce lumină îţi trebuie, chiorule!"

A doua zguduitură, şi următoarele legănară cu destulă fineţe pămîntul. Toată lumea se trezi. Cineva întreba mereu dacă pe acolo sînt dese cutremurele. O nouă vibraţie, şi mai uşoară, păru să încheie valsul lent din noaptea aceea.

Medicul de gardă trecu prin sală, legănînd felinarul.

— V-aţi speriat, băieţi?

— Nu, domnule doctor! Noooi?

Mereu aceeaşi voce, care ia cuvîntul în numele tuturora. O voce agasantă, spartă. Cînd pică vreo inspecţie, se pune automat întrebarea: „Sînteţi mulţumiţi? Mîncarea e bună?" Nimeni nu e mulţumit, iar mîncarea e îngrozitoare, dar

vocea se ridică imediat: „Foarte mulțumiți, ne simțim foarte bine, mîncăm pe săturate!“

— Și cu moralul, cum stăm?

— Minunat, domnule colonel! De aici ne întoarcem înapoi pe front, abia așteptăm!

E un omuleț ajuns cine știe cum acolo; are o plagă pe spate; fața lui, suptă, pare de sfînt. Cretinismul lui e de necombătut. Acolo unde se strînge o mînă de oameni nenorociți, se ivește totdeauna și o astfel de voce cretină, își zice Eugen. E mai tare decît toți, îi doboară, îi pune la pămînt.

„Ssst! Sssst! Sssssst!!!“

„Care p . . . m . . . sîsîi acolo?“

„Eu, mă p . . . ; îmi controlez oftica. Dacă nu-ți convine bagă-te în ceea mîne-ta“.

Medicul de gardă reveni cu trei infirmieri, printre care și Moș Damblá. Trecu lumina felinarului pe pereți. „O să țină, o să țină, n-aveți grijă!“ se auzi vocea.

10: Și totuși, de ce mor oamenii?

— Sst, făcu Laurențiu. Sssst, sssst!

— De ce nu dormi? întrebă Eugen.

— N-am somn . . . S-a dus, s-a topit, s-a terminat . . . Simți? Parcă miroase a ars . . .

— Miroși tu a rahat, zise vocea. De ce faci panică? De ce nu-i lași pe oameni să doarmă? Lasă că te știu eu cine-mi ești!

Mai departe, în alt capăt, cineva începu să bolborosească prin somn . . . Cuvintele fără șir se transformară într-o litanie. Omul cînta. Deodată, toate paturile și obiectele rămaseră în aer. Pămîntul coborî, dar înainte ca lucrurile des-

prinse să-l ajungă din urmă, pămîntul veni în întîmpinarea lor, izbindu-le, că săriră dracului înapoi în aer. De trei ori se săltă pămîntul și toată clădirea pîrîi. Brusc se înstăpîni liniștea și doar clopotul se auzi dăngănind. Cîțiva din răniți fuseseră aruncați din paturi și se zvîrcoleau pe jos. Doi sau trei se tîrîră spre ușă. Pe coridoare alergau sanitarii. Se produse un vuiet scurt, ca și cum pămîntul ar fi icnit, dar nu urmă nici o mișcare.

— Gata, s-a terminat, liniștiți-vă! urla unul din medici. Răniții căzuți din pat fură ridicați și oblojiți. Unul murise și-l scoseseră afară. Putoarea era groaznică, se scăpaseră pe ei. Abia ora două. Peste o jumătate de ceas zguduiturile începură lent și fără vuiet subteran. Continuară cîteva minute. După o scurtă pauză, odată cu vacarmul, trei lovituri scurte, tăioase, una după alta, făcură să se prăbușească o aripă a spitalului. Ciudat, fuseseră mai slabe decît cele dinainte. Se auzeau urlete. Vuietul subteran se îndepărtă puțin. „Tremblement de terre", gîndi Eugen. Cînd învățase la liceu termenul franțuzesc, rămăsese înspăimîntat. Suna mai sinistru decît pe românește. Răniții erau scoși afară în ger, așezați pe zăpadă. Aici începeau să înghețe, să piară. Tot aia. Laurențiu era penultimul, iar Eugen ultimul din șir. Văzu în beznă cum era dus patul pungașului. „Gata!" strigă cineva. Era vocea lui moș Damblá. „În salonul acesta nu mai e nimeni". „Și eu?!" strigă Eugen. „Eu? Eu? Eu?" „Tu, spurcăciune" se întoarse spre el Damblá. Și apoi fugi. Nu mai intră nimeni în sală. Eugen rămase singur. „Păianjeni!" urlă el, numai ca să dea drumul la voce, să se trezească. „Păianjeni, ajutooor!" Nu simți zguduirile dar auzi pietrele zidurilor scrîșnind oribil; un perete se prăbuși;

„Dar eu!? zbieră Eugen. Pe mine cui mă lăsați? Dar eu, eu, eu??? ... Ceva, ca o gînganie, începu să i se învîrtă pe piept. Un șobolan?

— Eu sînt clopotul! zbieră Eugen. Eu sînt păianjenul! Nu sînt cutremurul! Tremblement de terre!

Și văzu stelele. Se prăbușise tavanul, fără să-l fi atins? Întinse mîna cît putu: zidul era încă lîngă el, întreg. Stelele.

— Eu sînt clopotul, eu sînt cutremurul, și eu sînt steaua de colo. Eu sînt stelele! urlă Eugen. Va trebui să mă împart în două, să fac din mine un bărbat și o femeie ca să populez iar pămîntul infam. Altă soluție nu există. Care parte a mea poate fi transformată în femeie? Vom vedea. Eu sînt clopotul. Ce se aude? Ssst! Ssssst! Domnule căpitan, de data aceasta, cred că-mi veți permite să plec. Ninge peste mine, din stele, și se aud pașii cuiva. Sssst! Pe întregul pămînt e liniște, morții tac, limbile lor au devenit înțelepte. Va încerca să mă sugrume și pe mine. Simona, dragostea mea. Dragostea mea, dragostea mea, dragostea mea ... Jumătate din trupul meu să se prefacă în Evă. Mai bine în Simonă. Și cealaltă jumătate să se culce cu ea. Vom face nenumărați copii și-i vom trimite să cucerească pentru a doua oară pămîntul, cu spada și ghioaga. Sssst! Va încerca să mă sugrume, dar am să rezist. Dacă pier și eu, pămîntul rămîne fără oameni. Fără clopot. Fără cutremure. Eu sînt cutremurul, și eu sînt cel care ... Un pas ... Al doilea pas ... Al treilea pas ... Acum îl aud bine cum se apropie. Am să rezist! Se apropie într-adevăr. Va încerca să-mi sfarme gîtlejul cu mîinile ciolănoase: mîinile acelea au desfundat nenumărate veceuri prin toate spitalele militare ale pămîntului. Bătrînul infirmier care mă urăște. El este.

S-a oprit, pîndește, și iarăși va face trei pași. Stă cu mîinile întinse, gata să mă apuce de gît. Va trebui să rezist, altfel... Sînt singurul om de pe pămînt... am să rezist! De ce vrea să mă omoare? De ce mă urăște? A mai făcut trei pași. Îi aud respirația. De ce mă urăște? De ce vrea să mă ucidă? N-am pe cine să chem într-ajutor. Va trebui să rezist singur. De ce mă urăște? De ce mă urăște? De ce mor oamenii?

De ce mor oamenii?

De ce mor oamenii?

De ce mor oamenii? De ce m...?

11. Ceea ce trebuie să duc cu mine

Simți apoi o chemare din stînga, și se îndreptă într-acolo. Dealul acesta cu mii de cotloane și cărări tainice, izvoare și peșteri, totdeauna plin de chemări. Privi înapoi, văzu orașul pînă la marginea tivită cu ceață albăstruie și, chiar sub deal, apa și pajiștea verde, și trupurile albe și dezgolite ale femeilor întinse la soare; ascultă iar ca să audă chemarea și merse încet pînă ce ajunse. Așezat în iarbă, nici nu încercă să restabilească legătura pe care timpul o tăiase demult. Era legat de locul acela, indiferent ce se petrecuse acolo — și din nou auzi de deasupra altă chemare și alergă într-acolo. Era un alt loc, între doi brazi tineri, care încerca zadarnic să-i povestească despre întîmplări uitate. Auzi două chemări simultane, din două direcții opuse, și rămase nemișcat. Chemările nu se mai repetară. Cînd porni pe cărare în sus, simți de la o vreme că ramurile unui fag se mișcă fără motiv în spatele lui. Privi înapoi: așa era, se mișcau fără

motiv, fiindcă nu sufla nici o adiere. Dar asta nu i se întîmpla prima dată. Totdeauna în pădure cîte un copac învie și începe să se miște după ce ai trecut, fără să-l bată vîntul.

„Și locul acesta, și celălalt, și toate locurile care mă cheamă, trebuie să le duc cu mine, oriunde aș fi, oriunde aș pleca... Între om și loc se stabilește brusc o înrudire, există anumite momente care favorizează ciudățenia aceasta și din momentul acela sînt legați — omul de locul acela, mai mult chiar decît de locul viitorului său mormînt. Există în pădure stejari care-mi sînt frați, și cînd cîte unul cade sub trăznet durerea e mai mult a mea, o simt oricît de departe ar fi... Acesta e un gînd care m-a neliniștit încă din copilărie... Și stejarii care-mi sînt frați trebuie să-i duc cu mine, oriunde aș pleca, chiar și-n fundul infernului".

Cînd coborî de pe deal rămase pe coasta abruptă, chiar deasupra strandului; de acolo-i vedea bine pe toți, ascuns, între firele mlădioase ce tremurau împrejur. Este uluitor să descoperi mereu că fiecare tulpină și fiecare frunză își au viața lor, iar noi nu știm nimic despre asta, poate, fiindcă ne-am pierdut candoarea prea devreme...

Rîul curgea liniștit și mare în locul acela de sub deal și femeile înotau ca broaștele, țipînd subțire și stropindu-se; era foarte cald, din soare curgeau zemuri galbene și porumbeii își lepădau fulgii unul cîte unul. Eugen privea în jos, iar în spatele său dealul fremăta de chemări.

Îl urmări cum intră în apă, cam burtos, dar nu lipsit de vigoare. Înota azvîrlindu-și brațele scurte, printre femei, iar fetița intrată în rîu pînă la buric striga după el, îi cerea s-o ia acolo la apă adîncă. Soția lui, mama fetiței, stătea nemișcată pe mal și părea într-adevăr lipsită de

orice urmă de vlagă. O femeie ştearsă, suptă, absentă, care nu mai era necesară nimănui, nici măcar copilului ei care-şi diviniza tatăl. TATĂL ieşi pe mal şi-şi îndreptă chiloţii de baie, apoi luă fetiţa pe umăr şi alergă cu ea prin iarbă, la trap. Burta i se scutura în sus şi-n jos. Eugen simţi că fetiţa cu părul decolorat şi ochii mari şi luminoşi îi este dragă, şi regreta că ea are un astfel de tată, şi regretă dezamăgirea din viitor a fetiţei. Ar fi vrut s-o ia el pe umăr şi să alerge aşa prin iarbă... Bumerangul... Se întoarce asupra mea, ca întotdeauna. Fetiţa se întinsese pe nisip, era subţire, slabă, fără forme încă, numai părul i se revărsase feminin împrejurul capului. Viitoare femeie. În braţele unuia. TATĂL îi spuse ceva mamei, care confirmă, la fel de absentă. Toată viaţa n-a făcut altceva decît să confirme, să spună da. Pe urmă fetiţa alergă să se joace cu o minge roşie, iar TATĂL fu înconjurat de cîţiva bărbaţi care-l ascultau cu stimă şi interes. El are întotdeauna ceva interesant de spus. Eugen se întinse pe spate şi închise ochii, dar rîul se mută din loc, aşa că putu urmări cu pleoapele lăsate trecerea apei şi zbenguiala femeilor. Printre ele era una tînără, cu părul auriu roşcovan, cu trup de zeiţă. I se părea aproape neverosimil că o cunoaşte şi că ea fusese soţia lui. Cea care-şi petrecuse nopţile alături de el, un an sau doi, iar apoi îl veghiase nopţi întregi la spital, în vreme ce el murea. Cea căreia îi spusese poveşti despre lupul şchiop şi care la rîndul ei îi repovestise poveştile. O urmări cu ochii închişi cum iese din apă. Haide! E timpul! Aşează-te pe pătura bărbatului singuratic de colo, nu-mi mai fi credincioasă! Haide, zeiţă roşcovană! Uită poveştile despre lupul şchiop. Du-te cu altul, du-te, du-te, du-te!...

Cînd deschise ochii și privi în jos, văzu că TATĂL o ține pe fetiță de mînă, într-un grup de bărbați, toți masivi și ieșiți din tinerețe, iar lîngă ei stă o țigancă tînără cu fustă lungă, roșie; țiganca vru s-o apuce pe fetiță de mînă, dar TATĂL rîse și o trase înapoi. Țiganca ridică privirea și-i spuse ceva, iar TATĂL rîse iar. Toți bărbații aceea importanți rîseră cu poftă. Țiganca voi să plece, iar unul din bărbați o chemă, și-i întinse palma. Țiganca refuză; în schimb făcu un gest spre fetiță. Poate voia să-i ghicească doar ei. Poate voia să-i ghicească doar fetiței, Monais, Laivis, Ilbis, Anoidis, Nais. Monais, Laivis, Ilbis, Anoidis, Nais, repetă Eugen.

Acum parcurse tot drumul mergînd încet, la pas. Altădată străbătea cei opt kilometri dintr-o goană, fără să se oprească, purtat parcă de un ritm sălbatic, străin lui, dublat de o forță pe care de fapt n-o avea. Ieși din oraș pe lunga și întortochiata uliță a Aurarilor și urcă pe cărarea ce însoțea vechiul drum pînă ce ajunse printre colinele înflorite deasupra cărora se legănau ciocîrliile. După ce trecu de cele trei movile rotunde, poate trei morminte, ajunse la izvorul Monais, primul din cele ce răsăreau pe drumul spre Vîrșeț. Bău apă și se odihini în iarba înaltă, mișunînd de ființe în care trăia duhul vîntului. Pe colină, în dreapta, în mijlocul unei pădurici scunde, cîteva stînci sure, ca niște ziduri zdrențuite, împrejmuiau platoul unde trăiseră pămîntenii înainte de tătari; aceștia arseseră satul și oamenii s-au dus în codrul dimprejurul Cheilor Vîrșețului, unde n-au mai putut pătrunde tătarii, și nici alții; clopotele bisericii zăceau și acum îngropate aici, în preajma izvorului Monais, dăngănind în fiecare noapte. Căutătorii au încercat să le dezgroape, dar n-au fost suficient de îndrăzneți, n-au săpat destul, fiindcă puter-

nicele clopote coborîseră cîte un strat, la fiecare sută de ani, spre mijlocul pămîntului.

Iar înainte de trecerea tătarilor, într-o vreme cînd nopțile cu lună erau doar un vis absurd, fiindcă luna încă nu răsărise pe cerul Pămîntului, aici au spumegat valurile celei mai vijelioase mări.

Eugen ajunse la izvorul Laivis, și-și stropi fața cu apă rece, și pieptul, privind spre casa singuratică. Un măgăruș melancolic se învîrtea împrejurul parului, făcînd să sune cu copitele clopoței albaștri pe lujere subțiri. La poartă ieși stăpînul casei singuratice și privi spre Eugen, fără să-l recunoască; apoi cercetă cerul căutînd o urmă de nor; Eugen trecu la o sută de pași și salută, dar omul tot nu-l recunoscu, așa că se simți scutit de a răspunde. Țîrîiau greierii și tot pămîntul era presărat de cuiburi și flori.

După sunet știu că se apropie de izvorul Ilbis, cel mai subțire, în unda căruia se zbenguie dungi aurii. Dacă iei o vidiră cu apă din acest șuvoi și o lași să se zvînte în lumina soarelui, poți culege de pe fund praf strălucitor; nimeni nu încercase, se vede că nimeni n-avea nevoie de aur. Mai departe, la izvorul Anoidis, oamenii nu poposeau fiindcă țîșnea dintr-o adîncă mlaștină otrăvită; nu se opri nici Eugen, cu toate că știa cît de gustoasă și rece e apa. Voi să ocolească și izvorul Nais, dar acesta se luă pe urmele lui. Se prefăcu un timp că nu-l vede. Întîlni două femei din Vîrșeț și făcu schimb de zile bune. Izvorul Nais, tot pe urmele lui, pînă ce bău. Și-n timp ce bău, aplecat, auzi prin pămînt clopotele ce dăngăneau de sub izvorul Monais și fu adînc fericit. Și asta trebuie să duc cu mine, oriunde aș fi, oriunde aș pleca. Și-n timp ce privea în vale cabana, chiar în gura

cheilor, își aminti de maică-sa. Ședea alături, tînără.

— Îmi pare bine că te-ai mai înzdrăvenit, zise Simion. Ce-i pe la oraș?

— Mai există.

— Ce-ai zis?

— Că orașul mai există.

Rămăsese tînără, așa cum fusese îngropată, și cînd o așeză alături de părul cărunt și țepos al lui Simion nepotrivirea sări în ochi. Nu e bine ca oamenii să moară tineri. Fiindcă rămîn tineri, nu îmbătrînesc în rînd cu ceilalți. Mai tîrziu se simți fericit că trăiește și că e sănătos tun. Aerul de acolo îi făcea o poftă de mîncare strașnică. După amiază sosiră la cabană turiști, și-n vreme ce Eugen înfuleca masa de prînz pentru a doua oară, în sala de mese intrară Nedumeriții.

— Acum ce facem?

— Bem bere și pornim în Chei, răspunse alt nedumerit.

— Uite-l, zise Trecătorul, cel care înfulecă a trecut pe lîngă izvorul Anoidis și a refuzat să bea.

— Lăsați-mă în pace azi, ceru Eugen.

Ferestrele cabanei se zbăteau, vîntul pornise din senin, și simți febra. Trecătorul se așeză la masa lui și-l privi cum mănîncă. Nu mai avu chef de nimic, se ridică de la masă. Aplecîndu-se la fereastră, îl văzu pe Desetin, a cărui barbă parcă se rărise în ultimii ani; bătrînul se adăpostise de ploaie și privea tăcut culmile înnegurate, fumînd. Ploaia trecu, dar Desetin își aprinse țigara și-i vorbi, simțindu-l în spatele său, la fereastră:

— Vezi, Eugen, aburii ce ies din pădure? E semn că va ploua...

Eugen știa ce semn sînt aburii de după ploaie, dar se miră iar:

— Da?

— Da. Aburii deasupra pădurii ves...

Trecătorul îl bătu pe umăr. Eugen nu se întoarse spre el. Trecătorul ciocni ceva în spatele său, un pahar de o sticlă probabil.

— Nu trebuie să..., zise el. Beau în cinstea ta, Eugen, și a izvorului Nais.

— Aș vrea puțină liniște, ceru blînd Eugen.

— Te crezi iarăși la spital?

— Da de unde...

— Nu, eu vorbesc de spitalul înzăpezit în care ai fost lăsat să mori singur.

— Dar eu nu vorbesc nici despre asta măcar!

Luminosul își vîrî obrazul în ochii lui Eugen.

— Leapădă masca, zise, și rînji.

— Continui să sper, răspunse Eugen. Luminosul cu obrajii contractați, se îndepărtă.

— Tată! urlă Eugen. Scoate de aici banda asta de bețivi! Altfel... Simți în inimă o durere ascuțită ce-l făcu să-și piardă respirația.

— Vezi, rîse Absurdul, dacă mănînci prea mult te doare inima. Lăcomia strică inima!

Și durerea trebuie s-o duc cu mine, oriunde aș pleca — și iar, în momentul acela, o văzu pe maică-sa, parcă și mai tînără.

— Își închipuie că cele cinci izvoare sînt ale lui, comentă Aiuritul. La masa vecină turiștii își umpleau paharele cu berea adusă de Simion.

— Directorul adjunct Micudoiu este un om minunat, și-n curînd va fi uns director plin, observă Pătatul.

Eugen ședea încovoiat pe scaun apărîndu-și cu putere inima. Desetin se ridică pînă la fereastră: — Ploaia a stat, dar va porni iar, vezi aburii ce se ridică peste pădure?

— Îi văd, răspunse Eugen.

— E semn neîndoielnic de ploaie...

Prin fereastra de deasupra sa Eugen văzu cerul albastru, complet senin.

— Și cerul trebuie să-l duc cu mine...

În drum spre intrarea în Chei întîlni cei patru măgărușii ai morarului, încărcați cu saci ce miroseau a mălai proaspăt măcinat.

— Măgărușul unu, măgărușul doi, măgărușul trei, măgărușul patru, îi atinse în treacăt Eugen.

Începu să cînte cucul.

— Unu, doi, trei, patru... Mai am patru ani de trăit. După un timp, cucul se auzi iar.

— Unu, doi, trei... opt, nouă... cincisprezece, șaisprezece... douăzeci și cinci... Mai am douăzeci și cinci de ani de viață. Frumos... Cucul începu altă serie... șaptespreceze, optsprezece... Optsprezece ani de trăit. Suficient. Cucul strigă iar, de patru ori.

— Tare nehotărît ești, cucule!

Mergea încet; era către seară cînd ajunse sub Hornul Diavolului; păsările mici și iuți săgetau împrejurul turnurilor albe și cenușii; cînd și cînd, între ele se ivea uliul, cu aripi arcuite; păsările îl atacau, țîșnind din toate părțile. Eugen voi să pornească înapoi, spre cabană, i se făcuse iarăși foame... Își zise că va urca doar puțin, să vadă mai de-aproape iuțile păsări, în amurg. Mai era mult pînă cînd ceața va înconjura Hornul. Se descălță și trecu apa călcînd pe bolovanii albi ca niște cranii de Luminoși și Absurzi. Inima nu-l mai durea, așa că urcă destul de ușor pînă la primul platou, și de acolo privi spre al doilea. Razele sfîșiate ale soarelui se strecurau printre crăpăturile stîncilor, alcătuind stranii evantaie luminoase. Nu era deloc convins că-l vor ajuta puterile, totuși încercă. Alese urcușul cel mai ușor, binecunoscut, pe un fel de albie aproape verticală, unde se putea

sprijini însă de ascuțișurile de piatră, că niște trepte. Se opri să respire, să mai prindă puteri. Păsările nu-și încetau zborul, deasupra, sus. Știa bine că oricît ar urca nu se va apropia simțitor de ele, și totuși ținea să încerce încăodată, în seara aceea, înainte de venirea ceții. Într-un răgaz privi jos și i se păru că vede pe poteca de stîncă, între podurile suspendate, o ființă cenușie ce se strecura cu sfială. Avu speranța că e lupul șchiop, dar în momentul acela umbra înghiți fundul văii și nu mai văzu nimic.

Urcă iar, constatînd cu tristețe că încă nu se refăcuse suficient: era abia la jumătatea drumului, iar mîinile și picioarele îi tremurau îngrozitor.

Deasupra, păsările își continuau jocul. Se opri iar să-și tragă răsuflarea, și îmbrățișă dintr-o privire imensa împărăție de piatră. Păcat că într-o bună zi o să se prăbușească totul, piscurile, Hornul Diavolului, și păsările, odată cu el... Păcat.

Trebuia să treacă peste un prag orizontal, era punctul critic. Se agăță cu mîinile, săltîndu-se încet; reuși. Se întuneca tot mai mult, nu era cuminte ceea ce întreprinsese el în seara aceea. Nu se refăcuse suficient, ar fi trebuit s-o știe. Cînd ajunse pe al doilea platou era lac de sudoare și tremura din tot corpul. Se temu că nu va mai putea coborî, apoi uită. Nu, nici de data aceasta păsările nu erau mai aproape. Și totuși era bucuros că încercase să urce spre ele, și întinse mîinile în sus, într-un ciudat gest patetic, dar în momentul acela se dezechilibră puțin, și fu gata să cadă.

Avu impresia ciudată că două mîini negre, ca niște ghiare, se așezaseră pe umerii lui. Cutremurat de teamă privi înapoi, nu era nimeni. Răsuflă adînc. Privi iarăși spre păsări, chemîn-

du-le să se apropie de el. Dincolo de păsări văzu primele stele. „Eu... voi!...“ strigă Eugen, aproape fericit, cînd senzația dinainte se repetă. Fu gata să-și piardă echilibrul, privi înapoi, parcă nu era nimeni. Și această spaimă trebuie s-o duc cu mine, oriunde aș pleca. Simți cît îi este de foame. Privi iar înapoi, ca să scape definitiv de obsesie.

Nu văzu nimic, dar mîinile negre, cu degete încovoiate ca niște ghiare, se așezaseră într-adevăr pe umerii lui.

12: Sor căses mări să tau?

Prin oraș trecea un cîine lup, stîrnind curiozitatea, fiindcă semăna mai mult cu un lup decît cu un cîine, și fiindcă era șchiop. Se uita la oameni, drept în ochii lor, cu o curiozitate ce nu trecu nebăgată în seamă. Cu un ochi critic părea să privească lupul șchiop toate instalațiile oamenilor. Dar și binevoitor, indulgent. Copiii, care nu bănuiau că e lup, se luau după el, și unii reușiră să-l mîngîie. Lupul șchiop acceptă mîngîierile și merse mai departe.

După un timp ajunse la marginea orașului, și-și continuă drumul cu același pas înțelept.

Așa ieși în cele din urmă din oraș. Doi corbi ce ședeau pe marginea drumului, croncănind în pace, îl urmăriră cîtva timp cum se îndepărtează pe poteca de sub coasta dealului.

— A fost un cîine lup, spuse primul.

— A fost lup sadea, zise al doilea.

— Dar era șchiop...

— Da, era șchiop...

— Era cîine lup...

— Era lup...

— Șchiop însă...

— Șchiop, da...

— Cîine...

— Lup...

— Îți spun că a fost cîine...

— Și eu îți spun că a fost lup...

— Șchiop...

— Șchiop...

— S-a dus...

— Nu-l mai zăresc...

Și de atunci, nimeni nu l-a mai văzut niciodată pe lupul șchiop...

(Din basmele pe care le-a povestit Eugen, Silviei, și pe care Silvia i le-a repovestit lui Eugen).

Autobuzul ce făcea cursa pînă la Vîrșeț pleca la șase dimineața. Era o bătrînă rablă, sacrificată de mult pentru drumuri imposibile; după primul kilometru motorul se încingea atît de tare încît călătorii amuțeau, sufocați. Geamurile erau ca blindate, nu se puteau coborî, și încă nu se născuse îndrăznețul căruia să-i vină ideea de a le sparge.

Doctorul Marinca își dădu jos sveterul bleu tineresc pe care-l luase în această expediție și-l privi pe Andrei care suporta liniștit tortura, cu cravata strînsă la gît.

— N-am mai fost la Cheile Vîrșețului de vreo paișpe ani, zise Marinca.

Andrei nu păru să-l fi auzit.

Pe bancheta din față, doi bărbați schimbau cuvinte:

— A vrut să încrucișeze cartoful cu sfecla, ca să iasă portocale...

— Știu... Și ce a ieșit?

— Nimic... Pe urmă a vrut să încrucișeze grîu cu ridichi, ca să iasă piersici...

— Și ce a ieșit?

— Tot nimic...

— Aha...

— Aha...

— Chiar că aha...

— Nici încrucișarea conopidei cu sfecla n-a reușit... Și nici a bostanului cu secara...

— Aha...

— Chiar că aha...

— *Mă întreb dacă Eugen e la cabană?*

Andrei nu răspunse nici de data aceasta; privea colinele înflorite printre care se hurduca mașina greoaie.

— N-a reușit nici încrucișarea salatei cu plopul... Tot spanac a ieșit...

— Măcar de-ar fi ieșit spanac...

— *De cîți ani așteaptă Eugen ziua aceasta! se trezi deodată Andrei.*

— Nici încrucișarea căpșunilor cu lămîiul...

— Nici...

— Nici...

— Era absurd...

— *Dar ce surpriză! făcu doctorul Marinca.*

— *Eugen știa... Mă credeți că știa?*

— *De ce n-a vorbit, dacă știa?*

— Nici încrucișarea lupilor cu oile n-a reușit... Cum era să reușească?

— *Nu bănuiam că povestea lor are rădăcini atît de adînci... reveni Marinca.*

— *Rădăcini? se miră Andrei...*

— *Voiam să spun că...*

— *Ah, da...*

— *E o zi mare pentru Eugen...*

— Dar știi că a încercat să încrucișeze un curcan cu o fasole... A făcut vîlvă mare...

— Și ce a ieșit?

— Tot nimic. În afară de vîlvă.

— Era de așteptat...

— Era, dar vezi că unii l-au luat și-n serios...

— Dar ăla, a reușit să încrucișeze curcanul cu fasolea?

— Da de unde! Nici măcar în vis...

— *Vezi, acolo, zise Andrei. Unde e terenul surpat, și malul se vede alb, strălucitor... Mai jos puțin... Izvorul Monais, sub care sînt îngropate clopotele...*

— *Da, știu...*

— *Marea de odinioară... Pe aici se întindea.*

La orele unsprezece și un sfert doctorul Marinca și Andrei se aflau deasupra cabanei pe un povîrniș pietros; Andrei scoase batista, își șterse fața, gîtul și ceafa.

— Nu știu de ce, sînt emoționat... Sînt foarte emoționat, zise Marinca. Oare ce face Eugen?

— Cred că pe locul acesta șerpuia țărmul mării de odinioară. Cheile Vîrșețului erau pe semne strîmtoarea cumplită, un fel de Malstroëm printre care își încercau curajul navigatorii.

— Dacă existau navigatori... În jurul cabanei văd că e liniște. Te pomenești că Eugen încă lenevește... De unde să bănuiască ce veste îi aducem!

— Poate că bănuiește... Poate ne-a văzut pe fereastră, și știe de ce venim; el *așteaptă* de mult vestea asta.

— Îmi place să cred că totuși nu e la cabană... S-a sculat de dimineață și a plecat în Chei...

— Dacă nu și-o fi schimbat obiceiul. Îi plăcea să urce pereții de sub Hornul Diavolului...

— Un loc periculos?

— Periculos... El era însă obișnuit... Ce părere ai despre Eugen, doctore?

Marinca se opri și culese un clopoțel albastru.

— Sînt emoționat și neliniștit, zise.

Trecură pîrîul de sub cabană și urcară colina.

— Eugen! Eugen! Eugen!

Cineva apăru la fereastră.

— El era?

— Nu... O femeie.

— Eugen! Eug...!

— Ssst! Liniște!

Femeia purta halat alb, o bonetă căzută pe-o ureche și era grozav de speriată. Ținea o mătură în cumpănire, ca pe o armă.

— Domnul Eugen... începu Marinca.

— Nu e aici...

— Dar domnul Simion?

— Toată lumea e plecată în Chei... se bîlbîi femeia. Pînă nu se întorc, n-aveți voie să intrați, și clătină mătura, cumva caraghios, amenințător.

— Dar ce se întîmplă aici? Sîntem prietenii lui Eugen!

— Nu știu!... Nu știu! Vă rog nu intrați!

— E vorba de Eugen? A pățit ceva?

— De unde știți? sări femeia, aruncînd o privire otrăvită doctorului.

— Noi nu știm nimic! Spune-ne dumneata ce știi!

— Plecați... Plecați de aici, vă rog.

— Se află în Chei?

— Da. Toată lumea e acolo. Nu vă apropiați... Eu...

Puțin înainte de amiază vîntul își schimbă direcția în Cheile Vîrșețului. Începe prin a se roti împrejurul piscurilor, vîrtejurile se întețesc șuierînd la gurile peșterilor, apoi se sparg în hohote prelungite.

Eugen zăcea sub peretele Hornului, chiar pe malul Secegurii; mîna stîngă și piciorul stîng pluteau pe apă, legănîndu-se ușor. Mîna dreaptă apăsa pieptul apărînd parcă o rană invizibilă. Cămașa sfîșiată dezvelea cîteva zdrelituri în carne, la umeri și brațe; capul nu părea lovit. Doar un fir subțire de sînge se prelinsese din ochiul stîng.

— Spune ceva, doctore! șopti Andrei. Așa-i că nu e mort?

— Pentru ce ați venit? întrebă Procoteanul.

— A fost descoperit omul care a tras în Eugen... Cel care a încercat să-l ucidă, răspunse Marinca, atît de calm. Dar avea fața albă ca hîrtia.

— Nu poate fi mort... Nu poate fi mort. Spune ceva doctore. Așa-i că nu e mort?!

— Pentru ce ați venit? repetă Procoteanul. N-a fost lipsă de voi...

— Eugen! chemă Andrei, îngenunchind, sub privirile reci ale Procoteanului. Nu e mort. Nu poate fi mort, se întoarse el către Simion.

— S-a lovit tare... La cap. I-a curs sînge și din ochi...

— Dar nu e mort! Andrei întinse mîinile, rugător: — Doctore, apleacă-te, ia-i pulsul! Eu *știu* că nu e mort. E doar leșinat. Rănit... Ce mai aștepți! nu vezi că încă mai respiră? Uite... Uite... Uite... Parcă i-a tresărit pieptul...

Sugestionat de puterea formidabilă cu care fuseseră rostite aceste cuvinte, și aproape convins că Andrei are dreptate, Marinca se aplecă și voi să ia mîna celui căzut. Încremeni, fiindcă în momentul acela o picătură strălucitoare se prelinse de undeva, poate de pe vîrful unui fir de iarbă, și căzu pe tîmpla lui Eugen.

Era picătura miraculoasă, în care strălucea infinitul. Începu să bată o inimă.

Redactor responsabil: R. Rusan
Tehnoredactor : A. Bucur

Dat la cules 16. 05. 1967. Bun de tipar 14. 07. 1967. Apărut 1967. Tiraj 15 140 ex. Broşate 14 090 ex. Legate 1/1 1050 ex. Hîrtie Scris tip II. de 63 g/m². Format 600×900/24. Coli ed. 13,70. Coli tipar 13. A. nr. 1624/1967. C. Z. pentru bibliotecile mari 8R. C. Z. pentru bibliotecile mici 8R—31.

Tiparul executat sub comanda nr. 361/1967, la Întreprinderea Poligrafică Cluj, str. Brassai nr. 5—7. Cluj — Republica Socialistă România.

Lei 6,50